

Helsingin kaupunki

Tilinpäätös 2012

HELSINGIN KAUPUNGINTILINPÄÄTÖS 2012

Julkaisija:

Helsingin kaupunki
Talous- ja suunnittelukeskus

Helsingin kaupungin keskushallinnon
julkaisuja 2013:5

ISBN painettu 978-952-272-420-5
ISBN verkko 978-952-272-421-2
ISSN-L 2242-4504
ISSN painettu 2242-4504
ISSN verkko 2323-8135

Tilinpäätöksen aineisto:

Taloushallintopalvelu (Talpa)
Talous- ja suunnittelukeskus

Ulkoasu ja taitto: Innocorp Oy
Paino: Helsingin kaupungin digipaino

Kannen kuva: Tapio Wirkkalan puisto
Kuvaaja: Kimmo Brandt

Helsingin kaupunki

Tilinpäätös 2012

Sisällysluettelo

1 TOIMINTAKERTOMUS	3	3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	140
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3	3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma	140
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	3	3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma	141
1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla	5	3.3 Helsingin kaupungin tase	142
1.1.3 Kaupungin henkilöstö	7	3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma	144
1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa	8	3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma	145
1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	9	3.6 Helsingin kaupungin konsernitase	146
1.1.6 Ympäristötekijät	11	4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	148
1.2 Selonteko kaupungin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä	14	4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	148
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen	15	4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	148
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	15	4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	149
1.3.2 Toiminnan rahoitus	17	4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	156
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	19	4.3 Tasetta koskevat liitetiedot	159
1.5 Kokonaistulot ja -menot	21	4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	159
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	22	4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	163
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	22	4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	167
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	22	4.5 Ympäristövastuut	171
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	23	4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	172
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	23	5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	173
1.6.5 Harmaan talouden torjunta	24	5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset	173
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	25	5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat	198
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely	29	6 ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	208
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	30	7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA	210
2.1 Käyttötalousosan toteutuminen	30		
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	110		
2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma	110		
2.2.2 Virastojen, liikelaitosten ja rahastojen yhdistetty tuloslaskelma	112		
2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen	113		
2.3 Investointiosan toteutuminen	117		
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	136		
2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma	136		
2.4.2 Virastojen, liikelaitosten ja rahastojen yhdistetty rahoituslaskelma	137		
2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen	138		

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2012 oli Helsingin kaupungin taloudessa hieman talousarviossa odotettua myönteisempi, mutta selvästi vuotta 2011 heikompi. Helsingin verotulot pysyivät lähes vuoden 2011 tasolla, sillä verotulot olivat ainoastaan 0,7 prosenttia vuotta 2011 paremmat. Kunnallisverojen kasvu oli 4,0 prosenttia. Kasvu oli hieman parempi kuin maassa keskimäärin, sillä Helsingissä väestömäärä kasvaa nopeammin kuin Suomessa keskimääräisesti. Suhteutettuna väestökasvun vauhtiin kunnallisverotulot eivät kuitenkaan kasvaneet Helsingissä yhtä nopeasti kuin muualla maassa. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että Helsingin väestönkasvusta suuri osa tapahtuu tulomuutona ulkomailta. Yhteisöverotilitykset laskivat vuonna 2012 koko kuntakentällä hieman yli neljänneksen johtuen yhteisöveron veropohjan heikkenemisestä sekä kuntien saaman yhteisövero-osuuden pienenemisestä edellisestä vuodesta. Helsingin saamien yhteisöverotulojen pudotus oli -21,3 prosenttia. Pudotus oli hieman muuta kuntakenttää pienempi.

Kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvu vauhdittui 4,8 prosenttiin edellisen vuoden 2,5 prosentista. Vuodesta 2008 Helsingin lainakanta on lähes kaksinkertaistunut nykyiseen noin 1,2 miljardiin euroon. Edellisestä vuodesta Helsingin lainakanta kuitenkin pieneni, koska kaupungin lainantoa lykättiin loppuvuodesta seuraavaan vuoteen ajoituksellisista syistä. Tämä näkyi kaupungin maksuvalmiuden heikkenemisenä vuoden 2012 lopussa. Lainakannan nopean kasvuvauhdin hillitsemiseksi Helsinki on pyrkinyt vuosina 2010–2012 parantamaan palvelutuotannon tuottavuutta hillitsemällä vuosittaisten toimintamenojen kasvu. Vuonna 2012 tässä ei onnistuttu kuten vuonna 2011, jolloin menokasvu oli muuta kuntasektoria alempi.

Vuonna 2012 kaupungin vuosikate heikkeni selvästi edellisestä vuodesta, sillä verotulojen kasvu jäi vähäiseksi ja toimintamenojen kasvu toteutui korkeana. Vuosikatteen jäätyä edellisuotta heikommaksi tulorahoitus ei riittänyt investointien rahoittamiseen. Tämä epäsuhta on näyttäytynyt viime vuosina nousseena lainakantana.

Helsinki rakentaa parhaillaan uusia asuinalueita satamatoiminnoilta vapautuneille alueille ja peruskorjaa aiempaa enemmän koulu-, päiväkot-, sairaala- ja muita peruspalvelurakennuksia. Tämän seurauksena kaupungin investointitaso on noussut viime vuosina merkittävästi. Vuonna 2012 kaupunki ilman liikelaitoksia investoi noin 483 miljoonalla eurolla, joka oli lähes vuoden 2011 investointien tasolla.

Kaupungin kehityksen kannalta merkittäviä askelia vuonna 2012 olivat muun muassa:

- Vuosi 2012 oli Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhlavuosi. Helsingistä tuli pääkaupunki Venäjän keisarin käskyllä 8.4.1812. Kaupunginvaltuusto päätti 11.4.2012 myöntää juhlavuoden kunniaksi 10 miljoonan euron erillismäärärahan nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin toimiin. Pääkaupunkilaiset saivat perehtyä kaupunkinsa menneisyyteen lukuisilla Helsingin historiaa käsittelevillä luennoilla ja luentosarjoilla. Useissa kaupunginosissa järjestettiin oman alueen menneisyyteen ja identiteettiin liittyvää ohjelmaa.
- Keskeinen kaupunkikuvaa värittänyt teema oli World Design Capital Helsinki 2012 -designpääkaupunkivuosi, joka oli laajin Suomessa koskaan toteutettu yritys yhteistyökokonaisuus. Teemavuosi oli viiden kunnan eli Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Lahden yhteistyöhanke. Vuoden aikana hyödynnettiin designia palvelumuotoilusta arkkitehtuuriin, vaatesuunnittelusta datavisualisointiin, käyttöliittymien suunnittelusta teolliseen muotoiluun ja graafiseen suunnitteluun. Hyödyt ovat heijastuneet yrityksiin, tuotteiden ja palvelujen käyttäjille sekä laajemmille yleisöille.
- Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.1.2012 Helsingin Energian kehitysohjelma kohti hiilineutraalia tulevaisuutta.
- Kaupunginvaltuusto päätti 6.6.2012 sosiaali- ja terveysvirastojen yhdistämisestä ja varhaiskasvatusviraston perustamisesta vuoden 2013 alusta.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kaupungin asuinrakentamisessa keskeinen merkkipaalu oli Kotikaupunkina Helsinki - asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman hyväksyminen kaupunginvaltuustossa 12.9.2012.

Kaupunkikuvaa lähivuosina muuttava hanke oli muun muassa Kalasataman keskuksen toteuttamisen aloittaminen vuonna 2012 yhdessä SRV Oy:n kanssa. Myös Keski-Pasilan keskustakortteleiden toteuttaminen aloitettiin vuonna 2012 kilpailullisen neuvottelumenettelyn muodossa.

Vuonna 2012 valmistui kaikkiaan 5 172 uutta asuntoa uudistuotantona ja käyttötarkoituksen muutoksina. Kaupungin alueella aloitettiin toimintavuonna 4 258 asunnon rakentaminen. Tästä 2 564 asunnon rakentaminen aloitettiin aluerakentamisprojektialueilla ja 1 694 täydennysrakentamisalueilla.

Vuoden 2012 lopulla hyväksyttiin lähtökohdat ja työohjelma Helsingin uuden yleiskaavan laatimisen pohjaksi.

Vuonna 2012 valmistuneita kaupungin talonrakennushankkeita olivat mm. Myllypuron pääterveysasema, korttelitalo Kanava Vuosaarella, Finlandia-talon huoltoyhteydet ja päiväkotit Satakieli Viikissä. Peruskorjaukset saatiin valmiiksi Herttoniemen ala-asteen koulussa, Käpylän peruskoulussa, Porolahden peruskoulussa Roihuvuoressa, Vartiokylän yläasteen koulussa ja Kannelmäen peruskoulussa, päiväkotit Sakarassa Kontulassa ja päiväkotit Rööperissä Punavuorella. Kaupungintalokorttelien kehittämiseen liittyen Katariinankadulla Elefanttikorttelissa sijaitsevan Goviniuksen talon peruserän valmistui. Katri Valan väestönsuojan peruskorjaus valmistui.

Projektialueiden ja täydennysrakentamisalueiden katurakennustöiden lisäksi rakennettiin mm. Nordenskiöldinkadun ylittävä kevyelle liikenteelle tarkoitettu Auroransilta ja entisen satamaradan kuiluun kevyen liikenteen väylä Baana. Puistohankkeista Tapio Wirkkalan taidepuisto Arabianrannassa ja Saukonpaadenpuisto Länsisatamassa valmistuivat.

Liikuntainvestoinneissa 2012 valmistuneita hankkeita olivat mm. Kontulan liikuntapuiston tekojäärata sekä Eläintarhan kentän ja Oulunkylän liikuntapuiston tekojääradan peruskorjaukset.

Tietotekniikan puolella pääkaupunkiseudun palvelukartta voitti marraskuussa 2012 ykköspalkinnon WeGO Awards -kilpailussa (World e-Governments Organization of Cities and Local Governments) Open Cities-luokassa. WeGO Awards on maailmanlaajuinen kilpailu, jonka tarkoituksena on tuoda esiin kaupunkien kehittämisiä erinomaisia sähköisiä palveluja.

Kaupungin uutta taloushallinnon laskentajärjestelmää ajettiin sisään vuoden 2012 alusta lähtien. Laske on kaupungin uusi laskentajärjestelmä ulkoiseen ja sisäiseen laskentaan, käyttöomaisuuteen, laskutukseen sekä myynti- ja ostoreskontraan.

Ahjon kehittämisessä vuonna 2012 huomio keskitettiin Ahjon käyttäjäystävällisyyden kehittämiseen.

1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla

Talouskehitys

Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan supistuneen 0,1 prosenttia vuonna 2012. Työllisyys kehittyi kuitenkin myönteisemmin kuin kokonaistuotanto. Työttömyysaste jatkoi laskuaan vuoden 2012 loppusyksyyn asti. Vuonna 2012 euroalueen talouden aktiviteetti laski 0,5 prosenttia. Suomen kokonaistuotanto ei saavuttanut läheskään vuodenvaihteen 2007–2008 tuotannon tasoa vielä vuonna 2012.

Helsingin seudun tuotannon kasvu vaimentui vuoden 2012 aikana. Tuotanto oli vuoden kolmannella neljänneksellä ennakoarvion mukaan 0,4 prosenttia edellisvuotta suurempi. Koko maassa tuotannon kasvu pysähtyi vuoden 2012 aikana kokonaan. Helsingin seudulla kasvu on hidastunut vuodesta 2011 loivemmin kuin koko maassa. Erityisesti teollisuuden tuotanto väheni.

Työllisyys ja työttömyys

Vuonna 2012 Helsingissä oli työpaikkoja kaikkiaan lähes 412 700. Koko Helsingin seudun luku oli hieman runsaat 751 000. Helsingin osuus koko maan lähes 2,5 miljoonasta työpaikasta oli 17 prosenttia, ja koko Helsingin seudun osuus 30 prosenttia. Helsingin työpaikkamäärä kasvoi lähes 4 700:lla, ja muulla seudulla työpaikkoja oli 2 100 enemmän kuin vuosi sitten.

Työllisten määrä jatkoi Helsingissä hienoista nousua vuoden 2012 aikana. Keskimäärin työllisiä oli vajaan prosentin enemmän kuin vuotta aiemmin. Helsingin seudulla työllisten määrä kehittyi samalla tavalla.

Työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä kasvoi Helsingissä parilla prosentilla vuonna 2012. Joulukuun tiedoissa avoimien työpaikkojen määrä oli kuitenkin 22 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Koko Helsingin seudulla vuoden 2012 keskimääräinen työpaikkojen lisäys oli 3 prosenttia. Vuoden lopussa myös seudun avoimien työpaikkojen määrä oli pienempi kuin vuotta aiemmin.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömien määrä kasvoi Helsingissä vuonna 2012 keskimäärin 4 prosenttia edellisestä vuodesta. Työttömyys aleni vielä vuoden alussa hieman, mutta kääntyi keväällä nousuun. Vuoden 2012 lopussa työttömiä oli Helsingissä 12 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi vuonna 2012 keskimäärin 8 prosentilla. Vuoden lopussa nuoria työttömiä oli 6 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi keskimäärin 3 prosentilla. Vuonna 2012 Helsingin työttömyysaste nousi työ- ja elinkeinoministeriön mukaan 7,8 prosenttiin. Kasvua edelliseen vuoteen saatiin 0,3 prosenttia.

Helsingin pitkäaikaistyöttömyys (yli vuoden työttömänä olleet) kasvoi vuoden 2012 aikana nopeasti. Joulukuun lopussa pitkäaikaistyöttömien määrä oli 18 prosenttia suurempi kuin vuoden 2011 lopussa. Vuonna 2012 yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli keskimäärin 8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Väestönkehitys

Vuodenvaihteessa 2012–2013 Helsingissä asui Helsingin kaupungin tietokeskuksen ennakkotiedon mukaan 604 000 asukasta. Helsingin väkiluku kasvoi vuoden 2012 aikana noin 8 600 asukkaalla. Vuoden 2011 väestönkasvu oli 6 800 asukasta. Helsingin edellisvuotta suurempi väestönkasvu johtui etenkin kotimaisten muuttajien määrästä. Ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 2 800 henkilöllä ja muiden kuin suomen- tai ruotsinkielisten määrä 5 400 henkilöllä.

Helsingin saama muuttovoitto oli yhteensä noin 6 600 asukasta, kun edellisenä vuonna se oli 5 000. Kotimaasta Helsinki sai 3 100 hengen muuttovoiton, joka oli 1 500 edellisvuotta enemmän. Ulkomainen muuttovoitto, 3 500 henkilöä, oli 100 henkeä suurempi kuin vuonna 2011.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Helsingissä syntyi noin 6 750 lasta, 150 enemmän kuin edellisvuonna. Kuolleiden määrä, 5 000, oli 100 henkilöä suurempi kuin edellisenä vuonna. Siten luonnollinen väestönkasvu eli syntyneiden enemmitys kuolleisiin nähden oli 1 750 henkilöä.

Päivähoitoikäisten eli 0–6-vuotiaiden määrä kasvoi vuoden 2012 aikana 1 100 lapsella. Heidän määränsä oli vuoden lopussa noin 42 300. Peruskouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrä kasvoi 330 henkilöllä ja peruskouluikäisiä oli siten 45 250. Ala-asteikäisten, 7–12-vuotiaiden, määrä kasvoi 540:llä ja yläasteikäiset vähenivät 200:lla. Toisen asteen opiskelijoiden ikäluokan eli 16–18-vuotiaiden määrän kasvu pysähtyi kaksi vuotta sitten ja vuoden 2012 aikana määrä väheni noin 440 nuorella.

Työikäisiä eli 19–64-vuotiaita oli 4 000 henkilöä edellisvuotta enemmän. Yli 65-vuotiaiden määrä oli 95 500 eli 3 700 henkilöä edellisvuotta enemmän. Yli 75-vuotiaita oli 670 ja yli 85-vuotiaita 200 enemmän kuin vuoden 2011 lopussa.

Ennakkotiedon mukaan kaikkien suurpiirien väkiluku kasvoi vuoden 2012 aikana, eniten Keskisessä suurpiirissä, 2 700 asukkaalla, Eteläisessä 2 400:lla ja Itäisessä 2 000 asukkaalla. Vähiten kasvoivat pienimmät suurpiirit, Östersundom 5 asukkaalla ja Pohjoinen suurpiiri 200 asukkaalla. Peruspiireistä eniten väkilukuaan kasvattivat Vanhakaupunki (1 250), Kampinmalmi (1 050), Myllypuro (850), Kallio (770) ja Vuosaari (730). Väestö väheni viidessä peruspiirissä. Väki väheni eniten Jakomäessä (–260), Maunulassa (–160) ja Pukinmäessä (–120). Peruspiirirajojen muutos kasvatti Reijolan ja vähensi Haagan peruspiirin väestöä.

Päivähoitoikäisten määrä kasvoi Östersundomia lukuun ottamatta kaikissa suurpiireissä, eniten Keskisessä (340), Eteläisessä (260) ja Itäisessä suurpiirissä (220). Peruskouluikäisten kasvu oli suurinta Eteläisessä suurpiirissä, 220 henkeä, kun taas Koillisessa suurpiirissä koululaisten määrä väheni.

Ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi kuudella prosentilla vuoden 2012 aikana. Ulkomaan kansalaisia oli noin 50 600 eli 8,4 prosenttia väestöstä. Suurimmat ryhmät olivat Viron kansalaiset, 11 000 henkeä, Venäjän kansalaiset (6 200) ja Somalian kansalaiset (3 000). Eniten kasvoi virolaisten määrä, 1 200 henkilöllä.

Suomen- ja ruotsinkielisten määrä kasvoi vuoden 2012 aikana. Suomenkielisten määrä oli vuoden lopussa noin 3 200 ja ruotsinkielisten noin 150 henkeä edellisvuotta suurempi. Ruotsinkielisten määrä oli 35 800.

Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä oli lähes 74 000, noin 12 prosenttia koko väestöstä. Määrä kasvoi 5 300 hengellä vuoden 2012 aikana. Suurimmat kieliryhmät olivat venäjänkieliset, noin 15 000 henkilöä, vironkieliset, 10 000 ja somalinkieliset, 7 200 henkilöä.

Vuoden 2012 aikana vironkielisten määrä kasvoi 1 100 asukkaalla, venäjänkielisten 800:lla ja somalinkielisten määrä 370:lla. Englannin- ja arabiankielisten määrä kasvoi vajaalla 300 asukkaalla. Suurista kieliryhmistä, joita puhuvia oli yli 500 Helsingissä, suhteellisesti eniten, yli 10 prosentilla, kasvoivat nepalin-, viron-, vietnamin- ja tagaloginkielisten määrä. Myös espanjan-, farsin-, portugalin-, kurdin- ja arabiankielisten määrä kasvoi lähes 10 prosentilla.

Rakentaminen

Asuinrakentaminen Helsingissä jatkui edelleen vilkkaana, joskin oli nähtävissä merkkejä asuntotuotannon hiljennemisestä, sillä myönnettyjen rakennuslupien määrä kääntyi selvään laskuun vuosien 2011 ja 2010 tasoon verrattuna. Toisaalta aloitettujen asuntojen määrä on edelleen varsin suuri, rakenteilla on runsaasti asuntoja ja valmistuneiden asuntojen määrä on korkea.

Toimitilarakentamiselle vuonna 2012 oli ominaista sekä myönnettyjen lupien että aloitettujen rakennustöiden määrän varsin suuret neljännesvuosittaiset heilahtelut. Toimitilarakentamisen myönnettyjen lupien määrä nousi kuitenkin huomattavasti vuodesta 2011, toisaalta aloitettujen rakennustöiden määrä laski. Valmistuneiden toimitilojen määrä oli puolestaan selvästi viime vuosien tasoa matalampi, samoin kuin rakenteilla olevien toimitilojen määrä.

Asuinrakentamiseen vuonna 2012 myönnettiin uustuotantoon ja laajennusrakentamiseen lupia selvästi vähemmän kuin kahtena edeltävänä vuonna eli yhteensä 3 286 asunnolle. Tämä on 29 prosenttia vuoden 2011 ja 25 prosenttia

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

vuoden 2010 myönnettyjä lupia vähemmän. Lupia käyttötarkoituksen muutosrakentamiseen myönnettiin 169 asunnolle vuonna 2012.

Uustuotantona ja laajennusrakentamisena aloitettujen asuntojen määrä ei kuitenkaan jäänyt vuoden 2011 tasosta kuin 7 prosenttia: vuonna 2012 aloitettiin 4 108 asunnon rakentaminen. Lisäksi käyttötarkoituksen muutoksiin liittyviä uusien asuntojen rakennustöitä aloitettiin 150.

Keskeneräisten asuinrakentamisen töiden määrä väheni myös vuoden 2011 lopusta jonkin verran – uusia asuntoja oli vuoden 2012 lopussa rakenteilla 5 407.

Helsingissä jo pari vuotta jatkuneen vilkkaan asuinrakentamisen seurauksena valmistuneiden asuntojen määrä oli vuonna 2012 merkittävästi 2000-luvun keskitasoa korkeampi. Toimintavuonna valmistui yhteensä 5 173 uutta asuntoa, joista uustuotannon ja laajennusrakentamisen asuntoja oli 4 643 ja käyttötarkoituksen muutoksiin liittyviä asuntoja 532.

Toimitilarakentamiseen myönnettyjen lupien määrä kohosi selvästi vuodesta 2011. Vuonna 2012 toimitilarakentamiseen myönnettyjen lupien kerrosala ylitti 46 prosenttia vuoden 2011 toimitilarakentamisen lupien määrän. Aloitetun toimitilojen kerrosala jäi kuitenkin 18 prosenttia vuotta 2011 matalammaksi. Vuoden 2012 lopussa rakenteilla oli toimitiloja 24 prosenttia vuoden 2011 loppua vähemmän. Myös valmistuneiden toimitilojen kerrosala oli selvästi vuotta 2011 pienempi. Vuonna 2012 valmistui 37 prosenttia vähemmän toimitiloja kuin vuonna 2011.

Vuonna 2012 valmistuneesta uustuotannon ja laajennusrakentamisen 4 643 asunnosta omistusasuntoja oli 1 689, vuokra-asuntoja 2 483 ja asumisoikeusasuntoja 471. Vuokra-asuntojen osuus valmistuneista asunnoista oli vuosina 2010–2012 Helsingissä selvästi aiempia 2000-luvun vuosia suurempi, johtuen määräaikaista valtion lyhyestä vuokra-asunnoille tarkoitetusta korkotukilainoituksesta. Vuonna 2012 valmistuneista asunnoista vuokra-asuntoja oli yli puolet, joista 41 prosenttia oli lyhyen korkotuen asuntoja. Omistusasuntojen osuus jäi 36 prosenttiin vuonna 2012 valmistuneista asunnoista. Vuosina 2000–2009 valmistuneista asunnoista vuokra-asuntojen osuus oli 33 prosenttia ja omistusasuntojen osuus 58 prosenttia.

Valtion korkotuella lainoitettuja asuntoja oli 1 453, joista vuokra-asuntoja oli 982 ja asumisoikeusasuntoja 471. Lisäksi niin sanottuja välimallin mukaisia valtion lyhyellä korkotuella rahoitettuja vuokra-asuntoja valmistui 1 026.

Eriyisryhmien asuntoja valmistui 872, jonka osuus kaikista uustuotannon ja laajennusrakentamisen asunnoista oli 19 prosenttia. 2000-luvulla keskimäärin erityisryhmien asuntojen osuus on ollut 12 prosenttia. Valmistuneista erityisryhmien asunnoista opiskelija- ja nuorisotasuntoja oli 692. Ikääntyneiden käyttöön tarkoitettuja asuntoja valmistui 179, joista 75 oli senioriasumisoikeusasuntoja ja loput 104 pitkällä korkotuella lainoitettuja vuokra-asuntoja.

1.1.3 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin strategiaohjelmaan 2009–2012 sisältyi useita henkilöstöpoliittisia tavoitteita. Keskeistä oli muutosvalmiuden lisääminen johtamisen laatua kehittämällä. Henkilöstöpolitiikan tavoitealueita olivat lisäksi henkilöstövoimavarojen hallinta, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä palkitsemisen kokonaisuuden kilpailukykyisyys. Strategiakauden loppuun mennessä toteutettiin näitä tavoitealueita koskevia hankkeita ja kehitettiin toimintaa tukevia työvälineitä.

Kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa 40 129 henkilöä, joista 33 394 oli vakinaisia ja 6 735 määräaikaista. Henkilöstön määrä oli 691 henkilöä (1,75 prosenttia) suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Työllistettyjä oli kaupungin palveluksessa vuoden aikana yhteensä 2 406 henkilöä. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä ostettiin lyhytaikaisia työvoimaa yhteensä 721 henkilötyövuoden verran.

Tilikauden aikana ei tehty merkittäviä hallintokuntien välisiä henkilöstömuutoksia.

Vuoden 2012 palkkasumma oli 1 386 milj. euroa, joka on 4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodelle 2012 suoriteperusteisesti kirjatut palkat olivat 1 413 milj. euroa (1 353 milj. euroa vuonna 2011).

Kaupungin palveluksesta erosi 1 305 henkilöä vuonna 2012 (1 307 henkilöä vuonna 2011) ja siirtyi eläkkeelle 675 henkilöä (825). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 63,1 vuotta (62,9). Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 46,5 vuotta, sama kuin vuonna 2011. Määräaikaista henkilöstöä oli 6 735 (6 637 vuonna 2011). Määräaikaisen henkilöstön määrän muutokseen vaikuttivat erilaiset tekijät kuten projektien ja hankkeiden toteuttamiseen palkattu henkilöstö.

Tarkempia tietoja henkilöstöstä on saatavilla kaupungin erikseen julkaisemasta henkilöstöraportista.

KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN VUOSIEN 2011 JA 2012 LOPUSSA *)

Toimialat	Vakainainen henkilöstö		Määräaikainen henkilöstö		Koko henkilöstö	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
1 Kaupunginjohtajan toimiala	2 120	2 091	154	174	2 274	2 265
2 Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	895	884	44	51	939	935
3 Sivistys- ja henkilöstötoimi	6 922	6 855	1 914	1 949	8 836	8 804
4 Rakennus- ja ympäristötoimi	6 174	6 303	580	547	6 754	6 850
5 Sosiaali- ja terveystoimi	16 690	17 261	3 945	4 014	20 635	21 275
Yhteensä	32 801	33 394	6 637	6 735	39 438	40 129

*) luvuissa ei ole mukana työllistettyjä

1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa

Kaupunginvaltuusto käsitteli 18.1.2012 Helsingin Energian kehitysohjelmaa kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Kaupunginvaltuusto kehotti Helsingin Energiaa muun muassa käynnistämään monipolttoainevoimalaitoksen ja siihen liittyvän energiatunnelin investointipäätösvalmiuteen tähtäävät toimenpiteet. Lisäksi valtuusto kehotti kaupunginhallitusta tuomaan vuonna 2015 valtuuston päätettäväksi esityksen Helsingin Energian kehitysohjelman jatkon päivittämisestä niin, että valtuusto voi tuolloin päättää viimeisimmän tiedon perusteella muun muassa Salmisaaren ja Hanasaaren nykyisiä voimalaitoksia koskevasta laajemmasta biopolttoaineratkaisusta sekä Vuosaaren monipolttoainevoimalaitosta koskevasta hankesuunnitelmasta.

Kaupunginvaltuusto kävi lähetekeskustelun Suomen hallituksen käynnistämästä kuntauudistuksesta 28.3.2012. Kaupunginhallitus antoi lausunnon asiasta valtiovarainministeriölle 10.4.2012.

Kaupunginvaltuusto kävi 25.4.2012 lähetekeskustelun demokratiahankkeesta, jonka tarkoitus on lisätä kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksia. Vuoden 2012 loppupuolella käynnistettiin demokratiahankkeen pilottikoelut.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.4.2012 valita kansliapäällikkö Ritva Viljasen avoinna olevaan sivistys- ja henkilöstötoimen apulaiskaupunginjohtajan virkaan seitsemän vuoden määräajaksi.

Seuraavan valtuustokauden strategiaohjelman 2013–2016 valmistelun lähetekeskustelu käytiin valtuustossa 23.5.2012. Kaupunkilaiset pääsivät osallistumaan uuden strategiaohjelman valmisteluun Vaikuta Helsinkiin -verkkoavoriivissä.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä 26.9.2012 Helsingin ammatilliset oppilaitokset Helsingin palvelualojen oppilaitos, Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos sekä Helsingin tekniikan alan oppilaitos yhdistyivät 1.1.2013. Uuden, maan suurimman ammatillisen oppilaitoksen nimeksi tuli Stadin ammattiopisto opetuslautakunnan suomenkielinen jaoston päätöksellä 20.11.2012.

Vuoden 2012 kunnallisvaalit käytiin sunnuntaina 28.10.2012. Helsingin kaupunginvaltuustoon valittiin 37 uutta edustajaa. Vuoden 2013 alussa toimikautensa aloittaneen kaupunginvaltuuston 85 jäsenestä naisia on 42 (49 prosenttia) ja miehiä 43 (51 prosenttia). Paikat jakaantuvat puolueittain seuraavasti: Kokoomus 23, Vihreät 19, Sosiaalidemokraattinen puolue 15, Vasemmistoliitto 9, Perussuomalaiset 8, Ruotsalainen kansanpuolue 5, Keskusta 3, Kristillisdemokraatit 2 ja Suomen kommunistinen puolue ja Helsinki-listat 1.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.9.2012 Helsingin kaupungin päivitetyn ympäristöpolitiikan tavoitteet. Ympäristöpolitiikassa asetetaan kaupungin keskipitkän ja pitkän aikavälin ympäristötavoitteet seuraavilla osa-alueilla: ilmaston-suojelu, ilmansuojelu, meluntorjunta, vesiensuojelu, luonnon ja maaperänsuojelu, hankinnat, jätteet ja materiaali-tehokkuus, ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus sekä ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet. Kaupunginvaltuusto hyväksyi samoin kokouksessaan 26.9.2012 globaalin vastuun strategian.

Toimintavuoden 2012 päätyttyä vuoden 2013 alusta toimintansa aloittivat sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudessa uusi sosiaali- ja terveystoimisto sekä varhaiskasvatustalouden alaisuudessa varhaiskasvatustoimisto.

1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Taloudelliset ja strategiset riskit

Vuosi 2012 oli Helsingin kaupungin taloudessa hieman talousarviossa odotettua myönteisempi, mutta selvästi vuotta 2011 heikompi. Helsingin verotulot pysyivät lähes vuoden 2011 tasolla ja olivat ainoastaan 0,7 prosenttia vuotta 2011 paremmat. Kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvu kiipesi 4,8 prosenttiin edellisen vuoden 2,5 prosentista. Edellisestä vuodesta Helsingin lainakanta pieneni, koska kaupungin lainanottoa lykättiin loppuvuodesta seuraavaan vuoteen. Tämä näkyi kuitenkin kaupungin maksuvalmiuden heikkenemisenä vuoden 2012 lopussa.

Lisääntynyt epävarmuus on heikentänyt tulevaisuudennäkymiä niin kansainvälisessä taloudessa kuin kotimaasakin. Tulevaan talouskasvuun, julkiseen velkaantumiseen ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyy suuria ja vaikeasti arvioitavia riskejä. Kaupungin lainakannan vuodesta 2008 jatkunut nopea kasvu ja vuonna 2013 jatkuva lainanotto muodostavat aikaisempaan verrattuna merkittävästi suuremman riskin kaupungin pitkän aikavälin kehittämismahdollisuuksille.

Kaupungin rahoitukselliseen tasapainoon vaikuttavia riskitekijöitä ovat lisäksi toimintamenojen kasvu, Helsingin Energian tuloksenteko- ja tuloutuskyky sekä maan hallituksen mahdolliset toimenpiteet kuntatalouden ja erityisesti Helsingin rahoitusasemaan liittyen. Suurten investointihankkeiden etenemiseen ja yhteensovittamiseen liittyy myös merkittäviä taloudellisia epävarmuustekijöitä.

Harmaasta taloudesta aiheutuu kaupungille haittaa muun muassa verotulojen menetyksenä. Kaupunki ei saa Verohallinnolta riittäviä tietoja, jotta harmaaseen talouteen voitaisiin puuttua tehokkaasti.

Riskien hallinta:

- Taloudelliset riskit otetaan huomioon ja niihin pyritään vaikuttamaan talousarvioprosessissa, strategiatyössä sekä kaupungin tuottavuusohjelman valmistelussa.
- Talouden riskejä käsitellään muun muassa seurantaraporteissa ja tasehallintaryhmässä sekä virastojen ja liikelaitosten säännöllisissä yhteistyötapaamisissa ja koulutustilaisuuksissa.
- Harmaan talouden torjuntaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Toimenpiteitä jatketaan vuonna 2013 talous- ja suunnittelukeskuksen koordinoimana.

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin riskeinä ovat edelleen väestöryhmien väliset terveyserot ja nuorten syrjäytyminen.

Riskien hallinta:

- Kaupunkilaisten hyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota strategiaohjelman 2013–2016 valmistelussa.
- Lasten ja nuorten vuorovaikutussuunnitelmaa on kehitetty ja toteutettu osana Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Helsinkiläisiä nuoria kannustettiin vaikuttamaan heitä koskevissa asioissa muun muassa erilaisten Ruuti-toimintojen kautta.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Rakentamisen ja kiinteistöjen kunnossapidon riskit sekä rakennusten sisäilmaongelmien hallitseminen ovat muodostumassa tulevaisuudessa kaupunkitasoisiksi riskeiksi, joilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Uudisrakentamiseen liittyvä riskitekijä on urakoitsijaresurssien puute, joka johtaa huonosti toimiviin urakkakilpailuihin ja korkeisiin rakentamiskustannuksiin. Vuonna 2012 uudisrakentamishankkeita koskevat urakkakilpailut toimivat kohtalaisesti.

Riskien hallinta:

- Muun muassa kiinteistövirasto ja ympäristökeskus ovat toimineet kiinteistö-, rakentamis- ja sisäilmariskien hallitsemiseksi.
- Rakentamisen laadun parantamiseen on kiinnitetty huomiota ja sitä jatketaan.
- Asuntotuotannon edellytyksistä huolehditaan kaavoituksen, esirakentamisen ja tontinluovutuksen keinoin.

Vuoden 2012 lopussa oli vireillä yhteensä kolme Euroopan komissiossa tai käräjäoikeudessa käsittelyssä olevaa oikeudellista asiaa, joihin sisältyy oleellisia taloudellisia vaatimuksia Helsingin kaupunkia kohtaan.

Operatiivisia ja muita riskejä

Kaupunkitasolla tarkasteltuna toiminnalliset tavoitteet toteutuivat useilla toimialoilla varsin hyvin. Organisaatiomuutoksiin liittyvät riskit kyettiin pitämään kohtuullisen hyvin hallinnassa.

Toimintaympäristön ja palvelutuotannon muutoksiin liittyvinä riskeinä on tunnistettu prosessi-, liiketoiminta- ja jatkuvuusriskejä. Toiminnan sujuvuutta ja jatkuvuutta uhkaavina riskeinä on tunnistettu henkilöstön eläköitymisen vai- kutukset, muuttuvat osaamistarpeet sekä riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Riippuvuus tietojärjestelmistä ja tietoliikenneyhteyksistä tuo haasteita useiden toimintojen häiriöttömälle jatkuvuudelle. Tietojärjestelmien uudistamiseen ja käyttöönottoon liittyy myös taloudellisia ja toiminnallisia haasteita. Kaupungin laskutus- ja muiden järjestelmien käyttöönottoon liittyvät haasteet ovat vaikeuttaneet toimintaa.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on kehittänyt hallintokuntarajat ylittäviä prosesseja. Nämä prosessit ovat merkittävä kehittämiskohde myös jatkossa. Operatiivisten riskien hallintaa kehitetään myös osana laatutyötä ja toiminnan jatkuvuuden varmistamista.
- Avainhenkilöriskejä pyritään hallitsemaan ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla, toimivilla sijaisjärjestelyillä ja osaamisen kehittämisellä.
- Kaupunki pyrkii yhtenäistämään HR-toimintaa.
- Tietojärjestelmien merkittävimpiä riskejä seurataan aktiivisesti muun muassa eri hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmissä.
- Tietoteknisten ratkaisujen palvelutoimittajien hallintaa on pystytty kaupunkitasolla yhtenäistämään ja tehostamaan ja sitä kehitetään edelleen.

Kiinteistöihin ja turvallisuuteen kohdistuu muun muassa onnettomuus-, palo- ja vuotoriskejä. Näistä ei aiheutunut vuonna 2012 merkittäviä kaupunkitasoisia vahinkoja.

Haastavat sääolosuhteet aiheuttavat kaupungille taloudellisia ja toiminnallisia riskejä.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on varautunut tiettyihin henkilö- ja omaisuusriskeihin ennaltaehkäisyyn lisäksi vakuutusrahastolla ja vakuutuksilla.
- Kaupunki parantaa tulva- ja hulevesien sekä lumen hallintaa ja sään ääri-ilmiöihin varautumista.

Arvio merkittävimmistä riskeistä perustuu muun muassa riskienhallinnan koordinaatioryhmän joulukuussa 2012 tekemään riskienarviointiin sekä virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen vuonna 2012 raportoimiin riskeihin ja tilinpäätöksen yhteydessä raportoimiin merkittävimpiin riskeihin.

1.1.6 Ympäristötekijät

Helsingin kaupunki on ympäristön kannalta alueensa merkittävimpien toimijoiden joukossa. Helsingissä käytetyn energian ja muun kulutuksen aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ovat noin viisi prosenttia koko Suomen hiilidioksidipäästöistä. Viikkinmäen jätevedenpuhdistamo vastaa noin 800 000 ihmisen jätevesien puhdistuksesta. Lisäksi kaupunki on Suomen suurin työnantaja, jonka vuoksi kaupungin toiminnalla on merkittäviä ympäristövaikutuksia muun muassa toimistotyön volyymin takia.

Kaupungin oman toiminnan ympäristöasioiden hallintaa ohjaa kaupungin strategiaohjelma, ympäristöpolitiikka sekä ympäristönsuojelun osa-alueiden ohjelmat (muun muassa pääkaupunkiseudun ilmastostrategia ja ilmansuojelun toimintaohjelma). Lisäksi virastoilla ja liikelaitoksilla on käytössään omia ympäristöjärjestelmiä ja -ohjelmia. Ekotukitoiminnan avulla ympäristöasiat tuodaan lähelle työntekijöiden arkea.

Kaupungin ympäristökulut (poislukien HSY) nousivat vuonna 2011 reilusti yli 100 miljoonaan euroon ja sama trendi jatkui myös vuonna 2012. Merkittävimpiä ympäristökuluja syntyi ympäristöperusteisista veroista, yleisten alueiden puhtaanapidosta ja ilmansuojelutoimista.

Kaupungin ympäristöinvestointien määrä vaihtelee vuosittain. Viime vuosina ne ovat olleet noin 30 milj. euroa. Suurimmat investoinnit ovat perinteisesti liittyneet pilaantuneiden maiden kunnostuksiin. Ympäristötuottoja on kertynyt viime vuosina 5–10 milj. euroa. Ympäristötuotot ovat huomattavasti vähentyneet sen jälkeen, kun jätevedenpuhdistus siirtyi HSY:lle, jolloin Helsingin Vedelle maksetut jätevesimaksut nostivat tuotot vuosittain noin 60–70 miljoonaan euroon.

Tulevaisuudessa ympäristökustannuksia lisäävät ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, energiatehokkuuden velvoitteet, paikallisen ilmanlaadun parantaminen, meluntorjunta sekä pilaantuneiden maiden kunnostus ja esirakentaminen.

Energia ja ilmastopolitiikka

Kaupungin strategiaohjelmassa 2009–2012 on asetettu tavoitteeksi, että Helsinki kantaa vastuunsa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Määrälliseksi tavoitteeksi on asetettu, että Helsingin kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 20 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka vahvistettiin kaupungin valtuustossa 26.9.2012. Sen mukaan Helsinki on hiilineutraali kaupunki vuoteen 2050 mennessä. Vuoteen 2020 mennessä kasvihuonekaasupäästöt ovat alentuneet vähintään 20 prosenttia (verrattuna vuoteen 1990), uusiutuvan energian osuus on vähintään 20 prosenttia ja energiatehokkuus asukasta kohden on parantunut vähintään 20 prosenttia (verrattuna vuoteen 2005). Lisäksi päätettiin selvittää edellytykset nostaa vuoden 2020 päästötavoite 30 prosenttiin.

Helsingin Energian tavoitteena on hiilineutraali energianhankinta vuoteen 2050 mennessä. Kaupunginvaltuusto päätti 18.1.2012 vahvistaa päivitetyn Helsingin Energian kehitysohjelman kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Kaupunginvaltuusto päättää vuonna 2015, rakennetaanko Vuosaareen uusi monipolttoainevoimalaitos vai toteutetaanko Hanasaaren ja Salmisaaren voimalaitoksilla muutosinvestoinnit biopolttoaineen osuuden kasvattamiseksi. Ohjelman lähtökohdana ja Helsingin kaupungin energiapolitiisena tavoitteena on, että Helsingin Energian sähkön ja läm-

mön tuotannossa ja hankinnassa uusiutuvien energialähteiden osuus on vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia ja että sähkön ja lämmön tuotannossa Helsingin Energia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.

Kaupunginhallitus hyväksyi 15.6.2009 kaupungin ja työ- ja elinkeinoministeriön väliseen Energiatehokkuussopimukseen (Kets) liittyvän toimintasuunnitelman. Sopimuksen keskeinen tavoite on yhdeksän prosentin energiansäästö jaksolla 2008–2016. Helsingin kaupungin energiansäästön kokonaistavoite on kiinteä 128,78 gigawattitunnin energiamäärä. Vuoden 2012 hallintokuntaakohtaiseksi sitovaksi energiansäästötavoitteeksi asetettiin 2 prosentin energiansäästö vuoden 2010 kokonaisenergiankulutuksesta. Helsingin Energia ja Helen Sähköverkko Oy ovat mukana Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) välisissä energiätehokkuussopimuksissa 2008–2016.

Helsinki on mukana EU:n ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastosopimuksessa (Covenant of Mayors) ja laatinut sen mukaisesti Kestävän energiankäytön toimenpideohjelman (Sustainable Energy Action Plan). Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Turun ja Oulun kaupunginjohtajat antoivat 10.8.2011 yhteisen ilmastokannanoton, jossa korostetaan kaupunkien vastuuta ilmastomuutoksen torjunnassa ja esitetään kuusi konkreettista ilmastoaloitetta. Vuonna 2012 niihin lisättiin neljä uutta aloitetta. Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän välille käynnistettiin vuonna 2012 ilmastokumppanit -verkosto, joka luo yhteistyötä ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja yritysten kilpailukyyn vahvistamiseksi. Verkostossa oli vuoden lopussa noin 40 jäsentä.

Ilmansuojelu

Ilmanlaadulle annetut EU:n raja-arvot ovat ylittyneet viime vuosina. Tämän vuoksi kaupunki on laatinut ilmansuojelun toimintaohjelman 2008–2016 (kaupunginhallitus 19.5.2008) ja raportoinut sen EU:n komissiolle. Ohjelmassa on esitetty toimenpiteet, joilla ylitykset pyritään välttämään. Valtaosa kustannuksista kuluu raidehankkeisiin ja joukkoliikenteen edistämiseen. Typpidioksidin vuosiraja-arvo ylittyy edelleen Helsingin keskustan katukuiluissa, ja raja-arvon noudattamiseen on saatu komissiolta lisäaikaa vuoteen 2015. Ylitys johtuu liikenteen päästöistä. Kaupunkisuunnitteluvirasto teettää parhaillaan selvitystä jatkotoimenpiteistä, jotka ovat tarpeen, jotta päästäisiin raja-arvon alle.

Meluntorjunta

Uusimman vuonna 2012 valmistuneen meluselvityksen mukaan tie- ja katuliikenteen yli 55 desibelin melualueella asuu Helsingissä 282 060 asukasta. Raideliikenteen yli 55 desibelin melualueella asuu 73 680 asukasta ja lentoliikenteen melualueella asukkaita on 569. Melualueella asuvien määrän kasvu edelliseen selvitykseen verrattuna johtuu pääosin laskenta-asetusten ja mallinuserperiaatteiden tarkentumisesta ja osin myös asukasmäärän kasvusta ja kaupunkirakenteen tiivistymisestä.

Vuoden 2011 loppuun mennessä meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2008 toimenpiteistä noin puolet oli ainakin osittain toteutunut ja lähes kaikki toimenpiteet oli käynnistetty. Kustannuksia muodostuu suorista torjunnallisista toimenpiteistä kuten meluesteistä, hiljaisen päällysteen käytön lisäämisestä ja kaluston vähämeluisuuden vaatimuksista. Suunniteltuja meluesteitä on rakennettu määrärahojen puuttuessa kuitenkin vain muutamia. Hiljaisempaa asfalttia on käytetty soveltuviissa kohdissa kadun päällystettä uusittaessa.

Parhaillaan on valmistella meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistus, joka viedään kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi syksyllä 2013.

Maaperän ja kaatopaikkojen kunnostaminen

Helsingissä otetaan uuteen käyttöön alueita, joiden maaperää joudutaan esirakentamaan ennen uutta käyttöä. Osa esirakentamisesta on pilaantuneen maan kunnostamista. Helsingin entiset kaatopaikat kunnostetaan ympäristönsuojelulain mukaisesti.

Kaupunki varautuu tulevaisuudessa Iso-Huopalahden ja Vuosaaren kaatopaikkojen kunnostamiseen. Hanasaaren A-voimalaitoksen alueen uuteen käyttöönottamiseen ja kaatopaikkojen jälkihoitoon on lisäksi tehty varaukset. Muiden pilaantuneiksi arvioitujen alueiden kunnostusten määrärahatarpeet arvioidaan vuosittain viidelle seuraavalle vuodelle. Arvio tarkentuu siten aina vuosittain.

Merkittävimmät puhdistamiskohteet olivat toimintavuonna entiset satama-alueet eli Kalasataman ja Jätkäsaaren projektialueet.

1.2 Selonteko kaupungin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kaupunginhallitus vastaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat toimialoillaan sekä virastojen ja liikelaitosten johto vastaavat riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kaupungin virastojen ja liikelaitosten riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty Riskienhallinta ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeen linjausten mukaisesti. Virastojen ja liikelaitosten riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty perustuen toimintasuunnitelmiin, ydinprosessien kuvauksiin ja vastuiden määrittelyihin. Riskienhallinnan toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seurantaprosessia.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu virastoilta ja liikelaitoksilta sekä sisäiseltä ja ulkoiselta tarkastukselta saatujen arviointitietojen perusteella. Virastot ja liikelaitokset ovat arvioineet riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta hyödyntäen muun muassa toimintasuunnitelman toteutumisen arviointia ja kaupungin sisäisen valvonnan muistilistaa sekä EFQM-itsearviointeista saatuja tuloksia.

Arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta

Arvioiden perusteella kaupungin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on kohtuullisella tasolla.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Virastot ja liikelaitokset ovat tunnistaneet riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan puutteita ja kehittämiskohteita, ja niistä on raportoitu. Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu kaupunkitasolla merkittäviä puutteita vuonna 2012. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty tekemällä riskikartoituksia ja päivittämällä riskienhallintasuunnitelmia. Virastot ja liikelaitokset ovat parantaneet hankintojen valvontaa.

Vuoden 2013 aikana jatketaan toimintaprosessien kehittämistä ja niiden riskien arviointia, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelmällisyyttä ja dokumentointia sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan arviointia. Riskienhallinnan tason arvioimiseen laadittua riskienhallinnan kypsyyssmallia viimeistellään ja se otetaan käyttöön vuonna 2013.

Talous- ja suunnittelukeskuksen johdolla toimiva keskeisten virastojen ja liikelaitosten muodostama riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Sisäinen tarkastus avustaa kaupungin ylintä johtoa tarkastamalla ja arvioimalla virastojen ja liikelaitosten sekä tytäryhteisöjen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuutta kaupunginjohtajan hyväksymän vuosisuunnitelman ja kaupungin johdolta saamiensa erillistoimeksiantojen perusteella. Sisäinen tarkastus seuraa tarkastusraporteissa antamiensa suositusten toteuttamista säännöllisesti.

Sisäinen tarkastus teki muun muassa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä sekä selontekojen laatimista koskeneita tarkastuksia. Tarkastusten perusteella riskienhallinnan säännöllisyydessä ja systemaattisuudessa oli parannettavaa. Päättyneellä tilikaudella valmistui laaja väärinkäytösepäilyä koskenut selvitys, joka on johtanut poliisitutkintaan.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Toimintatuotot	1 740 230	1 693 076
Valmistus omaan käyttöön	138 655	159 182
Toimintakulut	-4 564 028	-4 346 466
TOIMINTAKATE	-2 685 143	-2 494 208
Verotulot	2 759 031	2 739 985
Valtionosuudet	297 258	259 795
Rahoitustuotot	93 416	95 889
Rahoituskulut	-25 426	-27 138
VUOSIKATE	439 136	574 323
Poistot ja arvonalentumiset	-396 529	-361 812
Satunnaiset erät	102 379	42 454
TILIKAUDEN TULOS	144 986	254 965
Tilinpäätössiirrot	-6 125	25 271
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	138 861	280 236

Vuoden 2012 tilikauden tulos oli 145,0 milj. euroa ja ylijäämä 138,9 milj. euroa. Tulos muodostui 104 milj. euroa talousarviota paremmaksi erityisesti talousarviota paremmasta toimintakatteesta peruspalveluntuotannossa, talousarviota suuremmista valtionosuustuloista, talousarviota pienemmistä korkomenoista sekä talousarviota suuremmista maanmyyntituloista Kamppi-Töölönlahti -alueella. Tuloslaskelma on vertailukelpoinen vuoteen 2011.

Kaupungin toimintakulut kasvoivat liikelaitokset huomioiden vuonna 2012 noin 5,0 prosenttia ja toimintatulot 1,4 prosenttia (valmistus omaan käyttöön huomioiden).

Ilman liikelaitoksia ja rahastoja sekä eräitä sisäisiä palveluntuottajia (Stara ja Tilakeskus) tarkasteltuna peruskaupungin vertailukelpoiset toimintakulut kasvoivat 4,8 prosenttia ja toimintatulot 2,2 prosenttia (valmistus omaan käyttöön huomioiden). Vuonna 2012 toteutunut 4,8 prosentin menokasvu oli selvästi enemmän kuin vuonna 2011 toteutunut vastaava peruskaupungin 2,5 prosentin menokasvu.

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

$100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$. Tunnusluku on kehittynyt seuraavasti:

	2012	2011	2010	2009	2008
Toimintatuotot toimintakuluista prosenttia	39,3	40,4	40,1	41,4	42,9

Verotuloja kertyi 19,0 milj. euroa (0,7 %) enemmän kuin vuonna 2011. Kunnallisveroa kertyi 88,3 milj. euroa (4,0 %) ja kiinteistövero 2,2 milj. euroa (1,2 %) enemmän kuin edellisvuonna, yhteisöveron määrä pieneni 71,5 milj. eurolla (-21,3 %).

Vuosikate oli 439,1 milj. euroa. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletuksena pidetään, että kunnan tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate kattaa poistot.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

Vuosikatteesta laskettavat tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2012	2011	2010	2009	2008
Vuosikate, milj. euroa	439,1	574,3	388	315,3	539,8
Vuosikate prosenttia poistoista	110,7	158,7	114,6	94,5	181,3
Vuosikate, euroa/asukas	726	963	659	541	942

Vuoden 2012 tulorahoitus oli positiivinen mitattuna vuosikatteen ja poistojen suhteella. Jos vuosikatetta verrataan nettoinvestointeihin, niin vuosikate kattoi nettoinvestoinneista 68,1 prosenttia. Ilman liikelaitoksia tarkasteltuna vuosikate kattoi poistoista 85,2 prosenttia, mutta nettoinvestoinneista vain 32,2 prosenttia.

Kaupungin talouden tasapaino on perustunut Helsingin Energian hyvään tulokseen. Vuonna 2012 toteutettiin 200 milj. euron siirto Helsingin Energian edellisten tilikausien ylijäämistä kaupungin peruspalvelutuotannon rahoittamiseen. Tulevina vuosina tämä tuloutustaso tulee kuitenkin pieneneään vuonna 2012 toteutuneesta tasosta.

Tarkempaa erittelyä tuloslaskelman eristä on luvussa 2, Talousarvion toteutuminen sekä liikelaitosten ja rahastojen erillistilinpäätöksissä luvussa 5.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	439 136	574 323
Satunnaiset erät	102 379	42 453
Tulorahoituksen korjauserät	-119 292	-73 518
	422 223	543 258
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-649 605	-682 835
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 999	8 160
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	125 522	51 554
	-519 084	-623 121
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-96 861	-79 863
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-52 129	-45 311
Antolainasaamisten vähennykset	114 793	82 835
	62 664	37 524
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	57 438	231 652
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-134 633	-116 591
	-77 195	115 061
Oman pääoman muutokset	0	11 886
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-22 052	9 544
Vaihto-omaisuuden muutos	2 674	-20 417
Saamisten muutos	-44 863	20 068
Korottomien velkojen muutos	32 724	-7 398
	-31 517	1 797
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-46 048	166 268
RAHAVAROJEN MUUTOS	-142 909	86 405
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	667 352	810 261
Rahavarat 1.1.	810 261	-723 856
	-142 909	86 405

Vuoden 2012 investointimenot olivat 649,6 milj. euroa. Liikelaitosten investoinnit olivat yhteensä 166,9 milj. euroa ja muun toiminnan investoinnit 482,7 milj. euroa. Investointeja käsitellään tarkemmin luvussa 2, Talousarvion toteutuminen.

Rahavarat pienivät vuoden alun tilanteesta -142,9 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostui talousarviota paremmaksi johtuen erityisesti talousarviota paremmasta toimintakatteesta peruspalveluntuotannossa, talousarviota suuremmista valtionosuustuloista, talousarviota pienemmistä korkomenoista sekä talousarviota suuremmista maanmyyntituloista Kamppi-Töölänlahti -alueella. Lisäksi investoinnit toteutuivat hieman talousarvi-

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

ota pienempinä erityisesti HKL-liikelaitoksen osalta. Edellä mainittujen syiden seurauksena toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 177,6 milj. vähemmän alijäämäinen kuin talousarviossa arvioitiin. Alijäämää jäi kuitenkin -96,9 milj. euroa.

Uusia ottolainoja ei nostettu talousarviossa arvioitua määrää ja siten vanhoja lainoja lyhennettiin pois 77,2 milj. euroa enemmän kuin uusia lainoja nostettiin. Talousarviossa kaupungin toimintaan ilman liikelaitoksia tarkoitettu lainanotto siirtyi ajoituksellisista syistä toteutettavaksi vuoden 2013 puolella. Erityisesti tämän seurauksena kaupungin rahoituksen rahavirta oli -46,0 milj. euroa.

Koska toiminnan ja investointien rahavirta oli lähes sata milj. euroa negatiivinen ja tätä ei kompensoitu uusien lainojen nostolla, oli kaupungin maksuvalmius vuoden 2012 lopussa -142,9 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2012 alussa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2012	2011	2010	2009	2008
Investointien tulo-rahoitus, prosenttia	68,1	85,1	44,8	50,8	77,9
Pääomamenojen tulo-rahoitus, prosenttia	61,3	76,2	23,8	45,1	74,0
Lainanhoitokate	3,4	4,2	4,7	4,3	5,9
Kassan riittävyys, päivää	46	58	45	53	55

Investointien tulo-rahoitus-% -tunnusluku osoittaa, että 68,1 prosenttia nettoinvestoinneista pystyttiin kattamaan tulo-rahoituksella ja noin 32 prosenttia katettiin lainalla ja pysyvien vastaavien myyntituloilla. Jos tilannetta tarkastellaan ilman liikelaitoksia ja rahastoja, niin vuoden 2012 nettoinvestoinneista vain 32,2 prosenttia pystyttiin kattamaan tulo-rahoituksella.

Pääomamenojen tulo-rahoitus-% -tunnusluku osoittaa kuinka suuri osa investointien omahankintamenosta, antolainojen nettolisäyksestä ja lainanlyhennyksistä on katettu vuosikatteella.

Lainanhoitokate ilmaisee tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokykyä pidetään hyvänä, jos tunnusluvun arvo on yli 2. Helsingin kaupungin lainanhoitokate on heikentynyt muutaman viime vuoden aikana.

Kassan riittävyys päivissä -tunnusluku kertoo kuinka monen päivän kassasta maksut voidaan kattaa vuoden viimeisen päivän rahavaroilla.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	33 502	37 724
Muut pitkävaikutteiset menot	260 920	277 084
Ennakkomaksut	65	44
	294 487	314 852
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 981 566	2 860 241
Rakennukset	1 676 370	1 628 735
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 036 061	1 993 572
Koneet ja kalusto	193 621	204 087
Muut aineelliset hyödykkeet	10 682	10 183
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	263 789	238 658
	7 162 089	6 935 476
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 203 359	1 187 000
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 895	137 546
Muut lainasaamiset	1 524 805	1 495 818
Muut saamiset	757	757
	2 774 816	2 821 121
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	315 764	327 846
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 213	4 211
Muut toimeksiantojen varat	406 666	338 687
	726 643	670 744
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	89 832	88 809
Keskeneräiset tuotteet	3 321	7 018
	93 153	95 827
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	80	62
Muut saamiset	2707	4 238
	2 787	4 300
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	147 464	125 086
Lainasaamiset	1 994	1 242
Muut saamiset	62 147	40 233
Siirtosaamiset	114 581	113 248
	326 186	279 809
Saamiset yhteensä	328 973	284 110
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitus rahamarkkinainstrumentteihin	512 808	718 960
	512 808	718 960
Rahat ja pankkisaamiset	154 544	91 301
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 047 513	11 932 391

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Arvonkorotusrahasto	1 821 791	1 825 119
Muut omat rahastot	511 432	482 779
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	2 585 234	2 314 998
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	138 861	280 236
	8 758 755	8 604 569
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	311 771	320 636
Vapaaehtoiset varaukset	106 857	110 520
	418 628	431 156
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	203 058	218 907
Muut pakolliset varaukset	8 470	8 533
	211 528	227 440
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	316 405	328 067
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 213	4 211
Muut toimeksiantojen pääomat	373 315	327 809
	693 933	660 087
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	100 000	100 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	988 129	1 051 215
Saadut ennakot	1 270	2 070
Liittymismaksut ja muut velat	34 755	7 410
	1 124 154	1 160 695
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	113 086	134 633
Saadut ennakot	21 626	22 550
Ostovelat	185 293	190 146
Liittymismaksut ja muut velat	108 051	80 777
Siirtovelat	412 459	420 338
	840 515	848 444
Vieras pääoma yhteensä	1 964 669	2 009 139
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 047 513	11 932 391

Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen loppusumma kasvoi 115,1 milj. euroa. Suurimmat lisäykset omaisuudessa olivat aineellisissa hyödykkeissä. Pääomissa suurimmat lisäykset olivat omassa pääomassa.

Taseen tunnusluvut, jotka ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta, ovat kehittyneet seuraavasti:

Taseen tunnusluvut	2012	2011	2010	2009	2008
Omavaraisuusaste, prosenttia	76,3	75,9	75,1	75,5	77,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	40,5	42,3	42,8	39,1	33,4
Lainakanta, 31.12. milj. euroa	1201	1 286	1171	890	659
Lainat, euroa/asukas	1986	2 157	1 989	1 527	1 150
Lainasaamiset, 31.12. milj. euroa	1571	1 633	1 648	980	999

Omavaraisuusaste, joka kuvaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä on pysynyt hyvällä tasolla koko tarkastelujakson. Omavaraisuuden yleisenä tavoitetasona pidetään kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kuvaa kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on sitä paremmin kunta selviytyy velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku on ollut hieman laskusuunnassa edellisestä tilikaudesta alkaen.

Lainakanta on kasvanut vuodesta 2008 vuoteen 2012 lähes kaksinkertaiseksi. Vuonna 2012 lainakanta pieneni 84,6 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Lainasaamisten vuoden 2010 huomattava lisäys johtuu siitä, että Helsingin Veden liiketoimintojen kauppahinnasta 686,7 milj. euroa kirjattiin pitkäaikaiseksi lainasaamiseksi Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymältä.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot laskelma kuvaa kaupungin rahanlähteitä ja -käyttöä. Siihen on koottu yhteen kaikki menot ja tulot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Kokonaistulojen ja -menojen erotus, 112 milj. euroa, on sama kuin rahavarojen ja muiden maksuvalmiuden muutosten erotus.

TULOT	Milj. euroa	MENOT	Milj. euroa
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	1 740	Toimintakulut	4 564
Verotulot	2 759	Valmistus omaan käyttöön	-139
Valtionosuudet	297		
Korkotuotot	60	Korkokulut	22
Muut rahoitustuotot	33	Muut rahoituskulut	4
Satunnaiset tuotot	104	Satunnaiset kulut	2
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	-104	Pysyvien vastaavien myyntitappiot	-2
		Pakollisten varausten muutos	16
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5	Investointimenot	650
Pysyvien vastaavien myyntituotot	126		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	115	Antolainasaamisten lisäykset	52
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	57	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	135
Oman pääoman lisäys			
Kokonaistulot yhteensä	5 192	Kokonaismenot yhteensä	5 304

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki 90 tytäryhteisöä. Konsernitilinpäätökseen sisältyy yhdisteltyjen tytäryhteisöjen kautta myös 30 alikonserniyhteisöä. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuusi kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Tilinpäätökseen on myös yhdistelty kaikki 11 säätiötä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty molemmat yhteisyhteisöt sekä kaikki 60 osakkuusyhteisöä.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä yhteisöistä ja säätiöistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvat ne yhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvaltaa. Näiden konserniohjausvastuu on jaettu toimialoittain kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien kesken.

Kaupunki emoyhteisönä vastaa kaupunkikonsernin kehityksen ohjaamisesta sekä kaupungin järjestämien palvelujen määrittelystä. Konserniin kuuluvia yhteisöjä käytetään täydentämään kaupungin palvelutuotantoa ja hoitamaan kaupunkikonsernin muita tehtäviä. Kaupunki tuottaa tytäryhteisömuodossa palveluja muun muassa seuraavilla toimialoilla: opetus, kulttuuri, sosiaalitoimi, terveystoimi, kiinteistöt, pysäköinti, matkailu, liikunta, energia, bussiliikenne, catering, elinkeino ja henkilöstö.

Kaupungin omistajapolitiikan lähtökohtana on kaupunginvaltuuston strategiaohjelma ja muut omistajapolitiikkaa koskevat päätökset. Kaupunginhallitus hyväksyi 26.4.2011 (§ 431) kaupungin nettobudjetoituja yksiköitä, liikelaitoksia ja konserniyhteisöjä koskevat omistajapoliittiset linjaukset, joita tarkistettiin 11.6.2012 HKL-liikelaitoksen ja Helsingin Bussiliikenne Oy:n osalta.

Konserniohjauksen nykyinen toimintamalli on ollut käytössä vuodesta 2004 ja sitä on täydennetty perustamalla vuoden 2009 alusta kaupunginhallituksen konsernijaosto. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjauksen välineeksi Helsingin kaupungin konserniohjeen tammikuussa 2008 ja kaupunginhallitus syyskuussa 2009 johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet Helsingin kaupunkikonsernissa.

Konsernin johdon muodostavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat. Konsernin johdon tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupunginhallituksen johtosäännössä.

Kaupunginvaltuusto päättää konsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista sekä merkittävistä ja taloudellisesti kauaskantoisista kaupungin hallinnon järjestämisen periaatteista. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyy konsernitilinpäätöksen.

Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia, vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä, asettaa osaltaan kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista. Lisäksi kaupunginhallitus valvoo, että konsernin tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti ja että niiden toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta ja kaupunginhallituksen hyväksymiä muita konsernia koskevia ohjeita noudattaen tehdä esityksiä omistajapolitiikan linjauksista, konserniohjauksen periaatteista sekä tytäryhteisöille asetettavista tavoitteista. Konsernijaoston tehtävänä on myös seurata, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti sekä huolehtia konsernivalvonnan toteuttamisesta.

Lisäksi konsernijaosto määrää kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin silloin, kun kokouksessa käsitellään hallintoelinten jäsenten tai tilintarkastajien valintaa. Konsernijaosto nimeää jäsenet näiden yhteisöjen hallintoelimiin, kun kaupungilla on siihen yhtiöjärjestykseen, sääntöön tai sopimukseen perustuva oikeus.

Konsernijaosto antaa tarvittaessa ohjeita kaupunkia eri yhteisöissä edustavalle henkilölle kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin silloin, kun kysymyksessä on taloudellisesti merkittävä tai periaatteellisesti laajakantoinen asia.

Kaupunginjohtajisto seuraa kaupunkikonserniin kuuluvien yksiköiden toimintaa, huolehtii konsernin johtamisen ja hallinnon yhtenäisyydestä ja arvioi konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Kaupunginjohtaja huolehtii kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden yleissuunnittelusta, seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämiseksi. Lisäksi kaupunginjohtaja huolehtii kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Apulaiskaupunginjohtaja huolehtii toimialallaan kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Konserniohjausta on kehitetty kaupunginhallituksen 30.10.2006 päättämien kehittämislinjausten ja kaupunginvaltuuston 29.4.2009 hyväksymään strategiaohjelmaan sisältyvän tytäryhteisöstrategian mukaisesti tehostamalla konserniohjausta kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta tavoitteena tytäryhteisöjen toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen sekä johtamis- ja hallintokäytäntöjen yhtenäistäminen.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Helsingin kaupungin noin 43 000 aravavuokra-asuntoa siirtyi 1.1.2012 lukien kaupungin kokonaan omistamaan Helsingin kaupungin asunnot Oy:n omistukseen, kun asunnot aiemmin omistaneet 21 erillistä kiinteistöyhtiötä sulautuivat yhtiöön.

Jätkäsaaren pysäköinti Oy perustettiin Jätkäsaaren uuden asuin- ja toimitila-alueen yhteispysäköinnin ja alueellisten yhteisväestönsuojien rakennuttamista, omistamista, hallinnointia ja ylläpitoa varten. Kaupunki omistaa yhtiön koko osakekannan.

Helsingin kaupunki luopui yhdessä Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa omistuksestaan Spinno-Seed Oy:ssä. Helsingin omistusosuus yhtiöstä oli 37,1 prosenttia. Kaupungin tytäryhteisö Kiinteistö Oy Sepeteuksentie 35:n osakkeet myytiin. Helsingin määräysvallassa ollut Helsinki-instituution säätiö lakkautettiin.

Helsingin kaupungin kokonaan omistama Villafonti Oy sulautui kaupungin kokonaan omistamaan Asunto Oy Villamonteen 31.12.2012. Järjestelyn yhteydessä Asunto Oy Villamonte muuttui keskinäiseksi kiinteistöyhtiöksi ja sen nimi on järjestelyn toteuduttua Keskinäinen Kiinteistöosakeyhtiö Villamonte.

Helsingin kaupungin tytäryhteisö Kiinteistö-oy Ruskeapuisto jakautui osittaisjakautumisella, jonka jälkeen kaupunki ei enää omista Kiinteistö-oy Ruskeapuiston osakkeita. Jakautumisessa syntyi uusi yhtiö Kiinteistö Oy Ruskeasuon Asunnot, joka on kaupungin kokonaan omistama.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernijohto valvoo tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksellisuutta säännöllisesti muun muassa seuranta-raporttien avulla. Raporteissa esitetään kustakin tytäryhteisöstä toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot tytäryhteisöjen toimittamien osavuositarkastusten perusteella. Tytäryhteisöjen seurantaraportteihin sisältyy kuvaukset tytäryhteisöjen ilmoittamista riskeistä.

Kaupungin omistamien vuokra-asuntoyhtiöiden seurantaan varten kiinteistöviraston kiinteistöjen kehittämissyksikö tuottaa seurantaraportin vuosittain. Raportin tiedot asunto-omaisuudesta, vuosikatsaukset, tunnusluvut sekä vertailutiedot ovat yksityiskohtaisia. Kiinteistöyhtiöiden ja sidosryhmien lisäksi raportti jaetaan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kiinteistölautakunnan, asuntolautakunnan sekä kiinteistötoimen apulaiskaupunginjohtajan käyttöön. Raportti käsitellään vuosittain kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

Keskitettyjä konsernitoimintoja on rahoitus- ja sijoitustoiminnassa sekä hankinnoissa. Tytäryhteisöt vastaavat itse toimintansa ja omaisuutensa vakuuttamisesta. Tytäryhteisöt voivat hyödyntää harmaan talouden torjunnassa kaupungin hankkimaa sähköistä Tilaajavastuu.fi-palvelua.

Konserniohjeessa ilmaistaan kokonaisvastuun yhteisön riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta kuuluvan yhteisön hallitukselle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan. Kaupunginhallituksen 14.11.2011 hyväksymä Riskienhallinta ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohje määrittelee tarkemmin tytäryhteisöjen riskienhallinnan periaatteet ja toteuttamistavat.

Konsernijohto on seurannut toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä konserniyhteisöjen riskitilannetta. Vuonna 2012 konsernijaostolle esitettiin kaksi riskienhallinnan ajankohtaiskatsausta sekä raportti tytäryhteisöjen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta, joka sisältää tytäryhteisöjen arviot merkittävimmistä riskeistään.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta on yhteisöjen koon ja toiminnan laajuuden kannalta toteutettu toiminnan vaatimalla tavalla eikä siinä ole havaittu merkittäviä puutteita. Riskienhallinnan näkökulma on yhä selkeämmin mukana koko kaupunkikonsernin toiminnan ohjauksessa, suunnittelussa ja seurannassa. Tytäryhteisöille on järjestetty riskienhallintakoulutusta.

1.6.5 Harmaan talouden torjunta

Kaupunginvaltuuston päätöksellä 12.10.2011 (§191) talous- ja suunnittelukeskuksen johtosääntöä täydennettiin niin, että virasto vastaa konsernitasoisesta harmaan talouden seurannasta ja torjunnasta.

Kaupunginhallitus hyväksyi 19.12.2011 (§ 1144) harmaan talouden torjuntaa hankintojen yhteydessä koskevan toimintaohjeen. Ohjeessa on yksityiskohtaisesti ohjeistettu menettelytavat, joilla hankintojen yhteydessä pyritään torjumaan harmaata taloutta.

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 12.10.2011 (§ 23) hyväksyä, että tehostaakseen harmaan talouden torjuntaa kaupunki liittyy tilaajavastuulain edellyttämien tietojen selvittämisessä Tilaajavastuu.fi-palvelun käyttäjäksi. Palvelun käyttö jalkautettiin kaupunkikonserniin vuoden 2012 aikana. Tilaajavastuu.fi on internetissä toimiva erityisesti työn tilaajille suunnattu palvelu tilaajavastuulain edellyttämien tietojen selvittämiseen ja raportointiin.

Harmaan talouden torjuntaa tehostettiin myös viranomaisyhteistyöllä Verohallinnon sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) kanssa. Verottajan ilmoittamien verolajikohtaisten häiriötilojen ristiinajotaulukoiden pohjalta talous- ja suunnittelukeskus laatii neljä kertaa vuodessa harmaan talouden seurantaraportin kaupunginhallitukselle.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.-31.12.2012	01.01.-31.12.2011
Toimintatuotot	2 951 694	2 891 944
Toimintakulut	-5 254 694	-5 010 854
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	8 031	9 666
TOIMINTAKATE	-2 294 969	-2 109 244
Verotulot	2 759 031	2 739 985
Valtionosuudet	297 258	259 795
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	28 437	39 969
Muut rahoitustuotot	14 322	11 839
Korkokulut	-112 541	-105 256
Muut rahoituskulut	-6 261	-14 014
	-76 043	-67 462
VUOSIKATE	685 277	823 074
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-621 517	-553 262
Tilikauden yli- ja alipariarvot	445	348
Arvonalentumiset	0	-6
	-621 072	-552 920
Satunnaiset erät	90 098	40 202
TILIKAUDEN TULOS	154 303	310 356
Tilinpäätössiirrot	-17 518	-26 670
Vähemmistöosuudet	1 520	861
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	138 305	284 547
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	56,2	57,7
Vuosikate/Poistot, %	110,3	148,9
Vuosikate, euroa/asukas	1 133	1 381
Asukasmäärä	604 833	596 081

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	685 277	823 074
Satunnaiset erät	90 098	40 202
Tulorahoituksen korjauserät	-103 864	-71 065
	671 511	792 211
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 167 507	-1 090 567
Rahoitusosuudet investointimenoihin	10 478	10 028
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	235 775	144 326
	-921 254	-936 213
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-249 743	-144 002
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-7 480	-13 758
Antolainasaamisten vähennykset	106 795	90 172
	99 315	76 414
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	263 752	441 465
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-284 530	-271 309
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 717	-41 572
	-26 495	128 584
Oman pääoman muutokset	7 316	7 648
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-15 573	-13 996
Vaihto-omaisuuden muutos	4 980	-22 767
Saamisten muutos	-15 423	-32 492
Korottomien velkojen muutos	50 012	71 845
	23 996	2 590
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	104 132	215 236
RAHAVAROJEN MUUTOS	-145 611	71 234
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	897 251	1 042 862
Rahavarat 1.1.	1 042 862	971 628
	-145 611	71 234
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	59,2	76,2
Pääomamenojen tulorahoitus, %	51,1	64,5
Lainanhoitokate	2,0	2,5
Kassan riittävyys (pv)	48	59

KONSERNITASE

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	45 706	50 052
Muut pitkävaikutteiset menot	298 562	313 924
Ennakkomaksut	5 290	2 390
	349 558	366 366
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 046 835	2 913 844
Rakennukset	4 960 902	4 894 556
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 814 042	2 731 651
Koneet ja kalusto	626 008	614 835
Muut aineelliset hyödykkeet	19 913	29 589
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	596 741	468 169
	12 064 441	11 652 644
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	169 445	173 217
Muut osakkeet ja osuudet	408 944	406 635
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 895	137 546
Muut lainasaamiset	480 249	485 554
Muut saamiset	3 240	4 275
	1 107 773	1 207 227
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	418 024	369 116
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	105 333	110 313
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	21 833	19 168
Lyhytaikaiset saamiset	431 681	419 403
	453 514	438 571
Rahoitusarvopaperit	529 554	740 278
Rahat ja pankkisaamiset	367 697	302 583
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 395 894	15 187 098

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 407	2 972 407
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	5 815	5 815
Arvonkorotusrahasto	1 828 119	1 831 447
Muut omat rahastot	735 497	698 869
Muu oma pääoma	734 185	734 186
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	2 028 685	1 747 585
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	138 305	284 547
	8 443 013	8 274 856
VÄHEMMISTÖOSUUDET	58 177	59 124
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	507 849	495 900
Vapaaehtoiset varaukset	182 627	196 560
	690 476	692 460
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	204 969	220 891
Muut pakolliset varaukset	37 092	36 526
	242 061	257 417
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	696 671	663 336
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	3 902 442	3 898 415
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	97 954	72 925
	4 000 396	3 971 340
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	274 116	301 754
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	990 984	966 811
	1 265 100	1 268 565
Vieras pääoma yhteensä	5 265 496	5 239 905
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	15 395 894	15 187 098
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	59,7	59,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	86,7	87,9
Kertynyt ylijäämä, euroa	2 166 990	2 032 132
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	3 583	3 409
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	4 176 558	4 200 169
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	6 905	7 046
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	526 114	623 100
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	870	1 045

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 144 986 073,33 euroa. Tulokseen sisältyvät myös kaupungin liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen tulokset, jotka käsitellään niiden omis- sa kirjanpidoissa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Helsingin Energia -liikelaitoksen ylijäämä, 154 877 555,42 euroa siirretään Helsingin Energia -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Energia -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan
- Helsingin Satama -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 22 059 990,15 euroa siirretään Helsingin Satama -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Satama -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan
- Helsingin kaupungin HKLliikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 1 853 989,54 euroa siirretään HKLliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti HKLliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin Palmia-liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 2 887 195,19 euroa siirretään Palmia-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Palmia-liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu-liikelaitoksen (Talpa) ylijäämä, 149 488,40 euroa siirretään Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu-liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen (Oiva Akatemia) alijäämä, -68 421,88 euroa siirretään Henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Asuntolainarahaston ylijäämä, 314 372,05 euroa, asuntotuotantorahaston ylijäämä, 4 449 319,24 euroa, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston ylijäämä, 917 801,39 euroa, vakuutusrahaston ylijäämä, 778 418,34 euroa ja innovaatorahaston alijäämä, -4 742 452,60 euroa siirretään rahastojen sääntöjen mukaisesti niiden rahastopääomiin.

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että muun toiminnan tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- Kamppi–Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan alueen investointeihin käytetty määrä, 3 982 668,10 euroa.
- Kamppi–Töölönlahti-alueen investointirahastoon siirretään alueen myyntituloja kertynyt määrä, 25 930 000,00 euroa.
- Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotantotoimikunnan esityksen mukaisesti asuntotuotantotoimiston tilikauden tuloksesta 152 500,00 euroa.
- Lähiörahastosta tuloutetaan toteutunutta käyttöä vastaava määrä, 5 163 982,83 euroa.
- Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 840 939,63 euroa.
- Muun toiminnan tilikauden alijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, -42 898 533,96 euroa, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli- /alijäämiin.

2 Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovaksi eräksi talousarviossa voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate. Myös toiminnallisia tavoitteita voidaan määritellä sitoviksi. Sitovuus merkitsee sitä, että tavoitteesta ei voi poiketa ilman kaupunginvaltuuston päätöstä. Sitovat erät on merkitty tilinpäätöksessä samoin kuin talousarviossa varjostettuina.

2.1 Käyttötalousosan toteutuminen

Käyttötalousosan määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen on pääluokittain seuraava:

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Kaupunginjohtajan toimiala	6 149	0	6 149	8 662	2 513	0
Rakennus- ja ympäristötoimi	324 185	0	324 185	332 590	8 405	0
Sosiaali- ja terveystoimi	307 350	0	307 350	292 423	-14 927	0
Sivistys- ja henkilöstötoimi	69 751	0	69 751	80 615	10 860	0
Kaupunkisuunn.- ja kiinteistötoimi	610 655	0	610 655	641 812	31 157	0
Tulot yhteensä	1 318 090	0	1 318 090	1 356 102	38 008	0
Menot						
Kaupunginjohtajan toimiala	-212 337	45 469	-166 868	-126 074	40 794	-23 474
Rakennus- ja ympäristötoimi	-620 987	-1 334	-622 321	-631 537	-9 216	-7 955
Sosiaali- ja terveystoimi	-2 343 410	-28 900	-2 372 310	-2 409 673	-37 363	-57 300
Sivistys- ja henkilöstötoimi	-936 736	-14 155	-950 891	-941 743	9 818	-11 096
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	-267 122	-1 040	-268 162	-275 057	-6 895	-7 680
Menot yhteensä	-4 380 592	40	-4 380 552	-4 384 084	-2 862	-107 505
Toimintakate						
Poistot	-251 259	0	-251 259	-282 977	-31 718	0
Tilikauden tulos	-3 313 761	40	-3 313 721	-3 310 959	3 428	-107 505

Toimintatuloja kertyi 38,0 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Toimintamenot ylittyivät 2,9 milj. eurolla. Ylitysoikeuksia myönnettiin yhteensä 107,5 milj. euroa. Toimintatulojen suurimmat poikkeamat syntyivät kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa jossa kasvua 31,2 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveystoimessa jossa laskua 14,9 milj. euroa. Maanvuokratulojen kertyminen arvioitua suuremmaksi nosti kaupunki- ja kiinteistötoimen tuloja. Toimintamenojen suurimmat poikkeamat syntyivät kaupunginjohtajan toimialalla jossa laskua 40,8 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveystoimessa jossa kasvua 37,4 milj. euroa. Avustusten arvioitua suurempi toteuma nosti sosiaali- ja terveystoimen toimintakuluja.

Toimintatulojen ja -menojen toteutumista ja poikkeamia talousarvioon verrattuna on kuvattu jäljempänä tässä luvussa virastoittain ja liikelaitoksittain.

1 KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	6 149	0	6 149	8 662	2 513	0
Menot	-212 337	45 469	-166 868	-126 074	40 794	-23 474
Toimintakate	-206 188	45 469	-160 719	-117 412	43 307	-23 474
Poistot	-6 569	0	-6 569	-4 845	1 724	0
Tilikauden tulos	-212 757	45 469	-167 288	-122 257	45 031	-23 474

1 01 VAALIT, KESKUSVAALILAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 725	0	1 725	1 739	14	0
Menot	-7 033	0	-7 033	-4 279	2 754	0
Toimintakate	-5 308	0	-5 308	-2 540	2 768	0
Tilikauden tulos	-5 308	0	-5 308	-2 540	2 768	0

Vuonna 2012 toimitettiin presidentinvaalin ensimmäinen ja toinen vaali sekä kunnallisvaalit.

Vuoden 2012 talousarviota laadittaessa varauduttiin sähköisen äänioikeusrekisterin laajaan käyttöönottoon. Tämä ei kuitenkaan toteutunut arvioidusti ja näin ollen määrärahoja säästyi tietotekniikasta, koulutuksesta ja palkoista. Lisäksi säästöjä saatiin ennakkoäänestyksen järjestämisessä, toimitilojen vuokrissa, henkilöstön palkoissa ja logistiikkapalveluissa.

1 02 KAUPUNGINVALTUUSTO, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 825	0	-1 825	-1 676	149	0
Toimintakate	-1 825	0	-1 825	-1 676	149	0
Tilikauden tulos	-1 825	0	-1 825	-1 676	149	0

Kaupunginvaltuuston menot alittivat talousarvion 0,1 milj. eurolla. Säästöä syntyi valtuutettujen palkkioista. Tilavuokrat ylittyivät valtuustosalin korjauksen lisävuokran vuoksi.

1 03 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 078	0	-2 078	-2 065	13	-56
Toimintakate	-2 078	0	-2 078	-2 065	13	-56
Poistot	-8	0	-8	-8	0	0
Tilikauden tulos	-2 086	0	-2 086	-2 073	13	-56
Suoritavoitteet						
Henkilötyöpäivät	4 000	0	4 000	3 791	-209	0
Tehokkuus/Taloudellisuus						
Kustannukset/työpäivä, euroa	433	0	433	457	-24	0

(Sisältyvät muut paitsi JHTT-tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan aiheuttamat kustannukset)

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	19	0	19	18	-1	0
Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tarkastus- ja arviointitoiminnan tuottavuuden kehittyminen (2009=100)	102,0	105,5	103,7	102,5	100	

Vuosi 2012 oli tarkastustoimen historian merkkivuosi. Virasto täytti sata vuotta ja sen johdosta kirjoitettiin viraston 100-vuotishistoriikki. Arvioinnissa otettiin käyttöön uusi arvioinnin käsikirja ja valmisteltiin lautakunnan jaostotyöskentelyn uudistamista. Tilintarkastuksessa perehdyttiin uuteen SAP-pohjaiseen laskentajärjestelmään ja käynnistettiin kaupungin sekä kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastuspalveluiden kilpailutukset.

Tarkastustoimen menot olivat 3,4 euroa asukasta kohden. Talous toteutui arvioitua paremmin. Uudesta laskentajärjestelmästä aiheutui lisätalintarkastustarvetta, jonka kattamiseen saatiin valtuustolta 56 000 euron ylitysoikeus. Lisätarkastuspäivien tarpeen jäätyä alle ennakoitun ja tarkastusviraston toteutettua koko vuoden ajan kustannussäästöjä palvelujen ostoissa ja henkilöstömenoissa ei tätä ylitysoikeutta tarvinnut lopulta käyttää.

Vuosiksi 2009–2012 valittu tilintarkastaja JHTT-yhteisö Ernst & Young Julkispalvelut Oy tekee vuosittain 550 tilintarkastuspäivää. Vuonna 2012 tehtiin 67 lisätarkastuspäivää Laske-hankkeesta johtuen. JHTT-tilintarkastuspalvelujen osuus tarkastustoimen toimintamenoista oli 12,8 prosenttia ja tarkastuslautakunnan osuus 3,2 prosenttia.

Tarkastusviraston tuottavuutta mitataan tuloskorttiin pohjautuvalla tuottavuusindeksillä. Tuotosindeksi koostuu kuudesta osatekijästä, joista työpanosten käyttöön liittyvien tekijöiden painoarvo on 50 prosenttia työn laatutekijöiden painoarvo 40 prosenttia ja henkilöstötekijöiden painoarvo 10 prosenttia. Panosindeksi on muodostettu julkisten menojen hintaindeksillä (kuntatalouden yleishallinto) deflatoiduista toimintamenoista. Vuonna 2012 tarkastusviraston tuottavuus parani sen vuoksi, että kaikki tuotostekijät toteutuivat erinomaisesti ja menojen kasvu oli maltillista.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus valmistuvat 30.4.2012 mennessä.

Tavoitteet toteutuivat. Arviointikertomus valmistui 18.4.2012 ja tilintarkastuskertomus 27.4.2012.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Tilintarkastuksen kilpailuttamiseen valtuustokaudelle 2013–2016 valmistaudutaan määrittelemällä kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tilintarkastuksen yhteensovittamisessa noudatettavat periaatteet toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Seuraavat kilpailutukset valmistellaan syksyllä 2012 valtuustokautta 2013–2016 varten.

Tilintarkastajan valintaa valtuustokaudelle 2013–2016 valmisteltiin lainsäädännössä tapahtuneet muutokset huomioon ottaen. Vuosien 2013–2016 tarkastuslautakunta hyväksyi 30.1.2013 ehdotuksen konserniyhteisöjen ja säätiöiden vuoden 2013 ja optioina vuosien 2014–2016 tilintarkastuspalvelujen hankinnasta. Samassa kokouksessa lautakunta hyväksyi kaupungin tilintarkastuspalvelujen hankinnassa tehdyn valmistelun. Varsinaisen lautakuntakäsittelyn jälkeen valinta on tarkoitus viedä kaupunginvaltuuston päätettäväksi huhtikuussa 2013.

1 04 KAUPUNGINHALLITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	67	67	0
Menot	-22 630	0	-22 630	-17 379	5 251	-15 056
Toimintakate	-22 630	0	-22 630	-17 312	5 318	-15 056
Tilikauden tulos	-22 630	0	-22 630	-17 312	5 318	-15 056

1 04 01 KAUPUNGINHALLITUS, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 896	0	-2 896	-2 787	109	0
Toimintakate	-2 896	0	-2 896	-2 787	109	0
Tilikauden tulos	-2 896	0	-2 896	-2 787	109	0

Kaupunginhallituksen ja toimielinten jäsenten palkkiot toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä.

1 04 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	62	62	0
Menot	-18 543	0	-18 543	-13 656	4 887	-15 056
Toimintakate	-18 543	0	-18 543	-13 594	4 949	-15 056
Tilikauden tulos	-18 543	0	-18 543	-13 594	4 949	-15 056

Määrärahaa käytettiin yleisiin käyttövaroihin, kaupungin viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoiseen tapahtumatuotantoon yhteensä 13,7 milj. eurolla.

Suurimmat yleisiin käyttövaroihin sisältyvät toteutuneet kustannukset olivat lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiseen tarkoitetun hankkeen (Lasu-hanke) menot, 5,1 milj. euroa, World Design Capital Helsinki 2012 -hankkeen maksuosuus, 1,4 milj. euroa, yleisurheilun Euroopan-mestaruuskisojen yleisötapahtumien järjestäminen, 1,0 milj. euroa, maahanmuuttajien työmarkkina-aseman parantamiseen kohdennetut menot, 0,8 milj. euroa, sosiaali- ja terveystoimen organisaatiouudistuksen selvittämiseen ja toteuttamiseen kohdennetut menot, 0,8 milj. euroa, Helsinki-mitalien hankinta, 0,6 milj. euroa, kaupunkiympäristön puhtaanapitoon liittyvän kesätyöntekijähankkeen kustannukset, 0,5 milj. euroa, Kivi-talo säätiön avustukseen kohdennetut 0,3 milj. euroa, pyöräilyn edistämishankkeeseen kohdennetut 0,3 milj. euroa sekä ympäristökeskuksen koordinoimaan Ilmastoinfo-hankkeeseen kohdennetut 0,3 milj. euroa.

Määrärahaa käytettiin johtamisen ja suorituskyvyn itsearviointien tukemiseen ja vuoden 2012 laatupalkintokilpailun järjestämiseen sekä tiedepalkintoon ja tutkimusapurahoihin yhteensä 0,1 milj. euroa.

Määrärahoista jäi käyttämättä 20 milj. euroa. Vuodelle 2012 myönnettiin talousarviokohtaan 1 04 02 yhteensä 10 milj. euron Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhlavuoden erillismääräraha nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus päätti määrärahan käyttösuunnitelmasta 10.12.2012 ja siten määrärahan käyttö siirtyi käytännössä vuodelle 2013. Lisäksi muun muassa 1,0 milj. euron varauksesta sosiaali- ja terveystoimen palvelusetelikokeiluun jäi käyttämättä noin 0,6 milj. euroa. Lisäksi muun muassa Lasu-hankkeeseen varatuista määrärahoista jäi käyttämättä noin 1,9 milj. euroa. Hankkeen toteuttamista jatketaan vuonna 2013.

1 04 03 VIERAANVARAISUUS, VIRKAMATKAT YM., KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	5	5	0
Menot	-1 191	0	-1 191	-936	255	0
Toimintakate	-1 191	0	-1 191	-931	260	0
Tilikauden tulos	-1 191	0	-1 191	-931	260	0

Menojen toteuma alitti talousarvion 0,3 milj. eurolla. Vieraanvaraisuuteen varatusta määrärahaa säästyi 0,2 milj. euroa ja virkamatkoista säästyi noin 60 000 euroa.

1 11 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 294	0	1 294	1 259	-35	0
Menot	-20 510	0	-20 510	-19 916	594	-82
Toimintakate	-19 216	0	-19 216	-18 657	559	-82
Poistot	-400	0	-400	-396	4	0
Tilikauden tulos	-19 616	0	-19 616	-19 053	563	-82

Vuodelle 2012 myönnetty ylitysoikeus 82 000 euroa Helsinki Abroad Ltd Oy:n maksuosuuksiin jäi käyttämättä.

Vuoden 2012 menojen toteuma alitti talousarvion 0,6 milj. eurolla. Käyttömenoissa syntyi säästöä palvelujen ostoissa 0,2 milj. euroa ja vuokrissa 0,4 milj. euroa muun muassa Ahjon käyttöönoton vähentäessä postitus- ja kopiaointipalvelujen tarvetta. Toisaalta muissa menoissa näkyi ylityksinä Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhluvuoden ja World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden tapahtumien kustannukset. Tilavuokrissa säästöä syntyi kaupungintalokorttelien elävöittämiseen liittyvänä arkistotilan tyhjentäminen ja arkiston siirto edullisempiin tiloihin.

Tulot muodostuivat pääasiassa vuoden 2012 alussa kulttuurikeskuksesta hallintokeskukseen siirtyneen Infopankin ulkopuolisesta rahoituksesta, kansainvälisen toiminnan yhteistoimintaosuuksista sekä oikeudenkäyntikorvauksista. Toteuma oli talousarvion mukainen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Tavoitteena on, että 60 prosenttia kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista käsitellään enintään 100 kalenteripäivässä.

Tavoite toteutui niin, että 81 prosenttia kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista käsiteltiin enintään 100 kalenteripäivässä.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Hallintokeskuksen tavoitteena on kustannustehokkuuden lisääminen kaupungin toiminnassa kehittämällä muun muassa kaupungin sisäisiä hallinnon palveluprosesseja.

Hallintokeskuksen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen valmisteleva kaupungin yhteinen palautejärjestelmä otettiin pilottikäyttöön joulukuussa 2012 hallintokeskuksessa ja rakennusvalvontavirastossa.

Hallintokeskus hankki Huovi-järjestelmän, jolla voidaan tehostaa varautumisen ohjausta ja tiivistää virastojen ja liikelaitosten välistä yhteistyötä varautumisessa ja valmiussuunnittelussa.

Hallintokeskus huolehti omaan organisaatioonsa sijoitetun sosiaali- ja terveystoimen uudistusta valmistelleen sote-muutostimiin erilaisista tukitehtävistä liittyen muun muassa tiloihin, henkilöstöhallintoon sekä päätösvalmistelun ja päätöksenteon tukitehtäviin.

Sopimushallintajärjestelmän ja luottamushenkilöportaalin valmistelua jatkettiin.

Kaupungin sähköisten asiakirjojen ja muun digitaalisessa muodossa olevan aineiston tallentamisen periaatteita ja menettelytapoja selvitettiin sähköisen arkistoinnin ja tallentamisen työryhmässä, johon kuuluvat hallintokeskuksen lisäksi kaupungin museo, talous- ja suunnittelukeskus sekä tietokeskus. Työryhmän selvitys valmistui kertomusvuoden aikana.

- Viraston toiminnolle pyritään asettamaan määrä- ja taloudellisuustavoitteita kun se on mahdollista ja tuottavuutta seurataan hallintokeskuksen tulospalkkiojärjestelmien yhteydessä.

Ahjon kehitystyötä jatkettiin ja sen tuomia mahdollisuuksia hyödynnettiin muun muassa päätöksentekoprosessin yhtenäistämässä ja tiedotuksen parantamassa. Ahjon käytettävyyden arvio ulkopuolinen arvioija ja mahdollisten riskien hallittavuuden lisäämiseksi Ahjo-järjestelmästä teetettiin tietoturva-auditointi vuonna 2012. Ahjon käyttö on mahdollistanut myös henkilöstösäästöjä sekä henkilöstön toimenkuvien täsmentämisen ja muokkaamisen.

Kaupungin yhteisen kirjaamon sivupiste sosiaalivirastossa lakkautettiin ja sosiaaliviraston yksilöhuollon asioihin liittyvä kirjaaminen hoidettiin 1.1.2012 alkaen kaupungintalolla sijaitsevassa Helsingin kaupungin kirjaamossa. Vuoden 2012 aikana valmisteltiin hankintakeskuksessa sijaitsevan kirjaamon sivupisteen lakkauttamista ja hankintakeskuksen asioiden kirjaamisen siirtämistä kaupungintalolle. Sivupisteiden lakkauttamisen myötä koko kaupungin kirjaamotoiminta on keskitetty kaupungintalolle vuoden 2013 alusta.

Kaupungintalon neuvontayksikön toimintaa vahvistettiin maahanmuuttajille ja viranomaisille suunnatun sähköisen Infopankki-verkkopalvelun siirrolla kulttuurikeskuksesta hallintokeskukseen. Viestinnässä keskeisiä aiheita olivat Helsingin pääkaupungiksi tulon juhluvuosi ja maailman designpääkaupunkivuosi.

EU:n Itämeristrategiaan liittyviä kehittämishankkeita jatkettiin. Verkostomaisesti toteutettavat kansainväliset ympäristö-, infrastruktuuri- ja markkinointihankkeet, kuten Rail Baltica -hanke, edistivät Helsingin asemaa kansainvälisesti kilpailukykyisenä kaupunkina.

Hallintokeskuksen tuottavuuden kehittymistä seurattiin sitovan tavoitteen ja tulospalkkiotavoitteiden avulla. Sitovan tavoitteen osalta tuottavuuden parantumista osoitti asioiden käsittelyaikojen lyheneminen. Tulospalkkiotavoitteissa tuottavuutta mitattiin muun muassa eri toimielimille valmisteltujen asioiden määrällä, paperihankinnoissa syntyneillä säästöillä, kävijämääräkasvulla sekä voitettujen oikeudenkäyntien määrällä.

1 13 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	407	0	407	618	211	0
Menot	-26 544	0	-26 544	-24 290	2 254	0
Toimintakate	-26 137	0	-26 137	-23 672	2 465	0
Poistot	-367	0	-367	-475	-108	0
Tilikauden tulos	-26 504	0	-26 504	-24 147	2 357	0

Talous- ja suunnittelukeskuksen toiminnassa painottui vuoden aikana kaupungin talouden hallinta haasteellisessa taloustilanteessa. Veropohjaa vahvistettiin elinkeinopoliittisin toimenpitein ja kehittämällä edellytyksiä uusien kaupunginosien rakentumiselle ja täydennysrakentamisen lisäämiselle.

Valtuustokauden viimeinen vuosi tiivistä strategiaohjelman selvitystehtävien valmistelua ja samalla valmisteltiin uutta strategiaohjelmaa. Laske-hanke saatiin päätökseen haasteellisen käyttöönottovuoden jälkeen. Vuoden loppuun ajoittui keskushallinnon organisaatiomuutoksen selvitystyö.

Kaupungin talouden hallinta

Talousarviovalmistelussa keskeinen tavoite oli vuoden 2013 talousarvioraamin laadinnassa se, että vuonna 2011 aikaansaatu myönteinen kehitys kaupungin toimintamenojen kasvun hillinnässä jatkuisi. Tiukasta talousohjauksesta huolimatta toimintamenojen kasvu kiihtyi edellisvuodesta. Vuoden lopulla valmisteltiin seuraavan valtuustokauden strategiaohjelmaan tavoitteita talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi.

Seurantareporttien lisäksi liikelaitoksista, tytär- ja osakkuusyhteisöistä sekä pääkaupunkiseudun yhteistyöhön liittyvistä yhteisöistä valmisteltiin erillisanalyyskejä. Merkittävimpiä yritysjärjestely- ja selvitysprojekteja olivat Helsingin Bussiliikenne Oy:öön sekä Ilmastoinfon Helsingin seudun ympäristöpalveluihin (HSY) siirtymiseen liittyvät selvitykset. Lisäksi toteutettiin tytäryhteisöjen hallitusten toiminnan arviointi.

Harmaan talouden torjunnassa Tilaajavastuu.fi-palvelun käyttö jalkautettiin kaupunkikonserniin. Seurantareportoinnin ohella lisättiin aiheesta tiedottamista.

Vuonna 2012 otettiin käyttöön kaupungin uudet tuottavuuden laskennan ohjeet. Talouden ja toiminnan neljännesvuosiraportteihin (4) sisällytettiin tuottavuuden seuranta.

Uusi strategiaohjelma valmisteilla

Strategia valmistelussa painottui valtuustokauden päätyminen ja uuden strategiaohjelman valmistelu. Strategiaohjelman selvitystehtävistä valmisteltiin raportti kaupunginhallituksen iltakouluun 2.4.2012 sekä katsaus strategiaohjelman seurannasta ja uuden ohjelman valmistelusta iltakouluun 1.10.2012. Globaalin vastuun strategia valmisteltiin, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi sen 26.9.2012. Marraskuussa pidettiin kaupunginvaltuuston kauden päätösseminaari.

Strategiaohjelman 2013–2016 luonnos valmistui vuoden lopulla ja sitä käsiteltiin johtajistossa vuodenvaihteen molemmin puolin. Vuoden 2013 alussa pidettävän strategiaseminaarin valmistelu aloitettiin loppuvuonna. Elinkeinopalvelu valmisteli seudullisten strategioiden elinkeinopoliittiset osuudet. Alueen 14 kunnan kesken laadittiin Helsingin johdolla yhteinen Metropolialueen kilpailukykystrategia – Tulevaisuuden tekijät 2025.

Kaupunkikonsernin riskienhallinta

Kaupunginhallitukselle ja konsernijaostolle koottiin raportti kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä. Lisäksi konsernijaostolle annettiin kaksi riskienhallinnan ajankohtaiskatsausta. Merkittävien riskien arviointia tehtiin osana strategian valmistelua ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän toimintaa. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeen jalkauttamista jatkettiin järjestämällä koulutusta ja kehittämällä arviointityökaluja.

Yrittäjyyttä ja työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä

Koko Suomea koskeva rakennemuutos kiihtyi 2012. Elinkeinopalvelu pyrki vastaamaan tähän kehittämällä uusia yrittäjyyttä ja työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä sekä toteuttamalla työpaikkoja luovaa innovaatiopolitiikkaa yhdessä alueen korkeakoulujen ja muiden kumppanien kanssa.

Kasvuyrityksille suunnattujen palvelujen kehittämistä jatkettiin. Kasvuyrityspalveluihin liittyvien toimijoiden kanssa syvennettiin strategista yhteistyötä erityisesti Helsingin yliopiston kanssa ja se toteutuu DowntownHelsinki-projektissa vuonna 2013.

Vuosi 2012 oli suurtapahtumien vuosi. World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden lisäksi kaupunki vietti Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhlavuotta. Tämän lisäksi kaupungissa järjestettiin yleisurheilun EM-kisat ja jääkiekon MM-kisat sekä lukuisia määriä muita tapahtumia.

Matkailun saralla toimintakertomusvuosi oli menestyksenkäs, kun yöpymisten määrä kasvoi edelleen. Kongressivuosi oli erinomainen, ja kansainvälinen risteilyliikenne säilyi edellisvuoden hyvällä tasolla. Matkailun asiakaspalvelua parannettiin sähköisiä kanavia kehittämällä, uudistamalla VisitHelsinki-sivusto sekä laajentamalla lentokentän neuvontapistettä.

Asuntotuotannolle edellytyksiä

Aluerakentamisprojekteissa luotiin edellytyksiä asuntorakentamisen käynnistymiselle siten, että projektialueiden osuus vuoden aikana aloitetusta asuntotuotannosta nousi vuonna 2010 toteutuneesta 40 prosentista 60 prosenttiin vuonna 2012.

Kotikaupunkina Helsinki 2012 - asumisen ja maankäytön toteuttamisohjelma valmistui ja kaupunginvaltuusto hyväksyi sen 12.9.2012. Päätöksen pohjalta laadittiin toimeenpano-ohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi 29.10.2012.

Kaikkiaan 5 172 uutta asuntoa valmistui uudistuotantona ja käyttötarkoituksen muutoksina. Kaupungin alueella aloitettiin toimintavuonna 4 258 asunnon rakentaminen. Tästä 2 564 asunnon rakentaminen aloitettiin aluerakentamisprojekti-alueilla ja 1 694 täydennysrakentamisalueilla.

Sekä Kalasatamaprojektin Sörnäistenniemelle että Länsisatamaprojektin Jätkäsaareen muuttivat ensimmäiset asukkaat. Asukkaat toivotettiin tervetulleiksi projektien laatimilla alueinfopaketeilla, jotka jaettiin jokaiseen uuteen kotiin.

Kalasataman keskuksen toteuttaminen käynnistettiin yhdessä SRV Oy:n kanssa. Keski-Pasilan keskustakorttelien kilpailullinen neuvottelumenettely aloitettiin ja neuvotteluita käytiin koko vuoden ajan.

Tietotekniikan ohjausta voimistettiin

Kaupunginhallituksen 30.1.2012 hyväksymä tietotekniikkaohjelma vuosille 2012–2014 ohjasi tietoteknisiä painotuksia. Tietohallinnon kaupunkiyhteiset ohjausryhmät käynnistettiin ja tietotekniikkaohjelman toimeenpanoa tukeva valmennusohjelma toteutettiin toimintavuoden aikana. Sitovana tavoitteena toteutettiin uusi kaupunkiyhteinen palvelu tukemaan kaupungin sisäistä pikaviestintää ja sähköisiä kokouksia tuomalla pikaviestintäväline osaksi kaupunkiyhteistä työasemavakiota.

Sisäinen tarkastus

Sisäiseltä tarkastukselta valmistui vuoden aikana 25 vuosisuunnitelman mukaista tarkastusta. Vuoden aikana toteutettiin vuosina 2009–2011 valmistuneiden tarkastusten seuranta.

Tuottavuutta kehitettiin

Taloussuunnitteluosasto ja varainhallintaosasto yhdistyivät 1.7.2012. Uuteen osastoon muodostettiin neljä toimintotasoista yksikköä: talous- ja konserniohjaus, strategiat ja kehitys, rahoitus sekä henkilöstökassa. Elinkeinopalvelu ja kehittämisosasto valmistelivat myös organisaatiouudistuksia, mutta muutokset jäivät odottamaan keskushallinnon uudistamista.

Talous- ja suunnittelukeskuksella oli käytettävissä 26,5 milj. euroa määrärahoja. Toteutuneet menot olivat 24,3 milj. euroa. Menosäästöjä syntyi 2,2 milj. euroa, josta suurin osa kohdentui palvelujen ostoihin.

Syksyllä 2012 tehtiin selvitys talous- ja suunnittelukeskuksen eri osastojen tuottavuuslaskennasta sekä laskettiin viraston tuottavuusindeksi vuosilta 2008–2011. Vuoden 2012 osalta laskentaa ei ole tehty. Laskennan piirissä oli tehdyn selvityksen mukaan 66 prosenttia viraston toiminnasta. Virasto asetti vuodelle 2013 koko virastoa koskevaksi tulospalkkiotavoitteeksi tuottavuuden mittaamisen peittävyuden kasvattamisen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Talouden tasapainotavoite: Vuonna 2012 kaupungin toimintakate ilman liikelaitoksia tarkasteltuna on vuoden 2012 talousarviossa ennakoitua toimintakatetta parempi.

Tavoite toteutui.

- Virasto myötävaikuttaa vuoden 2012 suur tapahtumien (World Design Capital Helsinki 2012, Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina, jääkiekon MM-kisat, yleisurheilun EM-kisat) onnistumiseen. Virasto toteuttaa markkinointiviestintätoimenpiteitä tavoitteena, että hotelliyöpymisten määrä Helsingissä ylittää 3,3 miljoonaa.

Tavoite toteutui.

- Uuden kaupunkiyhteisen tietotekniikkapalvelun käynnistäminen vähintään kahden viraston kanssa vuoden 2012 aikana.

Tavoite toteutui.

- Asuntorakentamisen käynnistymiselle luodaan edellytykset aluerakentamisprojektialueilla siten, että projektialueiden osuus vuoden aikana aloitettavasta asuntotuotannosta nousee vuonna 2010 toteutuneesta 40 %:sta 60 %:iin vuonna 2012.

Tavoite toteutui.

1 14 KESKITETYSTI MAKSETTAVAT MENOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-73 475	45 469	-28 006	-6 895	21 111	-4 240
Toimintakate	-73 475	45 469	-28 006	-6 895	21 111	-4 240
Tilikauden tulos	-73 475	45 469	-28 006	-6 895	21 111	-4 240

1 14 02 RYHMÄHENKIVAKUUTUS JA MATKAVAKUUTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-800	0	-800	-443	357	0
Toimintakate	-800	0	-800	-443	357	0
Tilikauden tulos	-800	0	-800	-443	357	0

Määrärahasta maksettiin ryhmähenkivakuutuksesta vastaavan Kevan hoitaman taloudellisen tuen maksut sekä virka- ja luottamusmiesten matkavakuutuksen maksut.

1 14 03 MENOVARAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-60 044	45 469	-14 575	0	14 575	-4 240
Toimintakate	-60 044	45 469	-14 575	0	14 575	-4 240
Tilikauden tulos	-60 044	45 469	-14 575	0	14 575	-4 240

Kunta-alalle vuoden 2011 lopulla solmitut virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2014 saakka. Talousarvioita 2012 valmisteltaessa ja siitä päätettäessä sopimusten kustannusvaikutukset vuodelle 2012 eivät olleet tiedossa, minkä vuoksi näihin vaikutuksiin varauduttiin keskitetysti, talousarviokohdalle 1 14 03, Menovaraus, Khn käytettäväksi osoitetulla yhteensä 60 milj. euron määrärahalta. Määrärahasta siirrettiin elokuussa kaupunginhallituksen päätöksellä määrärahoja yhteensä 45,5 milj. euroa työehtosopimuksen mukaisiin palkankorotuksiin erälle virastoille.

1 14 04 JAKSOTETUT HENKILÖSTÖMENOT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-12 631	0	-12 631	-6 452	6 179	0
Toimintakate	-12 631	0	-12 631	-6 452	6 179	0
Tilikauden tulos	-12 631	0	-12 631	-6 452	6 179	0

Määrärahasta kirjattiin hallintokuntien (lukuun ottamatta liikelaitoksia) lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksotusten muutos.

1 27 KUNNALLISVEROTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-16 845	0	-16 845	-16 108	737	0
Toimintakate	-16 845	0	-16 845	-16 108	737	0
Tilikauden tulos	-16 845	0	-16 845	-16 108	737	0

Menoihin kirjattiin valtion veloittamat verohallintolain 11 §:n mukaiset verotuksen toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset.

1 35 HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT -KUNTAYHTYMÄN MAKSUOSUUDET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 843	0	-1 843	-1 687	156	0
Toimintakate	-1 843	0	-1 843	-1 687	156	0
Tilikauden tulos	-1 843	0	-1 843	-1 687	156	0

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintakulunsa vesihuolto- ja jätehuoltotoimintojen maksuilla, kuntaosuuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin.

1 39 MUU YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 723	0	2 723	4 979	2 256	0
Menot	-39 554	0	-39 554	-31 779	7 775	-4 040
Toimintakate	-36 831	0	-36 831	-26 800	10 031	-4 040
Poistot	-5 794	0	-5 794	-3 966	1 828	0
Tilikauden tulos	-42 625	0	-42 625	-30 766	11 859	-4 040

1 39 01 KAUPUNGIN HISTORIA, TIETOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-248	0	-248	-250	-2	-40
Toimintakate	-248	0	-248	-250	-2	-40
Tilikauden tulos	-248	0	-248	-250	-2	-40

1 39 02 OSUUDET JA KORVAUKSET, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-4 662	0	-4 662	-3 973	689	0
Toimintakate	-4 662	0	-4 662	-3 973	689	0
Tilikauden tulos	-4 662	0	-4 662	-3 973	689	0

Määrärahaa maksettiin maksuosuuksia Uudenmaan liitolle 2,7 milj. euroa, Greater Helsinki Promotion Ltd Oy:lle 0,95 milj. euroa sekä Culminatunille 0,3 milj. euroa.

1 39 03 KESKITETTY TIETOTEKNIKKATOIMINTA, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	943	0	943	1 213	270	0
Menot	-19 251	0	-19 251	-16 594	2 657	-1 000
Toimintakate	-18 308	0	-18 308	-15 381	2 927	-1 000
Poistot	-5 776	0	-5 776	-3 948	1 828	0
Tilikauden tulos	-24 084	0	-24 084	-19 329	4 755	-1 000

Talousarviossa keskitettyyn tietotekniikkatoimintaan oli varattuna 19,3 milj. euroa, josta jäi käyttämättä 2,7 milj. euroa. Myönnettyä yhden milj. euron suuruista ylitysoikeutta ei käytetty.

Määrärahaa maksettiin muun muassa asian- ja dokumentinhallintajärjestelmän, tietoliikenne- ja työasemaverkon, internet-palvelujen, sähköisen asioinnin, HR-hankkeen ja sähköisen työpöydän ylläpitoa ja jatkokehittämistä. Lisäksi käynnistyi asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeen valmistelu yhdessä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sekä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Osa hankkeiden toteuttamisesta siirtyi seuraavalle vuodelle.

1 39 05 YHTEISÖJEN TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 352	0	-3 352	-3 366	-14	-35
Toimintakate	-3 352	0	-3 352	-3 366	-14	-35
Tilikauden tulos	-3 352	0	-3 352	-3 366	-14	-35

Määrärahaa maksettiin avustusta muun muassa Finlandia-talo Oy:lle, Helsingin kaupungin 450-vuotis-taiteilijatalosäätiölle, Helsingin seudun kesäyliopistosäätiölle, Oy Gardenia-Helsinki Ab:lle ja Y-Säätiölle.

1 39 06 JÄSENMAKSUT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 935	0	-2 935	-3 017	-82	-115
Toimintakate	-2 935	0	-2 935	-3 017	-82	-115
Tilikauden tulos	-2 935	0	-2 935	-3 017	-82	-115

Suurimmat yksittäiset jäsenmaksut maksettiin Suomen Kuntaliitolle, 1,8 milj. euroa, Kunnalliselle työmarkkinalaitokselle, 0,5 milj. euroa sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:lle, 0,4 milj. euroa.

1 39 13 KEHITTÄMISHANKKEET, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	304	304	0
Menot	-3 000	0	-3 000	-496	2 504	-2 850
Toimintakate	-3 000	0	-3 000	-192	2 808	-2 850
Tilikauden tulos	-3 000	0	-3 000	-192	2 808	-2 850

1 39 14 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	220	0	220	192	-28	0
Menot	-906	0	-906	-838	68	0
Toimintakate	-686	0	-686	-646	40	0
Tilikauden tulos	-686	0	-686	-646	40	0

Kasvuyritysneuvonta on vakiintunut merkittäväksi osaksi YritysHelsingin toimintaa. Kasvuyritysneuvonnan kehittämistä on jatkettu tietojärjestelmiä kehittämällä. Sijoittajatalaisuudet keräsivät edelleen runsaasti kasvuyrityksiin sijoittamisesta kiinnostuneita. Maahanmuuttajien osuus kasvuyrityspalveluihin osallistuneista jatkoi kasvuaan.

Maahanmuuttajayrittäjyyden Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama Yrittäjäksi Suomeen -kehittämishanke jatkui. Hankkeen tavoitteena on maahanmuuttajayrittäjyyden edistäminen. Hautomotoiminnassa Ilmalan tiloista luovuttiin, mutta hautomotoiminta jatkui edelleen niin sanotun virtuaalihautomon muodossa.

1 39 15 YLEISHALLINNON MUUT MENOT JA TULOT, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 560	0	1 560	3 270	1 710	0
Menot	-5 200	0	-5 200	-3 245	1 955	0
Toimintakate	-3 640	0	-3 640	25	3 665	0
Poistot	-18	0	-18	-18	0	0
Tilikauden tulos	-3 658	0	-3 658	7	3 665	0

EU-hankkeisiin käytettiin noin 3,2 milj. euroa. Tuloihin on kirjattu EU:lta saatuja tukia yhteensä 2,3 milj. euroa. Lisäksi tuloihin on kirjattu muita yleishallintoon liittyviä tuloeria 0,9 milj. euroa.

KUNNAN LIIKELAITOKSET

HELSINGIN ENERGIA -LIIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	779 500	766 539	-12 961
Liikelijäämä/alijäämä	194 300	192 296	-2 004
Tilikauden yli-/alijäämä	150 000	154 878	4 878
Rahoituskehitys			
Vaikutus maksuvalmiuteen	104 091	-18	-104 109
Perustamislainan korko (10 prosenttia)	18 198	18 198	0
Korvaus peruspääomalle (10 prosenttia)	47 400	47 400	0
Perustamislainan lyhennys	8 409	8 409	0
Yhteensä	74 007	74 007	0

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	2	1	-1
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	635	631	-4
Liikelijäämä, prosenttia liikevaihdosta	25	25	0
Sijoitetun pääoman tuotto vähintään, prosenttia	16	15	-1
Omavaraisuusaste, prosenttia	82	72	-10
Jalostusarvo (2007=100)	90	88	-2

Helsingin Energia toimii kunnallisena liikelaitoksena sähkön vähittäismarkkinoilla maanlaajuisesti sekä tukkumarkkinoilla pohjoismaissa. Kaukolämmöllä katetaan yli 90 prosenttia Helsingin lämmöntarpeesta ja kaukojäähdytys laajenee voimakkaasti. Helsingin Energian toimintamalli perustuu sähkömarkkinalain, maakaasumarkkinalain ja kilpailurajoituslain säätelemiin eriytettyihin liike- ja palvelutoimintoihin. Liiketoiminnan keskeisiä lähtökohtia ovat kilpailukykyisyys, toimitusvarmuus ja ympäristötietoisuus.

Helsingin Energia tuottaa asiakkailleen sähköä, lämpöä ja jäähdytystä Helsingissä sijaitsevilla voimalaitoksilla ja omistamiensa voimaosuuksien kautta. Helsingin alueen voimalaitoksissa tuotetun energiatehokkaan yhteistuotannon osuus hankitusta sähköstä oli 70 prosenttia ja tuotetusta lämmöstä 84 prosenttia. Sateinen vuosi lisäsi vesivoiman tuotannon määrää lähes 30 prosenttia ja sen osuus sähkön hankinnasta oli yli 8 prosenttia. Helsingin Energian toimittamasta jäähdytysenergiasta 80 prosenttia on peräisin päästöttömistä energianlähteistä. Helsingin energiantuotannon hiilidioksidipäästöt olivat edellisvuoden tasolla noin 3,4 miljoonaa tonnia.

Helsingin Energian vuoden 2012 tuotanto toteutui ennakoidusti. Kaukolämmön tuotannossa käytettiin yhteistuotannon lisäksi lämpökeskuksia ja Katri Valan lämpöpumppulaitosta täydentämään lämmitystarvetta poikkeukselli-

sen kylmänä alkuvuotena. Kaukolämmön myynti asiakkaille oli 6,8 terawattituntia (TWh), viisi prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Sähkön kokonaismyynti, 7,5 terawattituntia (TWh), toteutui edellisvuoden tasolla. Kylmää merivettä, puhdistetun jäteveden lämpösisältöä ja yhteistuotannosta kesäisin ylijäävää energiaa hyödyntävää kaukojäähdytystä tuotettiin yhteensä 87 gigawattituntia (GWh).

Liikevaihto oli 767 milj. euroa, lisäys edellisvuodesta 8 milj. euroa. Sähkönmyyntitulot pienenevät 28 milj. euroa ja lämmönmyyntitulot kasvoivat 34 milj. euroa. Lämmönmyyntitulojen kasvu johtui pääasiassa polttoaineverojen noususta. Muut tuotot sisältävät palvelumyynnin, lämmön liittymismaksut sekä kaasunmyynnin.

Kokonaiskulut ilman suunnitelman mukaisia poistoja kasvoivat 54 milj. euroa. Kasvu aiheutui pääosin kohonneiden polttoaineverojen vaikutuksesta polttoaineiden hintaan. Polttoainekulut kasvoivat edellisvuodesta 47 milj. euroa. Valmistusta omaan käyttöön oli 4,8 milj. euroa ja suunnitelman mukaiset poistot olivat 49 milj. euroa.

Liikevoitto oli 192 milj. euroa ja sen osuus liikevaihdosta oli 25 prosenttia. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja oli 200 milj. euroa (edellisvuonna 242 milj. euroa). Sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli 15 laskettuna tilikauden keskimääräiselle sijoitetulle pääomalle.

Helsingin Energian investointiohjelman mukaiset investoinnit olivat 71 milj. euroa. Kaukolämmön investoinnit olivat 27 milj. euroa (30 milj. euroa), kaukojäähdytyksen investoinnit 6 milj. euroa (8 milj. euroa), voimalaitosinvestoinnit 28 milj. euroa (21 milj. euroa) ja ulkovalaistuksen investoinnit 8 milj. euroa (8 milj. euroa). Pysyviin vastaaviin sisältyvien sijoitusten lisäys oli 3,2 milj. euroa.

Liiketoiminnasta kertyi tulo-rahoitusta 204 milj. euroa (222 milj. euroa). Pitkäaikaisen lainan korko kaupungille oli 18 milj. euroa, korvaus peruspääomalle 47 milj. euroa sekä erillinen voittovarojen tasesiirto 200 milj. euroa. Pitkäaikaisista lainaa lyhennettiin 8 milj. euroa.

Henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 1 177 (1 206). Vakinaisten määrä oli 1 117 (1 152) ja määräaikaisten 60 (54). Keskimäärin henkilöstöä oli 1 214 (1236). Eläkkeelle siirtyneiden määrä oli 54 (37) ja uusien vakinaisten rekrytointien 40 (43). Henkilöstön keski-ikä oli 45,2 (45,6) vuotta, ja palveluvuotia keskimäärin 16,3 (16,8) vuotta. Palkkoja ja palkkioita, sisältäen myös tulospalkkiot, maksettiin 54,2 (53,8) milj. euroa.

Helsingin Energian liiketoiminnan keskeisiä lähtökohtia ovat korkea toimitusvarmuus, ympäristövastuu ja kestävä kehityksen periaatteet. Energiatehokas toiminta perustuu ympäristöä säästävään yhdistettyyn sähkön- ja lämmön- tuotantoon sekä kaukolämmitykseen ja kaukojäähdytykseen.

Keskitetty energiantuotanto kuuluu EU-ohjauksessa päästökaupan piiriin. Helsingissä tuleviin energiantuotantoratkaisuihin vaikuttaa kaupunginvaltuuston linjaus energia- ja ilmastopoliitikasta. Helsingin Energian laatima kehitysohjelma toteutuessaan kattaa kaupunginvaltuuston asettamat ilmastopoliittiset tavoitteet ja luo tien kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Helsingin Energia on aloittanut kehitysohjelmansa mukaisesti puupellettien koepolton Hanasaaren voimalaitoksella. Kokeiden kautta valmistaudutaan vuonna 2014 käynnistyvään biopolttoaineen seospolttoon Hanasaaren ja Salmisaaren voimalaitoksilla.

Ympäristövaikutusten hallinnan välineinä ovat voimalaitosten yhteinen ISO 14001 ympäristöjärjestelmä, liiketoimintojen ympäristökäsikirjat ja kaikkien toimistokiinteistöjen Green Office ympäristökriteerit. Helsingin Energia laatii erillisen verifioidun ympäristötilinpäätöksen.

Kaupunginvaltuuston asettamat sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 16 prosenttia.

Tavoite toteutui 15 prosenttia.

- Yleisellä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytetyjen tavoiteaikojen puitteissa.

Yleisillä alueilla suoritettavat kaivutyöt ovat toteutuneet lupaehdoissa edellytetyjen aikataulujen puitteissa.

HELSINGIN SATAMA -LIIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	86 640	87 179	539
Liikelyijäämä/alijäämä	14 610	17 926	3 316
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	15 695	22 060	6 365
Varsinaisen toiminnan rahavirta	35 813	41 758	5 945
Investointien rahavirta	-20 000	-15 898	4 102
Rahoituksen rahavirta	-18 466	-23 995	-5 529
Rahavarojen muutos	-2 653	1 865	4 518
Peruspääoman tuotto (10,5 prosenttia)	6 317	6 317	0

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	2,4	0,8	-1,6
Liikelyijäämä, prosenttia liikevaihdosta	16,9	20,6	3,7
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	487	482	-5
Asiakastytyväisyyden taso (asteikolla 4-10)	8,0	8,1	0,1
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	2,6	3,2	0,6
Omavaraisuusaste, prosenttia	64,0	65,5	1,5
Tuottavuus (2009=100)	106,8	115,9	9,1
Suoritavoitteet			
Kokonaistavaraliikenne, 1000 t	11 250	10 832	-418
Yksiköity tavaraliikenne, 1000 t	10 500	9 831	-669
Bulkkitavaraliikenne, 1000 t	750	1 001	251
Matkustajaliikenne, 1 000 matkustajaa	10 200	10 608	408
Saapuneet alukset, 1 000 nt	102 000	108 257	6 257

Helsingin Sataman kannalta vuosi 2012 oli kaksijakoinen. Tavaraliikenne väheni saman verran kuin se edellisvuonna oli kasvanut. Matkustajaliikenteessä sen sijaan saavutettiin jälleen ennätystulos, mikä suuresti tasoitti tulojen menetyksiä. Vuoden 2012 taloudellinen tulos ylitti hieman edellisvuoden tason.

Helsingin sataman yksiköity tavaraliikenne väheni neljä prosenttia edellisvuodesta ja palautui siten vuoden 2010 tasolle. Tuonti väheni kuusi prosenttia ja vienti kaksi prosenttia. Määrä oli 9,8 miljoonaa tonnia. Bulkkitavaraliikenteen määrä oli 1,0 milj. tonnia. Helsingin sataman kokonaistavaraliikenne oli 10,8 milj. tonnia, laskua oli kolme prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Merimatkailu kasvoi jälleen uudelle ennätystasolle. Matkustajia oli kaikkiaan 10,6 miljoonaa, kasvua oli neljä prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kansainvälisessä risteilyliikenteessä oli matkustajia 366 000. Määrä väheni 4 prosenttia edellisvuodesta.

Toimintavuoden liikevaihto oli 87,2 milj. euroa, joka on 0,7 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Matkustajaliikenteen kasvu lisäsi sekä matkustaja- ja alusmaksutuloja että satamaliikennetuloja. Myös vuokratulot olivat edellisvuotta suuremmat. Sen sijaan tavaraliikenteen vähenemisen johdosta sekä tavaramaksut että varastointitulot laskivat edellisvuodesta.

Varsinaiset kulut yhteensä olivat 38,5 milj. euroa. Ne nousivat edellisvuodesta 0,5 milj. euroa. Säästöä saavutettiin henkilöstökuluissa. Sen sijaan palveluiden ostot kasvoivat mm. alueiden puhtaanapitokustannusten kasvun johdosta. Niin ikään tavarastot kasvoivat viime vuodesta sähkökulujen nousun johdosta. Katajanokalla otettiin syyskuussa

käyttöön maasähköjärjestelmä, jonka ansiosta satamassa oleville aluksille voidaan toimittaa sähköä. Lisäksi sähkön ostohinta nousi merkittävästi edellisvuodesta. Markkinakorkojen laskusta ja lainojen lyhennyksistä johtuen korkokulut olivat edellisvuotta 1,3 milj. euroa pienemmät.

Liikelyijäämä oli 17,9 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa edellisvuotta pienempi. Liikelyijäämä oli 20,6 prosenttia liikevaihdosta. Ylijäämä ennen varauksia oli 10,1 milj. euroa (9,2 milj. euroa vuonna 2011). Poistoerokirjausten jälkeen tilikauden ylijäämäksi tuli 22,1 milj. euroa (21,1 milj. euroa).

Helsingin Sataman investoinnit olivat 15,9 milj. euroa. Lainaa lyhennettiin vuonna 2012 kaikkiaan 19,8 milj. euroa. Rahavarat lisääntyivät 1,9 milj. euroa.

Helsingin Sataman vuoden 2012 talousarvion tulostavoitteet saavutettiin lukuun ottamatta tavoitetta liikevaihto henkilöä kohden.

Tuottavuuden parantaminen

Helsingin Satama on jo pitkällä tähtäyksellä sopeuttanut toimintaansa toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Varsinkin viime aikoina on toteutettu organisaatio- ja tehtäväjärjestelyjä. Toimintoja on ulkoistettu tilanteen vaatiessa.

Tuottavuus ja palvelukyky riippuvat keskeisesti henkilöstöstä. Helsingin Satamassa tuottavuudesta, henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisesta huolehtiminen on jatkuvaa. Työhyvinvointia seurataan vuosittain kaupungin TYHY-kyseilyllä ja tulosten perusteella tehdään osastoittain kehittämisohjelmat.

Tuottavuus- ja hyvinvointiohjelmaan sisällytetyt hankkeet on pääosin toteutettu ja sen tavoitteet saavutettu. Sataman pääkonttorin vapaana olleet toimistotilat on vuokrattu. Alueiden puhtaanapidon tasoa ja satamaoloihin soveltuvaa puhtaanpidon ja lumenpoiston kalustoa ja työmenetelmiä on optimoitu yhteistyössä Staran kanssa.

Pysäköintitulot ovat kasvaneet pysäköintipalveluista tiedottamisen, palvelujen saatavuuden parantamisen sekä valvonnan tehostamisen myötä.

Tuottavuuden mittaaminen

Tuottavuus määritellään suhteella tuotos/panos. Helsingin Sataman tuottavuuden mittareiksi on valittu tuottavuusindeksi ja liikevaihto/henkilöstö. Tuottavuusindeksi kuvaa Helsingin Sataman kokonaistuottavuuden kehitystä. Tuottavuusindeksi lasketaan jakamalla suoriteindeksi menoindeksillä, missä suoriteindeksi kuvaa Helsingin Sataman tärkeimpien suoritteiden määrän kehitystä tarkastelujaksolla ja menoindeksi käyttötalouden menojen kehitystä vastaavalla jaksolla.

Tuottavuusindeksi	TA 2012	2012	2011	2010	2009
Suoriteindeksi/Menoindeksi	106,8	115,9	113,5	106,8	100

Tuottavuusindeksi nousi suoritelmäärän pienenemisestä huolimatta menojen vähentymisen ansiosta 2,1 prosenttia viimevuodesta. Talousarvioon nähden kasvua kertyi 8,5 prosenttia (suotuisampi kehitys sekä suoritteissa että varsinkin menoissa).

Liikevaihto/henkilö	TA 2012	2012	2011	2010	2009
1 000 euroa	106,8	115,9	113,5	106,8	100

Liikevaihto henkilöä kohden parani 24 000 euroa vuoteen 2011 nähden. Talousarvion tavoitteesta jäätin 5 000 euroa.

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSHALLINTOPALVELU -LIIKELAITOS (TALPA)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	25 200	26 009	809
Liikelyijäämä/alijäämä	46	202	156
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	149	149
Peruspääoman tuotto (8 prosenttia)	56	56	0
Varsinaisen toiminnan rahavirta	160	282	122
Investointien rahavirta	-300	-89	211
Vaikutus maksuvalmiuteen	-140	395	535
Muut toiminnalliset tavoitteet			
Kirjanpidon automaattiset tapahtumat/ kaikki tapahtumat, prosenttia	98,0	99,1	1,1
Automaattisesti täsmäytyneet ostolaskut/ kaikki ostolaskut, prosenttia	8,5	10,8	2,3
Sähköiset laskutustoimeksiannot/ kaikki toimeksiannot, prosenttia	99,2	95,0	-4,2
Sähköisesti ilmoitetut poissaolot/ kaikki poissaoloilmoitukset, prosenttia	50,0	61,1	11,1
Sähköiset palkkalipukkeet/ kaikki palkkalipukkeet, prosenttia	67,0	61,0	-6,0
Toimintatiedot			
Kirjanpito ja maksuliikenne			
Kirjanpitoviennit, 1 000 kpl	12 000	17 536	5 536
Laskutus			
Lähetetyt laskut, maksuistutukset ja perintätoimeksiannot, 1 000 kpl	1 600	1 413	-187
Maksunmääritykset ja vapaakortit, 1 000 kpl	4,2	3,3	-0,9
Ostolaskut			
Ostolaskut, 1 000 kpl	630	747	117
Palkkalaskenta			
Palkka- ja palkkiolipukkeet, 1 000 kpl	655	715	60
Kehityksen tunnusluvut			
Henkilötyövuodet	370	381	11
Liikevaihto/henkilötyövuosi, 1 000 euroa	68	68	0
Tuottavuus (2009=100)	110	112	2
Käyttökate, prosenttia	0,8	1,3	0,5
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	6,6	12,9	6,3
Sitovat toiminnalliset tavoitteet			
Asiakastytyväisyys vähintään (asteikolla 1–5)	3,6	3,6	0,0

Kirjanpidon ja maksuliikenteen toiminnan volyymia kuvaavana tietona oli kirjanpidon vientien lukumäärä, joiden lukumäärätavoite oli asetettu vanhan laskentajärjestelmän vientien mukaan. Uusi laskentajärjestelmä tuotti vientejä 46,1 prosenttia enemmän. Myyntilaskujen tavoitteeseen ei päästy, koska taloushallinnon uuden tietojärjestelmän perinnän toimintoja ei vuoden 2012 aikana saatu tuotantokäyttöön lainkaan. Laskutuksen sähköisyysastekaani ei toteutunut, koska myyntilaskuja tallennettiin käsin järjestelmään sen keskeneräisyyden vuoksi. Myös osa vapaakorttien myöntämisistä siirtyi seuraavalle vuodelle tehtäväksi. Ostolaskujen volyymitavoitteet ylittettiin pääosin Helsingin kaupungin Palmia -liikelaitoksen uudesta asiakkuudesta johtuen. Palkanlaskennan tavoitteiden ylittymiseen vaikutti palkkiolipukkeiden määrän nousu. Osin nousu selittyi vaaleilla, joita toimintavuonna järjestettiin kolme. Myös palkkalipukkeiden määrä kasvoi johtuen joidenkin asiakkaiden henkilöstömäärän sekä normaalien palkka-päivien ulkopuolella maksettujen työaikakorvausten lisääntymisestä. Sähköisesti ilmoitettujen poissaolojen osuus

kasvoi odotettua korkeammaksi, koska järjestelmän käyttöönotto laajeni suunniteltua nopeammin erityisesti isoissa asiakasvirastoissa.

Talouhallintopalvelun koko vuoden 2012 toimintaa leimasi uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto. Toimintavuoden aikana järjestelmään tehtiin liittymiä ja testauksia sekä selviteltiin virhetilanteita ja perehdyttiin uuden järjestelmän käyttöön. Talpan työajanseurannan mukaan talpalaiset tekivät Laske-projektiin kohdennettua työtä yhteensä 8,4 henkilötyövuotta, mikä on 2,2 prosenttia koko Talpan toimintavuoden työpanoksesta.

Alkuvuonna käytettiin kahta laskentajärjestelmää rinnakkain. Väistyvällä järjestelmällä AdeEko+lla tehtiin edellisen vuoden tehtäviä ja vuoden 2011 tilinpäätös sekä valmistauduttiin käyttämään järjestelmää ainoastaan historiatietojen hakuun. Samaan aikaan käytettiin uutta SAP-pohjaista laskentajärjestelmää tilivuoden talouhallinnon tehtäviin.

Toimintavuoden aikana toteutettiin useita oman toiminnan kehittämistoimenpiteitä kuten osaamiskartoitus, jonka pohjalta laadittiin osastokohtaiset ja henkilökohtaiset kehityssuunnitelmat. Lisäksi tehtiin tietoturvasuunnitelma, toteutettiin tietoturvakartoitus ja koulutettiin koko henkilökunta tietoturva-asioissa.

Asiakaskunta kasvoi vuoden 2012 alusta kahdella uudella asiakkaalla. Helsingin kaupungin Palmia-liikelaitoksesta siirtyi Talpan hoidettavaksi ostolaskut ja myyntilaskut reskontrineen ja perintätehtävineen sekä kirjanpidon ja maksuliikenteen tehtäviä. Kiinteistövirastosta siirtyi vuokralaskutusta, perintää ja reskontranhoito. Helsingin kaupungin tytäryhtiön, Suomenlinnan Liikenne Oy:n talous- ja palkkahallinnon tehtäviä hoidettiin tuntityönä valmistautuen jatkuvan palvelun tuottamiseen. Suomenlinnan Liikenne Oy:stä siirtyy vuoden 2013 alusta lähtien Talpan hoidettaviksi talouhallinnon prosessit eli osto- ja myyntilaskutus sekä kirjanpito ja maksuliikenne.

Tilikauden tulos muodostui 149 488 euroa ylijäämäiseksi. Ylijäämä koostui sekä suunniteltua suuremmista tuloista että menosäästöistä. Rahavarat lisääntyivät 394 741 euroa.

Liikelaitoksen kuluista 65 prosenttia (66 % vuonna 2011) muodostui henkilöstökuluista, jotka ylittyivät.

Irtaimen käyttöomaisuuden hankintoihin oli varauduttu 0,3 milj. eurolla, mistä tilivuoden aikana käytettiin tietotekniikkalaitteiden hankintaan 89 240 euroa.

Talpan palveluksessa oli vuoden 2012 lopussa 402 työntekijää, joista vakinaisia oli 366 ja määräaikaisia 36. Henkilöstömäärä kasvoi edellisestä vuodesta kahdeksalla henkilöllä. Palmiasta siirtyi vuoden alussa kuusi henkilöä. Laskennallisia henkilötyövuosia (sisältäen ylityöt) toteutui 381, mikä oli lähes 14 henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 2011.

Liikelaitoksen tuottavuus lasketaan panos/tuotos -periaatteella, jossa huomioidaan osastoittain työn tuottavuus (suoritteet/htv) ja kokonaistuottavuus (euroa/suorite). Talpan kokonaistuottavuus säilyi vuoden 2011 tasolla eli 112 pisteessä. Osastokohtaisessa kehityksessä oli suuria eroja.

2 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	324 185	0	324 185	332 590	8 405	0
Menot	-620 987	-1 334	-622 321	-631 537	-9 216	-7 955
Toimintakate	-296 802	-1 334	-298 136	-298 947	-811	-7 955
Poistot	-74 516	0	-74 516	-75 742	-1 226	0
Tilikauden tulos	-371 318	-1 334	-372 652	-374 689	-2 037	-7 955

2 05 HELSINGIN KAUPUNGIN TUKKUTORI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 542	0	5 542	5 892	350	0
Menot	-6 020	0	-6 020	-6 221	-201	0
Toimintakate	-478	0	-478	-329	149	0
Poistot	-1 270	0	-1 270	-1 225	45	0
Tilikauden tulos	-1 748	0	-1 748	-1 554	194	0
Tunnusluvut						
Asiakastytyväisyys (1–5)	3,4	0,0	3,4	3,4	0,0	0
Toimitilojen käyttöaste vähintään, prosenttia	85	0	85	87	2	0
Vuokratut tilat, m ²	20 067	0	20 067	16 810	-3 257	0
Henkilöstön määrä	34	0	34	34	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	89	86	92	95	100	

Tukkutorin toiminta vilkastui edelleen merkittävästi vuoden 2012 aikana. Edellisenä vuonna Tukkutorille siirrettyjen kauppahallien ja torien kehittäminen aloitettiin ensimmäisen oppivuoden kokemusten pohjalta. Tukkutori jatkoi lisäksi kaupungin ruokakulttuurin kehittämisvalintojen koordinoitua ja ruokakulttuurin edistämistä. Merkittävimmät uudet asiat toiminnassa olivat Hietalahden hallin muuttaminen ruokahalliksi ja Teurastamon toimintojen käynnistäminen osana World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden ruoka- ja design-tapahtumia. Uusien tehtävien myötä talouden, työsuoritteiden, asiakkuuksien ja henkilöstön määrä kasvoi merkittävästi aiempiin vuosiin nähden. Vuonna 2011 toteutettu organisaatiouudistus jatkui, ja tarvittavia lisähenkilöresursseja pystyttiin palkkaamaan varmistamaan toimintaa.

Uuden pakastamon suunnitelmat eivät edenneet toteutusvaiheeseen. Vähittäiskaupan kehittäminen vanhalla teurastamoalueella eteni ensimmäisten ravintoloiden ja myymälöiden avaamiseen syyskuussa 2012. Samanaikaisesti Tukkutorin alue pieneni Verkkosaaren alueella, joka luovutettiin vuoden lopussa kokonaisuudessaan Kalasataman asuinalueen rakentamista varten.

Kauppahallien ja torien kehittämissuunnitelmaa toteutettiin vaiheittain. Tallinnanaukion pilotoinnin pohjalta tehtiin viiden vuoden jatkosopimus kauppakeskus Itiksen kanssa. Hankkeen avulla aukiota siistitään ja elävöitetään muun muassa tapahtumien avulla. Kauppatorin loki-ongelmaan etsittiin ja löydettiin ratkaisuja. Näille toimille saatiin myös runsasta ja positiivista mediajulkisuutta. Uudistuksia toteutettiin myös Töölön ja Fredrikin toreilla, joiden tapahtumallisuus lisääntyi. Maalaismarkkinatoimintaa kehitettiin Hakaniemen ja Malmin toreilla. Kauppatorin kehittäminen jatkui suunnitelmien pohjalta. Tavoitteina on toritoiminnan pelisääntöjen selventäminen ja kauppatorin toiminnan sujuvuuden parantaminen.

Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin muutoksesta huolimatta. Toimintakatteen alitus jäi selvästi budjetoitua pienemmäksi (-149 000 euroa) onnistuneen tulokertymän vuoksi, joka puolestaan johtui hyvästä vuokraus-tilanteesta. Tukkutorialueen asiakastytyväisyys oli 3,4 asteikolla 1–5. Mukana yhteismittauksessa olivat ensimmäistä kertaa myös kauppahallien ja torien asiakkaat.

Tukkutorin tuottavuutta mitattiin tuottavuusindeksillä, jossa tulot ja menot suhteutettiin indekseillä korjattuina vertailuvuoden 2009 vastaaviin lukuihin. Tuottavuusarvoa ei saavutettu, mikä johtuu osin teurastamoalueen keskeneräisyydestä, halliremonteista ja siitä, että vertailuvuoden luvut eivät ole täysin luotettavia organisaatiomuutoksen vuoksi.

Tukkutori hankkii lähes kaikki tulonsa tarjoamalla toimitiloja ja palveluja yrityksille. Hyvän vuokratulokertymän ansiosta vuoden 2012 tulot ylittivät budjetoidun. Vuokrausastetta on pyritty parantamaan ja samalla muun muassa kauppatorin ruokapaikat muutettiin uudelle alueelle ja kilpailutettiin, mikä paransi tulokertymää.

Kokonaistalouden hallintaa paransi lisäksi se, että henkilöstöä on tiedotettu ja sitoutettu talouteen liittyviin asioihin, jotta oman toiminnan vaikutukset realisoituisivat kussakin työtehtävässä.

2 08 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	8 407	0	8 407	8 892	485	0
Menot	-8 706	0	-8 706	-8 944	-238	0
Toimintakate	-299	0	-299	-52	247	0
Poistot	-50	0	-50	0	50	0
Tilikauden tulos	-349	0	-349	-52	297	0
Suoritetavoitteet						
Henkilöstön määrä, kpl	47	0	47	47	0	0
Hankinta ja kilpailuttaminen						
Kilpailutusten määrä, kpl	120	0	120	79	-41	0
Kilpailutukset, joissa ympäristönäkökulma huomioitu, prosenttia	35	0	35	37	2	0
Keskimääräinen työpanos/kilpailutus, htp	38	0	38	59	21	0
Logistiikkakeskus (yhteishankintatuotteiden keskusvarasto)						
Toimitusrivit, 1 000 kpl	240	0	240	249	9	0
Varaston arvo, 1 000 euroa	700	0	700	830	130	0
Keskimääräinen työpanos/1 000 toimitusriviä, htp	16	0	16	18	2	0
Toimitusvarmuus, prosenttia	96,5	0,0	96,5	96,1	-0,4	0
Tuottavuusluku (2010=100)	TA 2012	2012	2011	2010		
(työpanosten tuottavuus 80 prosenttia, asiakastytyväisyys 20 prosenttia)	104	82	84	100		

Hankintakeskuksen tulot kasvoivat 5,8 prosenttia ja menot kasvoivat 2,7 prosenttia talousarvioon nähden. Kasvu johtui muun muassa virastojen ja liikelaitosten ostojen kasvusta ja tekstiilikeskukseen tarvikemyyntitoiminnan siirtymisestä hankintakeskukseen. Muilta osin talousarvio toteutui suunnitelmien mukaisesti.

Hankintakeskus jatkoi hankintatoiminnan kehittämistä ja toteuttamista kaupungin hankintastrategian tavoitteiden mukaisesti ja kävi muun muassa hankintojen kehittämisneuvotteluja hallintokuntien kanssa.

Sosiaali- ja terveysvirastojen organisaatiomuutoksen yhteydessä päätettiin keskittää hankintoja sekä Koskelan varaston toiminta terveydenhuollon varmuusvarastoihin hankintakeskukseen vuoden loppuun mennessä. Samalla hankintakeskukseen siirtyi 13 hankinta- ja varastohenkilöä 1.1.2013 alkaen. Siirretyn varaston arvo oli noin 123 000 euroa ja vuosimyyntivolyymin arvio noin 4,8 milj. euroa, joka kasvattaa vuonna 2013 hankintakeskuksen logistiikkakeskuksen toimintavolyymia noin 68 prosenttia.

Varastotoimintojen keskittämisen takia tehtiin hankintakeskuksen varastotilojen ja varastojärjestelmien täydentämistä ja muutostöitä. Nykyisten varastotilojen vierestä vuokrattiin 500 neliometriä tarvittavaa lisätilaa tilakeskuksen kautta.

Hankintaprosessien tehostamiseksi ja systematisoimiseksi keväällä otettiin käyttöön sähköinen kilpailuttamisjärjestelmä.

Hankintakeskus osallistui VTT:n vetämään Procu-Inno -hankkeeseen, tavoitteena selvityksen tekeminen innovatiivisten hankintojen johtamismallista Helsingille. Tekes toimii hankkeen rahoittajana.

Valtioneuvoston suosituksen mukainen tavoite kestävän kehityksen periaatteiden ja ympäristönäkökulman huomioon ottamisesta hankinnoissa toteutui niin, että 37 prosenttia yhteishankintakilpailutuksista sisälsi niihin liittyviä kriteerejä. Tavoite vuodelle 2012 oli 35 prosenttia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Hankintakeskus laatii kunkin hallintokunnan kanssa vuositason hankintasuunnitelman, jossa sovitaan työnjako hankinnoissa.

Toteutui osittain. Hankintasuunnitelma oli laadittu 31.12.2012 mennessä yhteensä 19 hallintokunnan kanssa. Työ jatkuu vuoden 2013 aikana.

- Asiakastytyväisyys vähintään 3,8 (asteikolla 1–5). (Vuoden 2010 toteuma 3,79.)

Toteutui 3,81. (Vuoden 2011 toteutuma 3,85.)

2 09 YLEISTEN TÖIDEN LAUTAKUNTA JA RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	61 440	0	61 440	64 908	3 468	0
Menot	-137 891	-450	-138 341	-143 878	-5 537	-7 300
Toimintakate	-76 451	-450	-76 901	-78 970	-2 069	-7 300
Poistot	-66 220	0	-66 220	-67 242	-1 022	0
Tilikauden tulos	-142 671	-450	-143 121	-146 212	-3 091	-7 300
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	94	108	89	88	100	

Toimintavuoden menot ylittivät talousarviomuutosten jälkeisen menoarvion 5,5 milj. eurolla poikkeuksellisen lumiolo-suhteiden aiheuttamien katu- ja viheralueiden talvihoidon menojen vuoksi. Myös tuloja kertyi 3,5 milj. euroa tuloarviota enemmän.

Katu- ja viheralueiden ylläpitoon sekä yleishallintoon myönnettiin 7,3 milj. euron ylitysoikeus poikkeuksellisen runsaslumisen talven vuoksi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Katujen hoidossa käytettävistä liukkaudentorjuntamateriaaleista (kiviaines ja suola) peräisin olevien hiukkasten (PM₁₀) osuus on määrävänä tekijänä vuorokauden aikana enintään 30 ylitystapauksessa vuoden 2012 aikana.

Tavoite toteutui. Pienhiukkasten sallittu määrä ylittyi Helsingin alueella mittauskohteissa yhteensä 10 kertaa vuoden 2012 aikana. Seuranta toteutettiin yhteistyössä Helsingin seudun ympäristöpalvelujen kanssa, jonka internet -sivuilta seurannan tulokset ovat luettavissa.

- Ydinkeskustan ja aluekeskusten keskeisimmät torit ja puistot sekä joukkoliikenteen terminaalien lähiympäristöt siivotaan arkinen ennen kello kahdeksaa aamulla.

Tavoite toteutui. Keskeisimmät torit ja puistot siivottiin ennen aamuksi kahdeksaa. Tavoitteen täyttymisen seuranta tehtiin tilaajan ja urakoitsijan aluekokouksissa. Urakoitsija ei raportoinut yhtään poikkeamaa, eikä tilaajan tekemissä pisto-koetarkastuksissa havaittu poikkeamia.

- Työmatkaliikennettä palvelevat 1. ylläpitoluokkaan kuuluvat tärkeimmät pääkadut sekä jalankulun ja pyöräilyn väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty aamulla ennen kello seitsemää.

Tavoite ei toteutunut. Saadun asukaspalautteen ja tilaajan havaintojen perusteella ongelmia esiintyi eniten asuntoalueiden aurattavilla katuosuuksilla.

- Rakennusviraston, Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivutöiden kestoa lyhennetään rakennusviraston koordinoimana 5 prosenttia edellisen vuoden tasosta.

Tavoite ei toteutunut. Rakennusviraston kaivutöiden mediaani vuonna 2012 oli 10,5 päivää, kun se edellisenä vuonna oli 7,5 päivää. Palveluosasto raportoi johtajistolle tavoitteen toteutumisen etenemisen vuoden aikana neljä kertaa.

- Helsingin katu- ja puistorakentamisesta ylijäämämassojen vastaanottoaikkoihin sijoitettavat massat puolitetaan vuoden 2010 tasosta käsittelemällä ne rakennuskelpoiseksi maa-ainekseksi.

Tavoite toteutui. Massoja vietiin vastaanottoaikkoihin 113 996 m³, kun määrä vuonna 2010 oli 350 000 m³. Kuormamäärien seuranta on raportoitu työmaakohtaisesti kuukausittain koko vuoden ajalta.

- Katupuukujanteista poistettavat puut korvataan uusilla seuraavan kasvukauden alkuun mennessä.

Tavoite toteutui. Tieto istutetuista puista kerättiin urakoitsijan (Stara) ilmoitusten perusteella. Puukujanteisiin istutettiin yhteensä 133 paikkausistutuspuuta.

- Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edistetään siten, että metsien ja puuston käsittelyssä turvataan eläin- ja kasvilajien säilyminen luonnonhoidon linjausten mukaisesti.

Tavoite on toteutunut kaikissa hankkeissa. Näitä ovat rakennusvirastossa valmistuneet yleisten töiden lautakunnassa hyväksytyt aluesuunnitelmat sekä niiden mukaan tilatut ja toteutetut metsien ja puuston hoitotyöt. Myös muut erilliset yksittäiset rakennusviraston tilaamat puustonhoitotoimenpiteet kuten mm. ulkoilureittien varsien vaarallisten puiden poistot on tehty luonnonhoidon linjausten mukaisesti.

2 09 01 KATU- JA VIHERALUEIDEN YLLÄPITO SEKÄ YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	50 410	0	50 410	55 039	4 629	0
Menot	-126 861	-450	-127 311	-134 242	-6 931	-7 300
Toimintakate	-76 451	-450	-76 901	-79 203	-2 302	-7 300
Poistot	-66 220	0	-66 220	-67 242	-1 022	0
Tilikauden tulos	-142 671	-450	-143 121	-146 445	-3 324	-7 300
Tunnusluvut						
Ylläpidettävä katuala, ha	2 228	0	2 228	2 066	-162	0
Ylläpidettävät sillat, m ²	310 000	0	310 000	315 885	5 885	0
Yleiset käymälät, kpl	37	0	37	37	0	0
Uudelleen päällystetty katuala, ha	45	0	45	40	-5	0
Rakennetut puistoala, ha	935	0	935	935	0	0
Pellot ja niityt, ha	870	0	870	870	0	0
Metsäiset alueet, ha	4 800	0	4 800	4 800	0	0
Katuvihreä, ha	470	0	470	470	0	0
Ajoneuvojen varasto- ja lähisiirrot, kpl	12 900	0	12 900	19 740	6 840	0
Ajoneuvojen siirtokehotukset, kpl	6 000	0	6 000	4 438	-1 562	0
Pysäköintivirhemaksukehotukset, kpl	261 000	0	261 000	210 764	-50 236	0
Pysäköintiautomaatit, kpl	585	0	585	583	-2	0
Asiakaspalvelutapahtumat, kpl	130 000	0	130 000	118 256	-11 744	0
Maankäyttöluvut ja -sopimukset, kpl	13 950	0	13 950	13 700	-250	0
Uudisrakennukset ja peruskorjaukset, m ²	60 000	0	60 000	105 687	45 687	0
Arkkitehtuuripalvelut, kpl	400	0	400	318	-82	0

Tulot olivat 55,0 milj. euroa, joka ylittää talousarvion 4,6 milj. eurolla. Menot olivat 134,2 milj. euroa, joka puolestaan ylittää muutetun talousarvion 6,9 milj. eurolla. Ylitys johtui lähes kokonaan katu- ja viheralueiden poikkeuksellisen lumiolosuhteiden aiheuttamasta talvihoidon menojen ylityksestä, joka oli 7,2 milj. euroa. Ylitystä pienensivät säästöt ulkovalaistuksessa, henkilöstömenoissa sekä hallinnon, tuen ja kehittämisen menoissa.

Rakennusviraston uusi osasto palveluosasto aloitti toimintansa vuoden 2012 alussa. Organisaatiomuutos saavutti sille asetetut tavoitteet tasapainottamalla viraston organisaatiota ja korostamalla palveluosaston tehtävien merkitystä kaupunkikokonaisuudessa.

Rakennusvirasto osallistui kaupungin uuden strategiaohjelman valmisteluun. Viraston yhteisen kehittämisen teemoina olivat johtaminen, osaamisen johtaminen, hankintojen johtaminen, ympäristöjohtaminen, prosessit, asiakaslähtöisyys, viestintä ja vuorovaikutus sekä yhteistyöverkostot.

2 09 04 HKR-RAKENNUTTAJA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	11 030	0	11 030	9 869	-1 161	0
Menot	-11 030	0	-11 030	-9 636	1 394	0
Toimintakate	0	0	0	233	233	0
Tilikauden tulos	0	0	0	233	233	0

Talousarviossa tulojen ja menojen erotuksena muodostuva sitova toimintakate oli 0 eli tulojen tulee olla vähintään menojen suuruiset. Talousarviossa tulot ja menot olivat arvioitu 11,0 milj. euroksi. Toimintavuoden tulot olivat 9,9 milj. euroa ja menot 9,6 milj. euroa eli toimintakate oli 0,2 milj. euroa positiivinen. Vähentyneen laskutuksen vuoksi tulot jäivät budjetoitua alemmalle tasolle. Menoissa saatiin säästöä henkilökuluissa, palvelujen ostoissa, aineissa ja tarvikkeissa.

Rakennuttamisen kokonaisvolyyymi oli 174 milj. euroa, mitä voidaan pitää hyvänä tasona. Edellisen vuoden ennätyselliseen tasoon nähden volyyymi pieneni 22 prosenttia. Tilakeskuksen suhteellinen osuus nousi 56 prosenttiin. Rakennusviraston infrahankkeiden osuus laski 23 prosenttiin. Muiden virastojen ja laitosten sekä kaupungin osakeyhtiöiden ja säätiöiden osuus laski 21 prosenttiin.

Vuonna 2012 käynnistettiin vuoden 2013 syksyyn saakka kestävä henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa pääpaino oli sopeutuminen rakennuttamisen volyymin muutokseen sekä osallistuminen suurten ja alueellisesti merkittävien hankkeiden valmisteluun.

2 10 RAKENTAMISPALVELU (STARA)

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	237 512	0	237 512	240 187	2 675	0
Menot	-231 426	0	-231 426	-234 070	-2 644	0
Toimintakate	6 086	0	6 086	6 117	31	0
Poistot	-3 870	0	-3 870	-4 410	-540	0
Tilikauden tulos	2 216	0	2 216	1 707	-509	0
Toiminnan laajuus						
Liikevaihdon muutos, prosenttia	18,8	0,0	18,8	-8,2	-27,0	0
Henkilöstön määrä (31.12.)	1 566	0	1 566	1 563	-3	0
Investoinnit liikevaihdosta, prosenttia	2,3	0,0	2,3	1,5	-0,8	0
Tehokkuus						
Liikevaihto/henkilö, 1 000 €	151,7	0,0	151,7	153,7	2,0	0
Jalostusarvo/henkilö, 1 000 €	58,3	0,0	58,3	62,5	4,2	0
Kannattavuus						
Käyttökate, prosenttia	2,5	0,0	2,5	3,5	1,0	0
Liikelyljäämä liikevaihdosta, prosenttia	0,9	0,0	0,9	1,6	0,7	0
Tuottavuus (jalostusarvo/hlö)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus (2010=100)	100	95	96	100	100	

Stara saavutti tulojen ja menojen erotuksena syntyvän sitovan toimintakatteen, joka oli 6,1 milj. euroa. Toimintavuoden tulot olivat 240,2 milj. euroa ylittäen talousarvion 2,7 milj. eurolla. Menot puolestaan olivat 234,1 milj. euroa ylittäen talousarvion 2,7 milj. eurolla.

Helsingin kaupungin rakentamispalvelu (Stara) ilmoitti vuoden 2012 talousarviossa parantavansa tuottavuuttaan vuonna 2012 ainakin seuraavin keinoin:

- strategisen työhyvinvointiohjelma Stydin avulla
- kaupunkitekniikoiden osastojen käyttöön ottamalla ajoneuvojen siirron tekstiviestipalvelulla
- paikkatietoympäristöön liittyvän palveluympäristön hankinnalla
- työasemaympäristön virtualisoinnilla
- muilla tuotantoprosesseja tehostavilla ratkaisuilla

Staran sitovaksi tavoitteeksi vuonna 2012 asetettu lyhytaikaisten sairauspoissaolojen määrän laskeminen vuodesta 2011 työhyvinvointiohjelma Stydin avulla saavutettiin. Ohjelmassa käynnistyy vuoden 2013 alussa vaihe II ja ohjelma keskittyy yksilön työhyvinvoinnista työyhteisön hyvinvointiin. Ohjelma jatkuu vuoden 2014 loppuun saakka.

Ajoneuvojen siirron tekstiviestipalvelu on käytössä ja käyttökokemukset ovat olleet tähän mennessä myönteisiä. Kaupunkitekniikoiden työyksiköt tallentavat ajantasaisesti tietoa siivottavista katuosuuksista ja asukkaat voivat käydä katsomassa aikatauluja.

Paikkatietoympäristöön liittyvän palveluympäristön hankinta käynnistyi joihinkin tuotantovälineisiin asennetuista seurantalaitteista, joiden avulla seurataan päivittäisiä työsuoritteita m²/ha. Tämänkaltaista tietoa auttaa tuotannon entistä tehokkaammassa ohjaamisessa ja hanke laajenee onnistuneen pilotoinnin jälkeen.

Virtuaalityöasemiin siirtyminen eteni tilikaudella ja vuoden vaihteessa tuotannossa oli jo 220 työasemaa. Virtuaalityöasemilla saadaan rahallista säästöä, josta suurin osa syntyy energiankulutuksen pienenemisellä ja osa koneen käyttöänsä pitämällä. Staran tavoite on kasvattaa virtuaalityöasemien määrää 500.

Talorakentamisosastolla käynnistyi oma tuottavuusohjelma, jolla tavoitellaan tuottavuuden parantumista osaston toiminnassa vähintään 2 prosenttia vuodessa seuraavien kymmenen vuoden ajan. Logistiikan osastolla käynnistyi puolestaan kaksi tuottavuuden parantamiseen tähtäävää pilottihanketta, joiden varsinainen käyttöönotto ajoittuu vuodelle 2013.

Staralla käynnistyi loppuvuodesta 2012 virastotasaisen tuottavuusmittariston kehittämistyö yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa. Hankkeen tuloksena Staralle syntyy tuottavuutta ja sen kehitystä kuvaava mittaristo, mahdollisesti monimuuttujamatriisin muodossa. Projektin tavoitteena on kehittää tuottavuuden ja suorituskyvyn johtamiskäytäntöjä. Projektin kesto on vuoden 2014 loppuun saakka.

Staran tilaajavirastojen hankkeiden koon pieneneminen muutti tulojen jakaumaa siten, että myyntituotot kasvoivat 10 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön pieneni vastaavalla summalla. Lisäksi talorakennusosaston toimintaa muuttivat alkuvuoden selkeästi ennakoitua pienempi tilausten määrä. Infrarakentamisen puolella työkanta säilyi hyvänä.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Jatketaan työhyvinvoinnin kolmivuotista Stydi-ohjelmaa, joka vähentää tapaturma- ja sairauspoissaoloja. Tavoitteena on parantaa Staran työhyvinvointia siten, että lyhytaikaisten 1–3 päivän sairauspoissaolojen määrä vähenee vuodesta 2011.

Tavoite toteutui. Sairauspoissaoloprosentti laski 1,03 prosentista 0,99 prosenttiin.

- Energian kokonaiskulutus (sähkö, kaukolämpö, polttoaineet) vähenee 2 prosenttia.

Tavoite ei toteutunut. Kaukolämmön, sähkön ja bensiinin kulutus laski, mutta runsas lumentulo sekä vuoden alussa että lopussa lisäsi polttoainekulutusta runsaasti ja kokonaistavoite jäi saavuttamatta.

Staran sitova tulostavoite toteutui seuraavasti:

- Staran tulostavoitteena vuonna 2012 on 6,09 milj. euron toimintakate.

Tavoite toteutui. Toimintakate oli 6,1 milj. euroa.

2 35 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 089	0	10 089	10 935	846	0
Menot	-49 019	-700	-49 719	-50 327	-608	-655
Toimintakate	-38 930	-700	-39 630	-39 392	238	-655
Poistot	-2 729	0	-2 729	-2 455	274	0
Tilikauden tulos	-41 659	-700	-42 359	-41 847	512	-655
Toiminnan laajuustiedot						
Palo- ja pelastustehtävät ¹⁾	9 200	0	9 200	8 187	-1 013	0
Ensihoito ja kiireellinen sairaankuljetus	47 000	0	47 000	50 055	3 055	0
Yhteensä	56 200	0	56 200	58 242	2 042	0
Turvallisuuspisteet ²⁾	6 200	0	6 200	5 357	-843	0
Pelastuslaitoksen käyttömenot, euroa/asukas	82	0	82	83	-1	0
Pelastuslaitoksen nettomenot, euroa/asukas	66	0	66	65	1	0
Kiinteistöhoitoneriöt, m ²	286 788	0	286 788	286 788	0	0
Kiinteistöhoitokuutiot, m ³	1 176 144	0	1 176 144	1 176 144	0	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	690	0	690	694	4	0

Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009
Suoriteindeksi	102,4	97,5	101,8	103,3	100,0
Kustannusindeksi	97,3	100,3	100,8	105,7	100,0
Tuottavuusindeksi	105,2	97,2	101,0	97,8	100,0

¹⁾ Palohälytysten ja pelastustehtävien lukumääriä ei voida pitää tavoitearvoina toiminnan luonne huomioiden. Tuottavuuden laskennan malli uudistetaan taloussuunnitelmakaudella.

²⁾ Turvallisuuspisteet vuonna 2011 eivät ole vertailukelpoisia laskentatavan muutoksen vuoksi.

Pelastuslaitoksen tuottavuusindeksi 97,2 alentui 3,8 prosenttiyksikköä vuodesta 2011 (101). Pelastuslaitoksen tuottavuuden komponentteina ovat suorittemäärät, tilojen hoitoneriöt sekä pelastustoimen kustannukset. Suorittemäärissä korkeimmalla painoarvolla seurataan palo- ja pelastustehtävien määrää, jotka alenivat 15 prosenttia edellisvuodesta. Ensihoitotehtävien määrä kasvoi 4 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Tuottavuuslaskenta on uudistettu kokonaisuudessaan vuodelle 2013.

Pelastuslaitoksen vuoden 2012 toimintakate oli noin 238 000 euroa talousarviota parempi, sillä tuotot ylittivät talousarvion noin 846 000 eurolla. Tilivuoden käyttömenot ylittivät noin 608 000 eurolla.

Käyttömenojen ylyksestä pääosa aiheutui toiminnoista, joihin on kaupungin ulkopuolinen rahoitus. Noin 260 000 euroa aiheutui Balex Delta -öljyntorjuntaharjoituksesta, noin 90 000 euroa öljyvahinkojen torjunnasta ja noin 190 000 euroa öljynsuojarahaston erikseen korvaamasta ylityönä tehdystä koulutuksesta. Lisäksi öljyvahinkojen torjuntaan liittyen uponneen troolarin nosto aiheutti vajaan 40 000 euron kustannuksen. Näihin ulkopuolisten rahoittamiin kustannuksiin ei ole varauduttu pelastuslaitoksen normaalin toiminnan käyttömeneissa.

Rakentamiseen ja kaluston kunnossapitoon liittyvät yllättävät kustannukset olivat noin 210 000 euroa arvioitua suuremmat. Lisäksi energian hintojen inflaatiota nopeampi kohoaminen on vuodesta 2007 lähtien aiheuttanut jatkuvaa painetta lämmitykseen, polttoaineisiin ja sähköön varattujen määrärahojen riittävyydelle.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Onnettomuuksien ehkäisemiseksi kuntalaisiin kohdistetaan turvallisuuteen liittyviä tarkastuksia ja toimenpiteitä, joiden kertymästä lasketaan turvallisuuspisteet. Vuoden 2012 turvallisuuspistekertymä on vähintään 6 200.

Tavoite ei toteutunut, koska valvontayksikössä oli noin seitsemän henkilötyövuoden vajuus.

- Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan vuosittain kymmenessä harjoituksessa.

Tavoite ei toteutunut henkilövaihdosten johdosta. Harjoituksia järjestettiin kahdeksan.

- Pelastustoimen I-riskialueen tehtävistä 60 prosenttia toteutuu 6 minuutin toimintavalmiusajassa.

Tavoite ei toteutunut ollen 56 prosenttia. Erottajan pelastusaseman peruskorjauksen aiheuttama tyhjiö on heikentänyt 6 minuutin toimintavalmiusaikaa. Lisäksi runsaslumiset kuukaudet ovat aiheuttaneet pitkiä viiveitä.

- Keskimääräinen toimintavalmiusaika on alle 6 min 30 sekuntia.

Tavoite toteutui ollen 6 minuuttia 9 sekuntia.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Maallikoiden havaitsemista kammioväriäpotilaista selviytyy vähintään 32 prosenttia. Tavoite toteutui tuloksen ollessa 38 prosenttia.
- Ensihoidon toimintavalmiuden viive hälytyksestä kohteeseen on enintään 6 minuuttia. Tavoitetta ei saavutettu, vaan viive oli 6 minuuttia 52 sekuntia. Korkea tehtäväsidonnaisuus, Malmin sairaalan remontin vuoksi pidentyneet kuljetusmatkat ja yksiköiden lähtö sairaalasta suoraan hälytykseen kasvattivat hoidonalkamisviivettä.
- Lähtöaika ensihoidossa sekä pelastusyksiköiden lähtöaika on enintään 60 sekuntia. Tavoite ei toteutunut ollen 87,5 sekuntia. Yhtenä syynä ovat tekniset ongelmat hälytyskuulutuksissa.
- Vähintään 60 prosenttia työvuorossa olevista palomiessairaankuljettajista osallistuu työvuoron aikana suunniteltuun ensihoidon tai pelastustoimen vuorokoulutukseen. Tavoite toteutui.
- Pelastusasemat säästävät energiaa vuosittain 2 prosenttia edellisen vuoden tasosta. Sähkön ja kaukolämmön kulutus mitataan pelastusasemittain. Pelastuslaitos on tehnyt energiaa säästävät toimenpiteet aikaisempina vuosina, mistä johtuen energiatehokkuus on jo kiitettävällä tasolla. Vanhojen kiinteistöjen peruskorjausten yhteydessä olisi mahdollista saavuttaa energiansäästöä ottamalla käyttöön uutta rakennusautomaatiotekniikkaa. Tavoite toteutui. Sähkön ominaiskulutus vuoteen 2010 verrattuna oli 13,9 prosenttia alempi ja kaukolämmön 1,1 prosenttia korkeampi. Yhteenlaskettu ominaiskulutuksen muutos oli -5,2 prosenttia.

2 37 YMPÄRISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 195	0	1 195	1 776	581	0
Menot	-11 955	-184	-12 139	-12 127	12	0
Toimintakate	-10 760	-184	-10 944	-10 351	593	0
Poistot	-377	0	-377	-410	-33	0
Tilikauden tulos	-11 137	-184	-11 321	-10 761	560	0
Asiantuntijatoiminta						
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	51	0	51	44	-7	0
Konsultointi	1 317	0	1 317	1 424	107	0
Kirjalliset lausunnot	1 856	0	1 856	1 567	-289	0
Valvonta						
Luvat ja ilmoitukset	1 450	0	1 450	1 518	68	0
Valvontatarkastukset ja näytteenotto	8 850	0	8 850	6 599	-2 251	0
Asiakaspalvelu						
Neuvonta	13 000	0	13 000	13 020	20	0
Tiedotus ja valistus	645	0	645	612	-33	0
Tuotteet yhteensä	27 169	0	27 169	24 784	-2 385	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	136	0	136	136	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuusindeksi	103,4	85,4	91,4	95,4	100,0	

Tarkastusten määrä on edelleen laskussa. Osaltaan sitä selittää viraston nykyinen sijainti. Viraston toimipiste sijaitsee Viikissä, ja suurin osa ympäristöterveyden tarkastettavista kohteista sijaitsee Helsingin keskustassa. Matka-aika on pidentynyt huomattavasti.

Toinen selittävä tekijä on uusi tarkastusmenetelmä. Tarkastukset tehdään nykyisin tietyn kuvauksen mukaan ja ne ovat entistä yksityiskohtaisempia ja vievät enemmän aikaa kuin aiemmin. Valvontanäkökuilmasta katsoen tarkastusten vaikuttavuus on kuitenkin noussut.

Tulotavoite ylitettiin, koska Ilmastoinfo toimi edelleen talousarviosta poiketen osana ympäristökeskusta ja sen rahoitus kirjattiin kokonaisuudessaan ympäristötoimen tuloksi. Osa Ilmastoinfon kustannuksista maksettiin vuonna 2012 kaupunginhallituksen keskitetyistä määrärahoista. Toimintamenoissa vuosi 2012 toteutui talousarvion mukaisena. Vuoden 2012 yleis- ja järjestelyvaraeräkorotuksia varten kaupunginhallitus myönsi ympäristökeskukselle 184 000 euron lisämäärärahan 3.9.2012.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin uuden ympäristöpolitiikan 26.9.2012. Uusi ympäristöpolitiikka sisältää pitkän ja keskipitkän aikavälin ympäristötavoitteet kahdeksalla keskeisellä ympäristönsuojelun osa-alueella. Keskeisin uusi tavoite on Helsingin hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä.

Ekotukitoiminta jatkui vilkkaana. Vuoden 2012 lopussa kaupungin 36 virastoon, laitokseen tai tytäryhteisöön on koulutettu jo yli 1 000 ekotukihenkilöä. Ekotukitoiminta sai myös tunnustusta laajemmin, kun Uudenmaan ELY-keskus myönsi marraskuussa ekotukitoiminnalle Uudenmaan ympäristöpalkinnon 2012.

Elokuussa 2012 tehtiin Itämerihaaste-projektin puitteissa T/A Muikulla tutkimusmatka, jolla kartoitettiin Helsingin edustan merialueen pohjan kuntoa. Tutkimuksessa todettiin, että noin 40 prosenttia tutkituista pohjista oli hapettomia. Tutkimuksessa havaittiin myös, että sisäisen ravinnekuormituksen osuus merialueen rehevöitymisessä on merkittävä.

Ympäristökeskus kehitti kaupungin tietohallinnon kanssa elintarvikehuoneistoja koskevaa sähköistä ilmoitusmenettelyä. Ruokamyrkytyspäilyjä selvitettiin 369. Merkittävimmät epidemiat olivat 97 henkilön sairastuminen salmonellaan sekä *Cryptosporidium*-alkueläimen saastuttaman salaatin aiheuttamat epidemiat usealla eri paikkakunnalla.

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012 ja se toi mukanaan uusia valvontatehtäviä kunnille. Ympäristölautakunta teki kaupunginhallitukselle 27.11.2012 aloitteen keskitetyn erillisrahoitetun siivousyksikön perustamisesta, joka huolehtisi kaupungin omistamille yleisille alueille syntyvien luvattomien kaatopaikkojen siivoamisesta.

Vuoden 2012 alussa astui voimaan uusi kuluttajaturvallisuuslaki. Uuden lain myötä palveluntarjoajan tulee tehdä toiminnan aloittamisesta rekisteröinti-ilmoitus sekä laatia toimintaansa koskeva turvallisuussuunnitelma. Ympäristökeskus käsitteli 24 rekisteröinti-ilmoitusta, jotka koskivat muun muassa leikkikenttiä, ohjelmapalveluita ja liikuntatiloja.

Helsingin uimavesien laatu oli hyvä. Suurista yleisistä uimarannoista suurin osa sijoittui erinomaiseen luokkaan. Huonoksi ei luokiteltu yhtäkään uimarantaa. Päivähoitotilojen ja koulujen kosteus- ja homevauriot sekä sisäilmaongelmat työllistivät edellisvuosia enemmän.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Katupölyn (PM 10) määrä ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja (HKR:n kanssa yhteinen tavoite).

Toteutui. Mannerheimintien mittausasemalla oli 7 ylitystä, kun sallittu määrä on 35/vuosi. Kastelupyynnöt toimitettiin aikataulussa.

- Asumisterveyttä koskevista toimenpidepyynnöistä 80 prosenttia on ratkaistu 8 kuukaudessa.

Toteutui. Toimenpidepyynnöistä 80 prosenttia ratkaistiin 193 vuorokaudessa (6,5 kk).

- Eläinsuojelutarkastuksia tehdään vähintään 280 kpl vuodessa.

Toteutui. Tarkastuksia tehtiin 387 kpl.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Luonnon monimuotoisuutta turvataan Lumo-ohjelman ja Luonnonhoidon linjausten mukaisesti. Vuonna 2012 ympäristökeskus jatkaa vuonna 2010 käynnistynyttä kolmevuotista kaupungin luontotyyppien kartoitusprojektia ja tuottaa biotooppikuviotiedot alueilta, joiden suunnittelun HKR käynnistää vuonna 2013. Toteutui. Konalan aineisto on työstetty ja jaettu HKR:lle.
- Ympäristövalvonnan hyväksytyjen valvontasuunnitelmien mukaisista tarkastuksista (750 kpl) tehdään vähintään 80 prosenttia eli 600 kappaletta. Toteutui. Tarkastuksia tehtiin 693 kappaletta.
- Suunnitelmallisia tupakka-, tuoteturvallisuus-, elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksia tehdään yhteensä 2 000 kappaletta. Toteutui. Tarkastuksia tehtiin 2 169 kappaletta.
- Asuntojen terveyshaittoja koskevat toimenpidepyynnöt otetaan käsittelyyn viimeistään kahden kuukauden (60 vuorokautta) kuluessa asian vireille tulosta. Ei toteutunut. Käsittelyynottoaika oli 74 vuorokautta.
- Pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevista ilmoituksista 80 prosenttia on ratkaistu 60 vuorokaudessa. Toteutui. Ilmoituksista 80 prosenttia ratkaistiin 45 vuorokaudessa.
- Ruokamyrkytyspäilyt on käsitelty keskimäärin 19 vuorokaudessa. Toteutui. Ruokamyrkytyspäilyt käsiteltiin 11 vuorokaudessa.

- Mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otetaan 2 100 kappaletta, joista 1 900 suunnitelmallisia. Toteutui. Näytteitä otettiin 2 398 kappaletta.
- Ekotukihenkilötoiminnan koordinoimista jatketaan. Toteutui. Ekotukitoiminnan koordinoimista jatkettiin vuonna 2012 seuraavin tunnusluvuin:
  - Peruskoulutuksia 7 kappaletta
  - Uusia koulutettuja ekotukihenkilöitä 124 kappaletta
  - Jatkokoulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneita 210 kappaletta
  - Kuukausikirjeitä 11 kappaletta.

Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet

- Viikissä tavoitteena on 2 prosenttia yhteenlaskettu energiansäästö.

Verrattuna Kallion toimitiloihin energiankulutus lähes puolittui Viikin uusissa tiloissa Ympäristötalossa. Energiankulutukselle asetettiin viraston tulospalkkiojärjestelmässä tavoitteeksi päästä käyttösähkön osalta vähintään 10 prosentin päähän rakennuksen suunnittelijoiden ilmoittamasta tavoitekulutuksesta. Käyttösähkön erillinen mittaaminen osoittautui oletettua haastavammaksi, eikä sitä saatu eriytettyä kiinteistösähköstä, jolloin jouduttiin vertaamaan rakennuksen sähkön kokonaiskulutusta tavoitteeseen. Rakennuksen koko vuoden sähkönkulutus oli noin 27 prosenttia tavoitetta korkeampi. Tässä suurin selitys oli uudesta rakennuksesta johtuva tehostettu ilmanvaihto, joka kulutti tavoitetta enemmän sähköä. Ilmanvaihdon tehostus puolestaan johtui uudesta rakennuksesta haihtuvasta kosteudesta ja uusista kalusteista ja pintamateriaaleista, joista haihtuu aluksi päästöjä. Syyskuussa ilmanvaihto oli yhden kuukauden ajan tavoitteen mukaisessa tilassa (tarpeen mukainen ilmanvaihto), ja tuona kuukautena sähkönkulutus oli vain 9 prosenttia tavoitetta korkeampi.

- Ympäristökeskuksessa on asetettu tavoitteita välittömien ympäristövaikutusten hallinnalle jo vuodesta 1997 lähtien. Nämä tavoitteet liittyvät mm. sähkön ja paperin kulutukseen sekä ympäristökeskuksen autojen polttoaineen kulutukseen.

Ympäristökeskuksen paperinkulutus oli 3369 A4-arkkia henkilöä kohden, joka on 42 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna, mutta 21 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010. Vaikka erot eri vuosien välillä ovat suuret, niin merkittävin selittäjä tähän lienee se, että vuoden 2011 paperinkulutus oli poikkeuksellisen alhainen. Syitä vuoden 2011 alhaiseen paperinkulutukseen olivat todennäköisesti Ahjo-asiankäsittelyohjelman käyttöönotto sekä Viikkiin muutto, jolloin ennen muuttoa pyrittiin tyhjentämään varastoja ja välttämään tilauksia.

Ympäristökeskuksen omien autojen hiilidioksidipäästöt kilometriä kohden laskivat reilusti edellisvuoteen verrattuna, vaikka ajomäärät pysyivät samalla tasolla. Lasku johtui erityisesti siitä, että kaasuautoissa käytettiin biokaasua maakaasun sijaan. Myös taloudellisen ajotavan lisääntymisellä on vaikutusta jonkin verran. Autoja on yhteensä 10, joista kaksi on kaasukäyttöisiä.

- Määrällisten tavoitteiden lisäksi on asetettu tavoitteita ympäristöasioiden hallintaa parantaville toimenpiteille. Nämä toimenpiteet ovat liittyneet energiankulutuksen vähentämiseen, jätteiden synnyn ehkäisyyn ja lajitteluun sekä henkilöstön työ- ja työasiamatkojen tekemiseen. Toimenpiteissä on keskitytty myös työntekijöiden ympäristötietoisuuden lisäämiseen. Viraston ympäristöasioiden hallinta saa uusia sisältöjä Viikin uusissa toimitiloissa. Ympäristökeskuksen ekotukihenkilöistä koostuva työryhmä tekee ohjeistuksen toimitilojen ympäristöön liittyvistä käytännöistä ja kouluttaa alkuvuonna 2012 henkilökunnan uusiin toimintatapoihin.

Viraston Helmi-intrassa oleva Ympäristöopas päivitettiin Viikin käytäntöjä vastaavaksi alkuvuodesta 2012. Henkilöstölle järjestettiin ympäristökoulutus ja työpaja elokuussa liittyen viraston Ekokompassi-ympäristöohjelman toteutukseen. Ympäristöohjelma laadittiin kevään aikana, ja johtoryhmä hyväksyi sen kesäkuussa kokouksessaan. Ekokompassi-järjestelmä auditointiin hyväksytysti kolmannen osapuolen toimesta joulukuussa.

2 42 HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN MAKSUOSUUDET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-175 970	0	-175 970	-175 970	0	0
Toimintakate	-175 970	0	-175 970	-175 970	0	0
Tilikauden tulos	-175 970	0	-175 970	-175 970	0	0

KUNNAN LIIKELAITOKSET

HELSINGIN KAUPUNGIN LIIKENNELAITOS -LIIKELAITOS (HKL)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	147 561	139 721	-7 840
Liikelylijäämä/alijäämä	27 462	25 387	-2 075
Tilikauden yli-/alijäämä	0	1 854	1 854
Varsinaisen toiminnan rahavirta	35 253	35 618	365
Investointien rahavirta	-140 640	-76 564	64 076
Rahoituksen rahavirta	105 387	40 981	-64 406
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	35	35
Peruspääoman tuotto (9 prosenttia)	8 442	8 442	0
Infran korkotulo	11 772	10 882	-890
Tuki infrainvestointien pääomakuluihin	-4 001	-1 732	2 269
Netto	16 213	17 592	1 379
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	1 988	1 988	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	848	466	-382
Kehityksen tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, prosenttia ¹⁾	10,2	3,2	-7,0
Liikelylijäämä, prosenttia	18,6	18,2	-0,4
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	139,3	135,0	-4,3
Koko pääoman tuotto, prosenttia	4,2	4,3	0,1
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	4,3	4,7	0,4
Omavaraisuusaste, prosenttia	60,2	72,1	11,9
Paikkakilometrikustannus, euroa ²⁾	0,061	0,055	-0,006
Tuottavuus (2010=100)	104	105	1
Helsingin sisäisten linjojen paikkakilometrit			
Raitioliikenne, milj.	591,0	572,8	-18,2
Metroliikenne, milj.	2 089,6	2 095,2	5,6
Yhteensä, milj.	2 680,6	2 668,0	-12,6

¹⁾ HKL:n suunnittelu- ja asiakaspalvelutoiminnot siirtyivät HSL:ään 1.1.2010.

²⁾ Vuosien 2010 ja 2011 kustannukset muutettu vuoden 2012 rahanarvoon.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Tilikauden tulos >0.

HKL saavutti tulostavoitteen. Tilikauden taloudellinen tulos oli 1,9 milj. euroa.

- Raitio- ja metrolinjakäytön asiakastytyväisyys vähintään vuoden 2010 tasolla (raitio 2010: 3,86; metro 2010: 4,16).

Asiakastytyväisyyystavoite saavutettiin raitiolinjakäytössä, mutta metrolinjakäytössä tavoitteeseen ei päästy. Raitiolinjakäytössä asiakastytyväisyys oli 3,93, kun tavoite oli 3,86. Suurimpina syinä asiakastytyväisyyden paranemiseen on ollut panostaminen kuljettajien asiakaspalvelu- ja ajotapakoulutukseen, matalalattiaisen kaluston lisääminen sekä luotettavuuden parantaminen. Metrolinjakäytössä asiakastytyväisyys oli 4,00, kun tavoite oli 4,16. Asiakastytyväisyydessä metro oli edelleen paras kulkumuoto, vaikka asetetusta tavoitteesta jäätiinkin. Edellisvuodesta heikkeni eniten opasteiden toimivuus. Vanhoja opasteita jouduttiin poistamaan, jotta uusia voitiin asentaa, eikä uusia opasteita saatu toimimaan suunnitellusti. Lisäksi aikataulussa pysyminen laski erityisesti loppuvuodesta.

- Raitiolinjakäytön luotettavuus on 99,85 prosenttia ja metrolinjakäytön 99,96 prosenttia.

Raitiolinjakäyttö saavutti luotettavuustavoitteen, mutta metrolinjakäytössä tavoitteesta hieman jäätiin. Raitiolinjakäytössä luotettavuus oli 99,90 prosenttia, kun tavoitteeksi oli asetettu 99,85 prosenttia. Luotettavuus kasvoi selvästi vuodesta 2011 ja tavoite saavutettiin kuukausitasolla joka kuukausi lukuun ottamatta joulukuuta. Suurimpina syinä tähän on ollut liikenne- ja kalustosuunnittelujärjestelmän hyödyntäminen erityisesti loma- ja keskipitkässä suunnittelussa. Myös kuljettajamäärän tarkempaa pitkän tähtäimen suunnittelua on kehitetty. Vaunukaluston kunnossapidon osalta on kehitetty huolto-ohjelmia paremman käytettävyyden varmistamiseksi. Metrolinjakäytössä lähdistä ajettiin 99,94 prosenttia, kun tavoite oli 99,96 prosenttia. Merkittävin syy tavoitteesta jäämiseen oli yhden maaliskuun päivän aikana tapahtunut vanhan käytönohjausjärjestelmän paha vikaantuminen. Järjestelmä korjattiin samana päivänä ja uusittiin kokonaan joulukuun alussa. Ilman tätä vikaa olisi luotettavuustavoitteeseen päästy. Lisäksi alkuvuoden hankala sää aiheutti jonkin verran ongelmia liikenteeseen.

- Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa.

Yleisillä alueilla suoritettavat kaivutyöt ovat toteutuneet lupaehdoissa edellytettyjen aikataulujen puitteissa.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Työilmapiiri on hyvä, tyytyväisten osuus 61 prosenttia (2010=59 prosenttia).
Tyytyväisten osuus oli 58 prosenttia vuonna 2012 (2011: 59 prosenttia).
- Johtaminen paranee, arvosana > 3,54 (2010=3,29).
Johtamisen arvosana oli 3,31 vuonna 2012 (2011: 3,30).

Metrolinjakäytössä tehtiin 62,2 miljoonaa matkaa vuonna 2012 (2011: 61,5), joka on metrolinjakäytössä suurin matkustajamäärä kautta aikojen. Raitiolinjakäytössä matkoja tehtiin 57,2 miljoonaa matkaa (2011: 53,7), jossa nousua edellisen vuoteen 6,6 prosenttia.

Raitiolinjakäytön tarjoamat paikkakilometrit nousivat 2,6 prosentilla edellisvuodesta ja olivat 572,7 miljoonaa paikkakilometriä (2011: 558,3). Metrolinjakäytössä paikkakilometrejä kertyi 2 095,3 miljoonaa (2011: 2 106,1).

HKL:n johtokunnan vuonna 2010 hyväksymän HKL:n tavoiteohjelman toteuttaminen jatkui. Johtokunnan strategiaseminaarissa 13.9.2012 tavoiteohjelmaa päivitettiin tavoiteohjelmakauden 2012–2015 osalta. Tavoiteohjelman päivitys hyväksyttiin johtokunnan kokouksessa 16.10.2012.

Automaattimetron tilanne selkiintyi Siemensin kanssa solmitun etenemissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen kesäkuussa 2012. Sopimuksen mukaan avoimeksi toteutusvaiheessa jäävät erimielisyyssasiat käsitellään projektin myöhemmässä vaiheessa, kun HKL:n nykyinen metrojunakalusto on kokonaan automatisoitu ja otettu liikenteeseen. Etenemissopimuksen liiteaikataulujen mukaisesti tämä tapahtuu maaliskuussa 2015.

Uusien raitiovaunujen suunnittelu ja toteutus jatkui vuonna 2012. Transtechin rakentamat kaksi ensimmäistä raitiovaunua saapuvat testattavaksi kesällä 2013. Uudet metrovaunut tullaan tilaamaan espanjalaiselta CAF:ilta. Hankintasopimus allekirjoitetaan alkuvuonna 2013.

HKL:n tilikauden liikevaihto oli 139,7 (2011: 135,4) milj. euroa. Liikevaihto muodostuu HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista 76,6 (2011: 75,3) milj. euroa ja infrakorvauksesta 61,2 (2011:60,0) milj. euroa sekä kaupungin infratuesta 1,7 (2011: 0) milj. euroa sekä muista myyntituotoista 0,2 (2011: 0,1) milj. euroa.

Kulut ennen liikeylijäämää olivat 137,4 (2011: 131,7) milj. euroa eli 4,3 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Liikeylijäämä oli 25,4 (2011: 28,1) milj. euroa ja liiketulosprosentti 18,2 (2011: 20,7). Tulos rahoituserien jälkeen eli ylijäämä ennen varausten muutoksia oli 4,6 (2011: 7,2) milj. euroa.

Uutta investointivarausta on lisätty 4,6 milj. euroa. Poistoeron ja investointivarausten muutoksien jälkeen HKL:n tulos on 1,9 (2011: 1,8) milj. euroa.

HKL hankki vuonna 2012 käyttöomaisuutta 76,6 milj. eurolla. Suurin yksittäinen investointikohde oli metrovarikon laajennus- ja peruskorjaustyöt, 17,6 milj. euroa. Muita suuria hankkeita olivat Siilitien metroaseman peruskorjaus, 5,9 milj. euroa, metron automatisointi, 5,3 milj. euroa, Ruoholahden liukuportaiden peruskorjaus, 4,3 milj. euroa, raitioratojen peruskorjaukset, 3,6 milj. euroa, metrovarikon automatisointi 2,8 milj. euroa ja uusien raitiovaunujen ennakkomaksu 2,1 milj. euroa.

HKL nosti uutta lainaa Euroopan investointipankilta 50 milj. euroa vuonna 2012. HKL käytti rahoituksessa sen ja kaupungin välistä luotollista käyttötiliä 13,7 milj. euron edestä vuonna 2012. Liikennelaitos lyhensi lainojaan 2,0 milj. eurolla vuonna 2012.

Liikennelaitoksen taseen loppusumma oli 605,6 milj. euroa 31.12.2012 (31.12.2011: 571,6 milj. euroa). Omavaraisuusaste oli 72,1 prosenttia (2011: 75,6 prosenttia).

HKL:n tuottavuusmittarin suoritteena käytetään raitio- ja metroliikenteen paikkakilometrejä painotettuna liikennöinti- ja infrakorvauksilla. Panoksena mittarissa käytetään kokonaismenoja ennen liikeylijäämää. HKL:n tuottavuus on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2011 ja tuottavuusindeksi oli 105 (2011: 105).

Raitioliikenteessä on parannettu tuottavuutta henkilöstösuunnittelua kehittämällä. Tuotannonohjausta on kehitetty vaunujen saatavuuden parantamiseksi. Lisäksi raitioliikenteessä on aloitettu materiaalihojelma, jossa tavoitteena on materiaalisäästöjen saavuttaminen.

Metroliikenteessä tuottavuutta on parannettu uusimalla vanhoja tietojärjestelmiä sekä päivittämällä ja yhteen sovitamalla aikaisemmin erikseen toimineita järjestelmiä. Metroliikenteessä päähuomio on keskitetty metrovarikon laajennukseen ja nykytalon automatisointiin niin, ettei metroliikenteen tuottavuus merkittävästi heikkene projektien johdosta.

Infra palveluissa on tehostettu ratojen rakentamista ja peruskorjausta parantamalla ratojen korjauksen seuranta järjestelmää sekä hankkimalla uutta kalustoa ratojen korjaukseen.

Hallinnossa tuottavuutta on parannettu organisoimalla toimintoja niin, että eläköitymisiä voidaan hyödyntää.

HELSINGIN KAUPUNGIN PALMIA- LIIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	152 824	156 202	3 378
Liikeylijäämä/alijäämä	2 263	3 032	769
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 095	2 887	792
Varsinaisen toiminnan rahavirta	3 250	4 142	892
Investointien rahavirta	-2 500	-863	1 637
Vaikutus maksuvalmiuteen	750	-1 145	-1 895
Peruspääoman tuotto (8 prosenttia)	168	168	0

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan laajuus			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	1,1	0,3	-0,8
Henkilöstön määrä, 31.12.	2 800	2 922	122
Asiakastyytyväisyys vähintään, (asteikolla 1–5)	3,5	3,6	0,1
Investoinnit liikevaihdosta, prosenttia	1,6	0,6	-1,0
Tehokkuus			
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	55	54	-1
Tuottavuus (2008=100)			
Jalostusarvo/henkilö	99	98	-1
Kannattavuus			
Käyttökate, prosenttia	2,2	2,7	0,5
Liikelyijäämä liikevaihdosta, prosenttia	1,5	1,9	0,4
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	8,8	9,8	1,0
Rahoitusrakenne			
Omavaraisuusaste, prosenttia	52,0	60,2	8,2
Toimintatiedot			
Catering-yksikkö			
Catering-Pakkalan ruokapalvelut, 1 000 kg	2 970	2 975	5
Ravintola- ja lounaspalvelut, 1 000 suoritetta	2 550	2 876	326
Oppilas- ja henkilökunta-ateriat, 1 000 kpl	8 990	8 919	-71
Päivähoidon ruokapalvelut, 1 000 aterialla	6 400	7 377	977
Kotiateriasuoritukset, 1 000 suoritetta	768	775	7
Siivouspalveluyksikkö			
Siivottava pinta-ala, 1 000 m ²	1 310	1 325	15
Kiinteistöhoitoyksikkö			
Hoidettavat kiinteistöt, 1 000 m ³	5 010	5 064	54
Hoidettavat piha-alueet, 1 000 m ²	1 230	1 241	11
Ilta- ja yövalvontatunnit, 1 000 tuntia	80	76	-4
Puhelin- ja hyvinvointipalvelut			
Helsingin matkapalvelun yhdistelyprosentti	36	30	-6
Välityskeskukseen vastausprosentti	90	91	1
Vaihdopalvelun vasteajat, sekuntia	6	7	1
Turvapalveluyksikkö			
Hälytysvalvontakiinteistöt, kpl	1 300	1 100	-200
Markkinaosuus toimintasegmentissä, prosenttia	24	20	-4
Palveluinnovaatiot, kpl	1	0	-1

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1–5). (vuoden 2010 toteuma 3,6).

Asiakastyytyväisyystulokset ylittivät asetetut tavoitteet. Sitovana tavoitteena asiakastyytyväisyydessä oli vähintään 3,5 asteikolla 1–5. Tavoite ylitettiin, sillä mittauksen tulos oli 3,6, joka perustuu koko vuoden 2012 aikana tehtyihin asiakaskyselyihin. Palmian asiakastyytyväisyys muodostuu kyselyjen tulosten keskiarvona painoarvot huomioiden. Painoarvojen lähtökohtana on Palmian liiketoimintayksiköiden samanlainen osuus lopputuloksesta. Palmian asiakastyytyväisyyttä laskettaessa kaikista kyselyistä otettiin huomioon ns. kokonaistyytyväisyys palveluihin ja siitä laskettu keskiarvo. Tarkemmat tiedot tehdyistä kyselyistä löytyvät laatu- ja ympäristöpöytäkirjoilta. Käytetty asteikko on 1 (erittäin heikko) – 5 (erittäin hyvä).

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Liikelylijäämä vähintään 1,5 prosenttia liikevaihdosta.
Ensimmäisenä toiminnallisena tavoitteena oli saavuttaa vähintään 1,5 prosentin liikelylijäämä liikevaihdosta. Tavoite ylitettiin. Palmian liikelylijäämä liikevaihdosta oli 1,9 prosenttia. (Liikelylijäämä 3,03 milj. euroa jaetaan liikevaihdolla 156,2 milj. euroa.)
- Sijoitetun pääoman tuotto on vähintään 8,8 prosenttia.
Toisena toiminnallisena tavoitteena oli sijoitetun pääoman tuotto vähintään 8,8 prosenttia. Palmian sijoitetun pääoman tuotto oli 9,8 prosenttia. Tavoite ylitettiin. (Nettotulos 2,9 milj. euroa + rahoituskulut 0,2 milj. euroa jaettuna sijoitettu pääoma keskimäärin, tilikauden alun ja lopun keskiarvo 31,1 milj. euroa.)
- Henkilöstökulut (ml. työvoiman ostot) enintään 64 prosenttia liikevaihdosta.
Kolmantena toiminnallisena tavoitteena oli henkilöstökulujen osuus (mukaan lukien työvoiman ostot) enintään 64 prosenttia liikevaihdosta. Palmian henkilöstökulujen osuus vuonna 2012 oli 62 prosenttia liikevaihdosta. Palkat ja sivukulut lisätään työvoiman ostotiliiin summa jaettuna liikevaihdolla 156,2 milj. euroa. Palmian peruspääoman tuotto, 168 000 euroa, toteutui suunnitelman mukaisesti.

3 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	307 350	0	307 350	292 423	-14 927	0
Menot	-2 343 410	-28 900	-2 372 310	-2 409 673	-37 363	-57 300
Toimintakate	-2 036 060	-28 900	-2 064 960	-2 117 250	-52 290	-57 300
Poistot	-19 819	0	-19 819	-18 135	1 684	0
Tilikauden tulos	-2 055 879	-28 900	-2 084 779	-2 135 385	-50 606	-57 300

3 11 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	229 087	0	229 087	215 741	-13 346	0
Menot	-1 261 293	-13 050	-1 274 343	-1 303 413	-29 070	-41 300
Toimintakate	-1 032 206	-13 050	-1 045 256	-1 087 672	-42 416	-41 300
Poistot	-12 019	0	-12 019	-10 028	1 991	0
Tilikauden tulos	-1 044 225	-13 050	-1 057 275	-1 097 700	-40 425	-41 300

Koko sosiaalitoimen menoihin oli talousarviossa 2012 varattu määrärahaa 1 261,3 milj. euroa. Kaupunginhallitus myönsi 10.4.2012 kaupunginhallituksen käytettäväksi varatusta määrärahasta 2,4 milj. euron lisämäärärahan sosiaaliviraston talousarviokohdan menomäärärahaan hoitoketjujen sujuvoittamiseen. Lisäksi 3.9.2012 kaupunginhallitus myönsi 10,7 milj. euron lisämäärärahan sosiaaliviraston talousarviokohdan menomäärärahaan kunta-alan palkkaratkaisusta aiheutuvien kustannusvaikutusten kattamiseen vuodelle 2012. Edellä mainitut määrärahamuutokset ja lisämääräraha mukaan lukien sosiaalitoimen käytettävissä oleva menomääräraha oli vuoden 2012 talousarviossa yhteensä 1 274,3 milj. euroa.

Sosiaalitoimen menot olivat 1 303,4 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 29,1 milj. eurolla. Menolajeittain tarkasteltuna suurin ylitys oli avustuksissa, 34,2 milj. euroa ja suurin alitus oli palvelujen ostoihin käytettävissä määrärahoissa, 2,6 milj. euroa.

Talousarviossa 2012 koko sosiaalitoimen tulomääräraha oli 229,1 milj. euroa. Sosiaalitoimen tulot olivat 215,7 milj. euroa. Tulot kasvoivat 5,8 milj. eurolla vuodesta 2011, mutta jäivät kasvusta huolimatta 13,3 milj. euroa budjetoitua pienemmiksi. Toimintakate oli 42,4 milj. euroa talousarviota pienempi.

3 11 01 SOSIAALIVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	156 005	0	156 005	140 949	-15 056	0
Menot	-1 123 416	-13 050	-1 136 466	-1 142 909	-6 443	-15 500
Toimintakate	-967 411	-13 050	-980 461	-1 001 960	-21 499	-15 500
Poistot	-12 004	0	-12 004	-9 999	2 005	0
Tilikauden tulos	-979 415	-13 050	-992 465	-1 011 959	-19 494	-15 500

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Lasten päivähoito						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.						
Omissa päiväkodeissa	18 430	0	18 430	19 516	1 086	0
Ostopalvelupäiväkodeissa	480	0	480	309	-171	0
Perhepäivähoidossa	1 280	0	1 280	1 175	-105	0
Lasten kotihoidon tuki, lapset	8 620	0	8 620	8 837	217	0
Yksityisen hoidon tuki, lapset	2 340	0	2 340	2 535	195	0
Kerhoissa, lapset 31.12.	1 210	0	1 210	745	-465	0
Lastensuojelu						
Sosiaalityö, asiakkaat, vuoden aikana	11 270	0	11 270	10 773	-497	0
Perhehoito, hoitovrk. yhteensä	298 125	0	298 125	299 543	1 418	0
Laitoshuolto, hoitovrk. yhteensä	311 378	0	311 378	292 685	-18 693	0
Muut perheiden palvelut						
Perheneuvolat, asiakkaat vuoden aikana	7 720	0	7 720	7 159	-561	0
Kodinhoitoapu, kotitaloudet vuoden aikana	1 630	0	1 630	1 247	-383	0
Vammaispalvelu						
Asumispalvelut, paikat yhteensä, 31.12.	385	0	385	384	-1	0
VPL-kuljetukset, saajat vuoden aikana	10 744	0	10 744	11 577	833	0
VPL-kuljetukset, matkat vuoden aikana	550 000	0	550 000	585 535	35 535	0
Omaishoidontuki, saajat vuoden aikana	1 020	0	1 020	973	-47	0
Kehitysvammahuolto						
Asumispalvelut, paikat yhteensä, 31.12.	816	0	816	756	-60	0
Laitoshuolto, paikat yhteensä	181	0	181	233	52	0
Omaishoidon tuki, saajat vuoden aikana	550	0	550	583	33	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Päihdehuolto						
Polikliininen päihdehuolto, as. käynnit vuoden aikana	64 850	0	64 850	55 655	-9 195	0
Korvaushoito, asiakkaat vuoden aikana yhteensä	130 000	0	130 000	117 774	-12 226	0
Asumispalvelut, asumisvuorokaudet yhteensä	63 000	0	63 000	57 533	-5 467	0
Laitoshuolto, hoitovuorokaudet yhteensä	59 850	0	59 850	66 815	6 965	0
Muu sosiaalihuolto						
Asunnottomien asumispalvelut, asumisvuorokaudet	1 375 386	0	1 375 386	1 327 300	-48 086	0
Alle 65 v. asumisvuorokaudet	115 698	0	115 698	167 914	52 216	0
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, asumisvuorokaudet	557 409	0	557 409	576 845	19 436	0
Shl-kuljetuspalvelu, saajat vuoden aikana	4 700	0	4 700	5 645	945	0
Vanhusten palvelut						
Palveluasuminen, hoitovuorokaudet yhteensä	1 080 189	0	1 080 189	992 001	-88 188	0
Laitoshoido, hoitovuorokaudet yhteensä	530 212	0	530 212	515 292	-14 920	0
Pitkäaikaishoito, hoitovuorokaudet yhteensä	224 370	0	224 370	234 158	9 788	0
Omaishoidon tuki, saajat vuoden aikana	2 500	0	2 500	2 155	-345	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	12 173	0	12 173	12 583	410	0
Tilat, m ²	459 616	0	459 616	458 942	-674	0
Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010		
Koko sosiaalivirasto	105	104	104	100		
Lastenpäiväkotihoido	105	113	104	100		
Lastensuojelun laitoshoido	101	75	95	100		
Vanhusten palveluasuminen	103	92	112	100		
Kehitysvammaisten autettu asuminen	102	109	104	100		

Sosiaaliviraston menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 1 123,4 milj. euroa. Lisäksi talousarviokohdalle on edellä sosiaalitoimen kohdalla mainitun määräraha- ja lisämäärärahamuutoksin saatu 13,1 milj. euron lisämääräraha. Sosiaaliviraston käytettävissä oleva menomääräraha oli vuoden 2012 talousarviossa 1 136,5 milj. euroa. Viraston menot olivat 1 142,9 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 6,4 milj. eurolla. Kaupunginvaltuusto on myöntänyt sosiaaliviraston talousarviokohdalle ylitysoikeutta 15,5 milj. euroa (kaupunginvaltuusto 30.1.2013).

Talousarviossa 2012 sosiaaliviraston tulomääräraha oli 156,0 milj. euroa. Päiväkotihoidon maksutuotot kasvoivat edellisestä vuodesta, mutta tulot olivat vain 140,9 milj. euroa, joten ne alittuivat 15,1 milj. eurolla. Tuloraamissa pysyminen olisi edellyttänyt muun muassa asiakasmaksujen korotuksia.

Vastuualuekohtaisesti tilinpäätös muodostui seuraavasti:

Lasten päivähoiton menot olivat 335,0 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 11,7 milj. eurolla. Ylitys koostui pääasiassa henkilöstökuluista. Ylityksen syynä oli suunniteltua suurempi päiväkotihoidossa olevien lasten määrä. Omissa päiväkodeissa oli hoidossa 1 086 lasta enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu.

Lapsiperheiden menot olivat 148,0 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 0,8 milj. eurolla. Sosiaalitoimen sitovana tavoitteena oli, että perhehoidon osuus kasvaa ja laitoshoidon osuus vähenee edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2012 joulukuun loppuun mennessä perhehoidon hoitovuorokausien osuus kaikista toteutuneista hoitovuorokausista oli 50,6 prosenttia. Vuonna 2011 vastaavana ajankohtana perhehoidon hoitovuorokausien osuus kaikista toteutuneista hoitovuorokausista oli 48,3 prosenttia. Joulukuun 2012 loppuun mennessä laitoshoidon vuorokausia oli kertynyt 292 685, kun vastaavana ajankohtana edellisvuonna vuorokausia oli kertynyt 310 384.

Aikuisten palvelujen (ilman toimeentulotuen ja työllisyydenhoidon talousarviokohtia) menot olivat 329,9 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 5,7 milj. eurolla. Poikkeama talousarvioon aiheutui pääosin työmarkkinatuen kuntaosuuden 4,7 milj. euron ylityksestä. Lisäksi vastaanottokeskusten toiminta ylitti talousarvion 2,7 milj. eurolla. Säästöjä syntyi muun muassa asiakaspalvelujen ostoissa.

Vanhuspalvelujen menot olivat 277,2 milj. euroa, joka alitti käytettävissä olleet määrärahat 5,1 milj. eurolla. Säästöä kertyi erityisesti palkoissa ja vuokrissa. Säästö johtui muun muassa siitä, että Syystien vanhustenkeskus valmistui vasta syksyllä. Palveluasumisen hoitovuorokausia kertyi 88 188 alle talousarviossa suunnitellun määrän. Laitoshoidon hoitovuorokaudet jäivät 14 920:llä vajaaksi talousarviosta. Pitkäaikaishoidon hoitovuorokaudet ylittivät 9 788:lla talousarviossa suunnitellun. Omaishoidon tuen saajia oli 345 vähemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

Hallinto- ja kehittämiskeskuksen vastuualueen menot olivat 52,8 milj. euroa, joka alitti käytettävissä olleet määrärahat 6,6 milj. eurolla. Alitus johtui siitä, että sosiaalijohtajan kehittämisrahoihin sisältyi viraston palkankorotusrahat, 10,7 milj. euroa vuodelle 2012 kaupunginhallituksen 3.9.2012 päätöksellä. Tämän huomioiden hallinto- ja kehittämiskeskuksen muun toiminnan ylitys oli 4,1 milj. euroa, joka johtui ulkopuolisella rahoituksella hoidettavista kehittämissankkeista, joihin pääosin saatiin menoja vastaavat tulot sekä kuolinpesävaroista rahoitetuista järjestöavustuksista.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Sähköinen päivähoitopäätös on käytössä vuoden 2012 aikana.

Tavoite toteutui.

Sähköinen päivähoitopäätös on otettu käyttöön joulukuussa 2012, jolloin on toteutettu päätöksen tekninen ratkaisu. Käyttöönoton kehittämistä jatketaan vuoden 2013 aikana.

- Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä kasvaa 200 lapsella edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Tavoite toteutui.

Yksityisen hoidon tuen piirissä on ollut keskimäärin 307 enemmän kuin edellisvuonna.

- Kolme vuotta täyttävien lasten hoitoisuuskerroin tarkistetaan 6 kertaa vuoden aikana.

Tavoite toteutui.

Asiakastietojärjestelmää on muutettu niin, että lasten iästä aiheutuvaa hoitoisuuskerrointa tarkistetaan kahden kuukauden välein vuoden 2012 aikana.

- Lastensuojelua kehitetään niin, että perhehoidon osuus kasvaa ja laitoshoidon osuus vähenee edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Tavoite toteutui.

Vuonna 2012 joulukuun loppuun mennessä perhehoidon hoitovuorokausien osuus kaikista toteutuneista hoitovuorokausista oli 50,6 prosenttia. Vuonna 2011 vastaavana ajankohtana perhehoidon hoitovuorokausien osuus kaikista toteutuneista hoitovuorokausista oli 48,3 prosenttia. Joulukuu 2012 loppuun mennessä laitoshoidon vuorokausia oli kertynyt 292 685, kun vastaavana ajankohtana edellisvuonna vuorokausia oli kertynyt 310 384.

- Vanhusten pitkäaikainen ympärivuorokautinen hoito kehittyi siten, että palveluasuminen lisääntyi ja laitoshoidon osuus vähenee edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Tavoite toteutui.

Pitkäaikaisen palveluasumisen piirissä olevien yli 75-vuotiaiden asiakkaiden määrä oli vuoden lopussa 5,6 prosenttia, kun vastaava luku vuoden 2011 lopussa oli 5,5 prosenttia. Pitkäaikaisen laitoshoidon piirissä olevien yli 75-vuotiaiden asiakkaiden määrä oli vuoden lopussa 3,7 prosenttia, kun vastaava luku vuoden 2011 lopussa oli 3,9 prosenttia.

- Omaishoidon edellytykset parantuvat siten, että tuen piirissä olevien määrä kasvaa 200 henkilöllä vuoden aikana.

Tavoite ei toteutunut.

Tavoite koskee kaikenikäisiä ja kaikille sektoreille kohdistuvaa omaishoidontukea. Asiakkaita vuonna 2012 oli yhteensä 3 698. Vuonna 2011 omaishoidon tuella oli 3 610 asiakasta. Lisäksi oli siten 88 henkilöä. Omaishoidon tukitoimia on kehitetty eri asiakasryhmien osalta ja erilaisiin hoitotilanteisiin soveltaen. Erityislapsenvahtitoiminnan kohderyhmää on laajennettu, neurologisista sairauksista kärsivien lasten kriteerit tukitoimiin on lievennetty, lyhytaikaisen hoidon palveluja on monipuolistettu ja ne on kilpailutettu vuonna 2012. Vanhuspalveluissa omaishoidon kärkihankkeen tavoitteena on lisätä hoidettavan ja heidän omaistensa luottamusta omaishoidon toimivuuteen ja mahdollisuuteen aikaansaada omannäköisiä, räätälöityjä palveluratkaisuja esimerkiksi palvelusetelin käytön laajentamisella ja osavuorokautisen hoidon järjestämisellä. Tukitoimintojen toteutettujen laajennusten vaikutukset omaishoitajien ja hoidettavien määrässä näkyvät selkeästi vasta myöhemmin.

- Pitkäaikaisasunnottomien määrä vähenee 290 henkilöllä vuoden aikana.

Tavoite toteutui.

Pitkäaikaisasunnottomille valmistui 287 uutta palveluasumis- ja tukiasumispaikkaa ja lisäksi osoitettiin heidän käyttöönsä 108 yksittäistä asuntoa. Asunnottomien määrä väheni näin 395 henkilöllä.

- Henkilöstön lyhytaikaisten sairauspoissaolojen (1–3 päivää) määrä laskee edellisen vuoden tasoon verrattuna.

Tavoite toteutui.

Lyhyet sairauspoissaolot (1–3 päivää) olivat pienemmät verrattuna vuoteen 2011. Vuonna 2011 lyhyitä sairauspoissaoloja oli 2,2 (1–3 päivää) kun vastaava luku vuonna 2012 oli 2,1.

- Matriisilaskentamallin avulla laskettu sosiaaliviraston kokonaistuottavuus nousee.

Tavoite toteutui.

Matriisilaskentamallilla laskettu sosiaaliviraston kokonaistuottavuus oli 105,46 vuonna 2012 kun vastaava luku vuonna 2011 oli 103,62.

3 11 02 TOIMEENTULOTUKI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	72 852	0	72 852	74 674	1 822	0
Menot	-132 000	0	-132 000	-154 737	-22 737	-25 800
Toimintakate	-59 148	0	-59 148	-80 063	-20 915	-25 800
Tilikauden tulos	-59 148	0	-59 148	-80 063	-20 915	-25 800
Määrätavoitteet						
Perus toimeentulotuki yhteensä, taloudet vuoden aikana	39 300	0	39 300	38 692	-608	0

Toimeentulotuen menoihin oli talousarviossa varattu 132,0 milj. euron määrärahat. Talousarviokohdan menot olivat 154,7 milj. euroa, joka ylitti käytettävissä olleet määrärahat 22,7 milj. eurolla. Toimeentulotuen talousarviokohdalle myönnettiin ylitysoikeutta 25,8 milj. euroa (kaupunginvaltuusto 30.1.2013). Toimeentulotuen tulomääräraha oli 72,9 milj. euroa. Tulot olivat 74,7 milj. euroa, joten ne ylittivät 1,8 milj. eurolla.

Perustoimeentulotukea saavien talouksien määrä oli 608 vähemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Perustoimeentulotuen piirissä olevien talouksien määrä alittui, mutta asiakaskohtainen toimeentulotuen määrä kasvoi aiempaa suuremmaksi johtuen indeksi- ja tasokorotuksista.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Ennaltaehkäisevään toimeentulotukeen käytetään 3 prosenttia toimeentulotukimäärärahoista.

Tavoite toteutui.

Joulukuun loppuun mennessä ehkäisevään toimeentulotukeen oli käytetty 4,7 milj. euroa eli 3,0 prosenttia toimeentulotukimäärärahoista.

3 11 05 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	230	0	230	118	-112	0
Menot	-5 877	0	-5 877	-5 767	110	0
Toimintakate	-5 647	0	-5 647	-5 649	-2	0
Poistot	-15	0	-15	-29	-14	0
Tilikauden tulos	-5 662	0	-5 662	-5 678	-16	0

Työllisyyden hoitamisen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 5,9 milj. euroa. Menot olivat 0,1 milj. talousarviota pienemmät. Talousarviossa työllisyyden hoitamisen tulomääräraha oli 0,2 milj. euroa. Tulot toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Kuntouttavaa työtoimintaa saa 1 100 henkilöä vuoden aikana.

Tavoite toteutui.

Kuntouttavaan työtoimintaan on osallistunut 1 175 henkilöä vuonna 2012.

3 21 TERVEYSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	78 263	0	78 263	76 682	-1 581	0
Menot	-1 079 617	-18 350	-1 097 967	-1 106 260	-8 293	-16 000
Toimintakate	-1 001 354	-18 350	-1 019 704	-1 029 578	-9 874	-16 000
Poistot	-7 800	0	-7 800	-8 107	-307	0
Tilikauden tulos	-1 009 154	-18 350	-1 027 504	-1 037 685	-10 181	-16 000

Terveystoimen käyttömenot ilman poistoja olivat vuonna 2012 yhteensä 1 106,3 milj. euroa, joka on noin 30 milj. euroa (2,9 %) edellisvuotta enemmän. Terveystoimen vuoden 2012 talousarvion menot ylittyi kokonaisuutena 8,3 milj. eurolla (0,8 %), mikä selittyi kokonaisuudessaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän talousarviokohdan ylittymisellä.

3 21 01 TERVEYSKESKUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	78 263	0	78 263	76 682	-1 581	0
Menot	-603 911	-18 350	-622 261	-620 963	1 298	0
Toimintakate	-525 648	-18 350	-543 998	-544 281	-283	0
Poistot	-7 800	0	-7 800	-8 107	-307	0
Tilikauden tulos	-533 448	-18 350	-551 798	-552 388	-590	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Sitovat toiminnalliset tavoitteet						
Keskimääräinen odotusaika Hus- Terke (kaupunginsairaala), vrk/potilas	2,0	0,0	2,0	4,0	2,0	0,0
Odotusaika Terke (Psykiatria)- Sosiaalivirastoon (palveluasuminen), yli 6 kk jonottaneiden määrä	0	0	0	27	27	0
Hammashoitoa yli 6 kk jonottaneiden määrä	0	0	0	0	0	0
Kotihoidossa olevien yli 75-vuotiaiden suhteellinen osuus yli 75-vuotiaista, %	13	0	13	12	-1	0
Sijaiskäytön ja varahenkilökustannusten muutos, %	-2	0	-2	6	8	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Terveyskeskustoiminta						
Terveysneuvonta, käynti, 1 000	300	0	300	294	-6	0
Lääkärin vastaanottokäynti, 1 000	700	0	700	661	-39	0
Terveydenhoitajan vastaanottokäynti, 1 000	580	0	580	488	-92	0
Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, 1 000	220	0	220	205	-15	0
Kotihoido, käynti, 1 000	2 170	0	2 170	2 393	223	0
Hammashuolto, käynti, 1 000	475	0	475	466	-9	0
Poliklinikkavastaanotto, käynti, 1 000	61	0	61	74	13	0
Sisätautien päivystyspoliklinikka, käynti, 1 000	36	0	36	37	1	0
Terveyskeskuspäivystys, käynti (aikuiset, lapset), 1 000	152	0	152	125	-27	0
Akuuttihoitopäivät, 1 000	413	0	413	412	-1	0
Psykiatrian avohoitokäynti, 1 000	200	0	200	191	-9	0
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivä, 1 000	93	0	93	94	1	0
Psykiatrian avohoitopäivät, 1 000	70	0	70	66	-4	0
HUS-kuntayhtymä						
DRG-tuotteet, 1 000	203	0	203	208	5	0
Käynnit, 1 000	491	0	491	483	-8	0
Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus (2009=100)	103,3	107,2	106,2	105,0	100,0	

Terveyskeskuksen oma toiminta pysyi budjetissa. Ulkopuolisten asiakaspalvelujen ostojen osuus, mukaan lukien HUS-kuntayhtymä, oli yhteensä 46,8 prosenttia terveystalouden käyttömenoista vuonna 2012.

Talousarvioletuloja kertyi 76,7 milj. euroa, joka alitti talousarvion 1,6 milj. eurolla. Merkittävimmät tuloerät olivat myyntitulot (26,9 milj. euroa), maksutulot (42,3 milj. euroa) sekä vuokratulot (4,0 milj. euroa). Maksutuotoilla katettiin noin 6,8 prosenttia terveyskeskuksen oman toiminnan menoista. Käyttötulot nousivat edellisvuoteen nähden 1,6 milj. eurolla vähennyksen kohdentuessa maksutuloihin ja myyntituloihin.

Helsingiläisten terveydenhuollon kustannukset olivat 1 819 euroa asukasta kohden. Asukaskohtaiset kustannukset nousivat 28 euroa (1,6 %).

Sitovista toiminnallisista tavoitteista toteutumatta jäivät keskimääräinen odotusaika HUSista kaupunginsairaalaan, odotusaika terveyskeskuksen psykiatriasta sosiaalivirastoon, kotihoidossa olevien yli 75-vuotiaiden suhteellinen osuus yli 75-vuotiaista sekä sijais- ja varahenkilökustannusten muutos vuoteen 2010 nähden.

Terveyskeskuksen tuottavuus ylitti talousarviossa olevan tavoitteen. Talousarvioon sisältyneet tuottavuutta koskevat toimenpiteet toteutuivat kokonaisuutena katsoen hyvin.

3 21 02 HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUOLIKUNTA KUNTAYHTYMÄ

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-475 706	0	-475 706	-485 297	-9 591	-16 000
Toimintakate	-475 706	0	-475 706	-485 297	-9 591	-16 000
Tilikauden tulos	-475 706	0	-475 706	-485 297	-9 591	-16 000

HUSin talousarviokohdalle oli myönnetty 16 milj. euroa ylitysoikeutta. Lopullinen ylitys jäi tätä pienemmäksi ollen noin 9,6 milj. euroa.

3 22 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 500	2 500	0	0	0	0
Toimintakate	-2 500	2 500	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-2 500	2 500	0	0	0	0

4 SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	69 751	0	69 751	80 615	10 864	0
Menot	-936 736	-14 155	-950 891	-941 745	9 146	-11 096
Toimintakate	-866 985	-14 155	-881 140	-861 130	20 010	-11 096
Poistot	-25 875	0	-25 875	-26 732	-857	0
Tilikauden tulos	-892 860	-14 155	-907 015	-887 862	19 153	-11 096

4 02 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	18 538	0	18 538	23 226	4 688	0
Menot	-608 530	-12 700	-621 230	-612 992	8 238	-5 500
Toimintakate	-589 992	-12 700	-602 692	-589 766	12 926	-5 500
Poistot	-13 258	0	-13 258	-12 332	926	0
Tilikauden tulos	-603 250	-12 700	-615 950	-602 098	13 852	-5 500

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Sitovat tavoitteet toteutuivat oppimistulosten osalta sekä perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa. Tutkinon suorittavien osuuksissa saavutettiin myös tavoitteet ammatillisista oppilaitosmuotoista koulutusta ja oppisopimus-koulutuksen lisäkoulutusta lukuun ottamatta.

- Peruskoulujen ja lukioiden oppimistulokset ovat hyviä.

Mittari 1: Helsingin kaupungin peruskoulujen tulokset ovat vähintään kansallista keskitasoa opetushallituksen järjestämässä kansallisissa kokeissa.

Tavoite toteutui. Vuonna 2012 järjestettiin matematiikan koe 9. vuosiluokan oppilaille. Helsingin tulokset olivat valtakunnallisen keskiarvon tasolla.

Mittari 2: Ylioppilaskirjoitusten pakollisten aineiden arvosanojen keskimääräinen pistemäärä on kaupungin lukioissa vähintään maan keskitasoa.

Tavoite toteutui. Pakollisten aineiden arvosanojen valtakunnallinen keskiarvo oli 4,2. Helsingin kaupungin ylläpitämien lukioiden keskiarvo oli suomenkielisissä lukioissa 4,3 ja ruotsinkielisissä lukioissa 4,6.

- Toisen asteen koulutuksessa tutkinnon suorittavien osuudet säilyvät vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2011.

Mittari 1: Helsingin kaupungin lukioissa opintonsa enintään kolmessa vuodessa suorittavien osuus eli läpäisyaste on vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2011.

Tavoite toteutui. Lukioiden vuoden 2011 läpäisyasteet olivat kaupungin suomenkielisissä lukioissa 86 prosenttia ja ruotsinkielisissä lukioissa 92 prosenttia. Vuonna 2012 vastaavat prosentit olivat 86 ja 93.

Mittari 2: Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa opintonsa enintään kolmessa vuodessa suorittavien osuus eli läpäisyaste nousee vähintään prosenttiyksiköllä vuoden 2011 toteutuvasta läpäisyasteesta.

Tavoite ei toteutunut. Vuonna 2011 läpäisyaste oli noin 48 prosenttia ja vuonna 2012 vastaavasti vajaat 47 prosenttia. Keskeinen syy oli opintojen keskeyttämisasteen nousu 19 prosenttiin eli prosenttiyksiköllä vuodesta 2011.

Mittari 3: Oppisopimuskoulutuksessa opintonsa edellisenä vuonna päättäneistä opiskelijoista vähintään sama osuus suorittaa vuoden loppuun mennessä näyttötutkinnon sekä tutkintotavoitteisessa peruskoulutuksessa että lisäkoulutuksessa kuin vuonna 2011.

Tavoite toteutui peruskoulutuksessa, jossa osuus nousi 82 prosentista 83 prosenttiin. Lisäkoulutuksessa tavoite ei toteutunut. Osuus laski 84 prosentista noin 82 prosenttiin.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Oman lähikoulun valitsevien peruskoululaisten osuus kasvaa.
Mittari: Peruskoulun 1.-luokkalaisista yleisopetukseen tulijoista 85 prosenttia valitsee oman oppilaaksiottoalueen koulun. Kuudesluokkalaisista yleisopetuksen oppilaista suomenkielisissä peruskouluissa 70 prosenttia ja ruotsinkielisissä peruskouluissa 85 prosenttia valitsee oman oppilaaksiottoalueen lähikoulun. Omalta oppilaaksiottoalueelta soveltuvuuskokeella valitut lasketaan tähän lukuun.
Tavoite toteutui suomenkielisten kuudesluokkalaisten osalta. Muissa ryhmissä tavoitetasoja ei saavutettu. Peruskoulun 1. luokan oppilaista valitsi oman oppilaaksiottoalueensa koulun suomenkielisissä kouluissa 84 prosenttia ja ruotsinkielisissä kouluissa 83 prosenttia. Kuudesluokkalaisissa prosentit olivat suomenkielisissä kouluissa 75 ja ruotsinkielisissä kouluissa 79.
- Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointi paranee
Mittari 1: Peruskoulun vuosiluokkien 1–6: hyvinvointiprofiilin tulokset paranevat vuoden 2011 tuloksiin verrattuna
Tavoite ei toteutunut. Noin kolmannes suomenkielisistä peruskouluista paransi tuloksiaan. Ruotsinkielisissä peruskouluissa tulokset olivat vuoden 2011 tasoa tai hieman parempia.
Mittari 2: Peruskoulun vuosiluokilla 7–9, yhtenäisissä peruskouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa kouluterveystutkimuksen työilmapiiriä, kuulemiseksi tulemista ja luvattomia poissaoloja koskevien kohtien tulokset paranevat edelliseen mittaukseen verrattuna.
Kouluterveystutkimusta ei tehty vuonna 2012, eikä tavoitteen toteutuminen ole tämän vuoksi todennettavissa.
- Suomenkielisessä perusopetuksessa luodaan alueellinen toimintamalli poikkihallinnolliselle yhteistyölle oppilaan hyvinvoinnin edistämiseksi.
Tavoite toteutui. Vuosaaren alueella luotiin osana Lasten ja nuorten hyvinvointi hanketta (lasu-hanke) malli poikkihallinnolliselle yhteistyölle.
- Kokonaisenergiankulutus kouluissa, oppilaitoksissa ja opetusviraston hallinnossa vähenee yhteensä 2 prosenttia vuoden 2010 tasosta sääkorjattuna.
Tavoite toteutui. Sääkorjattu kulutus laski 8 prosenttia vuoteen 2010 verrattuna.

- Oppilas- ja opiskelijakohtaiset nettomenot ovat kaupungin tuottamissa opetus- ja koulutuspalveluissa keskimäärin enintään 8 746 euroa (ei sisällä ruotsinkielistä päivähoitoa). Keskimääräiset nettomenot olivat 8 692 euroa eli noin 1 prosentti talousarviossa ennakoitua vähemmän johtuen sekä talousarviossa ennakoitua pienemmistä nettomenoista että ennakoitua suuremmasta oppilasmäärästä. Valtionosuuteen oikeuttavia oppilaita ja opiskelijoita oli kaikkiaan noin 56 840 eli noin 480 enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Ennakoitua enemmän oppilaita ja opiskelijoita oli lähinnä suomenkielisessä perusopetuksessa sekä järjestämisluvan laajentumisesta johtuen ammatillisessa koulutuksessa.

4 02 02 KAUPUNGIN TUOTTAMAT OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	18 008	0	18 008	22 583	4 575	0
Menot	-526 740	-12 700	-539 440	-533 337	6 103	-5 500
Toimintakate	-508 732	-12 700	-521 432	-510 754	10 678	-5 500
Poistot	-13 152		-13 152	-12 269	883	0
Tilikauden tulos	-521 884	-12 700	-534 584	-523 023	11 561	-5 500

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus						
Esiopetus	173	0	173	135	-38	0
Perusopetus	32 885	0	32 885	33 201	316	0
Perusopetuksen lisäopetus (10 lk)	336	0	336	313	-23	0
Esi- ja perusopetus yhteensä	33 394	0	33 394	33 649	255	0
Lukiokoulutus	7 499	0	7 499	7 522	23	0
Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	638	0	638	688	50	0
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	8 137	0	8 137	8 210	73	0
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	41 531	0	41 531	41 859	328	0
Esiopetus	103	0	103	82	-21	0
Perusopetus	3 111	0	3 111	3 139	28	0
Perusopetuksen lisäopetus (10 lk)	32	0	32	13	-19	0
Esi- ja perusopetus yhteensä	3 246	0	3 246	3 234	-12	0
Lukiokoulutus	1 247	0	1 247	1 251	4	0
Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	64	0	64	94	30	0
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	1 311	0	1 311	1 345	34	0
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	4 557	0	4 557	4 579	22	0

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Ruotsinkielinen lasten päivähoito						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	1 627	0	1 627	1 677	50	0
Omissa päiväkodeissa	1 486	0	1 486	1 564	78	0
Perhepäivähoidossa	141	0	141	113	-28	0
Ammatillinen koulutus						
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	7 269	0	7 269	7 356	87	0
Tekniikan ala	3 981	0	3 981	3 951	-30	0
Ravitsemis- ja talousala	485	0	485	528	43	0
Sosiaali- ja terveysala	2 535	0	2 535	2 613	78	0
Kulttuuriala	268	0	268	264	-4	0
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	190	0	190	199	9	0
Maksullinen palvelutoiminta	573	0	573	385	-188	0
Oppisopimuskoulutus	3 000	0	3 000	3 043	43	0
Nettokustannukset, euroa/oppilas						
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	8 624	0	8 624	8 627	-3	0
Esi- ja perusopetus	9 060	0	9 060	9 387	-327	0
Lukiokoulutus	7 153	0	7 153	7 059	94	0
Aikuislukiokoulutus	4 883	0	4 883	4 140	743	0
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	8 826	0	8 826	8 777	49	0
Esi- ja perusopetus	9 465	0	9 465	9 432	33	0
Lukiokoulutus	7 546	0	7 546	7 755	-209	0
Aikuislukiokoulutus	4 654	0	4 654	2 941	1 713	0
Ruotsinkielinen lasten päivähoito	9 687	0	9 687	10 135	-448	0
Ammatillinen koulutus						
Oppilaitokset yhteensä *)	10 890	0	10 890	10 720	170	0
Oppisopimuskoulutus	4 134	0	4 134	3 870	264	0
Opetusvirasto						
Kaupungin tuottamat koulutuspalvelut, euroa/oppilas	8 746	0	8 746	8 692	54	0

*) Varsinaisen toiminnan osalta

Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010	2009
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	98,60	98,70	97,20	98,80	100,00
Esi- ja perusopetus	98,60	98,50	97,20	98,40	100,00
Lukiokoulutus	93,90	96,30	94,60	97,20	100,00
Aikuislukiokoulutus *)	128,60	156,10	131,00	159,70	100,00

Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010	2009
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	97,60	100,10	98,30	99,10	100,00
Esi- ja perusopetus	97,70	100,60	98,40	99,50	100,00
Lukiokoulutus	98,20	96,60	98,30	97,00	100,00
Aikuislukiokoulutus *)	85,60	134,00	93,90	114,60	100,00
Ammatilliset oppilaitokset	97,40	103,10	105,10	102,50	100,00

*) Aikuislukioiden valtionosuuteen oikeuttavien oppilaiden määräytymisperusteet ovat muuttuneet asteittain vuosina 2009 - 2010.

Tuloja kertyi noin 4,6 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Menot alittuivat 6,1 milj. eurolla, minkä seurauksena toimintakate ylitti talousarvion vajaan 11 milj. eurolla. Tästä pääosa kertyi perusopetuksen opetusryhmien pienentämiseen sekä eräisiin erillisiin kehittämishankkeisiin saaduista harkinnanvaraisista valtionavustuksista.

Kun huomioidaan kaupunginhallituksen 3.9.2012 myöntämä 12,7 milj. euron lisämääräraha kunta-alan palkkatkaisuista aiheutuvien kustannusten kattamiseen, menot alittivat talousarvion noin 6,0 milj. euroa. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion noin 1,7 milj. euroa. Henkilöstömenoja kasvattivat edellä todetuilla valtionavustuksilla rahoitetut perusopetuksen hankkeet sekä ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan laajentuminen 280 opiskelijalla 1.8.2012 lähtien. Näiden kustannusten kattamiseen opetusvirastolle myönnettiin ylitysoikeus, yhteensä 5,5 milj. euroa vuonna 2012. Muissa kuin henkilöstömenoissa määrärahoja jäi käyttämättä noin 6,7 milj. euron edestä. Käyttämättä jäi pääasiassa tilavuokriin varattuja määrärahoja.

Kaupungin tuottamien palvelujen tuottavuus parani sekä suomen- että ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lukio-koulutuksessa. Ammatillisen koulutuksen tuottavuus laski hieman verrattuna vuoteen 2011, mutta ylitti selvästi talousarviossa arvioidun tason.

4 02 11 KORVAUKSET JA AVUSTUKSET MUIDEN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	480	0	480	567	87	0
Menot	-79 100	0	-79 100	-77 410	1 690	0
Toimintakate	-78 620	0	-78 620	-76 843	1 777	0
Poistot	0	0	0	-1	-1	0
Tilikauden tulos	-78 620	0	-78 620	-76 844	1 776	0
Tunnusluvut						
Yksityisten sopimuskoulujen peruskoulupalvelut						
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	5 265	0	5 265	5 199	-66	0
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	4 873	0	4 873	4 788	-85	0
Ruotsinkielinen lasten päivähoito						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset						
Ostopalvelupäiväkodeissa	370	0	370	260	-110	0

Talousarviokohdan menot jäivät noin 1,7 milj. euroa eli 2,1 prosenttia talousarviossa ennakoitua pienemmiksi. Säästöstä 0,7 milj. euroa kertyi ruotsinkielisten päivähoitopalvelujen ostoihin varatuissa määrärahoissa, 0,3 milj. euroa lastensuojelulain perusteella muihin kuntiin sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksissa, 0,2 milj. euroa sopimuskoulujen korvauksissa, vajaat 0,4 milj. euroa iltapäivätoiminnan avustusmäärärahoissa ja noin 0,1 milj. euroa muissa palvelujen ostoissa.

4 02 13 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	50	0	50	76	26	0
Menot	-2 690	0	-2 690	-2 245	445	0
Toimintakate	-2 640	0	-2 640	-2 169	471	0
Poistot	-106	0	-106	-62	44	0
Tilikauden tulos	-2 746	0	-2 746	-2 231	515	0
Tunnusluvut						
Opiskelijamäärä, henkilötyövuosina	132	0	132	85	-47	0
Nettokustannukset, euroa/oppilas	17 801	0	17 801	22 024	-4 223	0

Talousarviokohdan määrärahoista säästy runsaat 0,4 milj. euroa johtuen starttivalmennuksen käynnistymisen viivästyisestä sekä siitä, että Metallica-pajan toiminta käynnistyy vasta huhti-toukokuussa 2013.

4 04 METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU OY:N TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 680	0	-3 680	-3 680	0	0
Toimintakate	-3 680	0	-3 680	-3 680	0	0
Tilikauden tulos	-3 680	0	-3 680	-3 680	0	0

4 11 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 000	0	2 000	2 147	147	0
Menot	-14 325	-265	-14 590	-14 475	115	-121
Toimintakate	-12 325	-265	-12 590	-12 328	262	-121
Poistot	-350	0	-350	-307	43	0
Tilikauden tulos	-12 675	-265	-12 940	-12 635	305	-121
Suoritetavoitteet						
Opetustunnit	99 700	0	99 700	101 137	1 437	0
Toiminnan laajuustiedot						
Kurssilaiset, ilmoittautuneet opiskelijat	72 000	0	72 000	75 240	3 240	0
Opiskelutunnit, säännölliset opiskelijat	1 280 000	0	1 280 000	1 300 270	20 270	0
Resurssit						
Tilat m ² (31.12. tilanne)	18 667	0	18 667	18 667	0	0
Vakituisen henkilöstön määrä	107	0	107	107	0	0
Tuntipalkkaisen henkilöstön opetustunnit	85 600	0	85 600	86 961	1 361	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuusindeksi	93	107	110	119	100	

Toimintavuoden tuotot ylittyivät 0,15 milj. euroa johtuen ennakoitua suuremmasta ulkopuolisesta rahoituksesta.

Talousarvion käyttötalouden menot ylittyivät myös vuonna 2012 ulkopuolisella rahoituksella järjestetyn toiminnan ennakoitua suurempien menojen vuoksi sekä työehtosopimusten muutoksista johtuvien henkilöstömenojen ylittymisen vuoksi. Ulkopuolisen rahoituksen suomenkielinen työväenopisto sai etupäässä opetushallitukselta ja EU:n elinikäisen oppimisen ohjelman eri hankkeista sekä Tekesin rahoittamasta Suomen verkko-opisto -hankkeesta. Lisäksi pääkaupunkiseudun kuntien yhteishankintana suoritettavan kurssinhallintajärjestelmän muiden kaupunkien rahoitusosuus ja opiston oma järjestelmän valmistus omaan käyttöön -osuus sisältyvät käyttötalouden tuloihin ja menoihin. Kaupunginvaltuusto myönsi suomenkieliselle työväenopistolle yhteensä 0,1 milj. euron ylitysoikeuden toimintamenojen ylitysten kattamiseksi vuonna 2012.

Muut valtuuston asettaman toiminnalliset tavoitteet toteutuivat tavoitteen mukaisesti.

Tuottavuus heikentyi hieman vuodesta 2011.

4 12 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	480	0	480	614	134	0
Menot	-2 962	0	-2 962	-3 009	-47	-55
Toimintakate	-2 482	0	-2 482	-2 395	87	-55
Poistot	-47	0	-47	-36	11	0
Tilikauden tulos	-2 529	0	-2 529	-2 431	98	-55

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Määrälliset tavoitteet						
Ilmoittautuneet opiskelijat	20 000	0	20 000	25 506	5 506	0
Suunnitellut opetustunnit	22 000	0	22 000	24 871	2 871	0
Suoritettavat tavoitteet						
Opiskelijat	17 000	0	17 000	18 303	1 303	0
Suoriteindeksi-1 (säänn. opisk.)	93,5	0,0	93,5	114,4	20,9	0
Toteutuneet opetustunnit	22 000	0	22 000	22 920	920	0
Suoriteindeksi-2 (opetustunnit)	96,5	0,0	96,5	100,5	4,0	0
Nettobudjetti, 1 000 euroa	2 482	0	2 482	2 399	83	0
Suoriteindeksi-3 (nettobudjetti)	106,5	0,0	106,5	102,9	-3,6	0
Opiskelijatunnit *)	150,7	0,0	150,7		-150,7	0,0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuusindeksi	84,8	111,8	104,7	95,1	100,0	

*) Opiskelijatunnit = opiskelijat * toteutuneet opetustunnit / nettobudjetti

Ruotsinkielinen työväenopisto sai ennakoitua enemmän ulkopuolista rahoitusta vuonna 2012 sisäministeriöltä muun muassa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kotouttamishankkeeseen kantaväestön kanssa. Ulkopuolista rahoitusta kertyi yhteensä 127 600 euroa toimintavuonna. Käyttötalouden menot ylittyivät noin 47 000 eurolla johtuen ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavien hankkeiden kustannusvaikutuksista ja ennakoitua suuremmasta toteutuneesta opetustuntien määrästä vuonna 2012. Kaupunginvaltuusto myönsi ruotsinkieliselle työväenopistolle yhteensä 55 000 euron ylitysoikeuden toimintamenojen ylityksen kattamiseksi vuonna 2012.

Toimintavuonna ruotsinkielinen työväenopisto painotti toiminnassaan palvelujen tarjontaa erityisesti perheille, uusille nuorille kurssilaisille, maahanmuuttajille, työttömille ja eläkeläisille.

Sitova toiminnallinen tavoite toteutuneista opetustunneista ylittyi 920 tunnilla.

Toimintavuonna tuottavuus laski, koska opetustuntien määrä kasvoi.

4 15 KAUPUNGINKIRJASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 931	0	2 931	4 308	1 377	0
Menot	-35 498	-380	-35 878	-38 236	-2 358	-3 052
Toimintakate	-32 567	-380	-32 947	-33 928	-981	-3 052
Poistot	-1 478	0	-1 478	-1 124	354	0
Tilikauden tulos	-34 045	-380	-34 425	-35 052	-627	-3 052
Suoritemäärä						
Lainat, 1 000 kpl	9 000	0	9 000	9 272	272	0
Kirjastokäynnit, 1 000 kerta	6 000	0	6 000	6 783	783	0
Verkkokäynnit, 1 000 kerta	5 500	0	5 500	6 828	1 328	0
Käynnit yhteensä, 1 000	11 500	0	11 500	13 611	2 111	0
Toiminnan laajuus						
Aukiolotunnit	93 600	0	93 600	99 920	6 320	0
Lainat/aukiolotunti	97	0	97	93	-4	0
Käynnit/aukiolotunti	142	0	142	136	-6	0
Käynnit/henkilötyövuosi	29 565	0	29 565	29 589	24	0
Aukiolotunnit/ 1 000 asiakas	163	0	163	166	3	0
Lainat/henkilötyövuosi	20 109	0	20 109	20 158	49	0
Henkilötyövuodet/ 1 000 asiakas	0,78	0,00	0,78	0,77	-0,01	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tuotannontekijämäärä						
Kirjastot, kpl	36	0	36	37	1	0
Palvelupaikat	1	0	1	0	-1	0
Kirjastoautot, kpl	2	0	2	2	0	0
Laitoskirjastot, kpl	10	0	10	10	0	0
Henkilötyövuosi	460	0	460	460	0	0
Tilat, m ² (31.12.)	36 731	0	36 731	36 766	35	0
Kokoelma, 1 000 kpl	1 865	0	1 865	1 880	15	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/laina, euroa	3,78	0,00	3,78	4,12	-0,34	0
Menot/käynnit, euroa	2,57	0,00	2,57	2,81	-0,24	0
Menot/asukas, euroa	59,55	0,00	59,55	63,34	-3,79	0
Tulot/laina, euroa	0,31	0,00	0,31	0,46	0,15	0
Tulot/asukas, euroa	4,90	0,00	4,90	7,14	2,24	0
Toimintakate/laina, euroa	-3,47	0,00	-3,47	-3,66	-0,19	0
Toimintakate/asukas, euroa	-54,65	0,00	-54,65	-56,20	-1,55	0
Aineistomenot/laina, euroa	0,33	0,00	0,33	0,35	-0,02	0
Aineistomenot/asukas, euroa	5,15	0,00	5,15	5,30	-0,15	0
Lainat/kokoelma	5,0	0,00	5,0	4,9	-0,1	0
Kokoelma/asukas	3,2	0,00	3,2	3,1	-0,1	0
Tuottavuus	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Indeksi (2009=100)	103	102	106	99	100	

Kaupunginkirjaston tulot ylittivät talousarvion noin 47 prosentilla vuonna 2012. Kaupunginkirjasto sai ulkopuolista rahoitusta ennakoitua enemmän etupäässä erilaisiin tietoyhteiskuntapalvelujen kehittämishankkeisiin. Ulkopuolista rahoitusta kaupunginkirjasto sai noin 1,5 milj. euroa enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Suurimpia rahoittajia olivat opetus- ja kulttuuriministeriö, EU ja Ely-keskus.

Kaupunginkirjaston käyttömenot olivat yhteensä 38,2 milj. euroa vuonna 2012. Käyttötalouden menot ylittyivät noin 2,4 milj. euroa toimintavuonna. Ylitys johtui keskustakirjastohankkeen viivästymisestä vuonna 2011 ja ulkopuolisella rahoituksella toteutettavien hankkeiden kustannusvaikutuksista. Näiden kustannusten kattamiseen myönnettiin yhteensä noin 3,1 milj. euron ylitysoikeus vuonna 2012, josta 0,6 milj. euroa oli vuonna 2011 käyttämättä jääneen määrärahan perusteella myönnetty ylitysoikeus vuoden 2012 talousarvioon keskustakirjastohankkeen viivästymisen takia. Kunta-alan työehtosopimuksen mukaisesti sopimuspalkantarkistuksiin myönnettiin lisämäärärahaa 380 000 euroa vuonna 2012.

Menot asukasta kohden (63,34 euroa/asukas) kasvoivat 2,9 prosentilla edellisvuodesta. Tuloja asukasta kohden kertyi 7,14 euroa, kun tulotavoite oli 4,90 euroa. Aineiston hankintaan asukasta kohden käytettiin 5,30 euroa. Tavoite oli 5,15 euroa.

Molemmat kaupunginkirjastolle asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Aukiolotunteja kertyi 99 920 tuntia, kun tavoite oli 93 600 tuntia vuonna 2012. Käyntejä yhteensä -tavoite (sisältää kirjastokäynnit ja verkkokäynnit) toteutui 13,6 miljoonalla käynnillä. Kirjastokäyntien määrä oli 6,8 miljoonaa ja verkkokäyntien 6,8 miljoonaa vuonna 2012.

Aineiston lainaus (9,3 miljoonaa lainaa) ylitti tavoitetason 3 prosentilla.

Kokoelmaa päivitettiin aineistohankinnoilla ja vanhan kokoelman poistoilla. Uutta aineistoa hankittiin 160 660 kappaletta ja vanhaa aineistoa poistettiin 181 624 kappaletta. Kokoelman laajuus vuoden lopussa oli 1 879 947 kappaletta.

Pääkaupunkiseudun kaupunginkirjastojen uuden HelMet-verkkopalvelusivuston ansiosta verkkopalveluiden sisältötuotantoa voitiin järjestellä uudella tavalla ja tämä toi kirjastolle säästöä kolme henkilötyövuotta. Uuden HelMet-verkkopalvelun kesäkuussa 2012 tapahtuneen julkaisun jälkeen Helsingin laskettu osuus verkkopalvelun kävijämäärästä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvua kävijämäärissä vuoden 2012 heinä-joulukuussa oli 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011.

Kirjaston toimintaympäristö on muuttunut monipuolisemmaksi uusien palvelumuotojen ja digitalisoitumisen myötä. Vuosi 2012 oli monenlaisten sähköisten lainauspalvelujen kokeilu- ja aloitusaikaa. Asiakkaat saivat loppuvuodesta e-aineistoa käyttöönsä uusista Overdrive- ja EBib-palveluista.

Kirjasto käynnisti Käpylän kirjastossa pilottihankkeen, jossa asukasyhdistyksillä ja järjestöillä oli kirjastotilojen käyttömahdollisuus normaalien aukioloaikojen ulkopuolella. Toimintamallin lähtökohtana oli mahdollistaa asukas- ja demokratiatilan tarjonta alueen eri toimijoille.

Kirjastoverkkoon kuului vuoden lopussa 37 kirjastoa, 10 laitoskirjastoa, kaksi kirjastoautoa sekä kirjaston kotipalvelu.

4 16 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	601	0	601	748	147	0
Menot	-6 306	0	-6 306	-6 435	-129	0
Toimintakate	-5 705	0	-5 705	-5 687	18	0
Poistot	-250	0	-250	-157	93	0
Tilikauden tulos	-5 955	0	-5 955	-5 844	111	0
Tunnusluvut						
Taidemuseo, kävijämäärä						
Meilahti	33 000	0	33 000	5 888	-27 112	0
Tennispalatsi	100 000	0	100 000	82 759	-17 241	0
Kluuvin galleria, kävijämäärä	7 000	0	7 000	7 034	34	0
Muut (Pop-Up)				8 977		
Kävijämäärä yhteensä	140 000	0	140 000	104 658	-35 342	0
Uusien julkisen taiteen hankkeiden käynnistäminen	3	0	3	3	0	0
Näyttelyt	20	0	20	21	1	0
Resurssit						
Henkilöstön määrä (vakinaiset)	67	0	67	67	0	0
Tilat, m ²	6 571	0	6 571	5 892	-679	0
Tuottavuus (2009=100)	TA2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuusindeksi	118	89	98	70	100	

Tuottavuus laski vuonna 2012 edelliseen vuoteen nähden. Tuottavuutta mitataan kävijämäärällä ja toimintakatteella (kävijät/ toimintakate, 2009=100). Tuottavuusmittaristossa toimintakate sisältää näyttelytoiminnon lisäksi myös kokonaisuutensa kustannukset. Tästä syystä mittari uusitaan vuonna 2013 mittaamaan tuottavuutta nykyistä paremmin.

Sitova toimintakate toteutui talousarvion mukaisesti vuonna 2012.

Toinen sitova toiminnallinen tavoite vuonna 2012 – kävijätavoite yhteensä 140 000 kävijää – toteutui 75 prosenttisesti johtuen siitä, että Meilahden museorakennuksen käytöstä luovuttiin 15.6.2012 siellä havaittujen kosteusvaurioiden ja poikkeavien mikrobipitoisuuksien takia. Toteutunut kävijämäärä Meilahden museorakennuksessa oli 5 888 kävijää, kun tavoite oli 33 000 kävijää vuonna 2012. Lisäksi Meilahden museorakennuksen sulkemisen takia museorakennukseen jo sovitut näyttelyt siirrettiin Tennispalatsin taidemuseoon, mikä aiheutti ohjelmistoon useita muutoksia, mikä puolestaan näkyi kävijämäärissä. Ilmaiskävijöiden osuus kaikista kävijöistä oli 59 prosenttia.

Taidemuseon ei-sitova toiminnallinen tavoite 20 näyttelystä ylittyi yhdellä näyttelyllä. Uusien julkisten hankkeiden käynnistämisen tavoite – kolme hanketta – toteutui talousarvion mukaisesti. Taidemuseon tuottamat palvelut sisälsivät vuonna 2012 näyttelyiden sähköisen verkkopalvelun Kampin metroaseman lasivitrinissä, jossa Tennispalatsin näyttelyihin liittyviin kysymyksiin vastasi yli 30 000 vastaajaa.

4 17 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 219	0	1 219	1 432	213	0
Menot	-41 293	-100	-41 393	-41 321	72	-281
Toimintakate	-40 074	-100	-40 174	-39 889	285	-281
Poistot	-371	0	-371	-367	4	0
Tilikauden tulos	-40 445	-100	-40 545	-40 256	289	-281

Helsingin kulttuurikeskus toteutti toiminnassaan valtuustostrategiaa ja kaupungin uutta kulttuuristrategiaa. Toimintavuotta leimasi World Design Capital Helsinki 2012 -vuosi ja Suomen pääkaupunkina olon 200-vuotisjuhluvuosi.

Vuoden aikana parannettiin viraston eri yksiköiden välistä yhteistoimintaa ja selkeytettiin eri osastojen tehtävänjako. Myös toimipaikkojen roolia tuotannollisina yksiköinä selkeytettiin. Sekä Annantalo että Savoy-teatteri juhlivat 25. toimintavuottaan onnistuneesti ja näkyvästi.

Virastojen välisenä yhteistyönä kehitettiin edelleen kulttuurisen vanhustyön eri muotoja yhdessä kolmannen sektorin, vapaaehtoiskentän ja sosiaaliviraston kanssa. Myös lastenkulttuuri ja koulujen kulttuuritarjonnan saatavuuden parantaminen olivat vuoden aikana keskiössä.

4 17 01 KULTTUURIKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	711	0	711	761	50	0
Menot	-12 201	-100	-12 301	-12 491	-190	-210
Toimintakate	-11 490	-100	-11 590	-11 730	-140	-210
Poistot	-367	0	-367	-363	4	0
Tilikauden tulos	-11 857	-100	-11 957	-12 093	-136	-210
Tunnusluvut						
Taide- ja kulttuuriopetus erityisesti lapsille						
Opetustuntien määrä yhteensä	12 000	0	12 000	14 488	2 488	0
Kurssien määrä yhteensä, kpl	1 100	0	1 100	1 109	9	0
Oppilasmäärä yhteensä	11 000	0	11 000	13 915	2 915	0
Kulttuuritoiminta toimipaikoissa						
(Stoa, Vuotalo, Malmitalo, Kanneltalo, Annantalo, Caisa)						
Esitysten lukumäärä saleissa	1 200	0	1 200	1 359	159	0
Taidenäyttelyiden lukumäärä	120	0	120	101	-19	0
Kävijöitä kaikkien toimipaikkojen tilaisuuksissa	225 000	0	225 000	291 098	66 098	0
Näyttelyt, kpl	150 000	0	150 000	177 308	27 308	0
Esitykset, kpl	75 000	0	75 000	114 045	39 045	0
Tehokkuus						
Salien käyttöpäivät yhteensä	1 300	0	1 300	1 560	260	0
Artist in Residence, käyttöpäivät keskimäärin (majoitustilat)	220	0	220	321	101	0
Tilojen vuokraukset taiteilijoille, kpl	30	0	30	35	5	0
Käsiteltyjä avustuksia, kpl	990	0	990	1 076	86	0
Myönnettyjä avustuksia, kpl	440	0	440	639	199	0
Taloudellisuus						
Kulttuuritoimen menot/asukas, euroa	21,64	0,00	21,64	20,70	0,94	0
Tulot/asukas, euroa	2,08	0,00	2,08	1,26	-0,82	0
Toimintakate/asukas, euroa	-19,56	0,00	-19,56	-19,44	0,12	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Resurssit, henkilöstö						
Vakinaiset (vakanssit)	94	0	94	92	-2	0
Kurssiopettajat	10	0	10	10	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	100	102	100	101	100	

Kulttuurikeskus määritteli vuoden 2011 aikana koko virastolle uuden tuottavuusmittariston, joka otettiin käyttöön vuonna 2012. Vuonna 2012 viraston tuottavuus nousi hieman.

Kulttuurikeskus otti vuonna 2012 käyttöön kaupungin yhteisen avustusjärjestelmän ja samanaikaisesti avustusten jakokriteereitä tarkennettiin. Yksiköiden välistä yhteistoimintaa tiivistettiin ja markkinointiviestintää kehitettiin.

Talousarvion käyttötalouden tulot ja menot ylittyivät toimintavuonna. Tulojen ylityksen selittää ennakoitua suurempi ulkopuolinen rahoitus. Rahoitusta saadaan yhteistyöprojekteihin muun muassa EU:lta, Ely-keskukselta, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, opetusvirastolta ja Elokuvasäätiöltä. Käyttötalouden menojen ylitys johtui siitä, että kulttuurikeskuksen saama ulkopuolinen rahoitus toteutui vuonna 2012 aiempia vuosia pienempänä, vaikka palvelutaso säilyi aiemmalla tasolla. Vuoden jälkipuoliskolla ei palvelutasoa voitu vähentää johtuen voimassa olevista sopimuksista ja tavoitteesta saavuttaa viraston sitovat tavoitteet. Kaupunginvaltuusto myönsi kulttuurikeskukselle yhteensä 0,2 milj. euron ylitysoikeuden toimintamenojensa kattamiseksi vuonna 2012.

Kulttuurikeskus toteutti useita yhteistyöprojekteja, joihin saatiin rahoitusta muun muassa EU:lta, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, opetusvirastolta ja Elokuvasäätiöltä.

Kulttuuritoiminnan sitova toiminnallinen tavoite - esitysten lukumäärä saleissa 1 200 - saavutettiin, sillä toteutunut lukumäärä oli 1 359 (Stoa, Vuotalo, Malmitalo, Kanneltalo, Annantalo, Caisa). Erityisesti lasten taide- ja kulttuuriopetuksen sitova suoritustavoite - opetustuntien määrä yhteensä 12 000 tuntia - ylittyi, sillä toteuma oli 14 488 tuntia.

4 17 02 SAVOY-TEATTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	508	0	508	671	163	0
Menot	-1 337	0	-1 337	-1 397	-60	0
Toimintakate	-829	0	-829	-726	103	0
Poistot	-4	0	-4	-4	0	0
Tilikauden tulos	-833	0	-833	-730	103	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suoritettavat						
Savoy-teatterin ja Esplanadin lavan esitykset yhteensä	320	0	320	377	57	0
Omat esitykset, kpl	150	0	150	13	-137	0
Yhteisesitykset, kpl	30	0	30	248	218	0
Ulkopuolisten järjestämät esitykset, kpl	140	0	140	116	-24	0
Tehokkuus						
Savoyn teatterisalin käyttöpäivät	210	0	210	224	14	0
Savoyn teatterisalin päiväkäyttö *)	50	0	50	12	-38	0
Savoyn teatterisalin kävijät	60 000	0	60 000	62 281	2 281	0
Taloudellisuus						
Savoy-yksikön menot/asukas, euroa	2,25	0,00	2,25	2,31	-0,06	0
Tulot/asukas, euroa	0,85	0,00	0,85	1,11	0,26	0
Toimintakate/asukas, euroa	-1,40	0,00	-1,40	-1,20	0,20	0
Resurssit, henkilöstö						
Vakinaiset (vakanssit)	11	0	11	11	0	0
Muut	1	0	1	0	-1	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	100	91	100	101	100	

*) Ei sisälly käyttöpäiviin

Savoy-teatteri juhlisti 25. toimintavuottaan vuonna 2012. Juhlavuosi onnistui ohjelmallisesti ja taloudellisesti. Savoy-teatterin tulot ylittivät reilusti tavoitteen, ja siten toimintakate alittui toimintavuonna.

Savoy-teatterin ja Esplanadin lavan sitova tavoite oli yhteensä 320 kulttuuri- ja taidetilaisuutta. Tavoite toteutui. Kulttuuri- ja taidetilaisuuksia oli yhteensä 377 vuonna 2012. Savoyn teatterisalin kävijät -tavoite 60 000 kävijää saavutettiin. Toteuma oli 62 281 kävijää.

4 17 03 YHTEISÖJEN TUKEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-12 161	0	-12 161	-12 153	8	0
Toimintakate	-12 161	0	-12 161	-12 153	8	0
Tilikauden tulos	-12 161	0	-12 161	-12 153	8	0

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnalla oli käytettävissään yhteisöjen tukemiseen noin 12,2 milj. euroa. Yhteisöjen tukemiseen tarkoitettua avustusta haki 1 050 toimijaa ja sitä myönnettiin 616 hakijalle. Määrärahasta 9,9 milj. euroa suunnattiin taide- ja kulttuurilaitosten tukemiseen ja 2,2 milj. euroa muihin avustuksiin.

4 17 04 AVUSTUKSET TEATTERILAIN PIIRIIN KUULUVILLE AMMATTITEATTEREILLE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 765	0	-3 765	-3 780	-15	-15
Toimintakate	-3 765	0	-3 765	-3 780	-15	-15
Tilikauden tulos	-3 765	0	-3 765	-3 780	-15	-15

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnalla oli käytettävissään 3,8 milj. euroa avustuksiin teatterilain piiriin kuuluville ammatti-teattereille. Määrärahaa käytettiin 3,8 milj. euroa vuonna 2012. Määräraha ylitettiin 14,6 tuhannella eurolla johtuen pääsääntöisesti Svenska Teaternille maksettujen korkojen ylityksestä, yhteensä 14,4 tuhatta euroa. Avustusta sai 23 toimivaa ammattiteatteria.

4 17 05 AVUSTUS SUOMEN KANSALLISOOPERAN SÄÄTIÖLLE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 589	0	-3 589	-3 645	-56	-56
Toimintakate	-3 589	0	-3 589	-3 645	-56	-56
Tilikauden tulos	-3 589	0	-3 589	-3 645	-56	-56

Avustuksen suuruutta määriteltäessä käytettiin talousarvion laatisohjeissa arvioitua kustannustason muutosta. Ansiotasoindeksi arvioitua nopeamman kehityksen vuoksi avustuspäärä jouduttiin ylittämään 56 000 eurolla.

4 17 06 AVUSTUS HELSINGIN TEATTERISÄÄTIÖLLE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-8 240	0	-8 240	-7 855	385	0
Toimintakate	-8 240	0	-8 240	-7 855	385	0
Tilikauden tulos	-8 240	0	-8 240	-7 855	385	0

4 18 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	450	0	450	683	233	0
Menot	-7 267	0	-7 267	-7 527	-260	-260
Toimintakate	-6 817	0	-6 817	-6 844	-27	-260
Poistot	-200	0	-200	-167	33	0
Tilikauden tulos	-7 017	0	-7 017	-7 011	6	-260

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tunnusluvut						
Aukiolotunnit	8 650	0	8 650	9 517	867	0
Suoritetavoitteet						
Tutkimustoimintojen lukumäärä	12 500	0	12 500	17 119	4 619	0
Asiantuntijapalvelujen lukumäärä	9 500	0	9 500	12 816	3 316	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	12,23	0,0	12,23	12,47	-0,24	0
Toiminnan laajuustiedot						
Asiakkaiden lukumäärä	250 000	0	250 000	214 223	-35 777	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	72	0	72	72	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	100	109	86	112	100	

Tuottavuutta nosti edelliseen vuoteen verrattuna se, että tutkimustoimintojen lukumäärässä dokumentoitujen arkeologisten kohteiden määrä toteutui erittäin suurena, samoin sitova tavoite, aukiolotunnit, toteutuivat ennakoitua suurempina.

Kaupunginmuseon tulot ylittivät talousarvion runsaalla 0,2 milj. eurolla vuonna 2012 johtuen ennakoitua suuremmasta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä harkinnanvaraisesta valtionavustuksesta ja testamenttilahjoituksesta Lasten kaupungin -näyttelyyn. Käyttötalouden menot ylittyivät myös ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavien ja testamenttirahoituksella rahoitettavien hankkeiden kustannuksista johtuen, yhteensä noin 0,3 milj. eurolla. Näiden toimintamenojen kattamiseksi kaupunginmuseolle myönnettiin yhteensä noin 0,3 milj. euron ylitysoikeus toimintavuonna.

Kaupunginmuseolla oli yksi sitova toiminnallinen tavoite, 8 650 aukiolotuntia. Tavoite ylittyi 867 tunnilla. Tavoitteen ylittyminen on seurausta Sederholmin toimipisteen aukiolotuntien lisäämisestä.

4 19 ORKESTERITOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 503	0	1 503	1 736	233	0
Menot	-13 136	140	-12 996	-12 057	939	0
Toimintakate	-11 633	140	-11 493	-10 321	1 172	0
Poistot	-82	0	-82	-260	-178	0
Tilikauden tulos	-11 715	140	-11 575	-10 581	994	0

Orkesteri esitti vuonna 2012 yhteensä 137 konserttia, joista kolme suuntasi ulkomaille. Muu toiminnallinen tavoite – kaikki konsertit yhteensä – ylittyi 66 konsertilla toimintavuonna. Tämä johtui suuresta määrästä kummilapsikonsertteja (65 kappaletta), joita järjestettiin eri kaupunginosissa ympäri kaupunkia. Sitovana toiminnallisena tavoitteena orkesterilla oli esittää 48 maksullista sinfoniakonserttia Musiikkitalossa vuonna 2012, mikä ylittyi seitsemällä konsertilla.

Pääkaupunkiseudun koululais- ja muut erityisryhmät käyttivät aktiivisesti mahdollisuutta käydä orkesterin julkisissa kenraaliharjoituksissa ja konserteissa. Orkesteri teki yhteistyötä pääkaupunkiseudun musiikkiopistojen kanssa järjestämällä Musiikkitalossa Pieni alkusoitto -nimisiä tapahtumia. Musiikkiopistojen oppilaat esiintyivät ennen orkesterin konserttien alkua opettajiensa johdolla lämpiössä puolen tunnin ajan. Orkesterin konserteissa kävi yhteensä 124 329 kuulijaa.

Tuottavuutta seurataan Musiikkitalossa järjestettyjen maksullisten konserttien täyttöasteella. Se oli 93,4 prosenttia vuonna 2012 ollen 1,4 prosenttiyksikköä tavoitetta parempi johtuen Musiikkitalon tarjoamista mahdollisuuksista. Täyttöasteen jatkuva paraneminen 2000-luvulla on seurausta pitkäjänteisestä kohderyhmämarkkinoinnista, joka alkoi jo vuonna 1993. Vuoden 2012 tulokseen vaikutti myös uuden Musiikkitalon toimitilat.

4 19 01 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1443	0	1 443	1 708	265	0
Menot	-12 686	140	-12 546	-11 954	592	0
Toimintakate	-11 243	140	-11 103	-10 246	857	0
Poistot	-82	0	-82	-260	-178	0
Tilikauden tulos	-11 325	140	-11 185	-10 506	679	0
Tunnusluvut						
Sinfoniakonsertit	48	0	48	55	7	0
Viihdekonsertit	6	0	6	8	2	0
Kummilapsikonsertit/ koulukonsertit	3	0	3	63	60	0
Muut konsertit	2	0	2	3	1	0
Tilaukskonsertit	1	0	1	2	1	0
Ulkomaiset konsertit	5	0	5	3	-2	0
Kamarimusiikkikonsertit	6	0	6	3	-3	0
Yhteensä	71	0	71	137	66	0
Kokonäiskuulijamäärä, 1 000	106 000	0	106 000	124 329	18 329	0
Täyttöaste	92	0	92	93	1	0

Orkesterin tulot olivat toimintavuonna ennätyselliset 1,7 milj. euroa johtuen Musiikkitalon tarjoamista mahdollisuuksista. Orkesterin konserttityypit poikkesivat talousarviossa asetuista tavoitteista. Sinfoniakonserttien määrä ja erityisesti kummilapsikonserttien määrä nousi ja ulkomaisten konserttien laski. Talousarvion käyttötalouden menot alittuivat noin 0,6 milj. euroa henkilöstömenoissa ja vuokrissa syntyneiden säästöjen vuoksi. Käyttötalouden menosäästöillä katettiin irtaimen omaisuuden perushankintojen ylitykset vuonna 2012.

4 19 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	60	0	60	28	-32	0
Menot	-450	0	-450	-103	347	0
Toimintakate	-390	0	-390	-75	315	0
Tilikauden tulos	-390	0	-390	-75	315	0

Talousarviokohta on varattu nettobudjetoituna orkesterin konserttievailuihin.

Toimintakate alittui runsaalla 0,3 milj. eurolla vuonna 2012. Konserttievailut tehtiin Itävaltaan ja Saksaan.

4 21 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 000	0	3 000	4 016	1 016	0
Menot	-6 590	0	-6 590	-7 988	-1 398	-400
Toimintakate	-3 590	0	-3 590	-3 972	-382	-400
Poistot	-1 010	0	-1 010	-654	356	0
Tilikauden tulos	-4 600	0	-4 600	-4 626	-26	-400

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suoritettavat						
Kävijämäärä	570 000	0	570 000	488 619	-81 381	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Toimintakate/asukas, euroa	6,0	0,0	6,0	6,6	-0,6	0,0
Toiminnan laajuustiedot						
Lajimäärä	160	0	160	160	0	0
Pinta-ala, ha	24	0	24	24	0	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	73	0	73	73	0	0
Sitova toiminnallinen tavoite						
Aukiolotunnit	2 793	0	2 793	2 834	41	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	131,1	77,9	71,0	76,0	100,0	

Korkeasaaren sitova toimintakate toteutui noin 0,4 milj. euroa talousarviota heikompana. Vuoden 2012 aikana palveluiden ostot, eläinten rehut sekä kiinteistö- ja henkilöstökulut nousivat ennakoitua enemmän. Lisäksi vuoden 2012 aikana tuli maksettavaksi ennakoimattomia henkilöstökuluja, jotka olivat etupäässä kertaluonteisia, muun muassa kertakorvauksina maksettavia kokemuslisiä ja sijaisten palkkaamia eläinlääkärin tehtäviin. Kustannuksia lisäsivät myös eläintarhan kassajärjestelmän integroinnin konsultointikulut ja rakennusten korjauskulut. Korkeasaaren eläintarha sai yhteensä 0,4 milj. euron ylitysoikeuden toimintamenojen ylitysten kattamiseen vuonna 2012.

Vuoden 2012 huomattavimpia kehityshankkeita olivat kiinteistö- ja ympäristöyksiköiden uudistukset ja uudelleenorganisointi sekä yleissuunnitelman mukaisten teema-alueiden suunnittelutyön aloittaminen. Loppuvuodesta 2012 käynnistettiin laaja asiakkuusjohtamisen hanke, jonka tavoite on tuoda eri asiakassegmenteille paremmin kohdennettuja palveluja lähivuosina. Korkeasaaren markkinoinnissa ja imago työssä hyödynnettiin voimakkaasti sosiaalista mediaa.

Muu toiminnallinen tavoite oli 570 000 kävijää. Kävijämäärä jäi yli 81 000 kävijää vajaaksi toteuman ollessa 488 619 kävijää vuonna 2012. Kävijämäärän tavoite on haasteellinen, koska sääolosuhteet vaikuttavat suuresti tavoitteen saavuttamiseen.

4 31 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 800	0	1 800	1 863	63	0
Menot	-28 882	-340	-29 222	-29 490	-268	-282
Toimintakate	-27 082	-340	-27 422	-27 627	-205	-282
Poistot	-600	0	-600	-1 028	-428	0
Tilikauden tulos	-27 682	-340	-28 022	-28 655	-633	-282

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tunnusluvut						
Käyntikertoja, kpl	1 160 000	0	1 160 000	1 332 487	172 487	0
Jäsenkorttien lukumäärä, kpl	11 000	0	11 000	10 257	-743	0
Yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret	15 000	0	15 000	16 335	1 335	0
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret, käyntikertoja	1 000	0	1 000	1 454	454	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:						
Tilat, m ²	41 762	0	41 762	41 963	201	0
Toimintakate/käyntikerta, euroa	-23,35	0,00	-23,35	-20,73	2,62	0
Menot/ 0-28-vuotiaat, euroa	142,59	0,00	142,59	149,82	7,23	0
Avustukset järjestöille ja nimikkotilojen vuokrat/ 0-28-vuotiaat, euroa	7,82	0,00	7,82	8,06	0,24	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	97	112	108	105	100	

Nuorisoasiainkeskuksen tulot ylittivät lähes 0,1 milj. euroa talousarvion tasosta vuonna 2012 johtuen ennakoitua suuremmasta ulkopuolisesta rahoituksesta. Nuorisoasiainkeskuksen käyttötalouden menot toteutuivat noin 0,3 milj. euroa talousarviota suurempina johtuen nuorisoasiainkeskukselle myönnettyistä ennakoitua suuremmista ulkopuolisen rahoituksen hankkeiden kustannusvaikutuksista etupäässä verkkonuorisotyöhön. Nuorisoasiainkeskukselle myönnettiin yhteensä noin 0,3 milj. euron ylitysoikeus näiden toimintamenojen kattamiseen toimintavuonna.

Kaikki sitovat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin lukuun ottamatta jäsenkorttien lukumäärää. Tavoitteesta jäätin noin 740 jäsenkorttia alle tavoitetason.

Helsingiläisiä nuoria kannustettiin vaikuttamaan heitä koskevissa asioissa erilaisten Ruuti-toimintojen kautta. Ruudin ydinryhmässä toimi 20 nuorta eri puolilta kaupunkia. RuutiExpo järjestettiin ensimmäistä kertaa kaupungintalolla ja se keräsi yhteensä 2 600 kävijää. Nuorten monipuolista vaikuttamistoimintaa verkossa parannettiin jatkamalla ruuti.net-verkkosivuston kehittämistä.

Lasten ja nuorten vuorovaikutussuunnitelmaa on kehitetty ja toteutettu osana Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Syksyllä 2012 apulaiskaupunginjohtajan ja virastopäälliköiden miniseminaarissa sovittiin, miten kaupungin organisaatio vastaa Ruudin kautta nouseviin nuorten ideoihin ja aloitteisiin. Miniseminaarissa sovittiin myös virastojen yhteistyöverkoston eli Ruuti-verkoston perustamisesta.

Nuorisoasiainkeskuksen strategisten tavoitteiden mukaisesti alueellisten palveluiden osastolla käynnistettiin järjestökumppanuuksien kehittämis- ja lisäämishanke. Sen tavoitteena oli kolmannen sektorin toimijoiden vahvempi osallistuminen kunnallisen nuorisotyön tekemiseen. Syksyllä 2012 alkoivat iltapäivisin toteutettavat varhaisnuorisotoiminnan pilotit neljällä nuorisotalolla viiden erilaisen järjestökumppanin kanssa. Toinen järjestöpilottimalli alkoi maahanmuuttajataustaisten järjestöjen kanssa. Järjestöpilottiin valittiin yhteensä seitsemän yhteistyökumppania toteuttamaan kahden nuorisotalon iltatoimintaa kahtena iltana viikossa. Lisäksi Viikin ja Ruoholahden nuorisotaloissa alkoi kokeilu, jossa nuoret vertaisohjaajat pitävät nuorisotaloa auki muutamana iltana viikossa.

Vuonna 2012 Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus (Verke) kehitti verkkonuorisotyön palveluita ja menetelmiä yhdessä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Lisäksi Verke pyrki lisäämään nuorisoalan toimijoiden tietoa ja osaamista verkkonuorisotyöstä tuottamalla koulutuksia ja tukimateriaalia.

Pelitalossa tehtiin nuorten pelikulttuuriin ja tietokoneharrastamiseen tukeutuvaa nuorisotyötä avoimena toimintana ja pienryhmissä. Digitaaliset pelit osana tulevaisuuden elinkeinoperustaa Helsingissä ja Suomessa -hanke keskittyi ensimmäisenä toimintavuotenaan hankkeen yhteistyöverkoston kokoamiseen, koulutuskokonaisuuksien suunnitteluun sekä koulutuksessa hyödynnettävien materiaalien tuottamiseen.

Kulttuurinen pienryhmätoiminta laajeni vuoden 2012 aikana alueellisilla nuorisotaloilla. Narrin näyttämön toiminta laajeni neljälle alueelliselle talolle ja kuvataidetoiminta yhdelle. Nuoret muotoilivat maailmaa kaupunkitalon ja ruokakulttuurin kautta. Kaupunkikulttuuriin liittyviä työpajoja (lajeina muun muassa graffiti, kynäruisku, miniatyyrigraffiti ja neulegraffiti) järjestettiin 139 ympäri pääkaupunkiseutua. Katutaideprojekti tavoitti 30 000 kaupunkilaista, joista 3 000 osallistui itse tekemiseen. Ruokakulttuurityöpajoja järjestettiin vuoden aikana 60.

Tuottavuuden seurantamalli otettiin käyttöön vuoden 2012 alusta. Tuottavuusmallilla seurataan kolme kertaa vuodessa yhteensä 83 toimipaikan tai toiminnon tuottavuutta. Yksiköt tekivät tuottavuusmallin johtopäätösten perusteella kukin kaksi kehittämissuositusta.

Sähköisiä palveluita lisättiin ottamalla käyttöön verkkopohjainen harrastushaku ja avustushaku. Harrastushaun kautta nuoret voivat hakea kurssitietoja ja ilmoittautua kursseille.

Vapaaehtoisten tekemien tuntien määrä nuorisotyössä kasvoi edelleen. Vapaaehtoisten aikuisten ja nuorten tuottama tuntimäärä vuonna 2012 oli yli 20 000.

Tilojen ulkopuolinen käyttö aamupäivisin ja viikonloppuisin tehostui talousarviossa kuvattujen tavoitteiden mukaisesti noin 42 000 käyntikerralla.

4 41 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	13 500	0	13 500	15 058	1 558	0
Menot	-78 830	-510	-79 340	-79 314	26	-600
Toimintakate	-65 330	-510	-65 840	-64 256	1 584	-600
Poistot	-8 000	0	-8 000	-10 124	-2 124	0
Tilikauden tulos	-73 330	-510	-73 840	-74 380	-540	-600
Suoritettavuudet, 1 000 kpl						
Laitostoiminnan käyntikerrat	3 622	0	3 622	3 650	28	0
Ulkokenttätöiminnan käyntikerrat	3 799	0	3 799	3 646	-153	0
Uimarantatoiminnan käyntikerrat	836	0	836	1 201	365	0
Liikunnanohjaajien käyntikerrat	540	0	540	654	114	0
Leirinnän yöpymisvuorokaudet	96	0	96	102	6	0
Venesatam. venepaikat, kpl	11 800	0	11 800	11 955	155	0
Kalastusluvut, kpl	7 800	0	7 800	6 737	-1 063	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	131,95	0,00	131,95	131,38	0,57	0
Tulot/asukas, euroa	22,71	0,00	22,71	25,69	2,98	0
Toimintakate/asukas, euroa	-109,23	0,00	-109,23	-106,44	2,79	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2011	2012	2011	2010	2009	
Käyntikertaa kohti	104	103	105	105	100	
Aukiolotuntia kohti	104	105	108	105	100	

Liikuntatoimen tuottavuus on kehittynyt edelleen myönteisesti. Toimipisteiden aukioloaikoja, kesä- ja talvikausien pituuksia, henkilökunnan määrää ja palvelutasoa on tarkasteltu suhteessa käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Palveluita on keskitetty ja kesäaikana on pidetty auki vain keskeisiä liikuntalaitoksia.

Liikuntatoimen tulot olivat yhteensä 15,1 milj. euroa vuonna 2012. Tulot ylittivät talousarvion noin 1,6 milj. eurolla johtuen ennakoitua suuremmista pääsylippujen tuloista, vuokratuloista ja venepaikkamaksujen tuloista.

Liikuntatoimen käyttömenot olivat toimintavuonna yhteensä 79,3 milj. euroa. Vuoden 2012 talousarvioon verrattuna liikuntatoimen menot alittuivat noin 30 000 eurolla, kun huomioidaan liikuntavirastolle myönnetty 510 000 euron lisämääräraha kunta-alan työehtosopimusten mukaisten sopimuspalkantarkistusten kattamiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi lisäksi 600 000 euron ylitysoikeuden Kivikon hiihtohallista aiheutuneiden kustannusten kattamiseen vuonna 2012.

4 41 01 LIIKUNTAVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	7 717	0	7 717	8 504	787	0
Menot	-68 477	-510	-68 987	-68 862	125	-600
Toimintakate	-60 760	-510	-61 270	-60 358	912	-600
Poistot	-6 000	0	-6 000	-7 905	-1 905	0
Tilikauden tulos	-66 760	-510	-67 270	-68 263	-993	-600

Talousarviokohdan tulot ylittyivät noin 0,8 milj. eurolla eli 10,2 prosenttia pääasiassa sisäänpääsylipputulojen ja kioskien ja ravintoloiden liikevaihtoperusteisten vuokratulojen kasvun vuoksi vuonna 2012. Lisäksi uusi liikuntapaikka - Kivikon hiihtohalli - lisäsi sisäänpääsylipputuloja. Sitova määräraha - menot yhteensä - alitti talousarvion noin 0,1 milj. eurolla, kun huomioidaan liikuntavirastolle myönnetty 510 000 euron lisämääräraha kunta-alan työehtosopimusten mukaisten sopimuspalkantarkistusten kattamiseen. Kivikon hiihtohalli siirtyi liikuntaviraston hallintaan vuonna 2012. Hiihtohallin kustannusten kattamiseen kaupunginvaltuusto myönsi 600 000 euron ylitysoikeuden. Kivikkoon ja Kontulaan avattiin uudet liikuntapuistot.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Monitoimihallit (Töölön kisahalli ja Liikuntamyly) ovat auki yhteensä 700 aukiolopäivää.

Tavoite toteutui, aukiolopäiviä 704 päivää.

- Maauimalat (Uimastadionin ja Kumpulan maauimalat) ovat auki yhteensä 215 aukiolopäivää.

Tavoite toteutui, aukiolopäiviä 224 päivää.

- Tekojääradat (7) ovat auki yhteensä 630 aukiolopäivää.

Tavoite toteutui, aukiolopäiviä 645 päivää.

- Ulkoiluteitä ylläpidetään Helsingissä 163 kilometriä ja talvella niistä pidetään kunnossa 35 kilometriä. Kuntoratoja ylläpidetään 50 kilometriä ja hiihtolatupohjia 180 kilometriä.

Tavoite toteutui.

4 41 02 MERELLINEN OSASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	4 463	0	4 463	4 908	445	0
Menot	-7 793	0	-7 793	-7 878	-85	0
Toimintakate	-3 330	0	-3 330	-2 970	360	0
Poistot	-2 000	0	-2 000	-2 219	-219	0
Tilikauden tulos	-5 330	0	-5 330	-5 189	141	0

Tuloja kertyi runsaat 0,4 milj. euroa eli 10,0 prosenttia talousarviota enemmän pääasiassa venepaikkamaksujen tulojen kasvun vuoksi. Menot ylittyivät noin 0,1 milj. eurolla, jolloin sitova toimintakatetavoite oli noin 0,4 milj. euroa suunniteltua tavoitetta parempi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Venepaikkoja tarjotaan yhdessä venekerhojen kanssa vähintään 11 800.

Tavoite toteutui, 11 955 venepaikkaa.

- Kehitetään ja valvotaan kalataloutta Helsingin 14 600 hehtaarin ja muiden kuntien 3 000 hehtaarin vesialueilla. Tavoite toteutui.

- Kalanpoikasia istutetaan kalatalousmaksun puitteissa, siikaa 100 000–200 000 kappaletta ja meritaimenia 50 000 kappaletta.

Tavoite ei toteutunut. Liikuntavirasto maksoi vuonna 2012 ELY-keskukselle kalatalousmaksua yhteensä 76 000 euroa. ELY-keskus ei saamastaan maksusta huolimatta pystynyt toimittamaan istutuksiin tarvittavia kalanpoikasia riittävästi ao. vuonna, koska ELY-keskus ei saanut toimittajilta tarpeellista määrää siian kalanpoikasia vuonna 2012. Lisäksi meritaimenen kalanpoikasien osalta ELY-keskus omatoimisesti käytti osan saamastaan maksusta kirjolohen istutuskokeiluun.

4 41 03 LIIKUNNANOHJAUSOSASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 320	0	1 320	1 646	326	0
Menot	-2 560	0	-2 560	-2 574	-14	0
Toimintakate	-1 240	0	-1 240	-928	312	0
Tilikauden tulos	-1 240	0	-1 240	-928	312	0

Tuloja kertyi runsaat 0,3 milj. euroa talousarviota enemmän johtuen lisääntyneistä kurssimaksuista ja saaduista ulkopuolisista avustuksista. Menot toteutuivat talousarvion mukaisina, jolloin sitova toimintakate toteutui yli 0,3 milj. euroa suunniteltua tavoitetta parempana.

4 52 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	8 450	0	8 450	9 524	1 074	0
Menot	-67 481	0	-67 481	-63 842	3 639	-545
Toimintakate	-59 031	0	-59 031	-54 318	4 713	-545
Poistot	-134	0	-134	-47	87	0
Tilikauden tulos	-59 165	0	-59 165	-54 366	4 800	-545

4 52 01 HENKILÖSTÖPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	250	0	250	113	-137	0
Menot	-15 098	0	-15 098	-12 922	2 176	0
Toimintakate	-14 848	0	-14 848	-12 809	2 039	0
Poistot	-134	0	-134	-47	87	0
Tilikauden tulos	-14 982	0	-14 982	-12 857	2 126	0

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Sitovana tavoitteena on edistää henkilöstörakenteen muutosta siten, että muunkielisen henkilöstön osuus kasvaa yhdellä prosentilla kaupungin henkilöstöstä vuoteen 2011 verrattuna.

Strategiaohjelmassa 2009–2012 asetettiin tavoitteeksi maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden määrän lisääminen henkilöstössä niin, että se vastaa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden väestöosuutta kaupungissa. Maahanmuuttajataustaiset on määritelty tavoitteen seurantaan varten muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuviksi eli muunkielisiksi. Vuodelle 2012 asetettiin sitovaksi tavoitteeksi, että muunkielisen henkilöstön osuus kasvaa yhdellä prosenttiyksiköllä kaupungin henkilöstöstä vuoteen 2011 verrattuna. Vuoden 2011 lopussa muunkielisten osuus henkilöstöstä ilman työllistämistuella palkattuja oli 5,1 prosenttia ja vuoden 2012 lopussa 5,8 prosenttia. Vastaavat luvut työllistämistuella palkatut mukaan lukien olivat 5,3 prosenttia ja 6,2 prosenttia. Sitova tavoite ei toteutunut..

Henkilöstöpolitiikka

Ennakoivan henkilöstösuunnittelun seuraava vaihe toteutettiin korostaen virastojen ja liikelaitosten välistä yhteistyötä. Samaa toimintaprosessia toteuttavat tai muuten läheistä yhteistyötä tekevät virastot ja liikelaitokset arvioivat toimintaympäristömuutoksiaan ja niiden vaatimia toimenpiteitä klustereittain. Helmi-intran ennakointiaineistoja parannettiin edelleen virastojen ja liikelaitosten käyttöön.

Sisäisessä viestinnässä tärkeä painopiste on ollut Helmi-sivujen kehittämisessä ja niiden käytön tukemisessa. Henkilöstösivut ovat Helmi-intran luetuin sivusto ja toteutetun käyttäjäkyselyn perusteella niihin ollaan hyvin tyytyväisiä. Helsingin Henki -lehden erikoispainoksena ilmestyi työnantajaliite, joka antoi ajankohtaista tietoa henkilöstöpoliittisista linjauksista ja esitteli henkilöstöpolitiikan uusia palveluja ja hankkeita.

Henkilökunnan työhyvinvointia tuettiin työhyvinvointimäärärahoilla, joita suunnattiin erityisesti eri-ikäisten johtamiseen, esimiestyön tukemiseen ja työtapaturmien ehkäisyyn. Työturvallisuuden edistämiseksi jatkettiin sähköisen työtapaturmailmoituksen käyttöönottoa. Työterveyslaitoksen kanssa toteutettiin virastotasoisia työturvallisuushankkeita.

Osana eri-ikäisten johtamista esimiehille valmisteltiin eri-ikäisten johtamista tukevien työtapojen sivustoja Helmi-interaan. Vanhuspalvelujen ja suun terveydenhuollon asiakastyössä työskentelevien ikääntyneiden työkykyä tukevaa ikäaktiivipilottia jatkettiin. Työ eri-ikäisten johtamisessa palkittiin, kun kaupunki voitti Työhyvinvointia kaikenikäisille -kilpailusarjan aktiivisen ikääntymisen ja sukupolvien välisen solidaarisuuden eurooppalaisen teemavuoden 2012 kilpailussa.

Palkitsemisjärjestelmän kehittämisessä painopiste oli kertapalkitsemisessä, jota koskeva ohjeistus uusittiin. Tulospalkkiojärjestelmässä vahvistettiin hallintokuntarajat ylittävien prosessien osuutta mittaristossa. Virastopäälliköiden kokonaispalkkiojärjestelmää päätettiin laajentaa henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnilla ja ottamalla osastopäälliköt vaatavuudenarvioinnin piiriin.

HR-tietojärjestelmähankkeen määrittelytyötä jatkettiin yhteistyössä hallintokuntien asiantuntijoiden kanssa. Vuonna 2012 valmistui tietojärjestelmän teknologia-arkkitehtuuri ja vaatimusmäärittely. Kaupunkiyhtenäisten HR-prosessien jalkauttaminen aloitettiin omana projektinaan. Hankkeen määrittelytyön valmistuttua HR-tietojärjestelmän hankinta käynnistyi.

Henkilöstön saatavuuden edistäminen

Kaupunki näkyi työnantajana eri viestintäkanavissa. Kaupungin työnantajisivustolla osoitteessa Helsinkirekry.fi vieraili yhteensä lähes 250 000 kävijää. Päättyneen strategiakauden henkilöstön saatavuutta tukevat hankkeet jatkuivat lääkäreiden, sairaanhoitajien ja rakennusmestarien ammattiryhmissä. Keväällä aloitettiin kaupungin uuden rekrytointi-ilmeen suunnittelu. Uudistuneella rekrytointi-ilmeellä kaupunki rakentaa visuaalisesti yhtenäistä työnantajamielikuvaa, joka näkyy kaikessa rekrytointiviestinnässä.

Kaupungin henkilöstöhankinnan periaatteet uudistettiin syksyllä. Niissä nostettiin aiempaa tarkemmin esille rekrytointiprosessin vaiheet ja lainsäädännöstä tulevat rekrytointia koskevat vaateet. Periaatteissa linjattiin myös kaupungin tahtotila edistää työnantajana yhdenvertaisuutta ja laaja-alaista tasa-arvoa.

Oppisopimuskoulutuksessa oli vuoden aikana yhteensä 447 opiskelijaa opiskelemassa 14:ään eri tutkintoon. Oppisopimuksesta valmistui 120 henkilöä. Valmistuneista 78 prosenttia oli solminut uuden työopimuksen kaupungin kans-

sa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua oppisopimuksen päättymisestä. Ammattiin johtavissa rekrytointikoulutuksissa aloitti 90 opiskelijaa kolmella eri ammattialalla.

Pääosin pääkaupunkiseudun yliopistoista ja korkeakouluista palkattiin 132 harjoittelijaa 27 viraston ja liikelaitoksen työtehtäviin 3–5 kuukauden ajaksi. Kaupunki tarjosi 876 kesätyöpaikkaa 16–17-vuotiaille nuorille.

Uudelleensijoitus ja eläkeneuvonta

Koko kaupungilla oli vuoden lopussa terveydellisistä syistä uudelleensijoitettavana yhteensä 233 henkilöä ja tehtävien uudelleenjärjestelyjen vuoksi yhteensä 71 henkilöä. Viimeksi mainittuun lukuun sisältyi 49 henkilöä, joiden virka tai tehtävä lakkasi sosiaali- ja terveystieteiden sekä varhaiskasvatusviraston perustamisen yhteydessä.

Työkyky- ja kuntoutuspalveluita järjestettiin yhteistyössä työterveyskeskuksen kanssa yhteensä 56 henkilölle.

Henkilöstökeskuksen määrärahasta maksettiin virastoille harkinnanvaraista määrärahaista palkkakompensaatiota vajatyökykyisten henkilöiden työjärjestelyjen tueksi. Palkkakompensaatiolla tuettiin yhteensä 83 henkilön palkkakustannuksia.

Eläkeneuvonnassa oli yhteensä 574 asiakaskäyntiä, joiden aikana tehtiin yhteensä 406 eläkehakemusta. Asiakaskäynneistä 168 oli eläkesuunnittelutapaamisia. Lisäksi laadittiin osa-aikaeläkelaskelmia, yhteensovituslaskelmia ja valmisteltiin kaupungin vanhan eläkejärjestelmän mukaisia leskieläkepäätöksiä. Vuoden aikana järjestettiin viisi eläkeneuvontatilaisuutta, joihin osallistui noin 400 henkilöä.

4 52 03 TYÖLLISYYSPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	8 200	0	8 200	9 401	1 201	0
Menot	-34 205	0	-34 205	-32 271	1 934	0
Toimintakate	-26 005	0	-26 005	-22 870	3 135	0
Tilikauden tulos	-26 005	0	-26 005	-22 870	3 135	0

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Sitovana tavoitteena on, että työllisyyden hoidon vaikuttavuusmittaristo otetaan käyttöön ja vuoden 2012 tuloksista laaditaan yhteenveto.

Tavoite toteutui. Työllisyydenhoidossa otettiin vuoden 2012 alussa käyttöön edellisenä vuonna kehitetty toimenpiteiden vaikuttavuusmittaristo. Tehtyjen vaikuttavuusmittausten perusteella on laadittu yhteenveto vuoden 2012 tuloksista.

Työllisyyspolitiikka

Palkkatuetun työhön varatut määrärahat käytettiin noin 91 prosenttisesti. Määrärahoja jäi käyttämättä ensisijaisesti sen vuoksi, ettei kaikkia työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettuja tukityöpaikkoja saatu täytettyä. Palkkatuetun työn määrärahoissa oli myös lisäys aiesopimuksen mukaiseen maahanmuuttajien varhaiseen työllistämiseen. Palkkatuella työllistettiin työttömiä helsinkiläisiä noin 8 000 palkkatuetun työn kuukaudeksi. Uusia aloittaneita henkilöitä oli 1 351. Työttömien työnhakuun liittyviä koulutustilaisuuksia järjestettiin 44, joihin osallistui yhteensä 1 323 henkilöä.

Työllisyysvaroin solmittiin yhteensä 130 eri alojen uutta oppisopimusta. Oppisopimuskoulutettavia oli kuukausittain keskimäärin 300 henkilöä. Rekrytointikoulutuksen aloitti 90 opiskelijaa.

Työllisyysmäärärahoista tuettiin 21 helsinkiläistä työllisyydenhoitoon osallistuvaa yhdistystä 400 000 eurolla. Avustusta myönnettiin toimintamenoihin, työttömien koulutukseen, tilavuokriin ja työllisyyttä edistäviin hankekustannuksiin.

Helsinki-lisää pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseksi tukityöhön maksettiin 128 yhdistykselle ja säätiölle 458 henkilön palkkakustannuksiin sekä 151 yritykselle 404 henkilön palkkakustannuksiin.

4 52 04 MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	4	4	0
Menot	-578	0	-578	-556	22	0
Toimintakate	-578	0	-578	-552	26	0
Tilikauden tulos	-578	0	-578	-552	26	0

Maahanmuuttoasioiden edistämiseksi maahanmuutto-osasto teki laajasti yhteistyötä kaupungin toimijoiden lisäksi pääkaupunkiseudun muiden kuntien, valtion, järjestöjen, yritysten ja myös muiden eurooppalaisten kaupunkien kanssa.

Maahanmuuttotyötä tekeviä järjestöjä kuultiin neljässä eri järjestöfoorumissa, joiden aiheina olivat kaupungin liikuntapalvelujen markkinointi, nuorisosiainkeskuksen järjestökumppanuuksien lisääminen, nuorisotakuu maahanmuuttajanuorten näkökulmasta sekä uuden strategian valmistelu.

Kansainvälisille opiskelijoille ja työssäkäyville ammattilaisille järjestettiin asettautumista tukeva Helsinki Region Welcome Weeks -tapahtumasarja, joka tavoitti seudulla 3 500 kansainvälistä osaajaa.

Ammatillisen suomen kielen kehittämiskokonaisuudessa eli Askissa kehitettiin menetelmiä maahanmuuttajataustaisen henkilöstön työssä tarvittavan suomen kielen taidon parantamiseksi testausin. Askissa kehitettiin myös ammatillisen suomen kielen opetusta ja oppimateriaalia.

Kotona lapsiaan hoitaville muunkielisille vanhemmille suunnatut kielikurssit, joiden aikana tarjotaan lastenhoitopalvelua, toimivat kaupungin tuella 12 eri toimipisteessä.

Toteutettiin maahanmuuton, kotoutumisen ja monimuotoisuuden seurannan pilottihanke, ja julkaistiin seurantaraportti. Vastaisuudessa vastaava seuranta on tavoitteena toteuttaa joka neljäs vuosi aina valtuustokauden vaihtuessa.

Osaston uutiskirje ilmestyi suunnitellusti neljä kertaa vuodessa. Osaston internetsivujen toimivuudesta tehtiin kävijäkyseily, jonka tulosten perusteella sivustolle tehtiin mittava rakenneuudistus.

4 52 09 ELÄKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-15 000	0	-15 000	-15 342	-342	-345
Toimintakate	-15 000	0	-15 000	-15 342	-342	-345
Tilikauden tulos	-15 000	0	-15 000	-15 342	-342	-345

Määräraha on varattu kaupungin oman eläkejärjestelmän mukaisiin menoihin sekä niihin eläkemenoihin, joita ei voida kohdistaa millekään hallintokunnalle. Menoja vähentää lakisääteisen eläkevastuuvakuutuksen purkaminen. Talousarviokohdan määräraha ylittyi noin 0,3 milj. eurolla toimintavuonna. Ylitys johtui ennakoitua suuremmista Kuel-ansioista.

4 52 10 TYÖSUHDEMATKALIPPU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	6	6	0
Menot	-2 600	0	-2 600	-2 751	-151	-200
Toimintakate	-2 600	0	-2 600	-2 745	-145	-200
Tilikauden tulos	-2 600	0	-2 600	-2 745	-145	-200

Määrärahaa tuettiin henkilöstön työsuhdematkalippuja. Menot ylittivät talousarvioon varatun määrärahan. Ylitys on seurausta lainsäädäntömuutoksesta, jolla haltijakohtaisen arvolipun käyttäjät oikeutettiin haltijakohtaisen kausilipun ohella käyttämään työsuhdematkalippuetua. Kaupunginvaltuusto myönsi 0,2 milj. euron ylitysoikeuden työsuhdematkalippua varten.

4 53 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 815	0	14 815	14 817	2	0
Menot	-14 520	0	-14 520	-14 421	99	0
Toimintakate	295	0	295	396	101	0
Poistot	-57	0	-57	-91	-34	0
Tilikauden tulos	238	0	238	305	67	0
Tunnusluvut						
Työterveyslääkäri						
Vastaanottokäynnit, kpl	65 000	0	65 000	56 948	-8 052	0
Työolosuhdetyö, kpl	2 300	0	2 300	3 261	961	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	45 500	0	45 500	46 698	1 198	0
Yleislääkäriostopalvelut, käynnit lyhyt, kpl *)	5 000	0	5 000	1 487	-3 513	0
Työterveyshoitaja						
Vastaanottokäynnit, kpl	43 000	0	43 000	41 644	-1 356	0
Työolosuhdetyö, kpl	4 400	0	4 400	5 549	1 149	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	63 000	0	63 000	56 522	-6 478	0
Fysioterapia						
Vastaanottokäynnit, kpl	3 700	0	3 700	3 706	6	0
Työolosuhdetyö, kpl	3 700	0	3 700	3 230	-470	0
Psykologit						
Vastaanottokäynnit, kpl	2 500	0	2 500	2 100	-400	0
Työolosuhdetyö, kpl	1 600	0	1 600	1 954	354	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	105	101	103	103	100	

*) Tavoitteena ei ole lisätä ostopalveluiden määrää.

Työterveyskeskuksen tulot toteutuivat talousarvion mukaisena toimintavuonna. Käyttötalouden menot alittivat talousarvion noin 0,1 milj. eurolla johtuen pääasiassa työterveyskeskukselle kohdennetuista vuokrahyvityksistä vuonna 2012.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Asiakastyytyväisyys työterveysasemien palveluihin on vähintään 8,7 asteikolla 4–10.

Tavoite toteutui. Vuonna 2012 asiakastyytyväisyys työterveysasemien palveluihin oli 9,3. Tyytyväisyys todennettiin marraskuussa 2012 tehdyllä asiakaskyselyllä.

Käyttötalouden toteutuminen

- Kaupungin virastojen ja liikelaitosten työntekijät, joilla on edellisen 12 kk aikana vähintään 60 sairauspoissaolopäivää, ovat työterveyshuollon seurannassa ja heille on tarvittaessa laadittu kirjallinen kuntoutus- tai hoitosuunnitelma.

Tavoite toteutui. Kriteerinä olevien sairauspoissaolopäivien määrä tuotettiin HIJAT-järjestelmän kautta ja toteutuneet kuntoutussuunnitelmat työterveyskeskuksen potilastietojärjestelmän kautta. Seuranta suoritettiin neljä kertaa toimintavuonna.

4 55 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	464	0	464	443	-21	0
Menot	-7 436	0	-7 436	-6 958	478	0
Toimintakate	-6 972	0	-6 972	-6 515	457	0
Poistot	-38	0	-38	-38	0	0
Tilikauden tulos	-7 010	0	-7 010	-6 553	457	0
Tunnusluvut						
Julkaisut, kpl	25	0	25	27	2	0
Julkaisujen levikki, kpl	16 000	0	16 000	17 585	1 585	0
Helmin Yhteiset -palvelut kohdassa julkaistava ja ylläpidettävä tieto, teemojen lukumäärä	18		18	18	0	0
Tuotekalenteri (ennakkotiedottaminen ja uuden tiedon hallinta)	4	0	4	4	0	0
Tiedotteet/ Verkkotiedotteet, uutiskirjeet	80	0	80	69	-11	0
Pdf-julkaisut	60	0	60	66	6	0
Tietokannat	9	0	9	9	0	0
Kävijämäärä www.hel.fi	50 000	0	50 000	115 317	65 317	0
Arkiston tutkijakäynnit, kpl	1 300	0	1 300	7 418	6 118	0
Laajat tietopalvelutehtävät, kpl	1 300	0	1 300	1 307	7	0
Luennot, koulutus- ja konsulttipalvelut, kpl	1 800	0	1 800	1 097	-703	0
Näyttelyt, messut, kpl	4	0	4	5	1	0
Resurssit						
Henkilöstön määrä	80	0	80	82	2	0
Tilat, m²						
Toimisto	2 406	0	2 406	2 406	0	0
Arkistomakasiinit	3 277	0	3 277	3 277	0	0
Konservointi	96,5	0,0	96,5	96,5	0,0	0
Varasto	80	0	80	80	0	0
Kokonaissuorite	1 344	0	1 344	1 344	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	101,8	109,6	109,9	106,0	100,0	

Tietokeskuksen tulotavoitteesta jäätin 21 tuhatta euroa vuonna 2012 johtuen lähinnä siitä, että kaikkia ulkoisella rahoituksella tarkoitettuja hankkeita ei ole käynnistetty.

Kaupungin strategiaohjelman painopisteistä ja tietotarpeista erityistä huomiota kiinnitettiin hallintokuntien yhteisiin sektorirajat ylittäviin uusiin tietotarpeisiin. Tällaisia tietotarpeita ovat olleet muun muassa alueiden erilaistuminen ja segregatio, väestön ikääntyminen, lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointi sekä kaupungin elinvoimaisuus ja talous. Myös kaupunkirakenne, esimerkiksi monien uusien asuinalueiden rakentamiseen liittyvät tietotarpeet ovat olleet painopisteinä.

Uusi Helsingin ja seudun väestöennuste vuoteen 2050 laadittiin huomioiden myös ajankohtainen yleiskaavatyö. Lisäksi laadittiin Helsingin ja seudun vieraskielisen väestön ennuste vuoteen 2030.

Helsingin tila ja kehitys -julkaisu laadittiin yhteistyössä hallintokuntien kanssa. Tila ja kehitys -julkaisu on samalla kaupungin hyvinvointikertomus. Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikkaohjelmassa Helsinki on mukana laajassa Helsingin seudun kaupunkien (mukaan lukien Lahti), korkeakoulujen sekä ministeriöiden yhteisessä tutkimusyhteistyössä. Yhtenä tuloksena laadittiin mittava tutkimusjulkaisu Metropolialueen talous, jossa tarkasteltiin kaupunkitalouden ajankohtaisia teemoja.

Nuoret Helsingissä 2011 -julkaisu kokosi yhteen laajan katsauksen nuorten vapaa-aikaan, harrastuksiin ja tulevaisuuden odotuksiin liittyviä asioita. Laaja tutkimus tehtiin yhteistyössä nuorisoasiainkeskuksen ja opetusviraston kanssa.

Helsinki Region Infosharen (HRI) eli avoimen seudullisen tiedon hankkeen rooli vahvistui vuoden 2012 aikana tiedon avaamisessa osana Helsingin kaupungin IT-ohjelmaa. Toimintavuonna hankkeen verkkosivut uudistettiin kohderyhmiä (datan avaajia ja datan hyödyntäjiä) paremmin palveleviksi. HRI-palvelun mittareita on otettu koekäyttöön toimintavuonna. Helsinki Region Infoshare eli avoin seudullinen tieto -hanke palkittiin kaupunginjohtajan vuoden saavutus palkinnolla. HRI-palvelu palkittiin myös paikkatietoalan yhdistys Progis ry:n vuoden 2012 kunniamaininalla.

Vuoden 2012 aikana tietokeskuksen läsnäolo sosiaalisessa mediassa vakiintui.

Innopolis-hanke päättyi vuonna 2012. Hankkeessa on tutkittu parhaita tiedonsiirron tapoja yliopistojen ja yritysten välillä suur-Manchesterissa, Helsingissä, Lodzissa ja Thessalonikissa. Suomessa hankkeessa ovat olleet mukana Aalto-yliopisto ja Helsingin kaupungin tietokeskus. Hankkeen aikana kerätty tieto on koottu oppaiksi niistä toimintatavoista, joilla tuetaan alueellista yliopistopohjaista innovaatio toimintaa.

Kaupunginarkiston keskeisiä kehittämishankkeita olivat muun muassa kaupungin sähköisen asianhallinnan kehittämiseen osallistuminen, muun muassa hallintokeskuksen johtaman Kaupungin sähköinen muisti -työryhmään sekä kaupunkitasoisen tiedonohjaussuunnitelman (Tos) laatimisen ohjaamiseen. Aineistojen käytettävyyttä kehitettiin liittymällä syksyllä 2012 Arkistolaitoksen internetissä olevaan sähköiseen Portti-esittely-ympäristöön tuomalla sinne ensimmäisenä kaupungin tilastotoimiston kiinteistökortisto. Lisäksi jatkettiin kaupunginarkiston keskeisten ja käytettyjen aineistojen digitoimista, jotta voidaan varmistaa joustava asiakaspalvelu.

KUNNAN LIKELAITOKSET

HELSINGIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN KEHITTÄMISPALVELUT -LIKELAITOS (OIVA AKATEMIA)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	3 330	2 646	-684
Liikeylijäämä/alijäämä (-)	43	-57	-100
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	31	-68	-99
Peruspääoman tuotto, (8 prosenttia)	12	12	0
Varsinaisen toiminnan rahavirta	111	-27	-138
Investointien rahavirta	-80	-14	66
Vaikutus maksuvalmiuteen	31	-160	-191
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	6,7	-5,8	-12,5
Käyttökate, prosenttia	3,7	-0,5	-4,2
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	22,0	-10,6	-32,6
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	139	135	-4
Henkilöstö keskimäärin	24	21	-3
Tuottavuus	110	109	-1
Muut toiminnalliset tavoitteet			
Opintopäivät (lähipäivät, verkko-oppiminen ja työssäoppiminen)	20 000	19 869	-131
Konsulttipäivät	1 150	1 103	-47
Sitovat toiminnalliset tavoitteet			
Palveluiden asiakastytyväisyystavoite (asteikolla 1-5)	3,95	4,03	0,08

Oiva Akatemian toiminta-ajatuksena on tuottaa kehittämis-, koulutus- ja konsultointipalveluja ensisijaisesti Helsingin kaupunkikonsernille. Palveluratkaisuja tuotetaan kaupungin strategisista linjauksista tukien joko omana tuotantona tai yhteistyössä verkostokumppaneiden kanssa.

Toiminnan painopisteinä olivat johdon, esimiesten ja asiantuntijoiden osaamisen kehittäminen sekä kaupungin yksiköiden muutos-, uudistumis- ja työhyvinvointihankkeet. Johtoryhmätyön kehittäminen ja johdon coaching-palveluina kasvattivat osuuttaan. Lisäksi koulutettiin aikaisempaa enemmän henkilöstöä kaupungin käyttöön ottamiin uusiin tietotekniikkajärjestelmiin. Kaupungin ensimmäinen Executive MBA -ohjelma aloitettiin yhteistyössä Aalto -yliopiston kanssa. Valmennuksen osallistujat ovat Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja johtoa eri toimialoilta. Uutena valmennusohjelmana toteutettiin myös vuoden mittainen ICT- valmennus asiantuntijoille. Ohjelman tavoitteena oli edistää kaupungin uuden tietotekniikkaohjelman käyttöönottoa. Markkinointia ja asiakasyhteistyötä kehitettiin vahvistamalla asiakaskumppanuuksia ja tiivistämällä yhteydenpitoa virastoihin ja liikelaitoksiin.

Oiva Akatemian neljäntenä toimintavuonna kehitettiin edelleen toiminta- ja asiakkuusprosesseja. Toiminnan painotusta vahvistettiin johtamisen ja esimiestyön osaamisen kehittämiseen sekä muutokonsultointiin. Liikelaitoksen henkilöstön määrä oli keskimäärin 21 henkilöä.

Oiva Akatemian kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet vuonna 2012 olivat asiakastytyväisyys 3,95 (asteikolla 1-5) ja toiminnan taloudellinen tulos 31 000 euroa. Koulutusten ja valmennusten asiakastytyväisyys oli 4,03 eli tavoite saavutettiin.

Dokumentointi hoidettiin e-Taika -koulutuksenhallintajärjestelmässä. Oiva Akatemian taloudellinen tulos liikelaitoksen neljäntenä tilikautena oli -68 421,88 euroa alijäämäinen. Merkittävä osa tulojen vähentymisestä johtui monikulttuuri-

suushankkeen ennakoitua nopeammasta päättymisestä. Alijäämiseen tulokseen vaikutti myös virastojen tiukentunut taloustilanne. Vaikka henkilöstökulut ja ulkopuolisten palveluiden ostot olivat pienemmät kuin talousarviossa, ne eivät riittäneet täysin kattamaan pienentyneitä liikevaihtoa. Liikevaihtotavoitteessa ennakoitiin kaupungin isojen virastojen organisaatiomuutosten lisääntyvää vaikutusta palvelujen ostoihin. Muutoksilla oli kuitenkin päinvastainen vaikutus eli näissä organisaatioissa keskityttiin hallinnollisiin muutoksiin ja kehittämistoimenpiteiden ajoittuminen siirtyi myöhempään ajankohtaan.

Oiva Akatemian liikevaihto, muut tuotot ja tuet ja avustukset olivat 2 839 681 euroa, joka alitti talousarvion 690 319 eurolla. Kuluissa tapahtui alitusta talousarvioon verrattuna yhteensä 552 085 euroa. Eniten pienenevät palveluiden ostot 328 000 euroa sekä palkka- ja henkilösivukulut 201 000 euroa.

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli -10,62 prosenttia samoin kuin kunnan sijoittaman pääoman tuotto. Liikealijäämä oli -2,14 prosenttia liikevaihdosta. Oiva Akatemian omavaraisuusaste oli 15,36 prosenttia ja suhteellinen velkaantuneisuusaste oli 16,20 prosenttia. Liikelaitoksella ei ollut pitkäaikaista vierasta pääomaa.

Oiva Akatemian peruspääoman suuruus on 155 484,70 euroa. Peruspääomasta maksettiin tilikauden aikana korkoa Helsingin kaupungille 12 000 euroa.

Vuodelle 2012 oli budjetoitu investointivaroja 80 000 euroa. Investointeja tehtiin 13 500 eurolla. Vuodelle 2012 suunnitellut työvälineiden investoinnit toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Yksi tietotekniikkaluokka poistettiin käytöstä, mikä vähensi koneinvestointeja merkittävästi. Luokka muutettiin henkilöstön työtilaksi. Investointien tulorahoitus- ja pääomamenojen tulorahoitustunnusluvut olivat 110,83 prosenttia

Opintopäivien määrällisenä tavoitteena oli 20 000 päivää. Opintopäiviä toteutettiin vuoden aikana 19 869 päivää. Konsulttipäivien määrällinen tavoite oli 1 150 päivää ja toteuma 1 103 päivää. Opintopäivien määrä kasvoi 800 päivällä edelliseen vuoteen verrattuna ja konsulttipäivien määrä pysyi ennallaan.

Oiva Akatemian tuottavuutta mitataan tuottavuusindeksillä, jossa vaikuttavina tekijöinä ovat opintopäivien ja konsulttipäivien määrä, toteutuneet kulut sekä henkilöstön määrä. Tuottavuusindeksitavoite tälle tilikaudelle oli 110 ja toteutunut tuottavuusindeksi oli 109. Tuottavuuden laskuun vaikutti tappiollinen tulos sekä konsulttipäivien vähäinen lasku. Tehostamistoimenpiteet kustannuksissa ja opintopäivien määrän kasvu edelliseen kauteen verrattuna eivät riittäneet kasvattamaan tuottavuutta tavoitetasolle. Myös sisäisiä toimintamalleja kehitettiin ja hyödynnettiin uusia tietoteknisiä ratkaisuja hallinnossa.

Talousarvion tulostavoite 31 000 euroa alitettiin. Tilikauden alijäämä oli -68 421,88 euroa, joka alittaa tulostavoitteen 99 000 eurolla.

Tilikauden rahavarojen muutokseksi muodostui 160 000 euroa alijäämää. Tämä johtui toiminnan alijäämäisyydestä sekä myyntisaamisten kasvamisesta edellisvuoteen verrattuna.

Vuodelle 2012 oli budjetoitu talousarviossa investointivaroja 80 000 euroa. Näistä käytettiin 13 500 euroa. Vuodelle 2012 suunnitellut työvälineiden investoinnit toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Opetusvälineiden investointisuunnitelma muuttui, kun tietotekniikan koulutuksessa käytetty luokka muutettiin henkilöstön työtilaksi.

5 KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	610 655	0	610 655	641 812	31 157	0
Menot	-267 122	-1 040	-268 162	-275 057	-6 895	-7 680
Toimintakate	343 533	-1 040	342 493	366 755	24 262	-7 680
Poistot	-124 480	0	-124 480	-157 525	-33 045	0
Tilikauden tulos	219 053	-1 040	218 013	209 229	-8 784	-7 680
Tuottotavoite	-244 000	0	-244 000	-244 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-24 947	-1 040	-25 987	-34 771	-8 784	-7 680

5 11 KAUPUNKISUUNNITTELUKATO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	323	0	323	658	335	0
Menot	-26 478	-420	-26 898	-25 892	1 006	-1 500
Toimintakate	-26 155	-420	-26 575	-25 234	1 341	-1 500
Poistot	-1 229	0	-1 229	-1 026	203	0
Tilikauden tulos	-27 384	-420	-27 804	-26 260	1 544	-1 500

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tunnusluvut ja suoritustiedot						
Uusien asemakaavojen mahdollistama asuntotuotanto, kpl asuntoja	5 000	0	5 000	4 300	-700	0
Uusien asemakaavojen mahdollistama asuntotuotanto, kem ²	450 000	0	450 000	387 000	-63 000	0
Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan, prosenttia	73,0	0,0	73,0	73,6	0,6	0
Joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä, prosenttia	21	0	21	19	-2	0
Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista, prosenttia	73	0	73	74	1	0
Energian säästötavoite kokonaisenergian kulutuksesta, prosenttia	2	0	2	2	0	0
Osayleiskaavat, kpl	6	0	6	7	1	0
Asemakaavaehdotukset, kpl	60	0	60	59	-1	0
Liikennesuunnitelmat, kpl	65	0	65	75	10	0
Resurssit						
Vakanssien lukumäärä	281	0	281	282	1	0
Tilat, m ²	9 340	0	9 340	9 387	47	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuuden kehitys	100	101	100	100	100	

Viraston tuottavuus pysyi vuonna 2012 edellisvuosien tasolla. Suoritteista asemakaavojen ja liikennesuunnittelun suoritteiden määrä kasvoi. Kaikkiaan kokonaistuottavuus parani hieman edellisestä vuodesta.

Viraston toiminnassa painottuivat uuden yleiskaavan valmistelu ja osayleiskaavoitus. Asemakaavaprosessi on hidastunut viimeisen viiden vuoden aikana, koska kaavoitetaan yhä haastavammille alueille. Työmäärä on lisääntynyt, koska erilaisia selvityksiä joudutaan tekemään aiempaa enemmän.

Käyttömenoista jäi käyttämättä 2 086 200 euroa, mikä aiheutui muun muassa konsulttitöiden siirtymisestä seuraavalle vuodelle.

Tulot olivat 335 000 euroa budjetoitua suuremmat johtuen delegoinnin myötä tapahtuneesta asemakaavojen muutokarttojen laskutuksen muutoksesta, joka aiheutti laskujen siirtymisen vuoden 2011 puolelta.

Kaupunginvaltuusto myönsi kaupunkisuunnittelulautakunnalle ja -virastolle vuonna 2011 käyttämättä jääneistä määrärahoista 1,5 milj. euroa ylitysoikeutta muun muassa Koivusaaren ja Keski-Pasilan suunnitteluun, Länsiväylän aluevaraus suunnitteluun, Koirasaaren ideakilpailuun, uuden yleiskaavan valmisteluun liittyviin selvityksiin sekä Östersundomin suunnitteluun liittyviin selvityksiin.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa aloitettiin vuonna 2012 Helsingin uuden yleiskaavan laadinta. Yleiskaava on pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma, jolla ohjataan yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Uusi yleiskaava valmistellaan siten, että vuonna 2013 kautensa aloittanut valtuusto voi tehdä siitä päätöksen vuonna 2016. Väestönkasvu, asuntotarjonnan mahdollistaminen, kaavavarannon hiipuminen ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen sekä hyvän kaupunkielämän edellytysten varmistaminen edellyttävät uutta yleiskaavaa. Yleiskaavatyön pohjaksi laaditun väestöennusteen mukaan väestö voi kasvaa Helsingin seudulla vuoteen 2050 mennessä 600 000 henkilöllä. Lähes puolet tästä kasvusta saattaa tulla Helsingin hallinnollisten rajojen sisäpuolelle. Voimassa olevassa Yleiskaava 2002:ssa ja sitä täydentävissä osayleiskaavoissa ei ole jäljellä tulevaisuuden tarpeisiin riittävästi asemakaavoitettavia alueita.

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi osaltaan vuoden 2012 aikana kolme merkittävää osayleiskaavakohtetta: Koivusaaren, Meri-Rastilan länsirannan ja Hernesaaren. Koivusaarta suunnitellaan noin 4 000 asukkaan ja noin 2 000 työpaikan kaupunginosaksi, joka tukeutuu uuteen metroasemaan rakenteilla olevan länsimetron radan varrella. Meri-Rastilan länsirannan osayleiskaava mahdollistaa asuntojen kaavoittamisen noin 2 000 uudelle asukkaalle ja keskustatoimintojen kehittämisen metroaseman ympäristössä. Hernesaarissa tavoitteena on noin 5 000 asukkaan alueen toteuttaminen. Alueelle on tulossa monipuolista asumista sekä toimitiloja. Hernesaarissa toimii jatkossakin risteilysatama. Sen sijaan alueen kärkeen suunnitellun helikopterikentän osalta osayleiskaavaan tuli merkintä erityissuunnittelualueesta, jonka maankäyttö ratkaistaan asemakaavoituksella toiminnallisten ja taloudellisten erillisselvitysten perusteella. Lopullisen päätöksen osayleiskaavoista tekee kaupunginvaltuusto.

Kaupunkisuunnittelulautakunta valmisteli vuoden 2012 aikana kaikkiaan noin 387 000 neliötä asuntokerrosalaa sekä noin 126 000 neliötä toimitilakerrosalaa sisältäneet asemakaavaehdotukset. Lainvoiman sai vuoden 2012 aikana kaikkiaan noin 368 000 neliötä asuinkerrosalaa. Vuoden 2012 aikana laadittuja asuinkerrosalaltaan merkittäviä asemakaavaehdotuksia olivat muun muassa Kuninkaantammen keskusta, Kuninkaantammen eteläosa, Telakkaranta, Kruunuvuorenrannan Haakoninlahden toinen osa-alue sekä Luutnantinpolun alue Malminkartanossa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Kuntien yhteinen yleiskaavaehdotus laaditaan Östersundomin alueelle.

Toteutuminen: Ei toteutunut suunnitellussa aikataulussa.

- Laaditaan MA-ohjelman mukaisesti asemakaavoja 5 000 asunnon rakentamisen mahdollistamiseksi pääosin raideliikenteen palvelualueelle (tarkoittaa noin 450 000 kem²:n kaavoittamista).

Toteutuminen: Asemakaavojen määrällinen tavoite ei toteutunut. Toteutui 387 000 kem² eli asemakaavoja noin 4 300 asunnon rakentamisen mahdollistamiseksi.

Tavoite kaavojen sijoittuminen raideliikenteen palvelualueelle toteutui. Asuntokaavoista 88 prosenttia sijoittui tavoitteen mukaisesti.

- Asemakaavoitetusta asuntokerrosalamäärästä vähintään 1 250 asuntoa on täydennysrakentamista (noin 110 000 kem²).

Toteutuminen: Tavoite toteutui, 216 470 kem².

- Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan > 73 prosenttia.

Toteutuminen: Tavoite toteutui, 73,6 prosenttia.

- Joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä 21 prosenttia.

Toteutuminen: Ei toteutunut, toteutui 18,87 prosenttia.

- Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa yhden prosenttiyksikön (72,3 % vuonna 2010).

Tavoite toteutui, 74 prosenttia.

- Energian säästötavoite: 2 prosentin säästö vuonna 2012 vuoden 2011 kokonaisenergian kulutuksesta.

Tavoite toteutui.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Turvataan elinkeinoelämän toimivuus laatimalla riittävästi toimitilakaavoja kaupunkirakenteen ja saavutettavuuden kannalta hyvillä paikoilla.
Tavoite toteutui. Yhteensä kaavoitettiin toimitilakaavoja 126 000 kem².
- Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuvien ja kuolevien kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 prosenttia vuodessa.
Tavoite toteutui. Ennuste tässä vaiheessa on 3 prosenttia. Tarkka luku täsmentyy myöhemmin.
- Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa tuetaan toimia, jotka edistävät pyöräilyä. Tavoitteena on pyöräilyn lisääminen ja turvallisuuden edistäminen.
Tavoite toteutui Pyöräilyprojektin työohjelman mukaisesti.
- Selvitetään asukaspysäköintialueen pysäköintimaksuajan jatkaminen klo 21 saakka.
Tavoite toteutui.

5 21 KIINTEISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	587 783	0	587 783	622 389	34 606	0
Menot	-217 210	-500	-217 710	-231 086	-13 376	-6 180
Toimintakate	370 573	-500	370 073	391 303	21 230	-6 180
Poistot	-122 695	0	-122 695	-156 123	-33 428	0
Tilikauden tulos	247 878	-500	247 378	235 179	-12 199	-6 180
Tuottotavoite	-244 000	0	-244 000	-244 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 878	-500	3 378	-8 821	-12 199	-6 180

Toimintavuoden tulot ylittivät talousarvion 587,8 milj. euron tulot 34,6 milj. eurolla. Menot ylittivät talousarviomuutosten ja ylitysoikeuksien jälkeiset 223,9 milj. euron menot 6,8 milj. eurolla. Kiinteistötoimen tulot ja menot eivät ole sitovia, koska kohtaan sisältyy nettobudjetoitu tilakeskus.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Uudet ara-vuokra-asunnon saajat: kpl 2 900.

Tavoite toteutui. Uusien aravvuokra-asunnon saajien määräksi oli asetettu tavoitteeksi 2 900 kotitaloutta ja saajia oli yhteensä 2 983. Vuokra-asuntoja välitettiin yhteensä 3 426, joista työsuhdeasuntoja 564. Kaikkiaan vuokra-asuntohakemuksia vastaanotettiin 54 067.

- Tyhjien tilojen osuus tilakannasta: 7 prosenttia.

Tavoite toteutui. Tyhjien tilojen osuus tilakannasta 31.12.2012 oli 7,0 prosenttia.

- Luovutettu asuntorakennusoikeus: 225 000 k-m²

Tavoite toteutui. Helsingin alueelta luovutettiin asuntotonttien rakennusoikeutta 248 800 k-m² (vuonna 2011: 282 800 k-m²). Tästä määrästä 82 prosenttia luovutettiin vuokraamalla ja 18 prosenttia myymällä.

- Ulkoiset maanvuokrat: 144 milj. euroa.

Tavoite toteutui. Vuonna 2012 maanvuokratulot olivat 200 milj. euroa (vuonna 2011 olivat 189 milj. euroa). Tästä ulkoisten vuokrien osuus oli 153,2 milj. euroa, mikä ylittää sitovan tavoitteen, 144 milj. euroa 9,2 milj. eurolla.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Maata oli suunniteltu hankittavaksi Östersundomista 50 hehtaaria. Maata hankittiin 98,6 hehtaaria. Maata myytiin yhteensä 12,2 hehtaaria.
- Viraston tuottavuuden laskenta laajennettiin käsittämään myös tilakeskus. Tuottavuuden laskentaa uudistettiin siten, että virastotasoisesti seurataan tuottavuuden kehitystä strategisesti keskeisten loppusuoritteiden ja toiminnan kokonaiskustannusten avulla. Laskenta ottaa aiempaa paremmin huomioon viraston toiminnan vaikuttavuuden osana kaupunkia.
- Kiinteistöviraston tuottavuus parani edelliseen vuoteen nähden 6 prosenttiyksikköä (edellinen vuosi -4,4 prosenttiyksikköä). Tuottavuuden kasvu johtui muun muassa merkittävistä panostuksista maanvuokrasopimusten uusimiseen sekä virastossa toimintavuonna toteutetuista merkittävistä kulusäästötoimista.

5 21 01 KIINTEISTÖVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	201 103	0	201 103	217 478	16 375	0
Menot	-22 150	-500	-22 650	-21 693	957	-180
Toimintakate	178 953	-500	178 453	195 785	17 332	-180
Poistot	-695	0	-695	-634	61	0
Tilikauden tulos	178 258	-500	177 758	195 151	17 393	-180
Tuottotavoite	-148 000	0	-148 000	-148 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	30 258	-500	29 758	47 151	17 393	-180

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Hyvinvointi ja palvelut						
Uudet ara-vuokra-asunnon saajat, kpl	2 900	0	2 900	2 983	83	0
Tyhjien tilojen osuus tilakannasta, prosenttia *)	7	0	7	7	0	0
Kilpailukyky						
Luovutetut toimitila- ja toimistotontit kem ²	70 000	0	70 000	47 061	-22 939	0
Kaupunkirakenne ja asuminen						
Luovutettu asuntorakennusoikeus, kem ²	225 000	0	225 000	248 805	23 805	0
Kaupungin tuella rakennettujen hissien määrä, kpl	65	0	65	54	-11	0
Johtaminen						
Muutosvalmius ja henkilöstön osaaminen						
Työyhteisön toimivuus (tyhy-kysely, 1-5)	3,4	0,0	3,4	3,5	0,1	0
Ammatillinen osaaminen (tyhy-kysely, 1-5)	3,6	0,0	3,6	3,6	0,0	0
Talouden tasapaino						
Ulkoiset maanvuokrat, milj. euroa	144,0	0,0	144,0	153,2	9,2	0
*) Laskentatapa muuttunut, aiemmin seurattu vuokrattavissa olevien tilojen vajaakäyttöastetta.						
Määritavoitteet ja toiminnan laajuustiedot						
Maaomaisuus Helsingissä, ha	14 150	0	14 150	14 062	-88	0
Maaomaisuus muissa kunnissa, ha	6 165	0	6 165	5 851	-314	0
Pohjatutkimusprofileja tietokannassa, kpl	244 000	0	244 000	243 392	-608	0
Rekisteröityjä kiinteistöjä ja rasitteita, kpl	630	0	630	567	-63	0
Uudisrakennusmittauksia, kpl	650	0	650	779	129	0
Ara-asunnon hakijat ilman asunnonvaihtajia	19 000	0	19 000	22 162	3 162	0
Välitetyt vuokra-asunnot, kpl	3 000	0	3 000	3 191	191	0
Tiloja vuokrauksessa, 1 000 m ²	2 820	0	2 820	2 912	92	0
Tiloja ylläpidossa, 1 000 m ²	1 820	0	1 820	1 876	56	0
Kestävän kehityksen tavoitteet						
Rakentamiskelpoiseksi tutkittu ja kunnostettu maa (5v. keskiarvo), ha	15	0	15	13	-2	0
Geoteknisestä suunnittelusta johtuvia, yli 0,5 milj. euron vahinkoja ei toteudu pohja- ja kalliorakentamisessa, vahinkojen määrä, kpl	0	0	0	0	0	0
Kaupungin palvelurakennusten sääkorytät lämpöenergian kulutus, kWh/brm ² /v	147,4	0,0	147,4	147,4	0,0	0
Paperikulutus kg/henkilötyövuosi	17	0	17	21	4	0

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Voimavarat						
Henkilöstömäärä, 31.12.	490	0	490	461	-29	0
Tilat, m ²	11 715	0	11 715	11 703	-12	0
josta yksityisiltä vuokrattu	6 563	0	6 563	7 155	592	0
Tuottavuus (2008=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	107	113	107	112	99	

Talousarvion mukaiset 201,1 milj. euron tulot ylittyivät 16,4 milj. eurolla. Maanvuokratulot olivat 200 milj. euroa (edellisenä vuonna 188,9 milj. euroa). Tästä ulkoisten vuokrien osuus oli 153,2 milj. euroa, joka ylitti sitovan tavoitteen 144 milj. euroa. Muita tuloja kertyi 17 milj. euroa. Summa pitää sisällään maankäyttö sopimukset sekä muut palvelumaksut. Käyttötalouden menot olivat 21,3 milj. euroa. Käytettävissä oleva 22,8 milj. euron määräraha, joka sisälsi palkkoihin saadun lisämäärärahan sekä edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetyn ylitysoikeuden, alittui 1,5 milj. eurolla.

Maanhankinta, maan luovutus ja maankäyttö sopimukset

Uusien projektialueiden, Kalasataman ja Jätkäsaaren, asuntorakentamisen jatkuminen vilkkaana näkyi myönteisesti rakentamisen määrissä. Myös matala korkotaso vilkastutti asuntojen kysyntää.

Helsingin alueelta luovutettiin asuntotonttien rakennusoikeutta 248 800 k-m² (vuonna 2011: 282 800 k-m²). Tästä määrästä 82 prosenttia luovutettiin vuokraamalla ja 18 prosenttia myymällä. Uusien tontinvarausten jälkeen kaupungilla on varattuna tontteja yhteensä lähes 14 000 asunnon rakentamista varten ja se mahdollistaa lähes neljän vuoden AM-ohjelman tuotantotavoitteen mukaisen asuntotuotannon. Vuoden lopulla aloitettiin vuonna 2015 päättyvien 170 asuntotontin vuokrasopimusten uusimisen valmistelu.

Elinkeinostrategian mukainen toimitilarakentaminen

Toimistorakentaminen jatkui Helsingissä vuonna 2012 aiempia vuosia hiljaisempaan. Kaupunki teki kymmenen uutta työpaikkatontin maanvuokrasopimusta. Muun muassa Kesko Oyj:lle vuokrattiin tontti Pohjois-Haagasta päivittäistavarakauppa varten ja Kiinteistö Oy Helsingin Toimitiloille vuokrattiin tontti Kivikosta terveyskeskuksen päätearkistoa varten. Valtion kanssa järjestettävän Keski-Pasilan keskustakorttelin suunnittelu- ja toteutus kilpailun neuvottelut aloitettiin. Kuluneen vuoden aikana toimitilarakennusoikeutta luovutettiin kaikkiaan 47 100 k-m², kun edellisenä vuotena luovutettiin 104 200 k-m².

Esirakentaminen ja kalliorakentamisen asiantuntemus

Merkittävimmät pilaantuneiden maiden puhdistamiskohteet olivat Kalasataman projektialue ja Suvilahden kaasulaitoksen alueet. Tutkimus- ja suunnittelukohteista tärkeimmät olivat edelleen entiset satama-alueet.

Kalliorakentamiseen liittyvän uuden 12 kilometriä pitkän Vuosaari–Hanasaari-yhteiskäyttötunnelin suunnittelu käynnistyi. Muita merkittäviä kalliorakennushankkeita olivat Merikannontien viemäritunneli, Mäntymäki–Vallila-viemäritunneli, Hakaniemen kallioparkki ja keskustan maanalainen kylmävesiakku. Keski-Pasilan keskustakortteli ja Pisaran raidetunneli ovat esimerkkejä kohteista, joissa ohjattiin suunnittelua.

Kiinteistöt ja paikkatiedot

Paikkatietojen kysyntä ja käyttö lisääntyi ja monipuolistui edelleen sekä asiakkaiden että kaupungin oman hallinnon piirissä. Kaupunkimittaosasto siirtyi 1.12.2012 alkaen kartasto- ja paikkatietotöissään valtakunnallisten suositusten mukaiseen tasokoordinaatioon ja korkeusjärjestelmään samanaikaisesti Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien kanssa.

Kartaston ylläpitoa ja maankäytön suunnittelua palveleva suurimittakaavainen ilmakuvaus tehtiin koko Helsingin alueelta. Maanalaisten tilojen mallinnus saatiin käytettävissä olevien aineistojen osalta valmiiksi. Uusi painos Helsingin opaskartasta julkaistiin.

Kaupungin intranet-paikkatietopalveluun lisättiin uusia aineistoja. Seutukartta avattiin vapaaseen maksuttomaan käyttöön muun muassa Helsinki Region Infoshare -palvelussa.

Asuminen

Kaupungin vuokra-asunnot olivat erittäin kysytyjä ja asunnonhakijoiden määrä nousi ennätyksellisen korkealle. Vuoden lopussa aktiivisia hakemuksia oli rekisterissä noin 25 000. Valtaosa hakijoista on nuoria työssäkäyviä aikuisia, jotka ovat usein palvelusektorin työntekijöitä. Asuntojen tarjonta näille kuluttajille on osaltaan tukenut kaupungin työ- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Helsingin kaupungin asunnot Oy aloitti toimintansa 1.1.2012. Asunto-osasto oli kiinteässä yhteistyössä uuden yhtiön kanssa.

Segregaation torjunta on ollut tärkeä tavoite asunnonvälityksessä. Haitallisina pidettyjä vinoutuneita asukasrakenteita on selvitetty ja keskittymiä on purettu asukasvalintaa ohjaamalla. Haasteet ovat kuitenkin suuria, koska muun muassa maahanmuuttajaväestön osuus kaupungissa kasvaa jatkuvasti. Asukasrakenteiden kehityksen tarkempaa seuranta valmisteltiin kaupungin tietokeskuksen kanssa. Lisäksi segregaation seuraamista ja indikaattoreiden kehittämistä suunniteltiin yhdessä Espoon ja Vantaan viranomaisten kanssa.

Korjaus- ja energia-avustuksilla tuettiin kaupungin asuntokannan laadun parantamista. Korkotuki- ja investointiavustukset tukivat uustuotantoa ja peruskorjausta.

5 21 03 TILAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	386 680	0	386 680	404 911	18 231	0
Menot	-193 880	0	-193 880	-208 263	-14 383	-6 000
Toimintakate	192 800	0	192 800	196 648	3 848	-6 000
Poistot	-122 000	0	-122 000	-155 490	-33 490	0
Tilikauden tulos	70 800	0	70 800	41 158	-29 642	-6 000
Tuottotavoite	-96 000	0	-96 000	-96 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-25 200	0	-25 200	-54 842	-29 642	-6 000

Vuoden 2012 talousarviossa tilakeskuksen tulot ovat 386,7 milj. euroa, menot 193,9 milj. euroa ja näiden erotuksena syntävä sitova toimintakate 192,8 milj. euroa. Tulot toteutuivat yhteensä 404,9 milj. euron ja menot 208,3 milj. euron suuruisina, jolloin sitovaksi toimintakatteeksi muodostui 196,6 milj. euroa. Koska toimintakate oli lopulta 3,8 milj. euroa talousarviota parempi, ei kaupunginvaltuuston oikeuttamaa 6,0 milj. euron toimintakateen pienentämistä tarvinnut käyttää.

Tilankäyttöä on pyritty tehostamaan tyhjen tilojen osuutta pienentämällä sekä myymällä pientaloja, jotka eivät kuulu pääkäyttötarkoitukseen eli palvelutiloihin. Toisaalta tilakeskukseen on siirretty huonokuntoisia vanhustenpalvelutaloja sekä vanhoja väestösuojia.

Tarveselvitys- ja hankesuunnitelmamalliasiakirjat on päivitetty ja tarkistettu hallintokuntien edustajien kanssa. Ensimmäiset projektinjohtourakointihankkeet valmistuivat vuoden 2012 aikana.

Tilakeskuksen päivitetyn ympäristöohjelman 2013–2015 tarkoituksena on kiinteistöjen ympäristövaikutusten vähentäminen. Lisäksi panostetaan erityisesti tilakeskuksen oman ympäristötyön kehittämiseen. Tilakeskus laati HKR-rakennuttajan kanssa ympäristöoppaan palvelukiinteistöjen käyttäjille. Lämpöenergian ominaiskulutuksessa saavutettiin noin 6 prosentin säästö vuonna 2012.

5 21 05 AVUSTUKSET ASUINALOJEN HISSIEN RAKENTAMISEEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 180	0	-1 180	-1 130	50	0
Toimintakate	-1 180	0	-1 180	-1 130	50	0
Tilikauden tulos	-1 180	0	-1 180	-1 130	50	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 180	0	-1 180	-1 130	50	0

Määräraha käytettiin lähes kokonaisuudessaan. Hissivastuksen tuella saatiin toteutettua 54 hissiä, mikä parantaa asumisen laatutasoa ja vanhusväestön mahdollisuuksia asua mahdollisimman pitkään kotona.

5.22 ASUNTOTUOTANTOTOIMISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	15 549	0	15 549	10 228	-5 321	0
Menot	-14 950	0	-14 950	-9 476	5 474	0
Toimintakate	599	0	599	752	153	0
Poistot	-156	0	-156	-37	119	0
Tilikauden tulos	443	0	443	715	272	0
Tunnusluvut						
Käynnistyvä ARA-vuokratuotanto, asuntoja, kpl	387	0	387	414	27	0
Käynnistyvä muu uudistuotanto, asuntoja, kpl	534	0	534	365	-169	0
Käynnistyvä uudistuotanto yhteensä, asuntoja, kpl	921	0	921	779	-142	0
Käynnistyvä peruskorjaus, asuntoja, kpl	1 020	0	1 020	420	-600	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	67	0	67	58	-9	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	112	106	95	107	100	

Asuntotuotantotoimiston tuottavuutta mitataan indeksillä, joka perustuu uudis- ja korjausrakentamisen määrään ja hallintomuotoon, teknisen asiantuntijapalvelun kohteena olevaan rakennuskantaan sekä henkilöstön määrään.

Tuottavuus lasketaan uudis- ja korjausrakentamisen sekä teknisen asiantuntijapalvelun osatuottavuuksina. Uudis- ja korjausrakentamisessa otetaan huomioon sekä kahden edellisen että kuluneen vuoden käynnistyneet hankkeet. Tuottavuuden kehitystä vuonna 2012 verrataan vuoden 2009 indeksiin (=100).

Vuonna 2012 tuottavuutta mittaava kokonaisindeksi oli 106 (95 vuonna 2011). Tuottavuus parani, koska vuonna 2012 henkilöstön määrä ei kasvanut samassa suhteessa kuin uudistuotannon ja peruskorjauksen tuotantomäärät.

Asuntotuotantotoimiston toimintakertomusvuoden toimintakate oli 152 500 euroa suurempi kuin talousarviossa asetettu tavoite. Toimintakatetavoitteen ylittävä osa siirrettiin asuntotuotantotoimikunnan esityksestä asuntotuotantorahastoon.

Asuntotuotantotoimiston tulot olivat pääasiassa rakennuttajapalkkioita. Toteutuneet korkomenot olivat huomattavasti talousarviota pienemmät. Arvioitua pienemmät korkomenot johtuivat alhaisesta korkotasosta ja rakenteilla olevien hankkeiden arvioitua pienemmästä määrästä.

Rakentamisen riskien rahoittamiseen käytettiin asuntotuotantorahastosta 0,2 milj. euroa.

Vuoden aikana valmistui yhteensä 787 asuntoa, joista vuokra-asuntoja oli 345, asumisoikeusasuntoja 298 ja hitasomistusasuntoja 144.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Asuntotuotantotoimisto sitoutuu rakennuttamaan asuntotuotantotoimikunnalle varattujen rakentamiskelpoisten tonttien puiteissa maankäytön ja asumisen toteutusohjelman mukaisen kaupungin oman asuntotuotannon, jonka määrä vuonna 2012 on 921 asuntoa.

Tavoitetta ei saavutettu. Asuntotuotantotoimikunta hyväksyi 8.2.2012 asuntotuotantotoimiston tuotanto-ohjelmat vuodelle 2012. Hyväksytyssä tuotanto-ohjelmassa uudistuotannon määrä oli 858 asuntoa ja peruskorjauksen määrä oli 536 asuntoa.

Vuonna 2012 käynnistyi yhteensä 779 uuden asunnon rakennuttaminen. Näistä vuokra-asuntoja oli 162, asumisoikeusasuntoja 252, hitas-omistusasuntoja 326 ja sääntelemättömiä omistusasuntoja 39. Talousarviossa esitetystä tavoitteesta jäi puuttumaan 142 asuntoa.

Uudistuotannossa ei ollut mahdollista saavuttaa talousarvion sitovaa tavoitetta tonttien rakentamiskelpoisuuden, kohteiden ennakoitua pidemmän valmistelu- ja suunnitteluajan sekä joidenkin hankkeiden osalta liian kalliiden kustannusten takia.

- Toimisto rakennuttaa kaupungin kiinteistöyhtiöiden siltä tilaamat peruskorjaukset, joille saadaan rahoitus.

Tavoite saavutettiin. Vuonna 2012 käynnistyi 420 asunnon peruskorjaus.

5 31 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	7 000	0	7 000	8 537	1 537	0
Menot	-8 484	-120	-8 604	-8 603	1	0
Toimintakate	-1 484	-120	-1 604	-66	1 538	0
Poistot	-400	0	-400	-339	61	0
Tilikauden tulos	-1 884	-120	-2 004	-405	1 599	0
Suoritetavoitteet						
Lupapäätökset, kpl	3 300	0	3 300	2 640	-660	0
Uudisrakentamista koskevat lupapäätökset, kpl	600	0	600	539	-61	0
Uudisrakentamisen lupapäätökset, asuntoja, kpl	3 800	0	3 800	3 286	-514	0
Uudisrakentamisen lupapäätökset, toimistot, liiketilat, julkiset tilat, kem ²	180 000	0	180 000	167 410	-12 590	0
Uudisrakentamisen lupapäätökset, teollisuus ja varastotilat, kem ²	90 000	0	90 000	12 960	-77 040	0
Uudisrakentamisen lupapäätökset, muut, kem ²	7 500	0	7 500	4 625	-2 875	0
Erityissuunnitelmat, kpl	31 000	0	31 000	41 004	10 004	0
Katselmukset, kpl	15 000	0	15 000	15 804	804	0
Uudisrakentamisen määrä, milj. m ³	3,5	0	3,5	3,3	-0,2	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Resurssit						
Henkilöstön määrä	125	0	125	120	-5	0
Tilat, m ²	3 368	0	3 368	3 368	0	0
Energiansäästöavoite, prosenttia	2	0	2	2	0	0
Henkilötyövuosia	115	0	115	112	-3	0
Tuottavuus (2011=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuus	120,0	109,5	97,3	100,0		

Tuottavuus kasvoi 12,5 prosenttia vuodesta 2011. Tuottavuuden laskemiseen käytetään vuoden 2011 alussa käyttöön otettua matriisilaskentamallia. Malli koostuu kolmesta prosessimittarista, kahdesta asiakasmittarista, kahdesta henkilöstömittarista ja kahdesta talousmittarista.

Syksystä 2011 syventynyt euroalueen talouskriisi heijastui rakentamiseen. Helsingissä valmistui vuonna 2012 ennätysmäiset 5 095 asuntoa. Kasvu verrattuna vuoteen 2011 oli 25 prosenttia. Vuonna 2012 myönnettyihin lupiin sisältyi vajaa 3 300 asuntoa, joka on 31 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2011. Vuonna 2012 haettuihin lupiin sisältyy asuntoja ainoastaan 2 000.

Uudisrakentamista koskevat uudet energiamääräykset tulivat voimaan 1.7.2012. Niissä siirryttiin kokonaisenergian tarkasteluun eri energiamuodoille asetettuine kertoimineen. Uusien määräysten voimaantulo näkyi jätettyjen lupahakemusten määrän kasvuna kesäkuussa, sillä ennen määräysten voimaantuloa jätettyihin hakemuksiin sovellettiin vanhoja eri pohjalta lähteviä energiamääräyksiä. Vanhojen määräysten mukaisilla energiatehokkuusluokilla mitattuna asuinrakennuksille myönnettyjen rakennuslupien energiatehokkuusluokat paranivat edelleen. Kun vuonna 2009 parhaaseen eli A-luokkaan ylsi 21 prosenttia luvista, niin vuonna 2012 vastaava luku oli 66 prosenttia.

Viraston jatkuva valvonta aloitti asemakaavassa suojeltujen rakennusten kuntokatselmuksella keuhkokuolemien ehkäisemiseksi keuhkojen rakennusten tuhoutuminen sekä säilyttää Helsingin rakennusten historiaa tuleville sukupolville. Kohdekäyntejä tehtiin noin 1 000. Välittömiä toimenpiteitä vaatineita rakennuksia oli noin 10 prosenttia kaikista. Välittömiä toimenpiteitä vaativia vakavia korjauksia pyrittiin edistämään pääasiassa puhelimitse tai sähköpostitse rakennuksen omistajan kanssa. Viimekädessä jouduttiin antamaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle kunnostuskehoitus. Kehotuksia kirjoitettiin 23, joista noin 45 prosenttia Helsingin kaupungin omistamille kiinteistöille.

Rakennuslautakunnan 8.11.2011 tekemä johtosäännön muutosesitys subdelegoinnin (toimivallan edelleen siirtämisen) mahdollistavine muutoksineen hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.12.2012. Johtosäännön muutos poisti rakennusvalvonnan roolin katuasioissa.

Toimintavuosi 2012 oli sähköisen asiointipalvelu Arskan toinen täysi vuosi. Arskan asiointikäyntien määrä kasvoi 26 prosentilla ja tiedostoja ladattiin 37 prosenttia edellistä vuotta enemmän. Arska vähensi viraston arkistoon paikanpäälle tulleiden asiakkaiden määrän kolmannekseen aiemmasta pelkästään paikalla tapahtuneesta asiakaspalvelusta.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Saapuneista lupahakemuksista vähintään 80 prosenttia käsitellään 6 viikossa (=1,4 kk).

Tavoite toteutui, sillä 80 prosenttia luvista käsiteltiin 4,7 viikossa (=1,1 kk) eli 33 päivässä.

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma

Talousarvion mukainen tuloslaskelma eroaa virallisesta tuloslaskelmasta siten, että se ei sisällä kunnallisten liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen tuloja ja menoja eikä siinä ole eliminoitu kaupungin sisäisiä eriä.

Toimintatulot olivat 1 356,1 milj. euroa ja ylittivät talousarvioon verrattuna 38 milj. eurolla. Kasvua edellisestä vuodesta oli 2,2 prosenttia, joka prosenttiyksikön pienempi kasvu kuin vuonna 2011 toteutui. Valmistus omaan käyttöön toteutui talousarviota sekä edellisen vuoden toteuman tasoa pienempänä ja tämä oli seurausta erityisesti siitä, että Staran tilaajavirastojen hankkeiden koko pieneni ja tulot muuttuivat myyntituloiksi. Suurimmat tulojen ylitykset olivat tilakeskuksen tuloylitys 18,2 milj. euroa joka oli seurausta tilakeskuksen koko toimintavolyymien kasvusta sekä kiinteistöviraston tuloylitys 16,4 milj. euroa joka johtui pääosin maanvuokratulojen ja maankäyttösopimuskorvausten ennakoitua korkeammasta tasosta. Lisäksi sivistys- ja henkilöstötoimessa tuloylitys oli 10,9 milj. euroa joka johtui ennakoitua suuremmasta ulkopuolelta saadusta hankerahoituksesta.

Toimintamenot ylittivät talousarvion 0,9 milj. eurolla. Menot alittuivat kaupunginjohtajan toimialalla 40,8 milj. eurolla. Määrärahat toteutuivat talousarviota pienempinä mm. vaalien järjestämisessä, kaupunginhallituksen käyttövaroissa, keskitetyssä tietotekniikkatoiminnassa sekä uusien asuntoalueiden hankkeiden toteutukseen varaus- ja kehittämismääräraha- ja vastaavasti menomäärärahat ylittivät rakennus- ja ympäristötoimessa 9,2 milj. euroa (pääosin katu- ja viheralueiden poikkeuksellisen lumiolosuhteiden aiheuttama talvihoidon menojen ylitys) sekä sosiaali- ja terveystoimessa 37,4 milj. euroa (toimeentulotukimenot, ennakoitua suurempi päiväkotihoidossa olevien lasten määrä ja työmarkkinatuen kuntaosuuden menot sekä HUS:n maksuosuus).

Menoylityksiä suuremmista tuloylityksistä johtuen toimintakate muodostui 37,1 milj. euroa suuremmaksi kuin talousarviossa arvioitiin.

Verotuloja kertyi 4,2 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Kunnallisveroa kertyi 16,4 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa ja yhteisöveroa 6,6 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Kiinteistöveron tuotto jäi 5,3 milj. euroa pienemmäksi kuin talousarviossa. Valtionosuuksia kertyi 297,3 milj. euroa ja se oli 49,3 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Valtionosuuksiin sisältyy verotulotasausta -285,8 milj. euroa.

Rahoitustuloissa ja -menoissa suurin poikkeama syntyi alhaisesta korkotasosta johtuen korkomenoissa. Ottolainojen korkoja maksettiin 17,8 milj. euroa vähemmän kuin arvioitiin.

Toteutunut vuosikate ylitti talousarvion 109,1 milj. eurolla. Toteutunut vuosikate kattaa poistoista 54 prosenttia.

Poistotaso toteutui 31,7 milj. euroa talousarviota suurempana. Tilikauden tulos muodostui edellä mainituista syistä 88,6 milj. euroa talousarviota suuremmaksi.

Rahastojen muutoksiin sisältyvät 4,0 milj. euron tuloutus Kamppi-Töölönlahti alueen investointirahastosta, 5,2 milj. euron tuloutus lähiörahastosta sekä 25,9 milj. euron Kamppi-Töölönlahti alueen investointirahaston kartutus alueella tehtyjen tonttikauppojen seurauksena.

Talousarvion mukaisen tuloslaskelman erien toteutumista on tarkemmin käsitelty kohdassa 2.1, käyttötalousosan toteutuminen ja kohdassa 2.2.3, tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen.

TALOUSARVION MUKAINEN TULOSLASKELMA

1 000 euroa	Toteutunut 2011	Talousarvio 2012	Toteutunut 2012	Poikkeama 2012	TA-muutos 2012
Toimintatulot					
Myyntitulot	254 560	246 563	253 273	6 710	0
Maksutulot	190 044	196 697	192 273	-4 424	0
Tuet ja avustukset	100 533	90 948	106 683	15 735	0
Vuokratulot	597 881	604 851	634 268	29 417	0
Muut toimintatulot	33 655	32 682	41 218	8 536	0
	1 176 673	1 171 741	1 227 715	55 974	0
Valmistus omaan käyttöön	149 743	146 349	128 389	-17 960	0
Toimintamenot					
Palkat	-1 167 781	-1 188 573	-1 222 284	-33 711	-38 199
Henkilösivumenot	-392 626	-413 772	-425 111	-11 339	-17 984
Palvelujen ostot	-1 702 259	-1 733 822	-1 730 388	3 434	-30 050
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-162 633	-162 450	-161 268	1 182	-784
Avustukset	-332 955	-326 316	-365 569	-39 253	-37 905
Vuokramenot	-448 215	-458 460	-476 423	-17 963	-5 205
Muut toimintamenot	-12 983	-107 407	-10 653	96 754	22 623
	-4 219 452	-4 390 800	-4 391 696	-896	-107 504
TOIMINTAKATE	-2 893 036	-3 072 710	-3 035 592	37 118	-107 504
Verotulot ja valtionosuudet					
Verotulot	2 739 985	2 754 800	2 759 031	4 231	0
Valtionosuudet	259 795	248 000	297 258	49 258	0
	2 999 780	3 002 800	3 056 289	53 489	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	83 664	74 445	75 280	835	0
Muut rahoitustulot	82 588	79 216	80 747	1 531	0
Korkomenot	-23 340	-37 239	-19 487	17 752	0
Muut rahoitusmenot	-135	-1 800	-3 441	-1 641	-3 357
	142 777	114 622	133 099	18 477	-3 357
VUOSIKATE	249 521	44 712	153 796	109 084	-110 861
Poistot ja satunnaiset erät					
Suunnitelman mukaiset poistot	-253 703	-251 259	-282 979	-31 720	0
Satunnaiset tulot	42 491	91 115	104 195	13 080	0
Satunnaiset menot	-38	0	-1 816	-1 816	0
	-211 250	-160 144	-180 600	-20 456	0
TILIKAUDEN TULOS	38 271	-115 432	-26 804	88 628	-110 861
Poistoeron muutos	841	0	841	841	0
Rahastojen lisäys	-153	0	-26 083	-26 083	-25 930
Rahastojen vähennys	14 874	14 786	9 147	-5 639	0
	15 562	14 786	-16 095	-30 881	-25 930
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ (-)	53 833	-100 646	-42 899	57 747	-136 791

2.2.2 Virastojen, liikelaitosten ja rahastojen yhdistetty tuloslaskelma¹

Seuraavassa taulukossa on talousarvion mukaiseen tuloslaskelmaan lisätty liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksikköinä käsitellyt rahastot sekä eliminoitu kaupungin sisäiset erät. Laskelma vastaa ulkoisen kirjanpidon tuloslaskelmaa, mutta sisältää vertailun talousarviossa esitettyyn yhdistettyyn tuloslaskelmaan.

Liikelaitokset ja rahastot parantavat vuosikatetta 285,3 milj. euroa, tilikauden tulosta 171,8 milj. euroa ja ylijäämää 181,8 milj. euroa. Koko kaupungin vuosikate kattaa poistot.

1 000 euroa	Toteutunut 2011	Talousarvio 2012	Toteutunut 2012	Poikkeama 2012	TA-muutos 2012
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 056 982	1 078 362	1 073 784	-4 578	0
Maksutulot	186 313	193 954	189 591	-4 363	0
Tuet ja avustukset	99 737	90 321	105 790	15 469	0
Vuokratulot	295 208	297 580	317 294	19 714	0
Muut toimintatulot	54 836	46 046	53 771	7 725	0
	1 693 076	1 706 263	1 740 230	33 967	0
Valmistus omaan käyttöön	159 182	155 464	138 655	-16 809	0
Toimintamenot					
Palkat	-1 352 790	-1 373 419	-1 412 911	-39 492	-38 199
Henkilösivumenot	-447 424	-471 808	-481 023	-9 215	-17 984
Palvelujen ostot	-1 508 698	-1 554 176	-1 547 149	7 027	-30 050
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-508 414	-581 665	-554 339	27 326	-784
Avustukset	-333 030	-320 780	-364 723	-43 943	-37 905
Vuokramenot	-162 398	-156 023	-165 469	-9 446	-5 205
Muut toimintamenot	-33 712	-127 686	-38 414	89 272	22 623
	-4 346 466	-4 585 557	-4 564 028	21 529	-107 504
TOIMINTAKATE	-2 494 208	-2 723 830	-2 685 143	38 687	-107 504
Verotulot ja valtionosuudet					
Verotulot	2 739 985	2 754 800	2 759 030	4 230	0
Valtionosuudet	259 795	248 000	297 258	49 258	0
	2 999 780	3 002 800	3 056 288	53 488	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	75 131	68 447	60 003	-8 444	0
Muut rahoitustulot	20 758	15 079	33 413	18 334	0
Korkomenot	-26 823	-44 562	-21 867	22 695	0
Muut rahoitusmenot	-315	-1 810	-3 558	-1 748	-3 357
	68 751	37 154	67 991	30 837	-3 357
VUOSIKATE	574 323	316 124	439 136	123 012	-110 861
Poistot ja satunnaiset erät					
Suunnitelman mukaiset poistot	-361 812	-366 210	-396 529	-30 319	0
Satunnaiset erät	42 454	91 115	102 379	11 264	0
	-319 358	-275 095	-294 150	-19 055	0
TILIKAUDEN TULOS	254 965	41 029	144 986	103 957	-110 861
Poistoeron muutos	16 791	16 630	8 866	-7 764	0
Varausten muutos	-6 989	-4 945	3 663	8 608	0
Rahastojen muutos	15 469	14 786	-18 654	-33 440	-25 930
	25 271	26 471	-6 125	-32 596	-25 930
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ (-)	280 236	67 500	138 861	71 361	-136 791

¹ Sisältää itsenäisinä taseyksikköinä toimivat rahastot.

2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

7 TULOSLASKELMAOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 171 247	0	3 171 247	3 222 300	51 053	0
Menot	-49 247	-3 357	-52 604	-56 626	-4 022	-25 930
Netto	3 122 000	-3 357	3 118 643	3 165 674	47 031	-25 930

7 01 TOIMINNAN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 002 800	0	3 002 800	3 056 288	53 488	0
Menot	0	0	0	0	0	0
Netto	3 002 800	0	3 002 800	3 056 288	53 488	0

7 01 01 VEROTULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kunnallisvero	2 290 000	0	2 290 000	2 306 394	16 394	0
Yhteisövero	270 000	0	270 000	263 398	-6 602	0
Kiinteistövero	194 000	0	194 000	188 746	-5 254	0
Koiravero	800	0	800	492	-308	0
Tulot	2 754 800	0	2 754 800	2 759 030	4 230	0
Netto	2 754 800	0	2 754 800	2 759 030	4 230	0

Vuonna 2012 kunnallisveroa kertyi 2 306,4 milj. euroa veroprosentin ollessa 18,5. Talousarvio ylittyi 16,4 milj. euroa. Kasvu edellisestä vuodesta oli 4,0 prosenttia. Yhteisöveroa kertyi 263,4 milj. euroa. eli 6,6 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Yhteisöveron tuotto väheni edellisestä vuodesta 21,4 prosenttia. Pääsyyinä kertymän vähenemään oli yhteisöveron kuntaryhmän osuuden pieneneminen edellisen vuoden 31,99 prosentista vuoden 2012 tasoon 28,34 prosenttiin. Myös yhteisöveron veropohja heikkeni vuodesta 2011 hieman.

Yleinen kiinteistöveroprosentti oli 0,8, vakituisten asuinrakennusten 0,3 ja rakentamiskelpoisten mutta rakentamattomien tonttien osalta 1,8. Kiinteistöveroa kertyi 188,7 milj. euroa. Tämä alitti talousarvion 5,3 milj. eurolla. Kasvua edelliseen vuoteen oli 1,2 prosenttia.

Koiraveroa perittiin 50 euroa koiralta. Koiraveroa kertyi 0,5 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa arvioitua vähemmän.

7 01 03 VALTIONOSUUDET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	248 000	0	248 000	297 258	49 258	0
Netto	248 000	0	248 000	297 258	49 258	0

Valtionosuusjärjestelmän mukainen kirjanpitoon kirjattava ns. yhden putken valtionosuus eli peruspalvelujen valtionosuus oli verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (-285,8 milj. euroa) sisältäen 332,3 milj. euroa. Edellä mainittuun summaan sisältyy elatustuen takaisinperintään liittyvä tilitys (-1,1 milj. euroa), jota ei kirjanpidollisesti kirjata valtionosuustuloiksi. Tämä huomioiden peruspalvelujen valtionosuus oli 331,2 milj. euroa. Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet olivat -35,1 milj. euroa. Yhteensä vuotta 2012 koskevat valtionosuudet olivat siis 297,3 milj. euroa. Valtionosuuksia kertyi 49,3 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

7 02 RAHOITUS- JA SIJOITUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	153 661	0	153 661	156 024	2 363	0
Menot	-49 247	-3 357	-52 604	-30 543	22 061	0
Netto	104 414	-3 357	101 057	125 481	24 424	0

Korkotaso pysyi edelleen ennakoitua matalampana Euroopan keskuspankin poikkeuksellisten tukitoimien jatkumisen johdosta, minkä vuoksi kaupungin velanhoitokustannukset toteutuivat talousarviota pienempinä.

7 02 01 KOROT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myönnettyjen antolainojen korot	11 000	0	11 000	8 317	-2 683	0
Muiden antolainojen korot	2 500	0	2 500	2 454	-46	0
Rakennusaikaisen luoton korot	500	0	500	539	39	0
Muut korot	5 000	0	5 000	8 906	3 906	0
Helsingin Energian lainojen korot	18 200	0	18 200	18 198	-2	0
HKL:n lainojen korot	848	0	848	466	-382	0
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymänlainojen korot	36 397	0	36 397	36 397	0	0
Tulot yhteensä	74 445	0	74 445	75 277	832	0
Menot						
Ottolainojen korot	-32 239	0	-32 239	-16 682	15 557	0
Tilapäisluoton korot	-5 000	0	-5 000	-2 806	2 194	0
Menot yhteensä	-37 239	0	-37 239	-19 488	17 751	0
Netto	37 206	0	37 206	55 789	18 583	0

7 02 02 MUU RAHOITUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Muut rahoitustulot	300	0	300	1 852	1 552	0
Osingot	500	0	500	1 370	870	0
HKL:n infratulo	11 772	0	11 772	10 881	-891	0
Tulot yhteensä	12 572	0	12 572	14 103	1 531	0
Menot						
Muut rahoitusmenot	-1 800	-3 357	-5 157	-3 441	1 716	0
Menot yhteensä	-1 800	-3 357	-5 157	-3 441	1 716	0
Netto	10 772	-3 357	7 415	10 662	3 247	0

7 02 03 TUET ERÄILLE HALLINTOKUNNILLE, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot						
Hankintakeskukselle maksettava tuki	-1 657	0	-1 657	-1 657	0	0
Palmialle maksettava tuki	-50	0	-50	-50	0	0
Tuki infrainvestointien pääomakuluihin, HKL	-4 001	0	-4 001	-1 732	2 269	0
Menot yhteensä	-5 708	0	-5 708	-3 439	2 269	0
Netto	-5 708	0	-5 708	-3 439	2 269	0

Hankintakeskukselle ja Palmia-liikelaitokselle maksetut tuet toteutuivat talousarvion mukaisina. HKL-liikelaitokselle maksettava tuki infrainvestointien pääomakuluihin toteutui talousarviota pienempänä erityisesti ennakoitua alemman korkotason seurauksena.

7 02 04 PERUSPÄÄOMIEN TUOTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Helsingin Energian peruspääoman tuotto	47 400	0	47 400	47 400	0	0
Helsingin Sataman peruspääoman tuotto	6 317	0	6 317	6 317	0	0
HKL:n peruspääoman tuotto	8 442	0	8 442	8 442	0	0
HUS-peruspääoman tuotto	4 249	0	4 249	4 249	0	0
Palmian peruspääoman tuotto	168	0	168	168	0	0
Oiva akatemian peruspääoman tuotto	12	0	12	12	0	0
Taloushallintopalvelun peruspääoman tuotto	56	0	56	56	0	0
Tulot yhteensä	66 644	0	66 644	66 644	0	0
Netto	66 644	0	66 644	66 644	0	0

7 02 05 TUET HELSINGIN VÄYLÄ OY:N RAHOITUSKULUIHIN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-4 500	0	-4 500	-4 175	325	0
Netto	-4 500	0	-4 500	-4 175	325	0

7 03 RAHASTOINTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 786	0	14 786	9 147	-5 639	0
Menot	0	0	0	-26 083	-26 083	-25 930
Netto	14 786	0	14 786	-16 936	-31 722	-25 930

7 03 06 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI RAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	7 786	0	7 786	3 983	-3 803	0
Menot	0	0	0	-25 930	-25 930	-25 930
Netto	7 786	0	7 786	-21 947	-29 733	-25 930

Rahastosta tuloutettiin Kamppi-Töölönlahti-alueen investointeja vastaava rahamäärä 4,0 milj. euroa, joka oli 3,8 milj. euroa talousarviota vähemmän. Alueen tonttikauppojen edellytykset toteutuivat ja kauppoja tehtiin yhteensä 25,9 milj. eurolla. Rahastoa kartutettaessa myynnit kirjataan tähän talousarviokohtaan menoina, johon kaupunginvaltuusto myönsi vastaavat ylitysoikeudet. Tonttien myynnit näkyvät vastaavan suuruisina tuloina talousarviokohdassa 8 01 54 Kamppi-Töölönlahti-alueen tonttien myynti.

7 03 07 ASUNTOTUOTANTORAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	-153	-153	0
Netto	0	0	0	-153	-153	0

Asuntotuotantorahastoon siirrettiin asuntotuotantotoimiston tuloksesta 0,2 milj. euroa.

7 03 09 LÄHIÖRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	7 000	0	7 000	5 164	-1 836	0
Netto	7 000	0	7 000	5 164	-1 836	0

Määrärahaa käytettiin investointiosan kohdassa 8 29 03 Lähiörahastosta rahoitettavat hankkeet, Khn käytettäväksi 5,2 milj. euroa. Rahastosta tuloutettiin lähiörahastoa vastaavan investointikohdan käyttöä vastaava rahamäärä, joka oli 1,8 milj. euroa talousarviota vähemmän. Hanke-ehdotuksien perusteella määrärahaa myönnettiin 32 hankkeelle. Määrärahalla kunnostettiin mm. nuorisotiloja, asukastiloja, kirjastoja, koulujen pihoja, liikuntapaikkoja, leikkipuistoja, yleisiä alueita sekä vanhustenkeskusten ja sairaaloiden virkistys- ja kuntoutustiloja.

7 05 POISTOEROT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	841	841	0
Netto	0	0	0	841	841	0

Poistoeroa purettiin 0,8 milj. euroa. Poistoero on syntynyt Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta.

2.3 Investointiosan toteutuminen

8 INVESTOINTIOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	91 115	0	91 115	128 507	37 392	0
Menot	-418 825	3 317	-415 508	-482 698	-67 190	-173 912
Netto	-327 710	3 317	-324 393	-354 191	-29 798	-173 912

Investointitulot eli pysyvien vastaavien myyntitulot olivat 128,5 milj. euroa. Tulot muodostuivat 80,0 milj. euron kiinteän omaisuuden mynnistä ja 48,4 milj. euron muista pääomatuloista, joista avustuksia ja valtionosuuksista on 2,3 milj. euroa.

Investointimenoihin käytettiin 482,7 milj. euroa. Talousarviomuutosten ja eri tarkoituksiin myönnettyjen yhteensä 173,9 milj. euron ylitysoikeuksien jälkeen investointimenoihin ilman liikelaitoksia oli käytettävissä 589,4 milj. euroa. Käyttämättä jäi 106,7 milj. euroa, joka jakautui kiinteään omaisuuteen 32,2 milj. euroa, kadut, liikenneväylät ja radat -lukuun 28,9 milj. euroa, irtaimen omaisuuden perushankintoihin 14,1 milj. euroa, muuhun pääomatalouteen 13,4 milj. euroa, talonrakennukseen 13,0 milj. euroa sekä useampaan eri kohtaan 5,1 milj. euroa.

Talousarvion lukutasoilla suurimmat investoinnit tehtiin talonrakennuksessa 175,1 milj. euroa, kiinteässä omaisuudessa 137,5 milj. euroa sekä kadut, liikenneväylät ja radat - luvussa 64,1 milj. euroa.

8 01 KIINTEÄ OMAISUUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	85 000	0	85 000	79 961	-5 039	0
Menot	-80 186	3 357	-76 829	-137 482	-60 653	-92 813
Netto	4 814	3 357	8 171	-57 521	-65 692	-92 813

Talousarvion 85 milj. euron kokonaismyyntitavoitteesta toteutui 80 milj. euroa. Menoihin käytettiin 137,5 milj. euroa. Menoihin oli varattu talousarviomuutosten jälkeen 76,8 milj. euroa. Lisäksi menoihin myönnettiin ylitysoikeuksina yhteensä 92,8 milj. euroa, josta edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella 20,9 milj. euroa eli käytettävissä oli yhteensä 169,6 milj. euroa.

8 01 52 KIINTEÄN OMAISUUDEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	85 000	0	85 000	54 031	-30 969	0

Kiinteän omaisuuden myyntitavoite talousarviossa oli 85 milj. euroa. Maanmyyntituloja kertyi 54 milj. euroa. Merkittävimmät myyntikohteet olivat Jätkäsaaren ja Kalasataman asuntotontit sekä Metsälän toimistotontti ja Itäkeskuksen liiketontti.

8 01 54 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI -ALUEEN TONTTIEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	25 930	25 930	0

Talousarviossa ei ollut myyntitavoitetta, koska varmuutta kauppajen toteutumiseen ei ollut. Leppäsuon alueella olevien kolmen tontin myyntiedellytykset täyttyivät ja niistä saadut myyntitulot olivat yhteensä 25,9 milj. euroa.

8 01 01 KIIINTEISTÖJEN OSTOT JA LUNASTUKSET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-7 500	3 357	-4 143	-77 590	-73 447	-73 450

Maa-alueiden ja rakennusten ostoon käytettiin 77,6 milj. euroa. Osana kauppahintaa on käytetty osakkeita 7,1 milj. euron arvosta. Käytettävissä olevat määrärahat, jotka koostuivat talousarviomuutoksista sekä useista myönnettyistä ylitysoikeuksista, käytettiin kokonaisuudessaan. Maanhankinnan osuus tästä oli 68,3 milj. euroa. Senaatti-kiinteistöiltä ostettiin Malminkartanosta ja Kuninkaantammesta yhteensä vajaat 60 000 k-m2 asuntotontteja kohtuuhintaisen asuntotuotannon turvaamiseksi, Sponda Kiinteistöt Oy:ltä ostettiin 22 ha Hakuninmaalta Keskuspuiston aluetta Jokeri 2:n toteuttamiseksi sekä Östersundomin alueelta 62 ha, josta 46 ha Sipoon kunnalta. Rakennuksien osuus 9,3 milj. euroa käytettiin Teollisuuskatu 23:ssa sijaitsevan rakennuksen ostoon ja Kivikossa sijaitsevan hiihtohallin lunastukseen.

8 01 02 ESIRAKENTAMINEN, TÄYTTÖTYÖT JA ALUEIDEN KÄYTTÖNOTON EDELLYTTÄMÄT TOIMENPITEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Arabianrannan esirakentaminen	0	0	0	-15	-15	-38
Töölönlahden esirakentaminen	-4 776	-90	-4 866	-3 900	966	-50
Muu esirakentaminen	-10 000	3 386	-6 614	-3 741	2 873	-1 746
Alueiden käyttöönoton edellyttämät selvitykset ja toimenpiteet	-10 000	-1 726	-11 726	-9 223	2 503	-4 876
Länsisataman esirakentaminen	-19 410	0	-19 410	-12 921	6 489	-1 980
Viikmäen maaperän kunnostus	0	-650	-650	-825	-175	-175
Kalasadama,esirakentaminen ja maaperän puhdistus	-17 660	-400	-18 060	-16 748	1 312	-3 277
Kruunuvuorenrannan esirakentaminen	-1 500	-520	-2 020	-1 812	208	-888
Kuninkaantammen esirakentaminen	-1 000	0	-1 000	0	1 000	0
Pasilan esirakentaminen	-840	0	-840	-22	818	0
Menot yhteensä	-65 186	0	-65 186	-49 207	15 979	-13 030

Talousarviokohdan määrärahoja käytettiin 49,2 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen 13 milj. euron ylitysoikeuksien kanssa käytettävissä oli 78,2 milj. euroa. Näistä määrärahoista jäi käyttämättä 29 milj. euroa, koska kaikkia esirakentamiskohteita ei ole päästy aloittamaan suunnitellusti ympäristölupien tai muiden edellytysten viivästymisien vuoksi. Eniten esirakennettiin Kalasadamassa 16,7 milj. euroa, Länsisatamassa 12,9 milj. euroa ja Töölönlahden alueella 3,9 milj. euroa. Muuhun esirakentamiseen, johon sisältyvät kohteet eivät ole nimetyillä projektialueilla, käytettiin 3,7 milj. euroa. Kohteita olivat Linnanpellon alueen ja Lallukantien alueen esirakentaminen. Alueiden käyttöönoton edellyttämiin toimenpiteisiin kuten maaperän kunnostuksiin ja johtosiirtoihin käytettiin 9,2 milj. euroa.

8 01 03 KIIINTEISTÖJEN HANKINTA, RAKENTAMISKELPOISEKSI SAATTAMINEN SEKÄ KAAVOITUSKORVAUKSET, KLK:N KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Piienhköjen kiinteistöjen ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset	-4 000	0	-4 000	-8 993	-4 993	-6 333
Tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen	-1 500	0	-1 500	-1 208	292	0
Täydennysrakentamiskorvaukset ja korvausinvestoinnit, Klk:n käytettäväksi	-2 000	0	-2 000	-484	1 516	0
Menot yhteensä	-7 500	0	-7 500	-10 685	-3 185	-6 333

Piienhköjen kiinteistöjen ostoihin ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamiseen käytettiin 10,7 milj. euroa. Kaupunginvaltuusto myönsi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella ylitysoikeutena 1,3 milj. euroa ja erikseen 5 milj. euroa piienhköjen kiinteistöjen ostoihin. Yhteensä kohdalta jää käyttämättä 3,1 milj. euroa.

8 02 TALONRAKENNUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-163 007	0	-163 007	-175 117	-12 110	-25 100
Netto	-163 007	0	-163 007	-175 117	-12 110	-25 100

Määrärahan käyttö oli kokonaisuudessaan 175,1 milj. euroa. Myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen käytettävissä olevat määrärahat olivat 188,1 milj. euroa.

8 02 01 TILAKESKUKSEN UUDIS- JA LISÄRAKENNUSHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Opetustoimen uudisrakennushankkeet	-7 367	-1 723	-9 090	-8 963	127	0
Sosiaalitoimen uudisrakennushankkeet	-6 987	607	-6 380	-6 502	-122	-1 000
Terveystoimen uudisrakennushankkeet	-24 368	-79	-24 447	-22 383	2 064	0
Muut tilakeskuksen uudisrakennushankkeet	-4 605	255	-4 350	-4 216	134	0
Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-1 800	940	-860	-729	131	0
Menot yhteensä	-45 127	0	-45 127	-42 793	2 334	-1 000

Määrärahaa käytettiin 42,8 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat olivat 46,2 milj. euroa, joka sisältää myönnetyn 1,0 milj. euron ylitysoikeuden. Merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat uudisrakennushankkeet ovat Malmin sairaala-alueelle sijoittuva Itäinen yhteispäivystyssairaala, Staran työtukikohta Jätkäsaareen ja Kulosaaren ala-aste. Valmistuneita kohteita olivat Myllypuron pääterveysasema, korttelitalo Kanava, Finlandia-talon huoltoyhteydet ja päiväkotit Satakieli.

8 02 02 TILAKESKUKSEN KORJAUSHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Opetustoimen korjaushankkeet	-57 847	-8 453	-66 300	-64 002	2 298	-2 200
Sosiaalitoimen korjaushankkeet	-20 552	-7 208	-27 760	-27 162	598	0
Terveystoimen korjaushankkeet	-957	-5 373	-6 330	-6 132	198	0
Muut tilakeskusten korjaushankkeet	-26 924	20 034	-6 890	-24 171	-17 281	-18 800
Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-1 800	1 000	-800	-744	56	0
Menot yhteensä	-108 080	0	-108 080	-122 211	-14 131	-21 000

Talousarviossa oli varattu 108,1 milj. euron määrärahat, jonka lisäksi kaupunginvaltuusto myönsi 21,0 milj. euroa pääasiassa toimintavuoden aikana ilmaantuneisiin uusiin korjaushankkeisiin eli yhteensä käytettävissä oli 129,1 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin 122,2 milj. euroa.

Korjausrakentamisessa on keskitytty kosteusvaurio- ja sisäilmakorjauksiin. Eniten rahaa käytettiin opetustoimen kohteisiin, joita korjattiin 64 milj. eurolla. Peruskorjaukset saatiin valmiiksi Herttoniemen ala-asteen koulussa, Käpylän peruskoulussa, Porolahden peruskoulussa, Vartiokylän yläasteen koulussa ja Kannelmäen peruskoulussa, päiväkotit Sakarassa ja päiväkotit Rööperissä. Suurimmat käynnissä olevat peruskorjaushankkeet ovat Vuosaaren peruskoulu, Heltech Käpylän koulutusyksikkö, Åshöjdens grundskola ja Meilahden ala-asteen koulu.

8 02 04 KAUPUNGINTALON KORTTELIN KEHITTÄMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-6 100	0	-6 100	-5 945	155	0

Määrärahaa käytettiin 5,9 milj. euroa talousarviossa varatuista 6,1 milj. eurosta. Goviniuksen talon perusparannuksen loppuunsaattamiseen käytettiin 2,5 milj. euroa ja kaupungintalon juhlakerroksen paloturvallisuuden parantamiseen 0,5 milj. euroa. Lisäksi käynnistettiin Elefanttikorttelin pohjoisosan perusparannuksen suunnittelu sekä Sarvi-kuonokorttelin panimoravintolan rakentaminen.

8 02 05 PELASTUSTOIMEN RAKENNUKSET, PELASTUSLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Pelastustoimen uudisrakennushankkeet	-100	554	454	-14	-468	-3 100
Pelastustoimen korjaushankkeet	-3 600	-554	-4 154	-4 154	0	0
Menot yhteensä	-3 700	0	-3 700	-4 168	-468	-3 100

Määrärahaa käytettiin 4,2 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettiin ylitysoikeutena 3,1 milj. euroa, jonka jälkeen käytettävissä oli 6,8 milj. euroa. Merkittävin hanke oli Erottan pelastusaseman peruskorjaus. Töiden vastaanottotarkastukset ja jälkityöt ajoittuvat vuoden 2013 alkupuolelle.

8 03 KADUT, LIIKENNEVÄYLÄT JA RADAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-81 714	0	-81 714	-64 095	17 619	-11 353
Netto	-81 714	0	-81 714	-64 095	17 619	-11 353

Katujen ja liikenneväylien rakentamiseen käytettiin 64,1 milj. euroa. Ylitysoikeuksia myönnettiin edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella 11,4 milj. euroa. Käytettävissä olevista 93,1 milj. eurosta jäi käyttämättä 29,0 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä siltojen peruskorjauksessa (Pakilantien silta, Haaga-Metsälän sillat, Vihdintien silta ja Tilkansilta), kaupungin ja Liikenneviraston yhteishankkeissa (Kehä I:n eritasoliittymät) ja alueprojekteissa (Jätkäsaari, Kalasatama, Kruunuvuorenranta ja Pasila), hankkeiden viivästymisen vuoksi.

8 03 08 UUDISRAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Eteläinen suurpiiri	-568	-434	-1 002	-1 552	-550	-550
Läntinen suurpiiri	-3 704	-188	-3 892	-3 892	0	0
Keskinen suurpiiri	-1 008	-374	-1 382	-1 382	0	0
Pohjoinen suurpiiri	-1 944	1	-1 943	-1 942	1	0
Koillinen suurpiiri	-5 080	183	-4 897	-5 032	-135	-135
Kaakkoinen suurpiiri	-888	-257	-1 145	-1 145	0	0
Itäinen suurpiiri	-5 104	-347	-5 451	-6 227	-776	-776
Östersundomin suurpiiri	-200	173	-27	-27	0	0
Meluesteet	-600	304	-296	-295	1	0
Ranta-alueiden kunnostus	-944	571	-373	-643	-270	-270
Jokeri 2	-1 000	368	-632	-632	0	0
Menot yhteensä	-21 040	0	-21 040	-22 769	-1 729	-1 731

Määrärahoja käytettiin 22,8 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty 1,7 milj. euroa mukaan lukien käytettävissä oli yhteensä 22,8 milj. euroa, joten määrärahat käytettiin kokonaisuudessaan.

Uudisrakentaminen kohdistui pääosin projektialueille. Rakentaminen oli vilkasta Viikki-Latokartanossa sekä Jätkäsaaren että Kalasataman alueella. Pienempiä kohteita olivat Lauttasaari, Arabianranta, Etelä-Hermanni, Viikinmäki, Ormuspelto, Alppikylä, Suutarilan alueet, Kotinummentien pohjoinen asuntoalue, Maunulan koillisosan pientaloalue, Myllypuron puukaupunkikylän alue, Linnanpellon alue, Lallukantien alue ja Rukatunturin alue. Rantarakentamisen pääkohteina olivat Salmisaarenranta ja Vartiokylänlahden tulvarakenteiden suunnittelu.

8 03 09 PERUSPARANTAMINEN JA LIIKENNÄRJESTELYT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Katujen peruskorjaukset	-1 544	-155	-1 699	-1 699	0	0
Siltojen peruskorjaus	-4 860	189	-4 671	-3 367	1 304	0
Päällysteiden uusiminen	-4 600	15	-4 585	-4 585	0	0
Liikennejärjestelyt	-2 160	-455	-2 615	-3 100	-485	-485
Jalankulun ja pyöräilyn väylät	-3 040	194	-2 846	-3 246	-400	-400
Itäväylä	-250	177	-73	-73	0	0
Jalankulun ja pyöräilyn sillat	-1 980	35	-1 945	-2 045	-100	-100
Menot yhteensä	-18 434	0	-18 434	-18 115	319	-985

Määrärahoja käytettiin 18,1 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty 1,0 milj. euroa mukaan lukien käytettävissä oli yhteensä 19,4 milj. euroa, joten käyttämättä jäi 1,3 milj. euroa.

Katujen peruskorjaukset ja uudelleen päällystäminen toteutettiin suunnitellun laajuusena. Katujen peruskorjauskohteina olivat Keskuskatu, Ruoholahdenkatu ja Tuuskalantie. Päällysteiden uusiminen toteutui täysimääräisesti pääl-

lystysohjelman mukaisesti. Siltojen peruskorjaukset käynnistettiin suunnitellun laajuusena kohteiden ollessa Pakilantien silta, Haaga-Metsälä sillat (2 kpl) ja Vihdintien silta Haagassa sekä Tilkansilta Meilahdessa.

Suurimmat yksittäiset liikennejärjestelyhankkeet olivat Suutarilantien pohjoispään liikennejärjestelyt sekä kiertoliittymä Viikintie-Viilarintien liittymään. Hidaste- ja muut pienet liikennejärjestelyt toteutuivat suunnitellusti.

Kevyen liikenteen järjestelyistä huomattavimmat olivat Mannerheimintien pyöräkaista välillä Kaivokatu-Postikatu, Kaarelantien pyörätie, Sahaajankadun pyörätie ja Mechelininkadun pyörätien suunnittelu. Lisäksi kunnostettiin pääraittiverkostoa kaupungin eri osissa. Kevyen liikenteen siltahankkeissa toteutettiin Auroransilta (Nordenskiöldinkatu) ja Paciuksenkadun alikulkusillan suunnitelma valmistui.

8 03 10 YHTEISHANKKEET TIEHALLINNON KANSSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Hakamäentie	0	0	0	-9	-9	-52
Kehä I (Kivikontie)	-8 500	0	-8 500	-564	7 936	0
Kehä I (Espoon raja-Vihdintie))	-1 410	0	-1 410	0	1 410	0
Menot yhteensä	-9 910	0	-9 910	-573	9 337	-52

Määrärahaa käytettiin 0,6 milj. euroa. Määrärahaa oli käytettävissä 10 milj. euroa, kun mukaan luetaan edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden perusteella myönnettyt ylitysoikeudet. Kehä I - Kivikontien eritasoliittymän rakennussuunnitelma valmistui.

Käyttämättä jääneen 9,4 milj. euron osuuden syynä oli se, että rakentaminen ei käynnistynyt Kehä I:n hankkeissa välillä Vihdintie - Espoon raja eikä Kivikon eritasoliittymässä liikenneviraston riittämättömän rahoituksen vuoksi.

8 03 12 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kamppi-Töölönlahti-alueen kadut	-1 900	0	-1 900	-2 480	-580	-700
Menot	-1 900	0	-1 900	-2 480	-580	-700

Määrärahaa käytettiin 2,5 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitykset mukaan lukien käytettävissä oli 2,6 milj. euroa. Kamppi-Töölönlahti -alueen katurakentamisen pääkohteet olivat Simonaukio-Kampintori ja ratakuiiluun sijoittuva kevyen liikenteen väylä Baana, joka valmistui. Töölönlahden alueen katujen rakennussuunnitelmat valmistuivat.

8 03 13 MUUT KADUNPIDON INVESTOINNIT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Täytemaan vastaanottoaikat	-700	0	-700	-629	71	0
Lumen vastaanottoaikat ja hiekkasiilot	-200	0	-200	-197	3	0
Yleiset käymälät	-150	0	-150	-118	32	0
Menot yhteensä	-1 050	0	-1 050	-944	106	0

Talousarvion mukaisesta vajaan 1,1 milj. eurosta käytettiin 0,9 milj. euroa. Suurin menoerä oli hyötykäyttöhankkeiden suunnittelu ja toteutus. Lumen vastaanottoaikkojen ja hiekkasiilojen kehittämistä ja kunnostusta jatkettiin. Yleisten käymälöiden vaatimaa kunnallistekniikkaa rakennettiin suunnitellun mukaisesti.

8 03 15 JÄTKÄSAARI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Jätkäsaaren kadut ja rantarakenteet	-4 250	0	-4 250	-5 273	-1 023	-3 500
Menot yhteensä	-4 250	0	-4 250	-5 273	-1 023	-3 500

Määrärahaa kului 5,3 milj. euroa. Käytettävissä olevista 7,8 milj. eurosta, johon sisältyy edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet, jäi käyttämättä 2,5 milj. euroa. Katujen rakentaminen keskittyi Tyynenmerenkadun, Välimerenkadun ja Länsisatamankadun rakentamiseen sekä Saukonpaaden alueen katujen rakentamiseen.

8 03 16 KALASATAMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kalasataman kadut ja rantarakenteet	-18 580	0	-18 580	-10 507	8 073	-2 670
Menot yhteensä	-18 580	0	-18 580	-10 507	8 073	-2 670

Määrärahaa käytettiin 10,5 milj. euroa. Käytettävissä olleista vajaan 21,3 milj. eurosta, joihin sisältyy edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet jäi käyttämättä 10,7 milj. euroa.

Kalasataman keskuksen rakentamista rajoitti keskuksen asemakaavan muutoksesta tehty valitus, mikä vaikutti siihen, ettei määrärahoja voitu käyttää suunnitellusti. Kalasataman alueen esirakentaminen ja kunnallistekniikan rakentaminen etenivät mm. Kyläsaaren pohjoisosassa ja Sörnäistenniemen alueella.

8 03 17 KRUUNUVUORENRANTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Itäväylä/Linnanrakentajantie	-1 500	0	-1 500	-157	1 343	-55
Kruunuvuorenrannan raitiotiesilta	-1 000	0	-1 000	-54	946	0
Kruunuvuorenrannan kadut ja rantarakenteet	-1 220	0	-1 220	-969	251	0
Menot yhteensä	-3 720	0	-3 720	-1 180	2 540	-55

Katujen rakentamiseen käytettiin 1,2 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat ovat edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan lukien 3,8 milj. euroa. Kruunuvuorenrannan projektialue on vielä osittain kaavoitus- ja suunnitteluvaiheessa, mikä selittää sen, että käyttämättä jäi 2,6 milj. euroa. Itäväylän ja Linnanrakentajantien katusuunnittelu on kesken kaavamuutoksen vuoksi. Gunillankallion kadut valmistuivat. Koirasaarentien itäosan katusuunnitelmat valmistuivat ja niiden rakentaminen käynnistyy vuoden 2013 alkupuolella. Joukkoliikennesillan siltakilpailusta tehty markkinaoikeusvalitus sai päätöksen ja varsinaisen siltakilpailu käynnistyi.

8 03 18 PASILA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Ilmala ja Länsi-Pasila, kadut ja rakenteet	-240	342	102	-270	-372	-850
Keski-Pasila, kadut ja rakenteet	-990	0	-990	-825	165	-650
Pohjois-Pasila, kadut ja rakenteet	-160	-342	-502	-502	0	0
Pasilan konepaja-alue	-440	0	-440	-18	422	0
Menot yhteensä	-1 830	0	-1 830	-1 615	215	-1 500

Kadunrakennukseen käytettiin 1,6 milj. euroa. Kun otetaan huomioon edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet, oli määrärahoja käytettävissä 3,3 milj. euroa. Käyttämättä jäi 1,7 milj. euroa rakennusvaiheen siirryttyä joissakin kohteissa. Katurakentaminen on edennyt Konepajan alueella ja Ilmalassa. Keski-Pasila on vielä kaavoitusvaiheessa. Pohjois-Pasilan työpaikka-alueen katusuunnitelmat valmistuivat ja rakentaminen käynnistyy keväällä 2013.

8 03 20 LIITYNTÄPYSÄKÖINTIPAIKAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot yhteensä	-1 000	0	-1 000	-639	361	-160

Rakentamiseen ja suunnitteluun käytettiin 0,6 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat ovat edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan lukien 1,2 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin Siilitien metroaseman viereisen pysäköintialueen laajennukseen ja sillä suunniteltiin Puotilan metroaseman viereiset kaksi pysäköintialuetta.

8 05 VÄESTÖNSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	100	0	100	443	343	0
Menot	-5 500	0	-5 500	-5 236	264	-730
Netto	-5 400	0	-5 400	-4 793	607	-730

8 05 53 VÄESTÖNSUOJAKORVAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	100	0	100	443	343	0

8 05 08 VÄESTÖNSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Väestösuojien korjaushankkeet	-5 500	0	-5 500	-5 236	264	-730
Menot yhteensä	-5 500	0	-5 500	-5 236	264	-730

Määrärahaa käytettiin 5,2 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat olivat edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan lukien 5,6 milj. euroa. Katri Valan väestösuojan peruskorjaus valmistui ja Torkkelinmäen peruskorjaustöiden vastaanotto ja jälkityöt ajoittuvat vuoden 2013 alkupuolelle.

8 06 PUISTORAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-6 660	0	-6 660	-7 215	-555	-1 010

Puisto- ja viheraluerakentamisen määrärahat olivat edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan lukien 7,7 milj. euroa, josta käytettiin 7,2 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä pääasiassa vain Jätkäsaaren puistoille varatuista rahoista.

8 06 08 UUDET PUISTOT JA PUISTOJEN PERUSKORJAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-4 500	0	-4 500	-4 495	5	0

Talousarvioon varatut 4,5 milj. euron määrärahat käytettiin kokonaan. Merkittävimmät uudisrakennuskohteet olivat Toukupuisto, Tapio Wirkkalan puisto Arabianrannassa sekä Satumaanpuisto ja Strömsinlahdenpuisto Roihuvuoressa. Huomattavimmat peruskorjauskohteet olivat Kapteenipuisto Ullanlinnassa, Leninipuisto Alppilassa, Sinebryhoffin puisto Punavuorella ja Emännänpuisto Kontulassa. Puistorakentamisen määrärahoilla toteutettiin myös pieniä puistojen saneeraus- täydennysistutus- ja järjestelytöitä. Siirtolapuutarha-alueilla tehtiin pieniä parannustöitä eri puolilla kaupunkia.

8 06 11 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUEEN PUISTOT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 110	0	-1 110	-1 502	-392	-450

Määrärahaa oli käytettävissä edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien kanssa 1,6 milj. euroa, josta käytettiin 1,5 milj. euroa. Alueella toteutettiin satamaradan pyörätie Baanan viherrakenteet.

8 06 13 EIRANRANTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	-209	-209	-210

Talousarviossa varatut 0,2 milj. euroa käytettiin kokonaisuudessaan.

8 06 14 JÄTKÄSAAREN PUISTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 050	0	-1 050	-1 009	41	-350

Puistoihin oli varattu edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan luettuna 1,4 milj. euroa, josta käytettiin 1,1 milj. euroa. Alueella valmistui Saukonpaadenpuisto ja Kellosaarenpuiston rakentaminen käynnistyi.

8 07 LIIKUNTAPAIKAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-12 632	0	-12 632	-14 020	-1 388	-2 946

8 07 08 LIIKUNTAPAIKKOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Urheilulaitokset ja -kentät	-3 092	-822	-3 914	-4 882	-968	-1 668
Ulkoilualueiden ja -puistojen rakennustyöt	-700	381	-319	-350	-31	-41
Ulkoilutiet ja kuntoradat	-400	345	-55	-29	26	0
Liikuntapaikkojen perusparannukset	-7 740	251	-7 489	-7 894	-405	-1 080
Venesatamat	-200	-75	-275	-274	1	-57
Suunnittelu	-300	-80	-380	-391	-11	-100
Menot yhteensä	-12 432	0	-12 432	-13 820	-1 388	-2 946

Määrärahaa käytettiin 13,8 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettiin keskeneräisiin hankkeisiin ylitysoikeutena 2,4 milj. euroa ja myöhemmin myönnettiin muina ylitysoikeuksina 0,5 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat olivat 15,4 milj. euroa. Uudisrakennushankkeista suurimmat kohteet olivat Laajasuon, ja Kivikon liikuntapuistot. Kontulan liikuntapuiston tekojäärata valmistui. Yhteishankkeita toteutettiin seurojen kanssa tekonurmikenttiä ja Kivikon BMX- rata. Kivikon hiihtohalliin tehtiin pakollisia korjaustöitä. Perusparannushankkeista suurimpia olivat Oulunkylän liikuntapuiston tekojääradan ja valaistuksen peruskorjaus sekä Eläintarhan kentän peruskorjauksen loppuunsaattaminen. Peruskorjauksia tehtiin myös suurimmissa liikuntapaikoissa kuten Töölön kisahallissa, Liikuntamylyssä ja Itäkeskuksen uimahallissa. Venesatamia parannettiin mm. ponttoneja uusimalla.

8 07 09 RASTILAN LEIRINTÄALUE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-200	0	-200	-200	0	0

8 08 08 KORKEASAAREN RAKENNUSTEN JA TARHOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET, YTLK:N KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 200	0	-2 200	-2 871	-671	-753

Määrärahaa käytettiin 2,9 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyt ylitysoikeudet mukaan lukien 3 milj. euroa.

Merkittävin uudisrakennuskohde oli Palosaaren karanteenirakennus jätepuristimeen. Myös pienehköjä rakennusten ja eläintilojen korjaustöitä sekä alueen ympäristötöitä tehtiin runsaasti. Suunnittelurahaa käytettiin Korkeasaaren yleissuunnitteluun, apinatilan muutosten -, luontokoulun uudisrakennuksen - ja riikinkukkotalvilan suunnitteluun.

8 09 IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 015	0	1 015	1 713	698	0
Menot	-50 296	-40	-50 336	-43 718	6 618	-7 469
Netto	-49 281	-40	-49 321	-42 005	7 316	-7 469

Talousarvioon oli varattu yhteensä 49,3 milj. euroa, josta käytettiin 42,0 milj. euroa. Käytettävissä oli myönnettyjen 7,5 milj. euron ylitysoikeuksien ja vähäisten talousarviomuutosten jälkeen yhteensä 56,8 milj. euroa.

8 09 02 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Talous- ja suunnittelukeskus	-256	0	-256	-225	31	-170
Keskitetty tietotekniikka	-5 415	0	-5 415	-4 218	1 197	-2 000
Menot yhteensä	-5 671	0	-5 671	-4 443	1 228	-2 170

Talousarviossa irtaimen omaisuuden perushankintoihin oli varattuna 5,7 milj. euroa, josta jäi käyttämättä 1,2 milj. euroa keskitettyyn tietotekniikkaan varattuja määrärahoja. Myönnettyä 2,2 milj. euron suuruista ylitysoikeutta ei käytetty.

Keskitetyn tietotekniikan määrärahasta maksettuja keskeisiä hankintoja olivat mm. Ahjon jatkokehittäminen, Laske-järjestelmän toteutus ja verkkopalvelujen infrastruktuurin kehittäminen. Osa hankkeiden toteuttamisesta siirtyi seuraavalle vuodelle.

8 09 04 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-535	0	-535	-334	201	-120

Talousarvioon varatuista 0,5 milj. eurosta käytettiin 0,3 milj. euroa, Myönnettyä 0,1 milj. euroa ylitysoikeutta ei tarvinnut käyttää.

Määrärahalla hankittiin mm. remontoituun auditorioon laitteita ja kalusteita, aloitettiin turvalvomon laitehankinnat sekä uusittiin autoja. Tietotekniikkahankintojen osuus kaikista investoinneista oli noin 50 prosenttia.

8 09 06 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 015	0	1 015	1 713	698	0
Menot						
Paloautot	-665	270	-395	-165	230	-170
Ensihoitoautot	0	-970	-970	-7	963	0
Muut hankinnat	-600	0	-600	-515	85	-160
Öljyntorjuntakalusto	-1 075	700	-375	-16	359	0
Menot yhteensä	-2 340	0	-2 340	-703	1 637	-330
Netto	-1 325	0	-1 325	1 010	2 335	-330

Tuloja saatiin 1,7 milj. euroa, joka ylittää talousarvion 0,7 milj. eurolla. Määrärahaa käytettiin yhteensä 0,7 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 2,7 milj. euroa.

Pelastuslautakunta teki päätöksen 11 ambulanssin hankinnasta. Hankintapäätöstä varten tehtiin investointiosan alakohtien välisiä määrärahasiirtoja. Ambulanssien toimitukset tapahtuvat vuonna 2013. Palo- ja pelastuskalustoon tehtiin tarvittavia korvaushankintoja. Tietokoneisiin tehtiin korvaushankintoja sekä ostettiin kymmenen ajoneuvopäätelaitetta. Öljysuojarahastolta saatiin myönteinen ennakkopäätös öljyntorjuntakaluston varastointiteltan rakentamisesta Santahaminan öljyntorjuntavarikon läheisyyteen. Rakentaminen tehdään vuonna 2013.

8 09 07 YMPÄRISTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-180	0	-180	-274	-94	-120

Määrärahaa käytettiin 0,2 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 0,4 milj. euroa. Kalustehankinnat saatiin tehtyä loppuun. Ohjelmistokehitys viivästyi henkilöstömuutosten vuoksi ja it -hankintoihin varattua määrärahaa 0,1 milj. euroa.

8 09 11 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-250	0	-250	0	250	0

Talousarvioon varatut 0,3 milj. euroa jäivät kokonaan käyttämättä, koska järjestelmän hankinta toteutui palveluhankintana KL-Kuntahankintojen kilpailutuksen pohjalta.

8 09 12 RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-900	0	-900	-994	-94	-500

Määrärahaa käytettiin 1,0 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty 0,5 milj. euron ylitysoikeus mukaan lukien käytettävissä oli yhteensä 1,4 milj. euroa. Määrärahoilla kehitettiin mm. pysäköinninvalvonnan, alueidenkäytön sekä asiakaspalvelun tietojärjestelmiä ja työvälineitä sekä hankittiin atk-laitteita ja ohjelmistoja.

8 09 13 RAKENTAMISPALVELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Työkoneiden ja autojen hankinta	-3 000	0	-3 000	-3 000	0	0
Muut hankinnat	-700	0	-700	-700	0	0
Menot yhteensä	-3 700	0	-3 700	-3 700	0	0

Talousarvioon varattu 3,7 milj. euroa käytettiin kokonaisuudessaan. Investointirahoilla ostettiin mm. pyöräkuormaa, kuorma-autoja, monitoimikoneita ja hiekoittimia.

8 09 14 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkapalvelut ja kehittäminen	-5 126	0	-5 126	-4 893	233	-535
Muut hankinnat	-5 874	0	-5 874	-4 978	896	-360
Menot yhteensä	-11 000	0	-11 000	-9 871	1 129	-895

Määrärahaa käytettiin 9,9 milj. euroa. Edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella sekä muuten myönnettyjen yhteensä 0,9 milj. euron ylitysoikeudet mukaan lukien jälkeen käytettävissä oli 11,9 milj. euroa. Määrärahoista jäi käyttämättä noin 1,1 milj. euroa sekä myönnetyt ylitysoikeudet, koska hankkeet siirtyivät vuodelle 2013.

8 09 17 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-220	100	-120	-218	-98	-119

Määrärahan käyttö oli 0,2 milj. euroa. Käyttötarkoituksen muutoksen vuoksi tehdyn talousarviomuutosten ja edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen käytettävissä oli 0,2 milj. euroa. Kurssinhallintajärjestelmän hankinta on edennyt suunniteltua hitaammin ja vastaanotto tapahtuu vasta vuoden 2013 aikana. Muut hankinnat on suoritettu suunnitelman mukaan.

8 09 18 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-50	0	-50	-36	14	0

Investointimäärärahoilla on hankittu kalustoa sekä aloitettu uuden kurssiohjelman hankinta.

8 09 19 KIRJASTOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 310	0	-1 310	-1 361	-51	-183

Talousarviossa oli varattu 1,3 milj. euroa, jonka lisäksi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella oli ylitysoikeutena 0,2 milj. euroa.

Määrärahaa käytettiin 1,4 milj. euroa tietoteknisen perusrakenteen ylläpitoon ja varustetason parantamiseen. Kirjastojen palvelualuemuutostyötä jatkettiin suunnitellusti ja panostettiin itsepalvelumallien käyttöönottoon. Lisäksi yleisötiloja ja niiden kalusteita uusittiin.

8 09 20 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-440	0	-440	-439	1	0

Talousarvioon varatut 0,4 milj. euroa käytettiin kokonaan. Investointeja olivat mm. Annantalon kalustaminen sekä valonohjausjärjestelmän uusiminen Annantalossa ja Malmitalossa. Lisäksi Annantalossa uusittiin pyörätuolihissi ja hankittiin henkilönostin. Kaikkiin taloihin hankittiin langattomat mikrofonit. Loppuvuonna hankittiin myös viraston uusi kulunvalvonta- ja työajanseurantajärjestelmä.

8 09 21 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-124	0	-124	-65	59	0

Irtaimen omaisuuden perushankinnan 0,1 milj. euron määrärahalta toteutettiin it-hankintoja ja jatkettiin kokoelmakeskuksen hyllytysjärjestelmän täydentämistä.

8 09 22 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Taidemuseon kokoelmien uushankinnat	-105	0	-105	-105	0	0
Julkisten taideteosten hankinta	-168	0	-168	-160	8	0
Muut hankinnat	-139	0	-139	-115	24	0
Sijoitettavan taiteen hankinta	-30	0	-30	-30	0	0
Menot yhteensä	-442	0	-442	-410	32	0

Varatut 0,4 milj. euron määrärahat käytettiin lähes kokonaan.

Taidemuseon kokoelmien uushankinta -määräraha sekä sijoitettavan taiteen hankinnat -määräraha käytettiin suunnitelman mukaisesti.

Merkittävin hanke oli Arabianrantaan toteutettu Tapio Wirkkalan puisto. Toinen juhlavuoden hanke oli Oona Tikkaon Unelma-teos. Muita hankkeita olivat Pekka Kauhasen teos Kapteeninpuistikossa, Nanna Suden teos, Ola Kolehmaisen teoksen sijoitus sekä talvikate Pekka Jylhän Lähde -teokselle.

8 09 23 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-88	0	-88	-57	31	0

Investoinnit käytettiin eläintarhan infojärjestelmän alkuhankintoihin ja kunnossapidon kaluston uusimiseen.

8 09 24 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-450	0	-450	-446	4	0

Varatut 0,5 milj. euron määrärahat käytettiin kokonaisuudessaan.

8 09 25 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Liikuntatoimi	-770	0	-770	-765	5	0
Merellinen osasto	-160	0	-160	-159	1	0
Menot yhteensä	-930	0	-930	-924	6	0

Talousarvion määräraha oli 0,9 milj. euroa ja se käytettiin kokonaisuudessaan mm. kone- ja kalustohankintoihin sekä varausjärjestelmän ja kassa- ja kulunvalvontajärjestelmän kehittämiseen.

8 09 26 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-200	-140	-340	-340	0	0

Orkesteri joutui maksamaan vuoden 2012 puolella Musiikkitalon toimintavarauslaskun suuruudeltaan noin 340 000 euroa. Talousarviokohtaan siirrettiin käyttötarkoituksenmuutoksella 140 000 euroa orkesterin käyttövaroista laskun maksamiseksi.

8 09 27 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-201	0	-201	-69	132	0

Määrärahoilla hankittiin lähinnä tietotekniikkaa (työasemia) ja huonekaluja. Kalustoa piti hankkia mm. henkilöstökeskuksen pohjakerroksen tiloihin, jonne tuli lisää henkilökuntaa uudelleensijoitustoimintaan.

8 09 28 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-36	0	-36	-175	-139	-140

Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 0,2 milj. euroa, jotka kaikki käytettiin.

Investoinnit kohdentuivat tietotekniikkahankintojen (takaisinsoittojärjestelmä, e-reseptihanke, atk-laitteet) lisäksi Helsinginkatu 24, remontoidun ja työterveyskeskuksen käyttöön otetun 2. kerroksen kalustohankintoihin.

8 09 29 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-36	0	-36	-36	0	0

Irtaimen omaisuuden perushankinnan määrärahat kohdennettiin kokonaisuudessaan viraston it-hankintoihin.

8 09 30 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-5 560	0	-5 560	-4 290	1 270	-1 317
Muut hankinnat	-3 300	0	-3 300	-3 062	238	-265
Menot yhteensä	-8 860	0	-8 860	-7 352	1 508	-1 582

Määrärahaa käytettiin yhteensä 7,4 milj. euroa ja käyttämättä jäi 1,5 milj. euroa.

Talousarvion määrärahat olivat 8,9 milj. euroa, josta tietotekniikkahankintoihin oli varattu 5,6 milj. euroa ja muihin hankintoihin 3,3 milj. euroa. Lisäksi keskeneräisille kalusto- ja tietotekniikkahankinnoille, joiden määrärahat jäivät vuodelta 2011 käyttämättä, myönnettiin ylitysoikeutta 1,6 milj. euroa.

8 09 31 TERVEYSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-5 000	0	-5 000	-5 125	-125	0
Muut hankinnat	-4 800	0	-4 800	-3 897	903	-530
Menot yhteensä	-9 800	0	-9 800	-9 022	778	-530

Investoinnit olivat yhteensä 9,0 milj. euroa, josta atk-hankintojen osuus oli 5,1 milj. euroa ja muun irtaimen omaisuuden hankinnat 3,9 milj. euroa. Talousarvion hankintamäärärahoista säästyi 0,8 milj. euroa. Lisäksi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettiin ylitysoikeutta 0,5 milj. euroa. Muun irtaimen omaisuuden osalta merkittävimmät investoinnit kohdistuivat Myllypuron uuden terveysaseman kalustukseen sekä takaisinsoittojärjestelmän hankintaan.

8 09 35 KAUPUNKISUUNNITTELUTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkalaitteet	-218	0	-218	-230	-12	-30
Muu kalusto	-700	0	-700	-527	173	-150
Menot yhteensä	-918	0	-918	-757	161	-180

Määrärahoja käytettiin 0,8 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 1,1 milj. euroa. Määrärahoja käytettiin mm. tietotekniikkalaitteiden sekä liikennevalolaitteiden hankintaan.

8 09 36 KIINTEISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-900	0	-900	-802	98	-300

Määrärahaa käytettiin 0,8 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetyn 0,3 milj. euron ylitysoikeuden jälkeen yhteensä 1,2 milj. euroa. Määrärahoja käytettiin atk-ohjelmistoihin sekä mittaus-, kuljetus- ja atk-laitteiston hankintoihin. Hankkeista keskeisimpiä ovat koordinaatisto- ja korkeusjärjestelmän vaihtaminen, paikkatietoydinhankkeeseen liittyvä karttajärjestelmän ja kuntarekisterin kehittäminen sekä paikkatietoaineistojen katselu- ja jakelupalveluiden vaiheittainen laajentaminen.

8 09 37 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-665	0	-665	-844	-179	-300

Määrärahasta käytettiin 0,8 milj. euroa. Käytettävissä oli edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 1,0 milj. euroa. Pääasialliset käyttökohteet olivat Facta - Ahjo järjestelmien yhteensovittaminen, viraston palvelupiste Tellingin peruskorjaus ja kalustaminen sekä viraston sähköisen asiainnin jatkokehittäminen.

8 09 38 ASUNTOTUOTANTOTOIMSTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-50	0	-50	-46	4	0

Määräraha käytettiin kokonaisuudessaan.

8 18 08 PERUSKORJAUKSET JA SUUNNITTELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-800	0	-800	-1 400	-600	-600

Määrärahaa käytettiin 1,4 milj. euroa. Käytettävissä olevat 0,6 milj. euron ylitysoikeuden sisältävät määrärahat käytettiin kokonaisuudessaan. Merkittäviä valmistuneita kohteita olivat Teurastamo-alueen Kellohallin peruskorjaus ja porttirakennuksen peruskorjaukset.

8 21 KUNTAYHTYMÄT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-130	0	-130	0	130	0

8 21 11 KÄRKULLA SAMKOMMUN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-130	0	-130	0	130	0

8 22 ARVOPAPERIT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-6 200	0	-6 200	-24 871	-18 671	-20 600

8 22 07 MUSIIKKITALO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 000	0	-1 000	-940	60	0

Talousarvioon oli varattu 1,0 milj. euroa, josta käytettiin 0,9 milj. euroa mm. loppukustannusennusteen mukaisiin tarkentuneisiin rakennusrahasto-osuuksiin.

8 22 09 HITAS-OSAKKEIDEN OSTAMINEN KIINTEISTÖLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 000	0	-1 000	-440	560	0

Talousarvion toteutuminen

Investointiosan toteutuminen

8 22 10 LASTEN PÄIVÄKOTITILOJEN HALLINTAAN OIKEUTTAVIEN OSAKKEIDEN HANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 400	0	-1 400	-595	805	0

Talousarvioon varatutuista 1,4 milj. eurosta käytettiin 0,6 milj. euroa.

8 22 12 ASUNTOTUOTANTOTOIMIKUNNAN KOHTEIDEN OSAKEPÄÄOMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-300	0	-300	0	300	0

8 22 14 PAKKOHUUTOKAUPOISTA LUNASTETTAVAT ASUNTO-OSAKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-200	0	-200	0	200	0

8 22 19 MUUT KOHTEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 000	0	-2 000	-22 597	-20 597	-20 600

Määrärahaa käytettiin 22,6 milj. euroa. Käytävissä olevat määrärahat olivat ylitysoikeuksineen 22,6 milj. euroa. Ylitys talousarvioon nähden aiheutuu kaupungin luovuttamasta apporttiomaisuudesta, joka näkyy tässä kohdassa menoina ja kohdassa 8 29 52 tuloina. Rakennuksia luovutettiin Kiinteistö Oy Helsingin Palveluasunnoille yhteensä 20,6 milj. euron arvosta. Kaupunginvaltuusto myönsi tarvittavat ylitysoikeudet päättäessään apporttiomaisuuden siirroista tai erikseen, jos päätös siirrosta oli tehty kaupunginhallituksessa.

8 22 21 HELSINGIN STADION OY:N OSAKKEIDEN MERKITSEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-300	0	-300	-299	1	0

8 29 MUU PÄÄOMATALOUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 000	0	5 000	46 390	41 390	0
Menot	-9 500	0	-9 500	-6 673	2 827	-10 538
Netto	-4 500	0	-4 500	39 717	44 217	-10 538

8 29 51 VALTIONOSUUEDET JA -AVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 000	0	2 000	2 317	317	0

8 29 52 MUUT PÄÄOMATULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 000	0	3 000	44 073	41 073	0

Muiden pääomatulojen 44,1 milj. euron kokonaisuuteen sisältyy apporttiomaisuuden siirrot yhteensä 20,6 milj. euroa, jotka näkyvät tässä kohdassa tuloina sekä kohdassa 8 22 19 menoina. Toimintavuoden aikana myytiin myös mm. Simonaukion Pysäköinti Oy:n, Kamppiparkki Oy:n sekä Tiedepuiston Asunnot Oy:n osakkeita. Yhteensä osakkeiden ja osuuksien myynneistä tai käytettäessä niistä saatuja tuloja osana kauppahintaa kertyi 22,6 milj. euroa.

8 29 03 LÄHIÖRAHASTOSTA RAHOITETTAVAT HANKKEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-7 000	0	-7 000	-5 164	1 836	-5 471

Määrärahaa käytettiin 5,2 milj. euroa. Käytettävissä olevat määrärahat olivat edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella keskeneräisiin hankkeisiin myönnettyjen ylitysoikeuksien jälkeen 12,5 milj. euroa. Hanke-ehdotuksien perusteella määrärahaa myönnettiin 32 hankkeelle. Määrärahalla kunnostettiin mm. nuorisotiloja, asukastiloja, kirjastoja, koulujen pihoja, liikuntapaikkoja, leikkipuistoja, yleisiä alueita sekä vanhustenkeskusten ja sairaaloiden virkistys- ja kuntoutustiloja.

8 29 04 KEHITTÄMISHANKKEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 500	0	-2 500	-1 509	991	-5 067

Määrärahaa käytettiin 1,5 milj. euroa. Merkittävin hanke oli Tapio Wirkkalan taidepuiston toteuttaminen.

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma

Talousarvion mukaiseen rahoituslaskelmaan eivät sisälly kunnalliset liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksikköinä käsitellyt rahastot. Siitä ei ole eliminoitu kaupungin sisäisiä eriä.

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	44 712	153 796	109 084
Satunnaiset erät	91 115	102 379	11 264
Tulorahoituksen korjaukset	-106 469	-118 229	-11 760
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-418 825	-482 698	-63 873
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 115	4 473	1 358
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	88 000	124 927	36 927
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-298 352	-215 352	83 000
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-20 554	-38 677	-18 123
Antolainasaamisten vähennys	28 132	27 835	-297
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	300 000	7 438	-292 562
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-114 840	-114 788	52
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Pääoman siirto Helsingin Energian pääomasta	0	200 000	200 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	192 738	81 808	-110 930
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-105 614	-133 544	-27 930

Kaupungin perustoiminnan mukaisen rahoituslaskelman vaikutus maksuvalmiuteen muodostui 28,0 milj. euroa heikommaksi kuin talousarviossa, koska uusia ottolainoja ei peruskaupungin toimintaan nostettu vuoden 2012 aikana. Talousarviossa peruskaupungin toimintaan tarkoitettu lainanotto siirtyi ajoituksellisista syistä toteutettavaksi vuoden 2013 puolella.

Peruskaupungin toiminnan mukainen rahoituslaskelma tasapainottui 200 milj. euron siirrolla Helsingin Energian taseesta kaupungin taseeseen. Tästä siirrosta huolimatta peruskaupungin toiminnan vaikutus kaupungin maksuvalmiuteen oli -133,6 milj. euroa alijäämäinen.

2.4.2 Virastojen, liikelaitosten ja rahastojen yhdistetty rahoituslaskelma¹

Virastojen, liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen rahoituslaskelma sisältää kaikki kaupungin rahavirrat kaupungin sisäiset erät eliminoituna. Se vastaa ulkoisen laskennan rahoituslaskelmaa sillä erotuksella, että laskelma sisältää vertailun talousarviossa esitettyjen rahoituslaskelmaan.

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	316 124	439 136	123 012
Satunnaiset erät	91 115	102 379	11 264
Tulorahoituksen korjausevät	-106 469	-119 292	-12 823
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-666 345	-649 605	16 740
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 115	4 999	1 884
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	88 000	125 522	37 522
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-274 460	-96 861	177 599
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-32 054	-52 129	-20 075
Antolainasaamisten vähennys	23 235	114 793	91 558
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	401 500	57 438	-344 062
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-136 368	-134 633	1 735
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 379	-31 517	-32 896
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	257 692	-46 048	-303 740
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-16 768	-142 909	-126 141

¹ Sisältää itsenäisinä taseyksikköinä toimivat rahastot.

Toiminnan ja investointien rahavirta muodostui talousarviota paremmaksi johtuen erityisesti talousarviota paremmasta toimintakatteesta peruspalveluntuotannossa, talousarviota suuremmista valtionosuustuloista, talousarviota pienemmistä korkomenoista sekä talousarviota suuremmista maanmyyntituloista Kamppi-Töölänlahti -alueella. Lisäksi investoinnit toteutuivat hieman talousarviota pienempinä erityisesti HKL-liikelaitoksen osalta. Edellä mainittujen syiden seurauksena toiminnan ja investoinnin rahavirta oli yhteensä 177,6 milj. euroa vähemmän alijäämäinen kuin talousarviossa arvioitiin. Alijäämää jäi kuitenkin -96,9 milj. euroa.

Uusia ottolainoja ei nostettu talousarviossa arvioitua määrää ja siten vanhoja lainoja lyhennettiin pois 77,2 milj. euroa enemmän kuin uusia lainoja nostettiin. Talousarviossa peruskaupungin toimintaan tarkoitettu lainanotto siirtyi ajoitussellisesti syistä toteutettavaksi vuoden 2013 puolella. Erityisesti tämän seurauksena kaupungin rahoituksen rahavirta oli -46,0 milj. euroa.

Koska toiminnan ja investointien rahavirta oli lähes sata milj. euroa negatiivinen ja tätä ei kompensoitu uusien lainojen nostolla, oli kaupungin maksuvalmius vuoden 2012 lopussa -142,9 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2012 alussa.

2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

9 RAHOITUSOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	328 132	0	328 132	35 273	-292 859	0
Menot	-135 394	0	-135 394	-153 465	-18 071	-38 875
Netto	192 738	0	192 738	-118 192	-310 930	-38 875

9 01 PITKÄVAIKUTTEINEN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	328 132	0	328 132	35 273	-292 859	0
Menot	-135 394	0	-135 394	-153 465	-18 071	-38 875
Netto	192 738	0	192 738	-118 192	-310 930	-38 875

9 01 01 ANTOLAINAT ASUNTOTUOTANTOON, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 500	0	14 500	13 730	-770	0
Menot	-10 000	0	-10 000	-27 200	-17 200	-29 122
Netto	4 500	0	4 500	-13 470	-17 970	-29 122

Omaan asuntotuotantoon myönnettyistä lainoista oli hankkeiden keskeneräisyyden vuoksi nostamatta 17,2 milj. euroa.

9 01 02 MUU ANTOLAINAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset	35	0	35	71	36	0
Muiden antolainojen lyhennykset	2 600	0	2 600	2 774	174	0
Helsingin Energian lainojen lyhennykset	8 409	0	8 409	8 409	0	0
HKL:n lainojen lyhennykset	1 988	0	1 988	1 988	0	0
Sosiaalisen luototuksen lainojen lyhennykset	600	0	600	863	263	0
Tulot yhteensä	13 632	0	13 632	14 105	473	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot						
Lainojen myöntäminen kouluille	-4 204	0	-4 204	-502	3 702	-788
Sosiaalisiin tarkoituksiin myönnettäviä lainoja varten	-1 500	0	-1 500	-320	1 180	-720
Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoja varten	-50	0	-50	-50	0	0
Laina Malmin VPK:n kannatusyhdistys ry:lle	0	0	0	-20	-20	-20
Sosiaalisen luototuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi	-1 800	0	-1 800	-1 410	390	0
Laina Vanhan Käpylän VPK:n ry:lle	0	0	0	-175	-175	-225
Laina Helsingin Bussiliikenne Oy:lle	0	0	0	-8 000	-8 000	-8 000
Laina Helsingin teatterisäätiölle	-3 000	0	-3 000	-1 000	2 000	0
Menot yhteensä	-10 554	0	-10 554	-11 477	-923	-9 753
Netto	3 078	0	3 078	2 628	-450	-9 753

Koululainoihin tarvittiin 3,7 milj. euroa ja sosiaalisiin lainoihin 1,2 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Helsingin Bussiliikenne Oy:n taserakenteen tervehdyttämiseksi myönnettiin 8 milj. euron suuruinen pääomalaina. Lisäksi Helsingin teatterisäätiölle varatusta 3 milj. euron suuruudesta lainasta siirtyi 2 milj. euroa nostettavaksi vuonna 2013.

9 01 03 OTTOLAINAT JA NIIDEN LYHENNYKSET, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	300 000	0	300 000	7 438	-292 562	0
Menot	-114 840	0	-114 840	-114 788	52	0
Netto	185 160	0	185 160	-107 350	-292 510	0

Lainanottoa lykättiin rahoittajien kanssa tehtävien perussopimusten siirtymisen vuoksi ja maksuvalmiustilanteen sen mahdollistaessa vuodelle 2013. Toteutunut 7,4 milj. euron lainanotto on Seniorisäätiön kaupan yhteydessä kaupungille jäänyt velka.

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma

	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 073 784 397,34	1 056 981 862,50
Maksutuotot	189 590 615,07	186 312 587,63
Tuet ja avustukset	105 790 479,55	99 736 561,71
Vuokratuotot	317 293 526,99	295 208 460,08
Muut toimintatuotot	53 770 704,64	54 836 321,11
	1 740 229 723,59	1 693 075 793,03
Valmistus omaan käyttöön	138 654 720,26	159 182 276,94
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 412 911 050,04	-1 352 790 204,46
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-399 421 989,42	-368 190 067,05
Muut henkilösivukulut	-81 601 088,46	-79 233 985,83
Palvelujen ostot	-1 547 148 910,69	-1 508 697 642,95
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-554 339 400,37	-508 414 346,90
Avustukset	-364 722 988,67	-333 030 502,93
Vuokratulut	-165 468 433,79	-162 397 511,66
Muut toimintakulut	-38 413 905,41	-33 711 883,43
	-4 564 027 766,85	-4 346 466 145,21
TOIMINTAKATE	-2 685 143 323,00	-2 494 208 075,24
Verotulot ja valtionosuudet		
Verotulot	2 759 030 637,65	2 739 984 846,97
Valtionosuudet	297 257 654,00	259 795 032,00
	3 056 288 291,65	2 999 779 878,97
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	60 003 383,42	75 131 414,20
Muut rahoitustuotot	33 413 390,14	20 757 504,33
Korkokulut	-21 867 170,81	-26 822 730,16
Muut rahoituskulut	-3 558 847,23	-314 986,63
	67 990 755,52	68 751 201,74
VUOSIKATE	439 135 724,17	574 323 005,47
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-396 529 228,85	-361 812 081,52
	-396 529 228,85	-361 812 081,52
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	104 195 111,23	42 491 883,24
Satunnaiset kulut	-1 815 533,22	-38 199,85
	102 379 578,01	42 453 683,39
TILIKAUDEN TULOS	144 986 073,33	254 964 607,34
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	8 865 866,30	16 791 783,37
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	3 662 630,72	-6 989 232,67
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-18 653 307,49	15 468 820,12
	-6 124 810,47	25 271 370,82
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ (-)	138 861 262,86	280 235 978,16

3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma

	2012	2011
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	439 135 724	574 323 005
Satunnaiset erät	102 379 578	42 453 683
Tulorahoituksen korjaukset	-119 291 842	-73 518 193
	422 223 460	543 258 495
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-649 605 490	-682 835 409
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 998 884	8 160 472
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	125 522 400	51 553 519
	-519 084 206	-623 121 418
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-96 860 746	-79 862 923
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-52 129 316	-45 310 867
Antolainasaamisten vähennys	114 793 248	82 834 644
	62 663 932	37 523 777
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	57 437 803	231 652 715
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-134 632 953	-116 591 265
	-77 195 150	115 061 450
Oman pääoman muutokset	0	11 885 473
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-22 052 495	9 543 612
Vaihto-omaisuuden muutos	2 673 874	-20 417 231
Saamisten muutos	-44 862 925	20 068 373
Korottomien velkojen muutos	32 724 511	-7 397 689
	-31 517 035	1 797 065
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-46 048 253	166 267 765
RAHAVAROJEN MUUTOS	-142 908 999	86 404 842
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	667 351 611	810 260 610
Rahavarat 1.1.	810 260 610	723 855 768
	-142 908 999	86 404 842

3.3 Helsingin kaupungin tase

VASTAAVAA	31.12.2012	31.12.2011
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	33 501 788,19	37 723 496,89
Muut pitkävaikutteiset menot	260 920 628,91	277 084 435,54
Ennakkomaksut	64 916,67	44 280,29
	294 487 333,77	314 852 212,72
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 981 565 811,11	2 860 240 705,22
Rakennukset	1 676 369 934,55	1 628 735 206,01
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 036 061 353,92	1 993 571 907,75
Koneet ja kalusto	193 621 025,35	204 087 483,50
Muut aineelliset hyödykkeet	10 682 389,69	10 182 699,12
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	263 788 689,16	238 658 430,67
	7 162 089 203,78	6 935 476 432,27
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 203 359 151,44	1 187 000 183,26
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 895 060,00	137 546 170,00
Muut lainasaamiset	1 524 805 509,09	1 495 818 330,90
Muut saamiset	756 556,03	756 556,03
	2 774 816 276,56	2 821 121 240,19
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	315 763 896,44	327 846 568,45
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 213 343,08	4 211 022,98
Muut toimeksiantojen varat	406 665 595,58	338 686 581,23
	726 642 835,10	670 744 172,66
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	89 832 253,75	88 809 208,54
Keskeneräiset tuotteet	3 320 638,58	7 017 557,62
	93 152 892,33	95 826 766,16
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	79 555,25	62 229,53
Muut saamiset	2 707 232,09	4 238 422,72
	2 786 787,34	4 300 652,25
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	147 463 699,15	125 086 498,46
Lainasaamiset	1 993 766,81	1 242 213,01
Muut saamiset	62 147 314,14	40 232 819,47
Siirtosaamiset	114 581 492,91	113 247 952,41
	326 186 273,01	279 809 483,35
Saamiset yhteensä	328 973 060,35	284 110 135,60
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitus rahamarkkinainstrumentteihin	512 807 886,21	718 959 553,72
	512 807 886,21	718 959 553,72
Rahat ja pankkisaamiset	154 543 725,36	91 301 056,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 047 513 213,46	11 932 391 570,00

VASTATTAVAA	31.12.2012	31.12.2011
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406 573,75	2 972 406 573,75
Arvonkorotusrahasto	1 821 790 542,58	1 825 118 596,58
Muut omat rahastot	511 432 480,53	482 779 173,04
Muu oma pääoma	729 030 699,71	729 030 699,71
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	2 585 233 668,79	2 314 997 690,63
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	138 861 262,86	280 235 978,16
	8 758 755 228,22	8 604 568 711,87
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	311 770 696,29	320 636 562,59
Vapaaehtoiset varaukset	106 857 205,82	110 519 836,54
	418 627 902,11	431 156 399,13
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	203 058 044,00	218 906 987,00
Muut pakolliset varaukset	8 470 155,55	8 533 116,91
	211 528 199,55	227 440 103,91
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	316 405 391,50	328 066 948,68
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 213 343,08	4 211 022,98
Muut toimeksiantojen pääomat	373 314 429,60	327 809 025,14
	693 933 164,18	660 086 996,80
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	100 000 000,00	100 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	988 128 452,47	1 051 214 560,36
Saadut ennakot	1 270 000,00	2 070 000,00
Liittymismaksut ja muut velat	34 754 908,55	7 410 128,08
	1 124 153 361,02	1 160 694 688,44
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	113 086 107,89	134 632 952,71
Saadut ennakot	21 626 164,73	22 550 416,58
Ostovelat	185 292 873,28	190 146 433,21
Liittymismaksut ja muut velat	108 051 521,28	80 776 643,10
Siirtovelat	412 458 691,20	420 338 224,25
	840 515 358,38	848 444 669,85
Vieras pääoma yhteensä	1 964 668 719,40	2 009 139 358,29
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 047 513 213,46	11 932 391 570,00

3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma

1 000 euroa	01.01.-31.12.2012	01.01.-31.12.2011
Toimintatuotot	2 951 694	2 891 944
Toimintakulut	-5 254 694	-5 010 854
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	8 031	9 666
TOIMINTAKATE	-2 294 969	-2 109 244
Verotulot	2 759 031	2 739 985
Valtionosuudet	297 258	259 795
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	28 437	39 969
Muut rahoitustuotot	14 322	11 839
Korkokulut	-112 541	-105 256
Muut rahoituskulut	-6 261	-14 014
	-76 043	-67 462
VUOSIKATE	685 277	823 074
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-621 517	-553 262
Tilikauden yli- ja alipariarvot	445	348
Arvonalentumiset	0	-6
	-621 072	-552 920
Satunnaiset erät	90 098	40 202
TILIKAUDEN TULOS	154 303	310 356
Tilinpäätössiirrot	-17 518	-26 670
Vähemmistöosuudet	1 520	861
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	138 305	284 547
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	56,2	57,7
Vuosikate/Poistot, %	110,3	148,9
Vuosikate, euroa/asukas	1 133	1 381
Asukasmäärä	604 833	596 081

3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma

1 000 euroa	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	685 277	823 074
Satunnaiset erät	90 098	40 202
Tulorahoituksen korjauserät	-103 864	-71 065
	671 511	792 211
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 167 507	-1 090 567
Rahoitusosuudet investointimenoihin	10 478	10 028
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	235 775	144 326
	-921 254	-936 213
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-249 743	-144 002
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-7 480	-13 758
Antolainasaamisten vähennykset	106 795	90 172
	99 315	76 414
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	263 752	441 465
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-284 530	-271 309
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 717	-41 572
	-26 495	128 584
Oman pääoman muutokset	7 316	7 648
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-15 573	-13 996
Vaihto-omaisuuden muutos	4 980	-22 767
Saamisten muutos	-15 423	-32 492
Korottomien velkojen muutos	50 012	71 845
	23 996	2 590
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	104 132	215 236
RAHAVAROJEN MUUTOS	-145 611	71 234
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	897 251	1 042 862
Rahavarat 1.1.	1 042 862	971 628
	-145 611	71 234
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	59,2	76,2
Pääomamenojen tulorahoitus, %	51,1	64,5
Lainanhoitokate	2,0	2,5
Kassan riittävyys (pv)	48	59

3.6 Helsingin kaupungin konsernitase

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	45 706	50 052
Muut pitkävaikutteiset menot	298 562	313 924
Ennakkomaksut	5 290	2 390
	349 558	366 366
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 046 835	2 913 844
Rakennukset	4 960 902	4 894 556
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 814 042	2 731 651
Koneet ja kalusto	626 008	614 835
Muut aineelliset hyödykkeet	19 913	29 589
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	596 741	468 169
	12 064 441	11 652 644
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	169 445	173 217
Muut osakkeet ja osuudet	408 944	406 635
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 895	137 546
Muut lainasaamiset	480 249	485 554
Muut saamiset	3 240	4 275
	1 107 773	1 207 227
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	418 024	369 116
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	105 333	110 313
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	21 833	19 168
Lyhytaikaiset saamiset	431 681	419 403
	453 514	438 571
Rahoitusarvopaperit	529 554	740 278
Rahat ja pankkisaamiset	367 697	302 583
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 395 894	15 187 098

1 000 euroa	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 407	2 972 407
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	5 815	5 815
Arvonkorotusrahasto	1 828 119	1 831 447
Muut omat rahastot	735 497	698 869
Muu oma pääoma	734 185	734 186
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	2 028 685	1 747 585
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	138 305	284 547
	8 443 013	8 274 856
VÄHEMMISTÖOSUDET	58 177	59 124
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	507 849	495 900
Vapaaehtoiset varaukset	182 627	196 560
	690 476	692 460
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	204 969	220 891
Muut pakolliset varaukset	37 092	36 526
	242 061	257 417
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	696 671	663 336
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	3 902 442	3 898 415
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	97 954	72 925
	4 000 396	3 971 340
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	274 116	301 754
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	990 984	966 811
	1 265 100	1 268 565
Vieras pääoma yhteensä	5 265 496	5 239 905
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	15 395 894	15 187 098
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	59,7	59,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	86,7	87,9
Kertynyt ylijäämä, euroa	2 166 990	2 032 132
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	3 583	3 409
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	4 176 558	4 200 169
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	6 905	7 046
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	526 114	623 100
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	870	1 045

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ MENETELMÄT

Pysyvien vastaavien arvostus

Omaisuus maa-alueita lukuun ottamatta on merkitty taseeseen pysyviin vastaaviin hankintamenoön suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla vähennettynä.

Kaupungin omaisuus arvostettiin uudelleen 1.1.1997 kaupungin siirtyessä uuteen kirjanpitoikäntäntöön. Ennen vuotta 1985 hankittujen rakennusten ja rakennelmien hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1984 vähennettynä sen jälkeisillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Vastaavasti ennen vuotta 1974 hankitun maaomaisuuden hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1973. Maa-alueille suoritettiin tuolloin myös arvonkorotus. Maaomaisuuden laskennallisesta käyvästä jälleenhankinta-arvosta 60 prosenttia jaettiin arvojen suhteessa hankintahintaan. Laskennallisesti uudet arvot saatiin jakamalla kaupunki kolmeen hinta-alueeseen ja alueiden sisällä edelleen käyttötarkoituksen mukaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoituksiin merkityt osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoön tai sitä alemman markkinahintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen Fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenoön tai sitä alemman jälleenhankintameno tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemman todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoön tai sitä alemman todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Sähköjohdannaiskaupan tarkoitus on suojata tulevaisuudessa markkinahintaan tapahtuvia sähkön ostoja ja myyntejä. Valuuttajohdannaissilla suojataan dollarimääräisiä hiilihankintoja. Päästökauppajohdannaisten käyttötarkoitus perustuu toteutuneen ja ennustetun päästömäärän sekä alkujaossa myönnettyjen päästöoikeuksien mukaiseen kaupankäyntitarpeeseen. Hiilijohdannaissilla suojataan tulevaa hiilen fyysistä hankintaa.

Johdannaisten markkina-arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Sähköjohdannaissopimukset ovat futuuri-, forward- ja swap-sopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Valuuttajohdannaissopimukset ovat termiinisopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Hiili- ja päästöjohdannaissopimukset ovat termiinisopimuksia, joiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin.

Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten arvonmuutokset kirjataan tulokseen samalle jaksolle niillä suojattujen fyysisten sopimusten kanssa. Muiden kuin suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten realisoitumaton tappio on kirjattu tulosvaikutteisesti päättyneelle tilikaudelle.

2. EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Vuonna 2012 kaupungin organisaatio ei ole muuttunut merkittävästi.

Itsenäisen taseyksikkörahaston (asuntolaina-, asuntotuotanto-, urheilu- ja ulkoilulaitos-, vakuutus- ja innovaatorahaston) tuloslaskelmassa esitetään uutena tietona Ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia. Rahaston tilikauden yli- tai alijäämän siirto rahastopääomaan esitetään rahaston tuloslaskelmassa kohdassa Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+).

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISEN PERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki 90 tytäryhteisöä. Konsernitilinpäätökseen sisältyy yhdisteltyjen tytäryhteisöjen kautta myös niiden omiin tilinpäätöksiinsä yhdistelemät 30 tytäryhteisöä eli alikonserniyhteisöä. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuusi kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Tilinpäätökseen on myös yhdistelty kaikki 11 säätiötä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty molemmat yhteisyhteisöt sekä kaikki 60 osakkuusyhteisöä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat samoin kuin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2012 Helsingin konsernitalinpäätöksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat seuraavat muutokset: 21 alueellista asuinkiinteistöyhtiötä fuusioitiin vuoden alussa Helsingin kaupungin asunnot Oy:öön. Helsingin kaupungin asunnot Oy on yhdistellyt perustamansa 21 alueellista huolto- ja palveluyhtiötä ensimmäistä kertaa vuoden 2012 tilinpäätökseensä. Auroranlinna Koy fuusioi puolestaan kolme asunto-osakeyhtiötä vuoden 2012 alussa. Lisäksi kaksi tytäryhtiötä, Sepeteuksentie 35 Koy ja Simonaukion Pysäköinti Oy myytiin konsernin ulkopuolelle. Kaupungin omistamien osakkuusyhtiö Spinno-Seed Oy:n sekä yhteisyhteisö Tiedepuiston Asunnot Oy:n osakkeet myytiin konsernin ulkopuolelle. Helsingin osuus Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymästä (HSL) laski aavistuksen Sipoon liittyttyä HSL:n jäseneksi vuoden 2012 alussa. Helsingin määräysvallassa ollut Helsinki-instituutin säätiö lakkautettiin ja kaupunki yhdessä Espoon kaupungin kanssa osti Espoon terminaali Koy:n osakkeet.

Vuonna 2012 kaupungin organisaatio ei ole muuttunut merkittävästi.

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytäryhteisöt						
Auroranlinna Koy	Helsinki	100,0	100,0	13 757	35 046	28
Etelä-Hermannin Pysäköinti Oy	Helsinki	100,0	100,0	1 195	12 701	-11
Finlandia-talo Oy	Helsinki	100,0	100,0	2 063	1 574	37
Forum Virium Helsinki Oy	Helsinki	100,0	100,0	169	1 237	-9
Gardenia-Helsinki Oy	Helsinki	90,0	90,0	470	91	-107
Hansasilta Koy	Helsinki	100,0	100,0	2 182	12	-314
Helen Sähköverkko Oy	Helsinki	100,0	100,0	132 418	294 248	13 906
Helsingin Asumisoikeus Oy	Helsinki	100,0	100,0	61 969	307 433	-1
Helsingin Asuntohankinta Oy	Helsinki	100,0	100,0	60 513	109 737	4 557
Helsingin Bussiliikenne Oy	Helsinki	100,0	100,0	-16 717	86 824	-2 003
Helsingin Harmajankatu As Oy	Helsinki	56,6	56,6	759	573	0
Helsingin Hermanninkulma As Oy	Helsinki	100,0	100,0	10	2 340	0
Helsingin Ice Sport Center Oy	Helsinki	0,0	100,0	1 956	1 793	30
Helsingin Kartanonisäntä As Oy	Helsinki	95,8	95,8	252	3 573	0
Helsingin kaupungin asunnot Oy	Helsinki	100,0	100,0	30 499	2 059 148	2 732
Helsingin Konsernihankinta Oy	Helsinki	98,3	98,3	36	19	0
Helsingin Korkotukiasunnot Keskinäinen Koy	Helsinki	100,0	100,0	3 225	125 626	0
Helsingin Kuparitie 5 As Oy	Helsinki	5,9	73,9	4 814	137	31
Helsingin Leijona Oy	Helsinki	100,0	100,0	1 028	359	20
Helsingin Liikuntahallit Oy	Helsinki	0,0	100,0	347	1 967	3
Helsingin Malminkatu 3 Koy	Helsinki	84,0	84,0	13 410	1 835	0
Helsingin Matkailu Oy	Helsinki	100,0	100,0	117	260	6
Helsingin Nattastenpolku As Oy	Helsinki	98,9	98,9	64	3 247	0
Helsingin Palveluasunnot Koy	Helsinki	100,0	100,0	30 054	119 527	0
Helsingin Santakuja As Oy	Helsinki	9,7	60,2	6 333	147	-126
Helsingin Sinikaisla As Oy	Helsinki	5,0	51,6	4 615	248	0
Helsingin Sähkötalo Koy	Helsinki	100,0	100,0	21 554	47 730	96
Helsingin Tennispalatsi Koy	Helsinki	100,0	100,0	10 363	1 898	0
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	Helsinki	52,2	52,2	1 602	12 413	402
Helsingin Toimitilat Koy	Helsinki	100,0	100,0	48 657	57 255	0
Helsingin V Yhteiskoulun Talo Oy	Helsinki	100,0	100,0	4 241	0	-110
Helsingin Varustuksentie 1 As Oy	Helsinki	98,7	98,7	105	5 131	0
Helsingin Vellamonkatu 29 As Oy	Helsinki	97,9	97,9	126	3 968	0
Helsingin Väylä Oy	Helsinki	100,0	100,0	-4 611	85 747	19
Helsingin Ympäristöotalo Koy	Helsinki	74,6	74,6	1 203	11 548	8
Helsinki Abroad Ltd Oy	Helsinki	100,0	100,0	216	22	9
Helsinki Region Marketing Oy	Helsinki	100,0	100,0	223	78	-29
Helsinki Stadion Oy	Helsinki	80,5	80,5	6 797	1 716	-272
Hämeentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	75,7	1 463	12	-21
Intiankatu 31 Koy	Helsinki	75,6	75,6	156	33	-24
Itä-Pasilan Pysäköinti Oy	Helsinki	42,5	42,5	1 581	121	71
Jätksaaren jätteen putkikeräys Oy	Helsinki	76,2	76,2	1 720	8 359	-125

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Kaapelitalo Koy	Helsinki	100,0	100,0	16 606	3 340	1
Kaisaniemen Metrohalli Koy	Helsinki	62,1	62,1	14 748	-27	-175
Kalasadaman jätteen putkikeräys Oy	Helsinki	78,2	78,2	558	8 431	-125
Kallahden Pysäköinti I Oy	Helsinki	58,0	80,3	1 685	5	-22
Kaupinparkki Koy	Helsinki	0,0	68,9	645	1	1
Kivikon Pysäköinti I Oy	Helsinki	0,6	56,6	2 326	18	-88
Kivikon Pysäköinti II Oy	Helsinki	0,4	59,5	1 572	83	-63
Kontulan Palvelutalo Oy	Helsinki	62,1	76,2	481	708	0
Käpylän Terveystalo Koy	Helsinki	54,5	54,5	2 103	177	10
Laivalahdentori Kiinteistö Oy	Helsinki	0,0	88,8	839	4 946	0
Lasipalatsin Mediakeskus Oy	Helsinki	100,0	100,0	369	324	-33
Länsi-Viikinmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	100,0	1 909	3 820	-164
Malmin Liiketalo Oy	Helsinki	56,4	56,4	2 719	13	-1
Malmin Pysäköintitalo Oy	Helsinki	44,6	64,1	2 064	62	-81
Mankala Oy	Iitti	100,0	100,0	93 188	78 505	0
Merimiehenkatu 12 As Oy	Helsinki	55,4	55,4	143	240	0
MetropoliLab Oy	Helsinki	69,0	69,0	1 540	601	257
Mitox Oy	Helsinki	100,0	100,0	2 036	4 509	459
Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos Koy	Helsinki	88,3	98,7	4 401	583	-62
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy	Helsinki	66,7	66,7	1 384	1 820	236
Paciuksenkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	53,0	1 176	41	-18
Paciuksenkatu 4 As Oy	Helsinki	78,4	86,2	1 214	513	0
Pakkalantie 30 Koy	Helsinki	100,0	100,0	5 436	1 158	309
Paloheinän Palvelukeskus Koy	Helsinki	28,5	76,6	1 659	40	0
Palvelukeskus Albatross Oy	Helsinki	70,1	70,1	9 177	151	0
Parmaajanpuisto Koy	Helsinki	82,9	100,0	2 399	714	0
PosiVire Oy	Helsinki	64,9	65,6	629	160	199
Puistolan Pankkitalo Koy	Helsinki	58,2	58,2	1 641	543	-9
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	51,3	51,3	504	683	-5
Rastilankallion Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	75,2	3 044	16	-86
Rastilankallion päiväkotiyhtiö Koy	Helsinki	66,0	92,9	1 391	5	-30
Ruskeapuisto Koy	Helsinki	55,8	55,8	1 929	1 262	0
Ruskeasun Varikkokiinteistö Oy	Helsinki	67,1	100,0	28 571	6 922	-233
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Helsinki	59,4	59,4	1 889	4 751	196
Suomen Energia-Urakointi Oy	Helsinki	60,4	60,4	948	5 399	-184
Suomenlinnan Liikenne Oy	Helsinki	100,0	100,0	495	2 724	1
Suutarilan Lampputie Koy	Helsinki	100,0	100,0	232	4	0
Säterintie 12 autopaikat Koy	Helsinki	0,0	70,9	4	3	0
Säterintie 2 Koy	Helsinki	22,0	64,7	2 171	9	-10
Torpparinmäen korttelitalo Koy	Helsinki	82,8	82,8	1 801	17	-7
Työmaahuolto Oy	Helsinki	100,0	100,0	479	111	-1
Töölönlahden Pysäköinti Oy	Helsinki	100,0	100,0	18 397	17 088	-690
Urheiluhallit Oy	Helsinki	51,3	51,3	1 457	2 554	-136
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy	Helsinki	91,3	91,3	5 409	363	-237

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Viikmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	63,6	2 951	6	-78
Virvatulentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	60,0	501	25	0
Vuosaaren Liikuntakeskus Oy	Helsinki	0,0	100,0	2 020	3 837	-54
Vuosaaren Urheilutalo Oy	Helsinki	89,2	89,2	1 638	11 344	-2
Tytärsäätiöt						
Helsingin kaupungin 450-vuotis-taiteilijatalosäätiö	Helsinki	100,0	100,0	2 466	4 898	0
Helsingin Musiikkitalon säätiö	Helsinki	100,0	100,0	1 144	3	15
Helsingin Seniorisäätiö	Helsinki	100,0	100,0	6 402	5 379	254
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö	Helsinki	100,0	100,0	613	258	36
Helsingin teatterisäätiö (Helsingin kaupunginteatteri)	Helsinki	100,0	100,0	2 937	8 482	-43
Helsinki-viikon säätiö	Helsinki	100,0	100,0	584	261	72
Jääkenttäsäätiö	Helsinki	100,0	100,0	5 519	1 470	278
Niemikotisäätiö	Helsinki	100,0	100,0	2 226	920	301
Oulunkylän sairaskotisäätiö	Helsinki	100,0	100,0	1 734	3 142	87
Stadion-säätiö	Helsinki	100,0	100,0	1 967	9 885	28
UMO-säätiö	Helsinki	100,0	100,0	218	195	-228
Osakkuus- ja omistusyhteisyydet						
Arabian Palvelu Oy	Helsinki	47,3	47,3	9 632	190	-285
Art and Design City Helsinki Oy Ab	Helsinki	35,2	35,2	147	35	9
Asemapäällikönkatu 5 Koy	Helsinki	21,1	39,9	2 819	421	0
Espoon Terminaali Koy	Helsinki	50,0	50,0	4	4 113	0
Eteläinen Rautatiekatu 14 b As Oy	Helsinki	24,6	24,6	2 222	3	-5
Finestlink Oy	Helsinki	40,0	40,0	900	7	0
Finnsbackankumpu As Oy	Kirkkonummi	45,4	45,0	278	18	0
Greater Helsinki Promotion Ltd Oy	Helsinki	45,0	48,1	179	344	26
Haapaniemenkatu 7-9 Koy	Helsinki	44,1	44,1	6 804	482	0
Helsingin Humalistonkatu 4 Koy	Helsinki	27,8	27,8	794	0	0
Helsingin Itämerenkatu As Oy	Helsinki	1,3	38,1	4 253	16	3
Helsingin Karhusuontie 53 As Oy	Helsinki	24,2	24,2	104	0	0
Helsingin Laivapoika As Oy	Helsinki	0,9	47,3	4 543	101	12
Helsingin Mannerheimintie 13a Koy	Helsinki	26,2	26,2	22 223	19 527	-496
Helsingin Musiikkitalo Oy	Helsinki	41,7	41,7	3 189	960	-996
Helsingin Ruoholahdenpuisto As Oy	Helsinki	7,5	34,5	3 052	3	-9
Helsingin Ruoholahdentori As Oy	Helsinki	4,8	42,4	5 355	48	25
Helsingin Rusokkikuja As Oy	Helsinki	1,5	44,0	4 457	11	-10
Helsingin Tapulikaupungintie 5 Koy	Helsinki	35,7	35,7	1 159	2	-4
Helsinki Business and Science Park Oy Ltd	Helsinki	28,6	28,6	136	68	-42
Herttoniemen Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	34,7	6 707	60	-110
Itätori Koy	Helsinki	35,6	35,6	2 163	7	11
Kaivonkatsojantien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	49,0	1 789	21	-9
Kalasadaman Palvelu Oy	Helsinki	41,7	41,7	1 147	41	-31
Kartanonmetsäntie 13 As Oy	Helsinki	23,8	23,8	780	37	1
Katajanokan Huolto Oy	Helsinki	6,2	28,6	73	45	10

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Keskeisen Rannan Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	36,3	1 584	19	-28
Kotitie 45-47 As Oy	Helsinki	20,2	20,2	118	13	-18
Kumpulantie 1 Koy	Helsinki	22,5	22,5	135	8	-4
Kurkimäen Huolto Oy	Helsinki	0,0	36,8	14	25	7
Kytösuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	29,1	1 830	29	7
Laajasalon Palloiluhallit Koy	Helsinki	40,0	40,0	283	129	1
Latokartanon Pysäköinti Oy	Helsinki	5,7	34,7	2 041	5 160	4
Lehtisaaren Huolto Oy	Helsinki	27,5	27,5	31	6	-4
Länsimetro Oy	Helsinki	28,0	28,0	4 802	77 403	-2
Maatullinaukio Koy	Helsinki	48,7	49,0	2 831	122	-45
Maistraatintori Koy	Helsinki	25,1	25,1	1 498	2	0
Malminkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	39,6	2 759	0	6
Mechelininkatu 38 As Oy	Helsinki	44,8	44,8	114	53	2
Mellunmäen Autopaikat Oy	Helsinki	0,0	46,6	4	7	0
Mellunmäen Liike- ja toimintakeskus Koy	Helsinki	27,2	27,2	242	14	0
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Helsinki	42,0	42,0	11 498	4 310	2 542
Pietarinkatu 6 As Oy	Helsinki	22,0	22,0	748	83	-6
Pihlajamäen Liiketalo Oy	Helsinki	23,6	23,6	125	5	0
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	34,0	34,0	68	2 850	0
Runeberginkatu 4 b As Oy	Helsinki	33,5	33,5	2 197	258	0
Runeberginkatu 4 c As Oy	Helsinki	22,8	22,8	1 577	203	-9
Runeberginkatu 63 As Oy	Helsinki	20,7	20,7	631	9	-1
Siltakeskus Oy	Helsinki	26,0	32,8	220	4	-3
Soittokuja Koy	Helsinki	0,0	40,0	1 376	94	-74
Strömbergin Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	43,6	1 003	3	-20
Suomen Merituuli Oy	Helsinki	0,0	50,0	1 000	100	0
Syreeni As Oy	Helsinki	20,0	20,0	9	0	1
Tapulikaupungin palvelutalo Koy	Helsinki	49,0	49,4	1 081	37	0
Tapulin huolto Oy	Helsinki	0,0	25,7	-3	62	-24
Tilkankadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	31,5	726	16	-1
Tollinpolku As Oy	Helsinki	46,7	46,7	716	233	-123
Transmation Helsinki Oy	Helsinki	0,0	40,0	0	0	0
Tulusuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,0	47,6	927	2	-12
Turkismiehentie 8 Koy	Helsinki	20,0	20,0	105	3	0
Uudenmaan Sairaalapesula Oy	Kerava	30,1	30,1	2 463	2 337	-1
Vantaan Energia Oy	Vantaa	40,0	40,0	53 564	145 271	8 291
Jäsenkuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS)	Helsinki	36,2	36,2	138 816	197 000	-12 973
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Helsinki	52,0	52,0	17 066	47 308	3 779
Helsingin seudun ympäristöpalvelut yhtymä (HSY)	Helsinki	57,6	57,6	218 038	878 339	-869
Kärkulla samkommun	Kirjala	17,4	17,4	1 736	3 045	18
Uudenmaan liitto	Helsinki	29,1	29,1	445	462	32
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	9,5	9,5	133	42	15

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytäryhteisöjen tytäryhteisöt (alikonserniyhtiöt)						
Heka-Haaga Oy	Helsinki					
Heka-Jakomäki Oy	Helsinki					
Heka-Kannelmäki Oy	Helsinki					
Heka-Kansanasunnot Oy	Helsinki					
Heka-Kantakaupunki Oy	Helsinki					
Heka-Kontula Oy	Helsinki					
Heka-Kumpula Oy	Helsinki					
Heka-Laajasalo Oy	Helsinki					
Heka-Malmi Oy	Helsinki					
Heka-Malminkartano Oy	Helsinki					
Heka-Maunula Oy	Helsinki					
Heka-Myllypuro Oy	Helsinki					
Heka-Pihlajisto Oy	Helsinki					
Heka Pikku Huopalahti Oy	Helsinki					
Heka-Puotila Oy	Helsinki					
Heka-Roihuvuori Oy	Helsinki					
Heka-Siilitie Oy	Helsinki					
Heka-Suutarila Oy	Helsinki					
Heka-Vallila Oy	Helsinki					
Heka-Vesala Oy	Helsinki					
Heka-Vuosaari Oy	Helsinki					
HelB-Fleet Oy	Helsinki					
Helsingin Keijukaistenpolku 4 As Oy	Helsinki					
Helsingin Palveluauto Oy	Helsinki					
Helsingin Puusuutarintie 2 - 4 As Oy	Helsinki					
Helsinginkatu 25 Koy	Helsinki					
Mannerheimintie 54 As Oy	Helsinki					
Markkinatie 10 As Oy	Helsinki					
Pieni Villasaarentie 2 As Oy	Helsinki					
Tinasepäntie 48 Koy	Helsinki					

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

5. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Kaupunginjohtajan toimiala	142 475	163 629	7 279	6 324
Rakennus- ja ympäristötoimi	367 505	368 635	220 073	82 404
Sosiaali- ja terveystoimi	604 823	615 418	279 112	271 003
Sivistys- ja henkilöstötoimi	117 585	104 506	69 412	65 228
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	697 714	681 902	281 416	262 779
Liikelaikokset	1 004 336	941 614	1 004 336	988 748
Rahastot	17 256	16 240	17 256	16 590
Toimintatuotot yhteensä	2 951 694	2 891 944	1 878 884	1 693 076

6. VEROTULOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Kunnallisvero	2 306 395	2 218 061	2 306 395	2 218 061
Yhteisövero	263 398	334 903	263 398	334 903
Kiinteistövero	188 746	186 509	188 746	186 509
Koiravero	492	511	492	511
Verotulot yhteensä	2 759 031	2 739 984	2 759 031	2 739 984

7. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	623 642	600 324	623 642	600 324
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-285 756	-302 681	-285 756	-302 681
Järjestelmämuutoksen tasaus	-5 539	-5 539	-5 539	-5 539
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-35 089	-32 309	-35 089	-32 309
Valtionosuudet yhteensä	297 258	259 795	297 258	259 795

8. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Satunnaiset tuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	78 049	22 231	78 049	22 231
Aluevaihdot	160	10 408	160	10 408
Rakennusten myyntivoitot	428	2 716	428	2 716
Apportit	0	169	10 259	2 431
Helsingin Musiikkitalo Oy / käyttömenojen oikaisu	0	116	0	116
Osakkeiden myyntivoitot	13 672	4 150	15 296	4 240
Muut satunnaiset tuotot	350	457	3	350
Helsingin Sataman vuokratulojen oikaisu	0	0	0	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	92 659	40 247	104 195	42 492
Satunnaiset kulut				
Osakkeiden myyntitappio	2 398	13	1816	13
Rakennusten myyntitappio	25	25	0	25
Muut satunnaiset kulut	138	7	0	0
Satunnaiset kulut yhteensä	2 561	45	1 816	38

9. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksillä. Päätös 14.11.2001 koskee tehdas- ja tuotantorakennuksia sekä kiinteitä rakenteita ja laitteita. Päätös 9.10.2002 koskee Vuosaaren Sataman liikenneväylien investointeja. Päätös 18.6.2003 koskee rai-dekalustoa ja muita kuljetusvälineitä. Päätöksellä 2.11.2001 päätettiin asuinkiinteistöjen rakennusten ja pysäköintiyhtiöiden kalliotunneleiden ja maanpäällisten laitosten poistoaajoista. Päätös 15.2.2011 koskee atk-ohjelmistojen poistoaikaa. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistojen laskenta muutettiin vuonna 2012 Laske-järjestelmän käyttöönoton myötä alkamaan hankintakuukaudta seuraavan kuukauden alusta kun aikaisemmin poistot alkoivat hankintakuukauden alusta. Poistoaajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet		5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		3 - 20 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	Progressiivinen poisto	enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat		10 - 50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit		enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset		enintään 60 - 70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		8 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto		3 - 30 vuotta

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

10. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN JA INVESTOINTIEN VASTAAVUUDESTA VUOSINA 2011–2015

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	399 770	364 704
Keskimääräisten poistonalaisten investointien oma hankintameno	624 338	571 899
Ero, euroa	-224 568	-207 195
Ero, %	-36	-36

Investointi- ja poistotason poikkeamaan vaikuttavat muun muassa Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen metrolliikenteen perusinvestoinnit ja Helsingin Energia -liikelaitoksen tulevien vuosien voimalaitosinvestoinnit.

11. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Eläkevastuu 1.1.	220 891	252 407	218 907	250 234
Vähennykset tilikaudella	-15 922	-31 516	-15 849	-31 327
Eläkevastuu 31.12.	204 969	220 891	203 058	218 907
Metrotunnelin vesivahinkovaraus 1.1.	129	333	129	333
Varauksen purku	-63	-204	-63	-204
Metrotunnelin vesivahinkovaraus 31.12.	66	129	66	129
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 1.1.	8 404	8 404	8 404	8 404
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 31.12.	8 404	8 404	8 404	8 404
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (HSY) 1.1.	14 710	15 036	..	..
Lisäykset tilikaudella	550	1 919	..	..
Vähennykset tilikaudella	-723	-2 245	..	..
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (HSY) 31.12.	14 537	14 710	..	..
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 1.1.	12 885	11 628	..	..
Lisäykset tilikaudella	409	1 257	..	..
Vähennykset tilikaudella	0	0	..	..
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 31.12.	13 294	12 885	..	..
Muut pakolliset varaukset 1.1.	398	781	0	0
Lisäykset tilikaudella	393	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	-383	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	791	398	0	0

12. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2012	2011
Osinkotuotot muista yhteisöistä	18 554	13 429
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	4 249	4 249
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	22 803	17 678

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

13. ARVONKOROTUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 829 190	1 829 893	1 825 118	1 825 821
Arvonkorotusten purku	-3 328	-703	-3 328	-703
Arvo 31.12.	1 825 862	1 829 190	1 821 790	1 825 118

14. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 e	Aineettomat oikeudet	Kaupunki			Yhteensä
		Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut		
Aineettomat oikeudet					
Poistamaton hankintameno 1.1.	37 724	277 085	44		314 853
Lisäykset tilikauden aikana	9 390	-926	65		8 529
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-36	0	0		-36
Siirrot erien välillä	855	25 356	-44		26 167
Tilikauden poisto	-14 431	-40 594	0		-55 025
Poistamaton hankintameno 31.12.	33 502	260 921	65		294 488
Kirjanpitoarvo 31.12.	33 502	260 921	65		294 488

15. AINEELLISET HYÖDYKKEET

1 000 e	Maa- ja vesialueet	Kaupunki		
		Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Aineelliset hyödykkeet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 035 122	1 628 735	1 993 572	204 087
Lisäykset tilikauden aikana	9 387	22 766	148 549	31 846
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-1 375	-767	-1 380	-1 972
Vähennykset tilikauden aikana	-1 752	-10 713	-704	-7
Siirrot erien välillä	118 393	187 443	36 430	9 654
Tilikauden poisto	0	-151 094	-140 406	-49 987
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 159 775	1 676 370	2 036 061	193 621
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 159 775	1 676 370	2 036 061	193 621

1 000 e	Kaupunki		
	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Aineelliset hyödykkeet			
Poistamaton hankintameno 1.1.	10 183	238 658	5 110 357
Lisäykset tilikauden aikana	301	402 903	615 752
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	532	-4 962
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	-13 176
Siirrot erien välillä	217	-378 304	-26 167
Tilikauden poisto	-18	0	-341 505
Poistamaton hankintameno 31.12.	10 683	263 789	5 340 299
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 683	263 789	5 340 299

16. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIIJOITUKSET, OSAKKEET JA OSUDET

1 000 e	Tytäryhteisöt	Jäsenkunta- yhtymäosuudet	Kaupunki		
			Osakkuus- ja muut omistusosuus- yhteisöt, osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yhteensä
Osakkeet ja osuudet					
Hankintameno 1.1.	445 991	428 932	214 776	97 301	1 187 000
Lisäykset tilikauden aikana	22 501	0	944	1 879	25 324
Vähennykset tilikauden aikana	-3 231	0	-4 036	-1 698	-8 965
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	465 261	428 932	211 684	97 482	1 203 359
Kirjanpitoarvo 31.12.	465 261	428 932	211 684	97 482	1 203 359

17. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIIJOITUKSET, JOUKKOVELKAKIRJA-, MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET

1 000 e	Kaupunki				
	Jvk- lainasaamiset	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset jäsenkunta- yhtymiltä	Saamiset muilta	Jvk- muut laina- ja muut saamiset yhteensä
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
Hankintameno 1.1.	137 546	616 697	687 493	192 385	1 634 121
Lisäykset tilikauden aikana	0	49 097	0	6 875	55 972
Vähennykset tilikauden aikana	-91 651	-17 327	0	-5 938	-114 916
Siirrot erien välillä	0	3 870	0	-7 590	-3 720
Hankintameno 31.12.	45 895	652 337	687 493	185 732	1 571 457
Kirjanpitoarvo 31.12.	45 895	652 337	687 493	185 732	1 571 457

18. PÄÄOMALAINASAAMISTEN OSUUS PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSISTA

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Pääomalinasaamiset tytäryhteisöiltä lainoittain		
Helsingin Bussiliikenne Oy ¹	12 255	12 255
Helsingin Bussiliikenne Oy ¹	3 638	3 638
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy ²	1 875	1 875
Helsingin Väylä Oy ³	5 000	5 000
Helsingin Asuntohankinta Oy Ab ⁴	3 500	3 500
Helsingin Bussiliikenne Oy ¹	5 800	5 800
Helsingin Asuntohankinta Oy Ab ⁴	3 501	3 501
Suomenlinnan Liikenne Oy ⁵	62	62
Helsingin Bussiliikenne Oy ¹	8 000	0
Helsingin Energian pääomalinasaamiset lainoittain		
Helen Sähköverkko Oy ⁶	146 000	146 000
Suomen Energia-Urakointi Oy ⁷	2 400	0
Pääomalinasaamiset tytäryhteisöiltä yhteensä	192 031	181 631
Pääomalinasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöiltä lainoittain		
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ⁸	2 141	2 141
Pääomalinasaamiset yhteensä	194 172	183 772

¹ Lainan korko on kuusi (6) prosenttia.

² Lainan korko on neljä (4) prosenttia.

³ Laina on koroton.

⁴ Lainan korko on kaupungin oman pääoman ehtoisista asuntolainoista (ns. tertiäärilainat) kulloinkin veloitettavan koron suuruinen.

⁵ Laina on koroton. Vuoden 2011 tietoa on oikaistu.

⁶ Lainan korko on sähköviranomaisen vahvistama viitekorko lisättynä kahdella (2) prosenttiyksiköllä. Laina-aika on 1.10.2006 - 30.9.2026.

⁷ Lainan korko on Suomen valtion viiden (5) vuoden obligaatioiden korko lisättynä yhdellä (1) prosenttiyksiköllä. Laina-aika on 30.4.2012 - 31.12.2017.

⁸ Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:n lainat on yhdistetty vuonna 2012. Lainan korko on Suomen valtion kymmenen (10) vuoden obligaation keskikorko lisättynä yhdellä (1) prosenttiyksiköllä. Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy on ollut vuodesta 2011 lähtien osakkuus- ja omistusyhteisyhteisö.

Pääomalinat on annettu osakeyhtiölain mukaisin pääomalainaehtoin.

19. SAAMISTEN ERITTELY

1 000 e	Kaupunki			
	2012		2011	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	8 927	0	12 311
Lainasaamiset ¹	62	654	62	53
Muut saamiset	0	221	0	111
Siirtosaamiset ²	0	10 097	0	10 259
Yhteensä	62	19 899	62	22 734
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0	13 664	0	15 701
Lainasaamiset ³	18	0	18	0
Siirtosaamiset	0	20 843	0	22 620
Yhteensä	18	34 507	18	38 321
Saamiset osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	2 320	0	4 493
Siirtosaamiset	0	1	0	0
Yhteensä	0	2 321	0	4 493
Saamiset yhteensä	80	56 727	80	65 548

¹ Vuoden 2011 tietoa Pitkäaikaiset lainasaamiset tytäryhteisöiltä on oikaistu.

² Vuoden 2011 tietoa Lyhytaikaiset siirtosaamiset tytäryhteisöiltä on oikaistu.

³ Vuoden 2011 tietoa Pitkäaikaiset lainasaamiset jäsenkuntayhtymiltä on oikaistu.

20. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	3 338	5 890	4 111	9 529
Helsingin Energian tulojen jakсотus	37 251	32 921	37 251	32 921
Helen Sähköverkko Oy / laskuttamaton sähkön siirto	17 526	14 308	..	..
Saaminen HUS-kuntayhtymältä	10 628	11 967	16 658	18 757
HUS / Kelakorvaus työterveyshuollosta	1 173	2 541	..	..
Muut siirtosaamiset	65 236	59 895	56 561	52 041
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	135 152	127 522	114 581	113 248

21. RAHOITUSARVOPAPERIT

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta ¹	620 164	828 982
Kirjanpitoarvo 31.12.	512 808	718 960
Erotus	107 356	110 022
Rahoitusarvopaperit yhteensä	512 808	718 960

¹ Vuoden 2011 tietoa on oikaistu.

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**22. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY**

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Peruspääoma 1.1.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Peruspääoma 31.12.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	5 815	5 832	..	..
Lisäykset	0	17	..	..
Vähennykset	0	-34	..	..
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	5 815	5 815	..	..
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 831 448	1 832 150	1 825 119	1 825 821
Vähennykset	-3 328	-702	-3 328	-702
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 828 120	1 831 448	1 821 791	1 825 119
Muut omat rahastot				
Vakuutusrahasto 1.1.	51 330	50 968	51 330	50 968
Lisäykset	778	362	778	362
Vähennykset	0	0	0	0
Vakuutusrahasto 31.12.	52 108	51 330	52 108	51 330

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Urheilu- ja ulkoilurahasto 1.1.	51 277	50 803	51 277	50 803
Lisäykset	918	474	918	474
Urheilu- ja ulkoilurahasto 31.12.	52 195	51 277	52 195	51 277
Asuntolainarahasto 1.1.	89 336	88 964	89 336	88 964
Lisäykset	315	372	315	372
Asuntolainarahasto 31.12.	89 651	89 336	89 651	89 336
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 1.1.	13 081	24 176	13 081	24 176
Lisäykset	25 930	0	25 930	0
Vähennykset	-3 983	-11 095	-3 983	-11 095
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 31.12.	35 028	13 081	35 028	13 081
Asuntotuotantorahasto 1.1.	139 412	136 630	139 412	136 630
Lisäykset	4 601	2 782	4 601	2 782
Asuntotuotantorahasto 31.12.	144 013	139 412	144 013	139 412
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 1.1.	52 693	52 693	52 693	52 693
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 31.12.	52 693	52 693	52 693	52 693
Lähiörahasto 1.1.	76 750	80 528	76 750	80 528
Vähennykset	-5 164	-3 778	-5 164	-3 778
Lähiörahasto 31.12.	71 586	76 750	71 586	76 750
Innovaatorahasto 1.1.	8 900	8 486	8 900	8 486
Lisäykset	10 000	5 000	10 000	5 000
Vähennykset	-4 742	-4 586	-4 742	-4 586
Innovaatorahasto 31.12.	14 158	8 900	14 158	8 900

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Asumisoikeusmaksut 1.1.	55 296	46 950	..	..
Lisäykset	6 316	8 346	..	..
Asumisoikeusmaksut 31.12.	61 612	55 296	..	..
Muut omat rahastot 1.1.	160 793	171 483	..	..
Lisäykset	1 792	0	..	..
Vähennykset	-134	-10 690	..	..
Muut omat rahastot 31.12.	162 451	160 793	..	..
Muut omat rahastot yhteensä	735 495	698 868	511 432	482 779
Muu oma pääoma 1.1.	734 186	734 187	729 031	729 031
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	-1	0	0
Muu oma pääoma 31.12.	734 186	734 186	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 032 132	1 738 047	2 595 233	2 308 112
Lisäykset / Vähennykset	-3 523	-10 302	-10 000	-5 000
Oikaisu edelliseen tilikauteen	76	19 840	0	11 886
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 028 685	1 747 585	2 585 233	2 314 998
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	138 305	284 547	138 861	280 235
Oma pääoma yhteensä	8 443 013	8 274 856	8 758 755	8 604 569

23. PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Eläkevastuuvaraus	203 058	220 891	203 058	218 907
Metrotunnelin vesivahinkovaraus	66	129	66	129
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku	8 404	8 404	8 404	8 404
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus	14 537	14 710	0	0
Potilasvahinkovastuunmaksuvastuu	13 295	12 885	0	0
Muut pakolliset varaukset	2 701	398	0	0
Pakolliset varaukset yhteensä	242 061	257 417	211 528	227 440

24. PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 v. kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ¹	1 532 951	1 388 513	346 577	401 468
Lainat julkisyhteisöiltä	1 455 497	1 550 364	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	50 927	68 195	7 439	0
Muut pitkäaikaiset velat	121 484	68 742	0	7 187
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 160 859	3 075 814	354 016	408 655

¹ Kaupungin vuoden 2011 tietoa on oikaistu.

25. JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Pitkäaikaiset		
JVK-laina 2009/2014 ¹	50 000	50 000
JVK-laina 2009/2014 ²	50 000	50 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	100 000	100 000

¹ Lainan korko on kolmen (3) kuukauden euribor. Laina on kertalyhenteinen.

² Lainan korko on kolme (3) prosenttia. Laina on kertalyhenteinen.

26. VIERAS PÄÄOMA

1 000 e	Kaupunki			
	2012		2011	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	18	0	206
Ostovelat	0	9 638	0	9 196
Muut velat ¹	0	19 232	7 187	7 599
Siirtovelat	0	623	0	270
Yhteensä	0	29 511	7 187	17 271
Velat jäsenkuntayhtymille				
Ostovelat	0	11 379	0	8 528
Siirtovelat	0	21 309	0	18 872
Yhteensä	0	32 688	0	27 400
Velat osakkus- ja omistusyhteisyyksille				
Ostovelat	0	977	0	1 534
Siirtovelat	0	1 223	0	9 033
Yhteensä	0	2 200	0	10 567
Vieras pääoma yhteensä	0	64 399	7 187	55 238

¹ Vuoden 2011 tietoa Pitkäaikaiset velat tytäryhteisöille on oikaistu.

27. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus	384 782	365 304	297 082	285 536
HUS / palkkajaksotus	27 470	12 680	..	..
Siirtyvät korot	17 592	19 182	2 770	3 910
Velka HUS:lle	10 605	11 095	16 623	17 390
HUS / Potilasvakuutus	3 802	2 464	..	..
Velka Kevalle	17 952	16 881	17 952	16 881
HSL / Lipputulojaksotus	4 648	4 965	..	..
Muut siirtovelat	101 512	139 978	78 032	96 621
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	568 363	572 549	412 459	420 338

28. HUOLLETTAVIEN VARAT

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Huollettavien varat 31.12.	4 497	3 737

29. ELATUSTUEN TAKAUTUMISSAATAVA

Elatustukilain mukaiset elatustuen toimeenpanon ja elatusavun perinnän tehtävät siirtyivät kunnilta Kansaneläkelaitokselle 1.4.2009 lukien. Kunnille korvataan viiden vuoden ajan osuus, jonka Kansaneläkelaitos on edeltävän vuoden aikana saanut perittyä. Helsingin kaupungilla korvaukset merkitään vuosittain tuloksi, koska saatavat on poistettu taseesta vuosina 2008 - 2009.

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**30. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN**

1 000 e	Konserni	
	2012	2011
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 158 455	1 082 291
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 624 448	1 611 969
Lainat julkisyhteisöiltä	966 392	1 079 278
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 004 313	2 013 457
Lainat muilta luotonantajilta	49 679	55 982
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	7 269	9 686
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	3 636 030	3 635 112

31. VELAT, JOIDEN VAKUUEKSI ANNETTU OSAKKEITA

1 000 e	Konserni	
	2012	2011
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	29 128	32 726
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	89 127	89 203
Lainat julkisyhteisöiltä	455	427
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	792	686
Pantatut osakkeet yhteensä	89 919	89 889

32. MUUT VAKUUDET

1 000 e	Konserni	
	2012	2011
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	21 817	22 012
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	821	706
Sitoumusten vakuudeksi pantattu muu omaisuus	42 323	44 870
Vakuudet yhteensä	64 961	67 588

33. LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	13 109	12 216	8 040	7 379
Myöhemmin maksettavat	20 352	23 437	13 294	16 166
Leasingvastuut yhteensä	33 461	35 653	21 334	23 545

34. VASTUUSITOUMUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Takaukset omasta puolesta	26 100	18 420	24 114	16 369
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	..	650 491	597 489
Jäljellä oleva pääoma	320 298	284 233	315 740	279 987
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	..	50 468	53 042
Jäljellä oleva pääoma	52 812	78 961	39 451	41 087

35. VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	2 224 146	1 922 565	2 224 146	1 922 565
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	1 571	1 423	1 571	1 423

36. MYÖNNETYT NOSTAMATTA OLEVAT ANTOLAINAT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Rahastojen antolainat				
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto	8 240	4 364	8 240	4 364
Asuntolainarahasto	338	248	338	248
Asuntotuotantorahasto	0	7 940	0	7 940
Yhteensä	8 578	12 552	8 578	12 552
Muut antolainat	14 830	30 872	14 830	30 872
Myönnetty nostamatta olevat antolainat yhteensä	23 408	43 424	23 408	43 424

37. MUUT TALOUDELLISET VASTUUT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut	187 146	193 807	92 124	87 609
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	19 465	2 649	19 465	2 649
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	0	330	0	0
Johdannais sopimukset				
Sähköjohdannaiset ¹				
Sopimusten käypä arvo	-47 838	10 863	-47 838	10 863
josta kirjaamatta tuloslaskelmaan	-47 838	10 863	-47 838	10 863
Ostettu, TWh	15,7	10,9	15,7	10,9
Myyty, TWh	11,2	9,6	11,2	9,6
Valuuttajohdannaiset ²				
Sopimusten nimellisarvo	-9 278	12 044	-9 278	12 044
Sopimusten käypä arvo	24	766	24	766
josta kirjaamatta tuloslaskelmaan	24	766	24	766
Hiilijohdannaiset ²				
Sopimusten käypä arvo	-1 416	-218	-1 416	-218
josta kirjaamatta tuloslaskelmaan	-1 416	-218	-1 416	-218
Ostettu, t	120 000	135 000	120 000	135 000
Myyty, t	20 000	60 000	20 000	60 000

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
Päästöjohdannaiset ³				
Sopimusten käypä arvo	-89	-518	-89	-518
josta kirjaamatta tuloslaskelmaan	-89	-518	-89	-518
Ostettu, t CO ₂	720 000	1 000 000	720 000	1 000 000
Myyty, t CO ₂	0	915 000	0	915 000
Koronvaihtosopimukset ⁴				
Sopimusten nimellisarvo	372 086	322 038	0	0
Sopimusten käypä arvo	1 937	-6 968	0	0

¹ Sähköjohdannaisopimusten tulouttamatta oleva osa on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa fyysistä markkinahintaista sähkön ostoa ja myyntiä suojaattaessa.

² Valuuttajohdannaisopimusten sekä hiilijohdannaisten käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa hiilen hankintaa suojaattaessa.

³ Päästöjohdannaisopimusten käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa ennakoituja päästöjä sekä myönnettyjen päästöoikeuksien eroa suojaattaessa.

⁴ Korkojohdannaisilla suojataan vaihtuvakorkoisten lainojen tulevia korkokustannuksia.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että Helsingin Energia -liikelaitos antaa kaupungin puolesta EPV Energia Oy:lle ja Pohjolan Voima Oy:lle sitovat ilmoitukset osallistumisesta Olkiluoto 4 -hankkeen kilpailu- ja suunnitteluvaiheeseen sekä merkitsee kassavaroin EPV Energia Oy:n enintään 2,6 milj. euron osakepääoman korotukset ja antaa Pohjolan Voima Oy:lle enintään 2,3 milj. euron osakaslainan.

Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Tullin valvontatilat

Helsingin Satama -liikelaitoksen johtokunta päätti 28.9.2010 tullin käyttöön tullilain 20 §:n perusteella korvauksetta luovutettavien valvontatilojen laajuudesta perustuen muun muassa Helsingin kaupungin hallintokeskuksen oikeuspalveluiden 26.3.2010 antamaan lausuntoon. Tämän johdosta Helsingin Satama lähetti 31.12.2010 tullille Helsingin Sataman johtokunnan päätökseen perustuvat laskut. Tulli ei maksanut laskuja, vaan valitti Helsingin hallinto-oikeuteen johtokunnan päätöksestä. Helsingin hallinto-oikeus kuitenkin hylkäsi päätöksellään 14.11.2012 kaikki tullin vaatimukset. Tulli valitti Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vuosaaren katselmuskorvaus

Vuosaaren sataman ja väylän rakentamishanketta koskeva vesilain mukainen katselmustoimitus on päättynyt. Toimitusmiehet ovat toimittaneet Etelä-Suomen aluehallintovirastolle hanketta koskevan katselmuskirjan toimitukselle asetettuun määräaikaan 31.12.2012 mennessä. Katselmustoimituksessa on käsitelty sataman ja väylän rakentamisesta aiheutuneet vahingot, haitat ja muut edunmenetykset sekä niistä vesilain perusteella aiheutuvat korvaukset rantakiinteistöjen ja vesialueiden omistajille. Katselmuskirjaan kirjattu toimitusmiesten esitys korvauksiksi on yhteensä 805 589,04 euroa, josta Helsingin Satama -liikelaitoksen osuus on 771 102,17 euroa ja Liikenneviraston 34 486,88 euroa. Päätöksen korvauksista tekee Etelä-Suomen aluehallintovirasto katselmustoimituksen aineiston sekä siitä mahdollisesti tehtävien muistutusten, vaatimusten, huomautusten ja lausuntojen perusteella.

Olkiluoto 3-ydinvoimalaitosyksikön välimiesmenettely

Helen-konserniin kuuluva Oy Mankala Ab on osakkaana (8,1 %) Teollisuuden Voima Oyj:ssä (TVO), joka rakennuttaa avaimet käteen -periaatteella Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikköä Eurajoelle Olkiluotoon. Laitoksen tuli valmistua alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuonna 2009. Laitostoimittaja Areva-Siemens konsortiolta saatujen tietojen perusteella TVO arvioi, että laitosyksikkö ei valmistu säännölliseen sähköntuotantoon vuonna 2014. Laitostoimittaja on vastuussa aikataulusta. Laitostoimittaja Areva-Siemens konsortio (CFS) on joulukussa 2008 toimittanut kansainväliselle kauppakamarille (ICC) välimiesmenettelyhakemuksen koskien OL 3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan viimeisin rahamääräinen vaatimus, mukaan lukien välilliset kustannukset ja viivästyskorot, on noin 1,9 miljardia euroa. TVO on tutkinut vaateen ja todennut sen perusteettomaksi. TVO

on toimittanut kanteen ja vastineen Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä koskien PL3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita lisäkustannuksia ja menetyksiä. Kanteen rahamääräinen arvio TVO:n kustannuksista ja menetyksistä on noin 1,8 miljardia euroa. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja siinä vaaditut määrät vielä päivittyä.

Automaattimetron etenemissopimus

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos (HKL) ja Siemens allekirjoittivat etenemissopimuksen automaattimetron toteuttamisesta 28.5.2012. HKL:n johtokunta hyväksyi sopimuksen 4.6.2012. Sopimuksen mukaan avoimeksi toteutusvaiheessa jäävät erimielisyysasiat käsitellään projektin myöhemmässä vaiheessa, joksi määriteltiin ajankohta, kun HKL:n nykyinen metrojunakalusto on kokonaan automatisoitu ja otettu liikenteeseen, mikä etenemissopimuksen liiteaikataulun mukaan tapahtuu maaliskuussa 2015. Riitojen ratkaisu välimiesmenettelyssä voi alkaa 90 päivän kulutta siitä, kun kaikki nykyinen HKL:n metrokalusto on automatisoitu, kuitenkin viimeistään lokakuusta 2015 alkaen.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Helsingin kaupungilla on palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenojen arvonlisäverosta, mikäli kiinteistöjä myydään tai niiden käyttötarkoitus muuttuu vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan käyttöön.

Konsernin tytäryhteisöjen ilmoittama arvonlisäveron palautusvastuu 31.12.2012 on 46,1 milj. euroa (45,1 milj. euroa vuonna 2011).

Päästöoikeudet

t CO ₂	Kaupunki	
	2012	2011
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1	6 093 000	5 461 000
Palautetut päästöoikeudet	3 283 000	3 735 000
Alkujako	3 507 000	3 507 000
Päästöoikeuksien ostot	2 510 000	910 000
Päästöoikeuksien myynnit	50 000	50 000
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	8 777 000	6 093 000
Arvio toteutuneista päästöistä	3 400 000	3 300 000

Helsingin Energia -liikelaitokselle on myönnetty päästöoikeuksia vuosille 2008 - 2012 yhteensä 17,5 milj. tonnia CO₂. Arvio vuoden 2012 toteutuneista päästöistä on 3,4 milj. tonnia CO₂. Vuoden 2012 kaupankäynnissä päästöoikeuksia ja niitä vastaavia oikeuksia ostettiin fyysisesti 2 510 000 tonnia CO₂ ja myytiin fyysisesti 50 000 tonnia CO₂. Kaupankäynnin ja energiantuotannossa käytettyjen päästöoikeuksien yhteinen nettovaikutus tulokseen vuonna 2012 on 16,2 milj. euroa tulosta pienentävä. Taseen aineettomissa oikeuksissa päästöoikeuksia ja niistä vastaavia oikeuksia on 31.12.2012 yhteensä 4,8 milj. tonnia CO₂.

4.5 Ympäristövastuut

38. EHDOLLINEN YMPÄRISTÖVELKA

1 000 e	Kaupunki	
	2012	2011
Entisten kaatopaikkojen kunnostaminen	24 000	24 000
Maaperän puhdistaminen	3 500	9 655

4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

39. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	Vakinaiset		Kaupunki Määräaikaiset ¹		Yhteensä	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
	Kaupunginjohtajan toimiala	2 091	2 120	185	165	2 276
Rakennus- ja ympäristötoimi ²	6 303	6 174	622	649	6 925	6 823
Sosiaali- ja terveystoimi ²	17 261	16 690	4 683	4 523	21 944	21 213
Sivistys- ja henkilöstötoimi ²	6 855	6 922	2 078	2 034	8 933	8 956
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi ²	884	895	59	51	943	946
Yhteensä	33 394	32 801	7 627	7 422	41 021	40 223

¹ Luvuissa mukana työllistetyt ja oppisopimussuhteiset työntekijät.

² Määräaikaisten vuoden 2011 tietoja on oikaistu.

40. TYÖLLISTETYT JA OPPISOPIMUSSUHTEISET MÄÄRÄAIKAISESTA HENKILÖSTÖSTÄ 31.12.

	Työllistetyt		Kaupunki Oppisopimussuhteiset		Yhteensä	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
	Kaupunginjohtajan toimiala ¹	10	9	1	2	11
Rakennus- ja ympäristötoimi ¹	37	13	38	56	75	69
Sosiaali- ja terveystoimi ¹	450	348	219	230	669	578
Sivistys- ja henkilöstötoimi ¹	94	87	35	33	129	120
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi ¹	8	7	0	0	8	7
Yhteensä	599	464	293	321	892	785

¹ Työllistettyjen ja oppisopimussuhteisten vuoden 2011 tietoja on oikaistu.

41. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2012	2011
Palkat ja palkkiot	1 412 911	1 352 790
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	399 422	368 190
Muut henkilösivukulut	81 601	79 234
Henkilöstökulut tuloslaskelmassa	1 893 934	1 800 214
Luontoisetujen raha-arvo	6 181	6 099
Henkilöstökulut yhteensä	1 900 115	1 806 313
Tuloslaskelman henkilöstökuluihin sisältyy aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin aktivoituja henkilöstökuluja yhteensä	31 084	44 670

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset

HELSINGIN ENERGIA -LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIIKEVAIHTO	766 539 031,51	758 372 347,96
Valmistus omaan käyttöön	4 754 398,17	3 506 161,90
Liiketoiminnan muut tuotot	18 332 272,50	19 175 479,62
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-54 474 346,93	-66 833 121,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineostot	-321 173 504,58	-289 233 420,47
Polttoainevarastojen muutos	1 567 276,18	16 428 819,90
Aine- ja tarvikeostot	-22 447 730,91	-20 269 834,94
Ulkopuoliset palvelut	-31 951 211,81	-28 360 155,54
	-428 479 518,05	-388 267 712,21
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-54 190 141,52	-53 846 840,68
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 873 347,82	-15 157 158,22
Muut henkilösivukulut	-2 743 058,44	-2 592 113,45
	-71 806 547,78	-71 596 112,35
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 431 872,40	-45 984 749,29
	-49 431 872,40	-45 984 749,29
Liiketoiminnan muut kulut	-47 611 919,37	-33 624 673,08
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	192 295 844,58	241 580 742,55
Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot	17 681 909,92	11 510 539,96
Muut korko- ja rahoitustuotot	8 131 153,48	7 791 477,41
Kunnalle maksetut korkokulut	-18 197 933,52	-19 038 873,28
Muille maksetut korkokulut	-13 704,86	-24 032,21
Muut rahoituskulut	-80 256,68	-42 673,11
	7 521 168,34	196 438,77
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	199 817 012,92	241 777 181,32
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 667 990,00	2 667 990,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-)	-207 447,50	-217 988,03
Korvaus peruspääomalle	-47 400 000,00	-47 400 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	154 877 555,42	196 827 183,29
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	15,0	19,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	15,0	19,0
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	26,1	31,9

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	192 295 845	241 580 743
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	49 431 872	45 984 749
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	13 758 060	0
Rahoitustuotot ja -kulut	7 521 168	196 439
Korvaus peruspääomalle	-47 400 000	-47 400 000
Muut oikaisut	-10 199 156	10 188 032
	13 111 945	8 969 220
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	205 407 789	250 549 962
Käyttö pääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	-30 454 174	8 153 169
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 567 276	-16 428 820
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-) tai vähennys (+)	30 187 905	-20 447 205
	-1 833 545	-28 722 856
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	203 574 245	221 827 106
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-92 222 524	-73 614 609
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	702 239	7 080
Investoinnit muihin sijoituksiin	-3 176 764	-1 205 900
	-94 697 049	-74 813 429
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-94 697 049	-74 813 429
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	99 499 547	48 057 351
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	-8 394 799	-8 368 809
Oman pääoman muutokset ja voitonjako	-200 000 000	-200 000 000
	-108 895 251	-160 311 458
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-108 895 251	-160 311 458
RAHAVAROJEN MUUTOS	-18 056	-13 297 781
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 785 253	14 803 309
Rahavarat 1.1.	14 803 309	28 101 090
	-18 056	-13 297 781
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	263,2	384,6
Pääomamenojen tulorahoitus, %	241,8	345,9
Lainanhoitokate	10,0	11,2
Kassan riittävyys, pv	7,5	8,4
Quick ratio	0,6	0,7
Current ratio	0,8	1,2

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	49 820 717,65	53 196 886,81
	49 820 717,65	53 196 886,81
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	77 434 913,89	80 970 697,93
Verkosto	369 929 183,18	351 681 313,30
Koneet ja kalusto	281 693 478,92	264 293 145,63
Hankintaennakkomaksut	5 446 546,27	3 321 021,20
Keskeneräinen käyttöomaisuus	6 387 334,51	14 778 473,06
	740 891 456,77	715 044 651,12
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	269 584 277,30	269 584 277,30
Muut osuudet	151 080 271,50	150 685 371,50
Muut sijoitukset	148 781 864,00	146 000 000,00
	569 446 412,80	566 269 648,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	80 772 276,07	79 204 999,89
	80 772 276,07	79 204 999,89
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	17 325,72	17 325,72
	17 325,72	17 325,72
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	69 394 556,34	51 016 828,22
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 563 442,55	2 702 026,43
Saamiset kunnalta	1 681 372,29	795 588,53
Siirtosaamiset	39 979 869,85	34 796 650,30
Siirtosaamiset saman konsernin yrityksiltä	6 221 190,50	6 080 351,80
Muut saamiset	19 079 619,67	7 750 374,02
	138 920 051,20	103 141 819,30
Rahat ja pankkisaamiset	14 785 252,94	14 803 309,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 594 653 493,15	1 531 678 640,84

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	474 289 952,62	474 289 952,62
Muut rahastot	52 693 277,36	52 693 277,36
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	320 030 239,79	323 203 056,50
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	154 877 555,42	196 827 183,29
	1 001 891 025,19	1 047 013 469,77
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	44 311 457,00	46 979 447,00
Investointivaraus	95 300 000,00	95 300 000,00
Ympäristöpennivaraus	1 596 197,39	1 388 749,89
	141 207 654,39	143 668 196,89
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	8 403 560,11	8 403 560,11
	8 403 560,11	8 403 560,11
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	165 160 543,82	173 569 940,14
Muut velat	109 060,14	94 462,42
	165 269 603,96	173 664 402,56
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	8 409 396,32	8 409 396,32
Korottomat velat kunnalle	785 775,05	794 664,74
Velat konsernin yrityksille	4 798 456,13	5 802 706,60
Ostovelat	46 046 765,74	43 737 378,74
Muut velat	200 817 933,04	78 264 724,05
Siirtovelat	17 023 323,22	21 920 141,06
	277 881 649,50	158 929 011,51
Vieras pääoma yhteensä	443 151 253,46	332 593 414,07
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 594 653 493,15	1 531 678 640,84
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	71,7	77,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	56,5	42,8
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-), 1 000 e	474 908	520 030
Lainakanta 31.12., 1 000 e	173 570	181 979
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	148 782	146 000

MUUT SÄHKÖLIKETOIMINNOT

TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	377 818	406 223
Valmistus omaan käyttöön	153	29
Liiketoiminnan muut tuotot	241 082	217 686
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-54 181	-66 522
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineostot	-295 147	-272 892
Polttoainevarastojen muutos	1 567	16 429
Aine- ja tarvikeostot	-10 938	-10 711
Ulkopuoliset palvelut	-9 912	-9 996
	-368 611	-343 692
Henkilöstökulut	-17 977	-18 051
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 814	-20 916
	-21 814	-20 916
Liiketoiminnan muut kulut	-66 400	-52 157
LIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	144 251	189 123
Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot	2 186	383
Muut korko- ja rahoitustuotot	942	1 785
Korko- ja muut rahoituskulut	-9 785	-10 200
	-6 657	-8 031
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	137 594	181 092
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 668	2 668
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-207	-218
Korvaus peruspääomasta	-32 787	-35 350
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	107 268	148 192

MUUT SÄHKÖLIIKETOIMINNOT

TASE (1 000 euroa)	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	47 902	51 197
Aineelliset hyödykkeet	231 411	222 627
Sijoitukset	182 207	181 430
	461 520	455 254
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	68 985	64 368
Saamiset	241 863	224 018
	310 848	288 386
VASTAAVAA YHTEENSÄ	772 368	743 640
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	179 717	179 717
Muut omat rahastot	52 693	52 693
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	110 938	39 237
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	107 268	148 192
	450 617	419 839
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero ja varaukset	149 611	152 072
	149 611	152 072
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Osuus perustamislainasta	92 592	97 078
	92 592	97 078
Lyhytaikainen		
Muut lyhytaikaiset velat	79 548	74 650
	79 548	74 650
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	772 368	743 640

MAAKAASULIIKETOIMINTOJEN ERIYTTÄMINEN

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 5 luvussa ja KTMa 222/2005:ssä on säädetty maakaasuliiketoimintojen eriyttämisperiaatteet. Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan. Peruspääoman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman jako perustuu liiketoimintojen omaisuuteen ja riskisyyteen. Lyhytaikainen vieras pääoma on kohdistettu aiheuttamisperiaatteella.

Tuottojen ja kulujen kohdistaminen on tapahtunut aiheuttamisperiaatteen mukaan. Suunnitelman mukaiset poistajat on esitetty poistoja koskevissa liitetiedoissa.

Korvaus peruspääomalle on jaettu tulosten suhteessa.

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIIKEVAIHTO	165 887	171 292
KULUT		
Ulkopuoliset palvelut	-248	-7 241
Henkilöstökulut	-962	-12
Poistot	-24 890	-24 890
Liiketoiminnan muut kulut	-63 025	-82 454
	-89 125	-114 597
LIIKELYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	76 762	56 695
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	584	893
Korkokulut	-25 188	-26 352
	-24 604	-25 459
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	52 158	31 236
Korvaus peruspääomalle	-12 052	-6 011
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	40 106	25 225

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Verkosto	211 904	236 794
	211 904	236 794
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	162 120	120 516
	162 120	120 516
VASTAAVAA YHTEENSÄ	374 024	357 310
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	70 000	70 000
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	23 676	10 202
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	40 106	25 225
	133 782	105 427
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Laina kaupungilta	240 242	251 883
	240 242	251 883
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	374 024	357 310

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	2 058 966	1 934 267
KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Maakaasun ostot	-1 780 281	-1 650 452
Henkilöstökulut	-962	-12
Liiketoiminnan muut kulut	-62 895	-57 202
	-1 844 138	-1 707 666
LIIEKYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	214 828	226 601
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	1 168	1 786
	1 168	1 786
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	215 996	228 387
Korvaus peruspääomalle	-49 910	-43 948
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (+)/ ALIJÄÄMÄ (-)	166 086	184 439

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	1 061 631	1 189 786
	1 061 631	1 189 786
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 061 631	1 189 786
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	662 465	806 836
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	166 086	184 439
	828 551	991 275
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma	233 080	198 511
	233 080	198 511
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 061 631	1 189 786

HELSINGIN SATAMA -LIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	87 178 973,24	86 495 236,67
Valmistus omaan käyttöön	700 959,38	818 315,79
Liiketoiminnan muut tuotot	132 469,46	76 661,60
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-3 816 887,92	-3 464 029,04
Palvelujen ostot	-14 988 760,31	-14 588 605,04
	-18 805 648,23	-18 052 634,08
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-8 604 620,95	-8 603 647,98
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 422 611,33	-2 481 848,72
Muut henkilösivukulut	-467 921,16	-460 708,72
	-11 495 153,44	-11 546 205,42
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 630 848,43	-31 051 716,98
	-31 630 848,43	-31 051 716,98
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-7 764 759,57	-7 806 831,13
Muut kulut	-389 496,55	-554 279,37
	-8 154 256,12	-8 361 110,50
LIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	17 926 495,86	18 378 547,08
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	731 110,57	610 263,78
Muut rahoitustuotot	50 069,28	49 648,87
Muille maksetut korkokulut	-2 263 035,74	-3 520 695,46
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000,00	-6 317 000,00
Muut rahoituskulut	-54,13	-15,19
	-7 798 910,02	-9 177 798,00
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	10 127 585,84	9 200 749,08
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	11 932 404,31	11 932 404,31
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	22 059 990,15	21 133 153,39
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,2	3,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	4,3	4,2
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	20,6	21,2

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	17 926 496	18 378 547
Poistot ja arvonalentumiset	31 630 848	31 051 717
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000	-6 317 000
Muille maksetut korkokulut	-2 263 036	-3 520 695
Muut	781 126	659 897
	41 758 434	40 252 466
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-15 901 833	-13 883 419
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 358	6 813
	-15 898 475	-13 876 606
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	25 859 959	26 375 860
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-19 844 927	-18 105 797
	-19 844 927	-18 105 797
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-1 092 736	1 379 931
Korottomien velkojen muutos muilta	-3 057 354	1 774 140
	-4 150 090	3 154 071
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-23 995 017	-14 951 726
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 864 942	11 424 134
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	56 616 954	54 752 012
Rahavarat 1.1.	54 752 012	43 327 878
	1 864 942	11 424 134
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	262,6	289,9
Pääomamenojen tulorahoitus, %	116,8	125,8
Lainanhoitokate	2,0	2,0
Kassan riittävyys, pv	252	253
Quick ratio	2,38	2,03
Current ratio	1,73	1,52

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	132 891,09	206 783,54
Muut pitkävaikutteiset menot	116 582 937,16	123 909 526,00
	116 715 828,25	124 116 309,54
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	47 884 109,18	49 898 786,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	363 281 230,45	375 973 425,75
Koneet ja kalusto	555 885,24	623 211,34
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 715 017,52	1 272 709,98
	419 436 242,39	427 768 133,71
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	30 713,14	30 713,14
Muut saamiset jäsenkuntayhtymiltä	210 093,66	210 093,66
	240 806,80	240 806,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 921 650,74	5 119 675,81
Saamiset kunnalta	592 228,69	285 163,82
Muut saamiset	407 579,85	463 686,42
Siirtosaamiset	59 398,52	19 595,70
	6 980 857,80	5 888 121,75
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	32 000 000,00	35 000 000,00
Rahat ja pankkisaamiset	24 616 954,38	19 752 012,38
VASTAAVAA YHTEENSÄ	599 990 689,62	612 765 384,18

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	60 166 371,50	60 166 371,50
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	90 068 500,12	68 935 346,73
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	22 059 990,15	21 133 153,39
	172 294 861,77	150 234 871,62
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	214 293 498,46	226 225 902,77
	214 293 498,46	226 225 902,77
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	176 604 349,99	196 449 276,66
	176 604 349,99	196 449 276,66
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 844 926,67	19 844 926,67
Ostovelat	1 965 329,73	5 118 302,18
Korottomat velat kunnalle	943 797,40	442 688,54
Velat konsernin yrityksille	27 157,32	56 395,31
Muut velat	10 417 769,20	10 329 071,50
Siirtovelat	3 598 999,08	4 063 948,93
	36 797 979,40	39 855 333,13
Vieras pääoma yhteensä	213 402 329,39	236 304 609,79
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	599 990 689,62	612 765 384,18
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	65,5	62,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	233	261
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	112 128	90 068
Lainakanta 31.12., 1 000 e	196 449	216 294
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	210	210

HELSINGIN KAUPUNGIN LIIKENNELAITOS -LIIKELAITOS (HKL)

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIIKEVAIHTO		
Tuki infrainvestointien pääomakuluihin	1 731 653,66	0,00
Liikennöintikorvaukset	76 630 073,37	75 298 302,68
Infrakorvaukset	61 186 103,97	59 983 338,47
Muut myyntituotot	173 187,98	134 672,50
	139 721 018,98	135 416 313,65
Valmistus omaan käyttöön	4 810 686,66	5 114 778,67
Liiketoiminnan muut tuotot	18 285 206,59	19 242 119,55
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-14 914 332,26	-14 655 762,29
Palvelujen ostot	-30 869 261,13	-29 061 239,15
	-45 783 593,39	-43 717 001,44
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-40 035 404,08	-37 811 433,13
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 159 716,25	-10 769 847,08
Muut henkilösivukulut	-2 223 280,37	-2 179 763,65
	-53 418 400,70	-50 761 043,86
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 059 071,01	-29 593 066,95
	-31 059 071,01	-29 593 066,95
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-6 254 513,96	-6 674 092,02
Muut kulut	-914 401,06	-955 245,14
	-7 168 915,02	-7 629 337,16
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	25 386 932,11	28 072 762,46
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	11 466,06	335 168,53
Muut rahoitustuotot	25 221,67	30 404,10
Kunnalle maksetut korkokulut	-466 461,08	-519 746,76
Muille maksetut korkokulut	-1 036 437,91	-1 177 677,87
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Infrakorko	-10 881 672,58	-11 107 541,12
Muut rahoituskulut	-37 669,31	-124,70
	-20 827 553,15	-20 881 517,82
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	4 559 378,96	7 191 244,64
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-6 575 467,64	1 350 449,43
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	3 870 078,22	-6 771 244,64
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	1 853 989,54	1 770 449,43
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,7	5,7
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,9	3,5
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	18,2	20,7

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	25 386 932	28 072 762
Poistot ja arvonalentumiset	31 059 071	29 593 067
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000	-8 442 000
Infrakorko	-10 881 673	-11 107 541
Kunnalle maksetut korkokulut	-466 461	-519 747
Muut	-1 037 419	-812 230
	35 618 450	36 784 312
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tuotantoinvestoinnit	-29 459 554	-29 874 003
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-47 104 550	-50 921 613
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	9 000
Pysyvien vastaavien myyntituotot	0	16 999
	-76 564 104	-80 769 617
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-40 945 654	-43 985 306
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	22 733 160
Lainakannan muutokset, pitkäaikainen		
Muilta saatujen lainojen lisäys	50 000 000	20 000 000
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen vähennys	-1 987 675	-1 987 675
Muilta saatujen lainojen vähennys	-2 106	0
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Muilta saatujen lainojen vähennys	2 106	0
	48 012 325	40 745 484
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	373 266	-395 453
Saamisten muutos kunnalta	2 002 238	805 715
Saamisten muutos muilta	9 155 424	-5 241 543
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-8 951 139	-3 390 089
Korottomien velkojen muutos muilta	-9 611 417	11 375 896
	-7 031 628	3 154 525
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	40 980 697	43 900 010
RAHAVAROJEN MUUTOS	35 043	-85 296
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	163 607	128 564
Rahavarat 1.1.	128 564	213 860
	35 043	-85 296
Tunnusluvut		
Investointien tulo-rahoitus, %	46,5	45,5
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	49,1	36,2
Lainanhoitokate	6,6	10,4
Kassan riittävyys, pv	0,3	0,2
Quick ratio	0,3	0,4
Current ratio	0,4	0,5

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	966 017,48	459 629,90
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	38 013,47
Ennakkomaksut	64 916,67	44 280,29
	1 030 934,15	541 923,66
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	188 700 004,08	165 249 222,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	167 360 726,53	159 566 326,70
Koneet ja kalusto	119 214 713,85	121 689 287,97
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	77 540 261,07	61 307 209,34
	552 815 705,53	507 812 046,67
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	33 294 807,58	33 282 443,58
	33 294 807,58	33 282 443,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	4 219 897,53	4 593 163,12
	4 219 897,53	4 593 163,12
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	1 571,09	32 581,00
	1 571,09	32 581,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 984 958,23	12 285 119,68
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	10 720 866,82	12 723 105,23
Muut saamiset	219 003,87	191 500,32
Siirtosaamiset	197 704,76	49 460,96
	14 122 533,68	25 249 186,19
Rahat ja pankkisaamiset	163 607,37	128 564,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ	605 649 056,93	571 639 908,37

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	286 213 492,66
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	8 462 279,26	6 691 829,83
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	1 853 989,54	1 770 449,43
	390 333 886,43	388 479 896,89
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	36 346 948,16	29 771 480,52
Vapaaehtoiset varaukset	9 961 008,43	13 831 086,65
	46 307 956,59	43 602 567,17
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	23 011 166,35	24 998 841,84
Lainat rahoituslaitoksilta	97 893 813,07	50 000 000,00
	120 904 979,42	74 998 841,84
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	1 987 675,49	1 987 675,49
Lainat rahoituslaitoksilta	2 106 186,93	0,00
Saadut ennakot	15 607,64	22 716,74
Ostovelat	4 812 383,18	7 151 779,38
Korottomat velat kunnalle/kuntayhtymälle	8 052 372,68	4 274 507,74
Muut velat kunnalle	13 663 999,36	26 393 003,46
Muut velat	3 439 634,95	3 534 315,05
Siirtovelat	14 024 374,26	21 194 604,61
	48 102 234,49	64 558 602,47
Vieras pääoma yhteensä	169 007 213,91	139 557 444,31
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	605 649 056,93	571 639 908,37
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	72,1	75,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	107,0	90,2
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	10 316 268,80	8 462 279,26
Lainakanta 31.12., 1 000 e	138 662,8	103 379,5

HELSINGIN KAUPUNGIN PALMIA -LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	156 201 510,80	155 682 633,89
Liiketoiminnan muut tuotot	1 662 037,00	2 434 665,90
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-35 453 144,40	-33 687 074,19
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-30 348,56	-749,60
Palvelujen ostot	-18 519 643,95	-21 730 746,85
	-54 003 136,91	-55 418 570,64
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-73 808 142,51	-71 415 311,43
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-12 407 299,37	-11 667 572,87
Muut henkilösivukulut	-4 164 197,48	-4 175 728,74
	-90 379 639,36	-87 258 613,04
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 254 995,14	-1 200 215,35
	-1 254 995,14	-1 200 215,35
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-9 194 185,55	-8 280 889,65
	-9 194 185,55	-8 280 889,65
LIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	3 031 590,84	5 959 011,11
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23 604,35	198 992,85
Korvaus peruspääomasta	-168 000,00	-168 000,00
	-144 395,65	30 992,85
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	2 887 195,19	5 990 003,96
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,8	23,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	9,8	23,1
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	1,9	3,8

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	3 031 591	5 959 011
Poistot ja arvonalentumiset	1 254 995	1 200 215
Rahoitustuotot ja -kulut	-144 395	30 993
	4 142 191	7 190 219
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-862 954	-1 370 457
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	7 151
	-862 954	-1 363 306
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	3 279 237	5 826 913
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	30 349	750
Saamisten muutos muilta	-3 814 780	-911 915
Korottomien velkojen muutos muilta	-639 649	-896 394
	-4 424 080	-1 807 560
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-4 424 080	-1 807 560
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 144 843	4 019 353
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	34 994 091	36 138 934
Rahavarat 1.1.	36 138 934	32 119 581
	-1 144 843	4 019 353
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	480,0	524,7
Pääomamenojen tulorahoitus, %	480,0	524,7
Kassan riittävyys, pv	82,6	86,5
Quick ratio	2,3	2,1
Current ratio	2,4	2,2

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	523 066,97	564 187,35
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	32 306,32
	523 066,97	596 493,67
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	2 327 119,82	2 645 734,71
	2 327 119,82	2 645 734,71
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 156 719,11	1 187 067,67
	1 156 719,11	1 187 067,67
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	13 268 823,35	9 213 426,96
Muut saamiset	1 175 325,80	1 403 768,97
Siirtosaamiset	575 854,93	588 028,41
	15 020 004,08	11 205 224,34
Rahat ja pankkisaamiset	34 994 090,62	36 138 933,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ	54 021 000,60	51 773 454,24
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 098 818,22	2 098 818,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	27 513 754,00	21 523 750,04
Tilikauden yli-/alijäämä	2 887 195,19	5 990 003,96
	32 499 767,41	29 612 572,22
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	4 706 951,71	4 168 594,33
Muut velat	1 746 066,39	1 372 251,30
Siirtovelat	15 068 215,09	16 620 036,39
	21 521 233,19	22 160 882,02
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	54 021 000,60	51 773 454,24
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	60,2	57,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,6	14,0
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	30 401	27 514

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSHALLINTOPALVELU -LIIKELAITOS (TALPA)

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	26 009 395,02	24 771 448,46
Liiketoiminnan muut tuotot	22 562,94	54 744,77
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-215 873,95	-302 133,54
Palvelujen ostot	-6 624 272,66	-5 891 745,66
	-6 840 146,61	-6 193 879,20
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-12 642 994,41	-11 902 165,49
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 535 591,64	-3 376 711,77
Muut henkilösivukulut	-703 388,68	-680 191,49
	-16 881 974,73	-15 959 068,75
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-132 203,81	-209 312,92
	-132 203,81	-209 312,92
Liiketoiminnan muut kulut	-1 975 954,24	-1 751 233,83
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	201 678,57	712 698,53
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 809,83	38 083,21
Korvaus peruspääomasta	-56 000,00	-56 000,00
	-52 190,17	-17 916,79
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	149 488,40	694 781,74
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12,9	64,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	12,9	64,4
Liikelyjäämä % liikevaihdosta	0,8	2,9

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	201 679	712 699
Poistot ja arvonalentumiset	132 204	209 313
Rahoitustuotot ja -kulut	-52 190	-17 917
	281 692	904 095
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-89 240	-52 350
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	192 452	851 745
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	88 965	-81 341
Korottomien velkojen muutos muilta	113 324	210 963
	202 289	129 622
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	202 289	129 622
RAHAVAROJEN MUUTOS	394 741	981 367
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 034 615	5 639 874
Rahavarat 1.1.	5 639 874	4 658 507
	394 741	981 367
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	315,7	1727,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	315,7	1727,0
Kassan riittävyys, pv	86	86
Quick ratio	1,30	1,27
Current ratio	1,30	1,27

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	21 652,12	66 492,91
	21 652,12	66 492,91
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	120 231,66	118 354,68
	120 231,66	118 354,68
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	205 055,11	46 477,62
Muut lyhytaikaiset saamiset	326 759,85	574 070,54
Siirtosaamiset	863,44	1 095,08
	532 678,40	621 643,24
Rahat ja pankkisaamiset	6 034 614,71	5 639 873,71
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 709 176,89	6 446 364,54
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	694 901,28	694 901,28
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	818 989,98	124 208,24
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	149 488,40	694 781,74
	1 663 379,66	1 513 891,26
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	839 115,88	748 907,48
Muut velat	280 540,87	258 824,49
Siirtovelat	3 926 140,48	3 924 741,31
	5 045 797,23	4 932 473,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 709 176,89	6 446 364,54
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	24,8	23,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	19,4	19,9
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	968 478,38	818 989,98

HELSINGIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN KEHITTÄMISPALVELUT -LIIKELAITOS (OIVA AKATEMIA)

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
LIKEVAIHTO	2 645 710,91	2 809 209,09
Liiketoiminnan muut tuotot	157 445,89	16 683,33
Tuet ja avustukset	36 524,00	229 144,59
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-61 600,24	-63 221,20
Palvelujen ostot	-1 166 513,10	-1 213 212,47
	-1 228 113,34	-1 276 433,67
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 005 863,68	-1 058 075,38
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-283 282,31	-301 615,87
Muut henkilösivukulut	-55 711,80	-58 676,18
	-1 344 857,79	-1 418 367,43
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-41 321,15	-69 614,49
	-41 321,15	-69 614,49
Liiketoiminnan muut kulut	-281 944,08	-292 226,72
	-281 944,08	-292 226,72
LIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-56 555,56	-1 605,30
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	133,68	578,80
Korvaus peruspääomasta	-12 000,00	-12 000,00
	-11 866,32	-11 421,20
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-68 421,88	-13 026,50
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-10,62	-0,71
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-10,62	-0,71
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	-2,14	-0,06

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-56 556	-1 605
Poistot ja arvonalentumiset	41 321	69 614
Rahoitustuotot ja -kulut	-11 866	-11 421
	-27 101	56 588
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-13 746	-73 167
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-40 847	-16 579
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-107 142	-138 607
Korottomien velkojen muutos muilta	-11 933	75 107
	-119 075	-63 500
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-119 075	-63 500
RAHAVAROJEN MUUTOS	-159 922	-80 078
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	102 335	262 257
Rahavarat 1.1.	262 257	342 336
	-159 922	-80 078
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	110,83	92,95
Pääomamenojen tulorahoitus, %	110,83	92,95
Kassan riittävyys, pv	-13,14	31,92
Quick ratio	1,03	1,11
Current ratio	1,03	1,11

Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia)

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	21 305,55	33 638,88
	21 305,55	33 638,88
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	36 717,40	51 959,32
	36 717,40	51 959,32
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	297 009,68	120 726,90
Muut lyhytaikaiset saamiset	69 487,43	66 226,46
Sirtosaamiset	3 700,00	76 102,00
	370 197,11	263 055,36
Rahat ja pankkisaamiset	102 335,43	262 257,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	530 555,49	610 910,76
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	155 484,70	155 484,70
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	-16 421,57	-3 395,07
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	-68 421,88	-13 026,50
	70 641,25	139 063,13
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	128 491,49	121 058,26
Muut velat	26 274,16	26 922,05
Siirtovelat	305 148,59	323 867,32
	459 914,24	471 847,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	530 555,49	610 910,76
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	15,36	22,76
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,20	15,44
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	-84 843,45	-16 421,57

5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat

ASUNTOLAINARAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maksutuotot	487,90	480,70
	487,90	480,70
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	487,90	480,70
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	266 800,97	293 580,26
Muut rahoitustuotot	47 083,18	78 870,94
	313 884,15	372 451,20
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	314 372,05	372 931,90
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-314 372,05	-372 931,90
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	488	481
Rahoitustuotot ja -kulut	313 884	372 451
	314 372	372 932
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	314 372	372 932
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-1 192 550	-790 734
Antolainasaamisten vähennykset muilta	2 140 242	2 263 894
	947 692	1 473 160
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-78 690	12 211
Korottomien velkojen muutos muilta	0	-124
	-78 690	12 087
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	869 002	1 485 247
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 183 374	1 858 179
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	78 470 288	77 286 914
Rahavarat 1.1.	77 286 914	75 428 735
	1 183 374	1 858 179

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	10 991 127,02	11 938 818,60
	10 991 127,02	11 938 818,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	156 486,81	59 746,59
Muut saamiset	22 203,16	28 297,99
Siirtosaamiset	10 698,17	22 653,20
	189 388,14	110 697,78
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	78 470 287,88	77 286 914,61
	78 470 287,88	77 286 914,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	89 650 803,04	89 336 430,99
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	89 336 430,99	88 963 499,09
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	314 372,05	372 931,90
	89 650 803,04	89 336 430,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	89 650 803,04	89 336 430,99

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	17 274 787,58	16 614 889,15
Muut tuotot	3 773,93	17 810,37
	17 278 561,51	16 632 699,52
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 310,71	-39 468,41
Palvelujen ostot	-539 479,50	-1 837 208,27
	-573 790,21	-1 876 676,68
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-14 817 455,58	-14 517 488,12
	-14 817 455,58	-14 517 488,12
LIIKELYJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	1 887 315,72	238 534,72
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 562 003,52	2 390 399,25
	2 562 003,52	2 390 399,25
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	4 449 319,24	2 628 933,97
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 449 319,24	-2 628 933,97
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä/ alijäämä (-)	1 887 316	238 535
Rahoitustuotot ja -kulut	2 562 003	2 390 399
	4 449 319	2 628 934
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	4 449 319	2 628 934
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-7 323 200	-19 535 895
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 219 145	1 160 996
	-6 104 055	-18 374 899
Oman pääoman muutokset	152 500	152 500
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-132 688	-123 023
Korottomien velkojen muutos muilta	24 370	-29 150
	-108 318	-152 173
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-6 059 873	-18 374 572
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 610 554	-15 745 638
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	45 053 480	46 664 034
Rahavarat 1.1.	46 664 034	62 409 672
	-1 610 554	-15 745 638

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	97 853 336,07	91 749 281,02
	97 853 336,07	91 749 281,02
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	593 629,17	383 894,94
Muut saamiset	8 402,45	0,00
Siirtosaamiset	718 520,83	803 969,57
	1 320 552,45	1 187 864,51
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	45 053 479,59	46 664 033,80
	45 053 479,59	46 664 033,80
VASTAAVAA YHTEENSÄ	144 227 368,11	139 601 179,33
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	139 411 506,61	136 630 072,64
Rahastopääoman lisäys	152 500,00	152 500,00
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	4 449 319,24	2 628 933,97
	144 013 325,85	139 411 506,61
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	210 347,32	189 672,72
Ostovelat	3 694,94	0,00
Vieras pääoma yhteensä	214 042,26	189 672,72
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	144 227 368,11	139 601 179,33

URHEILU- JA ULKOILULAITOSRAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maksutuotot	10,00	0,00
	10,00	0,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	10,00	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	546 715,26	606 988,36
Muut rahoitustuotot	371 076,13	1 990,25
Muut rahoituskulut	0,00	-134 956,42
	917 791,39	474 022,19
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	917 801,39	474 022,19
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-917 801,39	-474 022,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Rahoitustuotot ja -kulut	917 801	474 022
	917 801	474 022
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	917 801	474 022
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-5 997 457	-4 452 493
Antolainasaamisten vähennykset muilta	6 160 679	2 160 148
	163 222	-2 292 345
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	155 218	-57 613
	155 218	-57 613
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	318 440	-2 349 958
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 236 241	-1 875 936
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	16 314 568	15 078 327
Rahavarat 1.1.	15 078 327	16 954 263
	1 236 241	-1 875 936

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	35 767 067,42	35 930 289,11
	35 767 067,42	35 930 289,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	54 133,58	77 205,84
Muut saamiset	14 206,37	16 751,39
Siirtosaamiset	45 136,72	174 737,49
	113 476,67	268 694,72
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	16 314 568,13	15 078 327,00
	16 314 568,13	15 078 327,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	52 195 112,22	51 277 310,83
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	51 277 310,83	50 803 288,64
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	917 801,39	474 022,19
	52 195 112,22	51 277 310,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	52 195 112,22	51 277 310,83

VAKUUTUSRAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Liiketoiminnan muut kulut		
Muut kulut	-1 814 182,82	-2 104 210,22
	-1 814 182,82	-2 104 210,22
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-1 814 182,82	-2 104 210,22
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 592 601,16	2 465 924,00
	2 592 601,16	2 465 923,83
YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	778 418,34	361 713,61
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-778 418,34	-361 713,61
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	-1 814 183	-2 104 210
Rahoitustuotot ja -kulut	2 592 601	2 465 924
Tulorahoituksen korjauserät	-62 961	-203 808
	715 457	157 906
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	715 457	157 906
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos	62 961	-182 163
	62 961	-182 163
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	62 961	-182 163
RAHAVAROJEN MUUTOS	778 418	-24 257
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	52 257 751	51 479 333
Rahavarat 1.1.	51 479 333	51 503 590
	778 418	-24 257

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	52 257 750,95	51 479 332,61
	52 257 750,95	51 479 332,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	52 257 750,95	51 479 332,61
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	51 329 805,16	50 968 091,55
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	778 418,34	361 713,61
	52 108 223,50	51 329 805,16
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	66 595,44	129 556,80
	66 595,44	129 556,80
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Siirtovelat	82 932,01	19 970,65
	82 932,01	19 970,65
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	52 257 750,95	51 479 332,61

INNOVAATORAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2012	01.01.–31.12.2011
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-201 686,92	-216 612,80
Palvelujen ostot	-882 604,57	-1 246 548,52
	-1 084 291,49	-1 463 161,32
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-908 097,56	-942 377,71
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-250 376,48	-265 942,81
Muut henkilösivukulut	-54 687,41	-60 008,54
	-1 213 161,45	-1 268 329,06
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-132 301,60	-168 325,19
Avustukset	-2 312 400,50	-1 685 310,00
Muut kulut	-297,56	-191,01
	-2 444 999,66	-1 853 826,20
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-4 742 452,60	-4 585 316,58
YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	-4 742 452,60	-4 585 316,58
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	4 742 452,60	4 585 316,58
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2012	2011
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	-4 742 453	-4 585 317
	-4 742 453	-4 585 317
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-4 742 453	-4 585 317
Oman pääoman muutokset	10 000 000	5 000 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-42 505,00	0,00
Korottomien velkojen muutos	127 907,00	0,00
	85 402,00	0,00
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	10 085 402	5 000 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	5 342 949	414 683
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 242 977	8 900 028
Rahavarat 1.1.	8 900 028	8 485 345
	5 342 949	414 683

TASE	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Muut saamiset	42 505,07	0,00
	42 505,07	0,00
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	14 242 977,81	8 900 028,40
	14 242 977,81	8 900 028,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 285 482,88	8 900 028,40
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	8 900 028,40	8 485 344,98
Rahastopääoman lisäys	10 000 000,00	5 000 000,00
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	-4 742 452,60	-4 585 316,58
	14 157 575,80	8 900 028,40
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	127 907,08	0,00
	127 907,08	0,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 285 482,88	8 900 028,40

6 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Helsingissä maaliskuun 25. päivänä 2013
HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun 26. päivänä 2013

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
JHTT-yhteisö

Tiina Lind
JHTT, KHT

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
 Elielinaukio 5 B
 FI-00100 Helsinki
 Finland
 Tel. +358 207 280 190
 Fax +358 207 280 194
 www.ey.com/fi
 info@fi.ey.com

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Helsingin kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Helsingin kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2012. Tilinpäätös sisältää kaupungin ja konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumistilauksen ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätös sisältää kaupungin liikelaitosten erillistilinpäätökset.

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernihoito vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta kirjanpitolain ja muiden kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen Suomessa voimassa olevan julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisien virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta kuntalain perusteella. Kaupungin sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Taloushallintojärjestelmän käyttöönotossa on tilikaudella ollut ongelmia, mistä johtuen kaupungin pääkirjanpitoa ei ole pystytty kaikilta osin pitämään kirjanpitolain säännösten edellyttämällä tavalla ajan tasalla tilikauden aikana. Tilinpäätös on valmistunut kirjanpitolain edellyttämässä aikataulussa.

Muilta kuin edellä esitetyin osin kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja konsernivalvonta on järjestetty olennaisilta osin asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitalinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Helsingin Energian eriytettyjen maakaasuliiketoimintojen tuloslaskelmat, taseet ja niiden lisätiedot on laadittu maakaasumarkkinain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

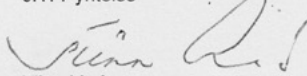
Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 26. huhtikuuta 2013

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
 JHTT-yhteisö

 Tiina Lind
 JHTT, KHT

7 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta

---

Luettelot kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta tilitoimen yksiköittäin sisältyvät keskuskirjanpidon sidottuun tase-erittelyt -kirjaan.

TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT	Konserni		Kaupunki	
	2012	2011	2012	2011
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Toimintatuotot toimintakuluista, %	56,2	57,7	39,3	40,4
Vuosikate, milj. euroa	685,3	823,1	439,1	574,3
Vuosikate, % poistoista	110,3	148,9	110,7	158,7
Vuosikate, euroa / asukas	1 133	1 381	726	963
Vuosikate ilman liikelaitoksia, milj. euroa	..	..	153,8	249,5
Vuosikate ilman liikelaitoksia, % poistoista	..	..	85,2	98,4
Vuosikate ilman liikelaitoksia, euroa / asukas	..	..	254	419
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Investointien tulorahoitus, %	59,2	76,2	68,1	85,1
Investointien tulorahoitus, % ilman liikelaitoksia	..	..	32,2	51,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	51,1	64,5	61,3	76,2
Lainanhoitokate	2,0	2,5	3,42	4,2
Kassan riittävyys, päivää	48	59	46	58
TASEEN TUNNUSLUVUT				
Omavaraisuusaste, %	59,7	59,4	76,3	75,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	86,7	87,9	40,5	42,3
Lainakanta 31.12., milj. euroa	4 177	4 200	1 201	1 286
Lainat, euroa / asukas	6 905	7 046	1 986	2 157
Lainasaamiset 31.12., milj. euroa	526	623	1 571	1 633
Konsernin lainasaamiset 31.12., euroa / asukas	870	1 045	..	..
Asukasmäärä 31.12.	604 833	596 081	604 833	596 081

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot/toimintakulut = $100 \times \text{toimintatuotot} / \text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön}$.

Omavaraisuus-% = $100 \times (\text{oma pääoma} + \text{poistoero} + \text{vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})$.

Vuosikate / poistot, % = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$.

Rahoitusvarallisuus, euroa / asukas = $(\text{saamiset} + \text{rahoitusarvopaperit} + \text{rahat ja pankkisaamiset} - \text{vieras pääoma} + \text{saadut ennakot}) / \text{asukasmäärä}, 31.12.$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $(\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / (\text{toimintatuotot} + \text{verotuotot} + \text{valtionosuudet})$.

Lainakanta 31.12. (milj. euroa) = $\text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})$.

Lainanhoitokate = $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.

Lainasaamiset 31.12. = sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Helsingin kaupunki

Talous- ja suunnittelukeskus
Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 20
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde (09) 310 2505
www.hel.fi/taske